

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Schandorph, S.

Titel | Title:

Fem Fortællinger.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : C. A. Reitzel, 1879

Fysiske størrelse | Physical extent:

482 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

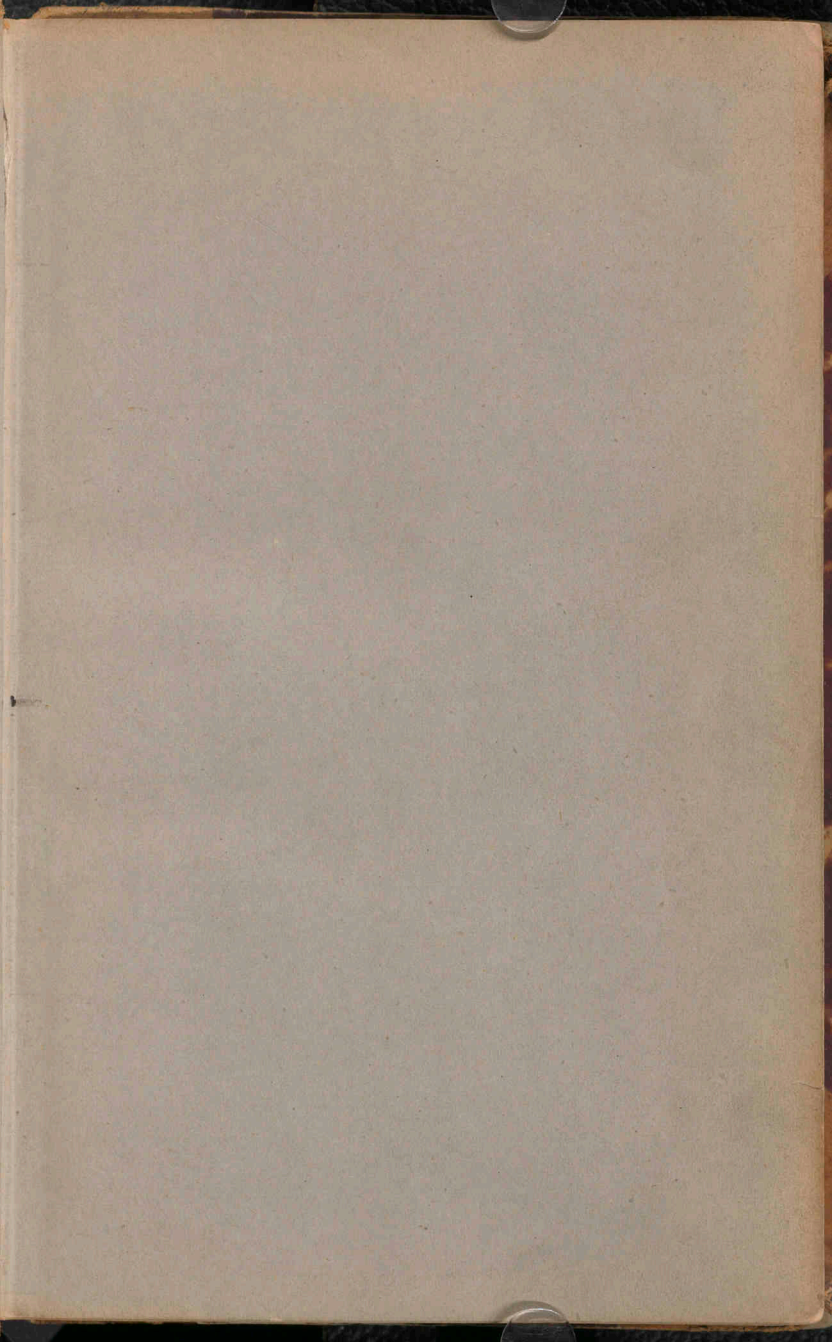
57. - 261. ^a

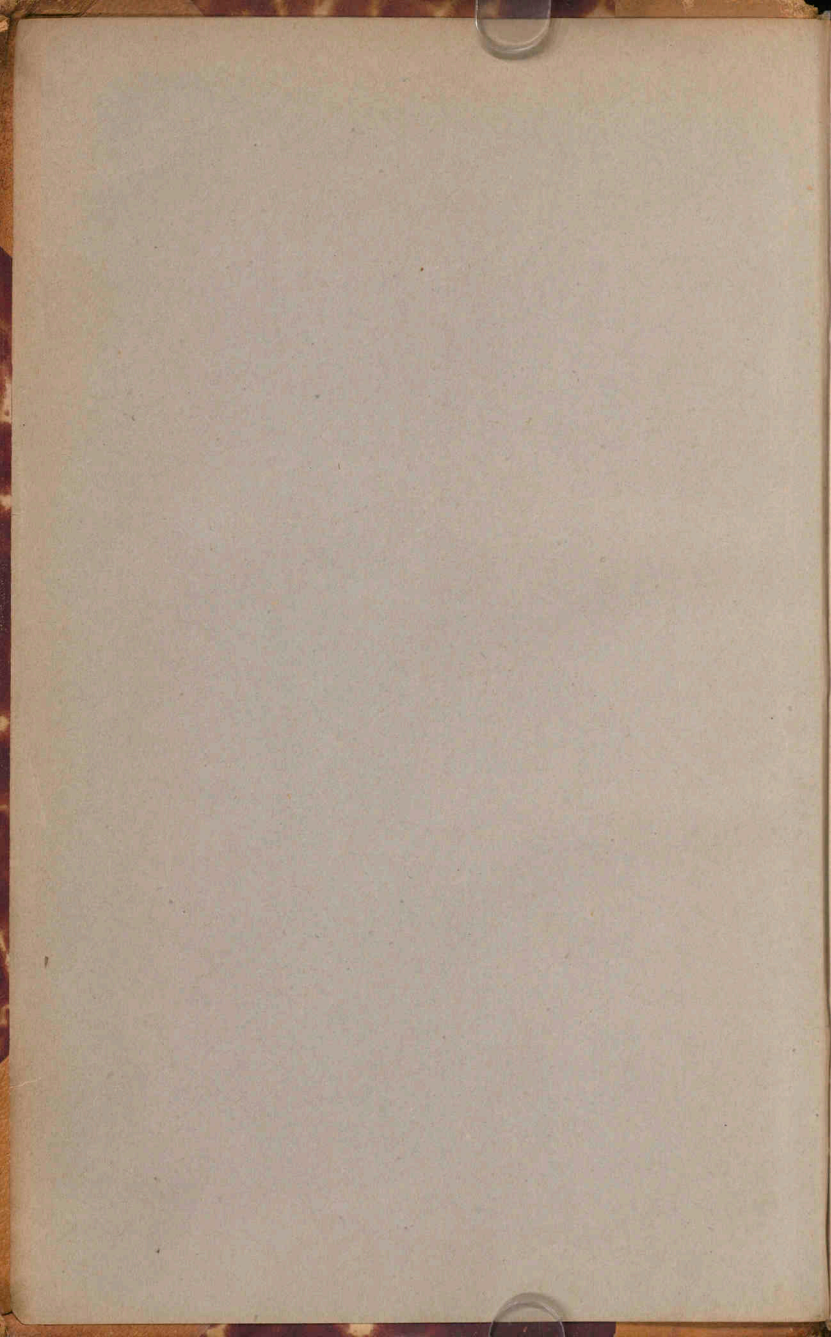
Det Kgl. Bibliotek

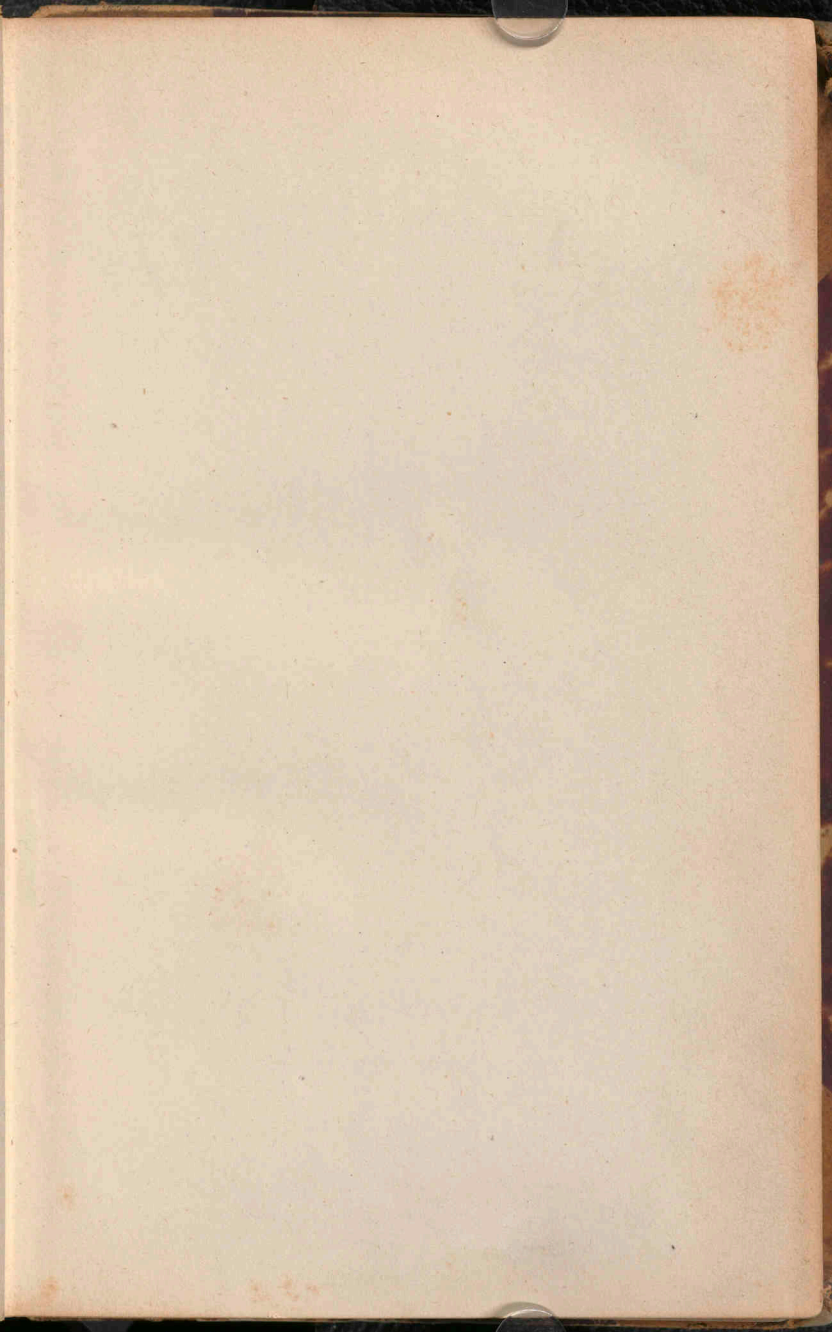

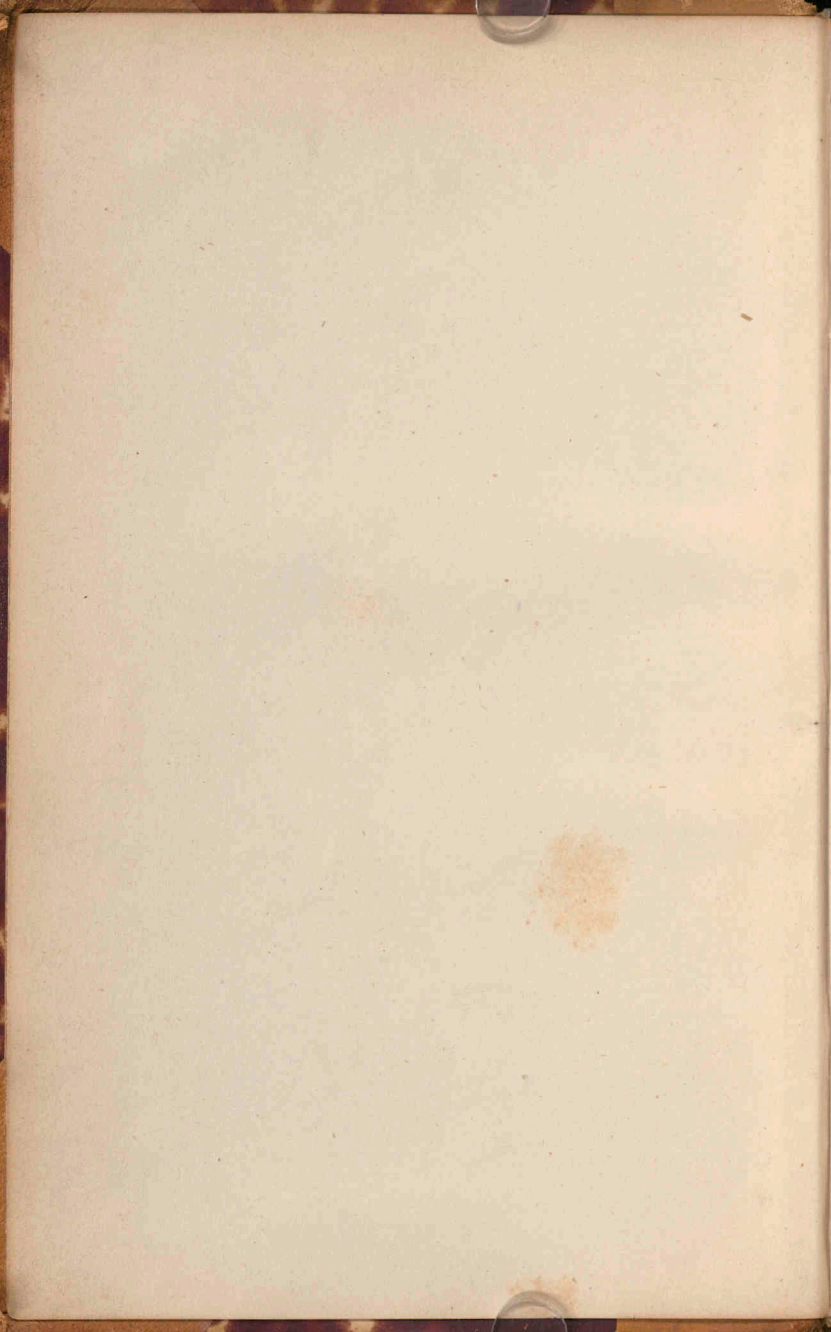
130025488424

FEM FORTÆLLINGER

AF

S. SCHANDORPH.

KJØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

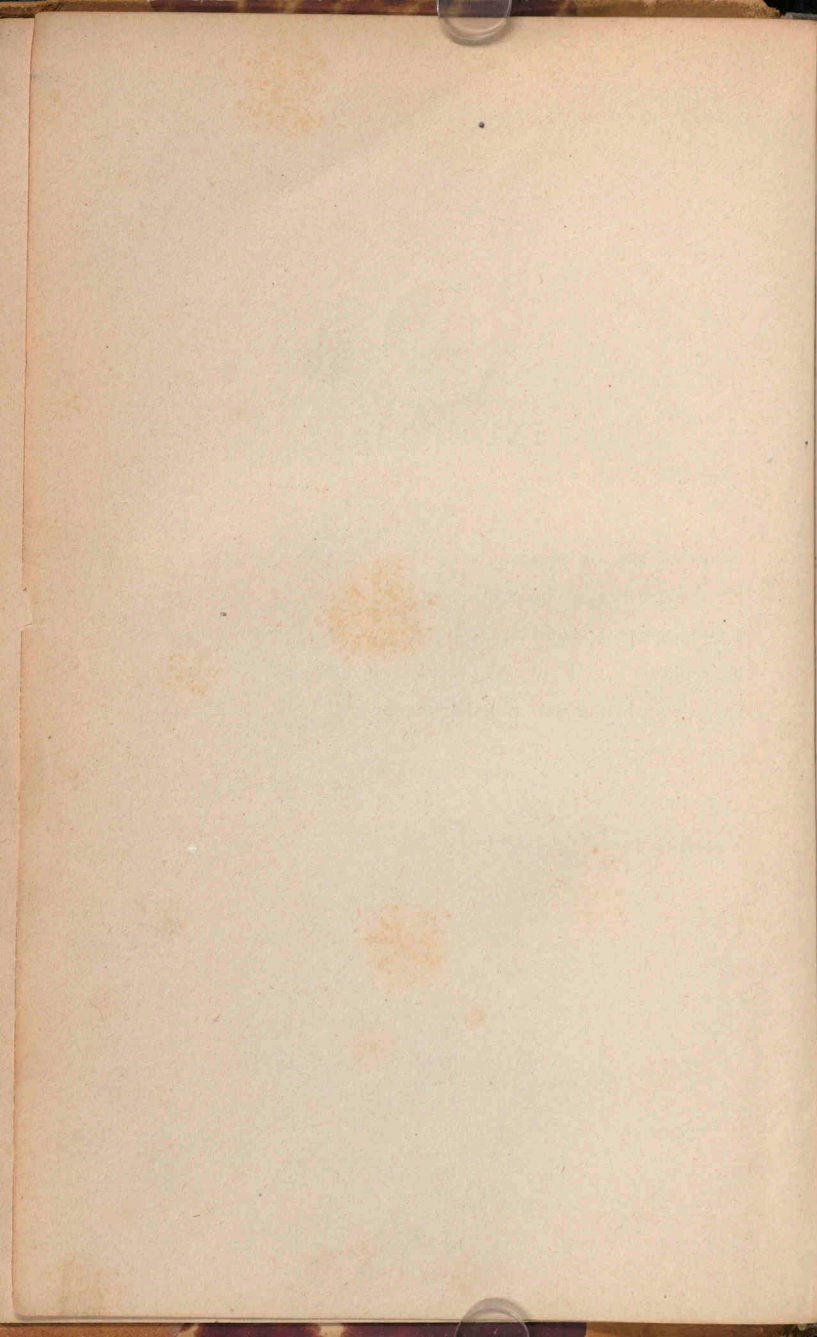
1879.

Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

INDHOLD.

	Side
Hvordan han fik hende	1.
En fattig Drengs Ungdomseventyr	39.
I Gæstgivergaarden	197.
Kagepigen	221.
Et Levnetsløb fortalt paa Kirkegaarden	415.

HVORDAN HAN FIK HENDE.

Det var en høj Frostdag i Begyndelsen af December, Vinteren havde meldt sig meget tidlig det Aar. Lars Kristensen, der tjente hos en Gaardmand, sad paa en Ellestub nede ved Søen, snittede paa en Pind med sin Tollekniv og tænkte paa, hvad han nu skulde more sig med idag, det var Søndag; han havde jo glædet sig til samme Dag siden i Mandags og lovet sig selv, at næste Søndag rigtignok skulde blive ganske anderledes morsom end den forløbne, for da havde han ikke kunnet hitte paa, hvad han skulde more sig med, men havde staaet hele Dagen i Porten, gloet ud over Søen og afvexlende røget Tobak og fløjtet de tre Dansemelodier, han kunde; alene Maaltiderne havde givet Afvexling i denne festlige Tilværelse. Han var altsaa staaet op Ottendedagen efter med den faste Beslutning, at han ikke vilde staa og glo i Gaardens Port, og var strax gaaet ned til Søen, men heller ikke dør viste der sig noget Interessant.

Imidlertid opgav Lars ikke Haabet; han satte sig ned paa bemeldte Ellestub, tog bemeldte tykke Pind og gav sig til at snitte i den uden Maal og Med. Af og til saâ han ud over den tæt tillagte Sô, hvis Flade paa sine Steder gnistrede i Solen som blankt poleret Sôlv, men tættest inde ved Land spillede mellem Mørkebrunt og Graat med store mælkehvide Pletter i; Sivtoppene og Ellebuskene stod ubevægelige i den stille Luft; kun en enkelt Gang faldt Rim eller Snefnug ganske sagte ned fra de blankfrosne Grene som store fnossed Bomuldstotter. Men alt det fandt Lars slet ingen Morskab ved. Naturbeskuelse var ikke hans Sag, og for Farvespil og den Slags Raffinements var hans Sans aldrig bleven opladt.

Nej, men nu rørte der sig Noget langt ude paa Søen, og Latter og Tale lød skarpt hen over den frosne Flade. Lars opdagede tre Skikkelser, der holdt hinanden i Haanden og bevægede sig glidende hen over Isen; snart slappedes Armene og sank ned, og de Tre gled regelmæssig frem, i parallelle Linier; snart spændtes Armene ud til Siden, og de Tre fjernede sig saa langt fra hinanden i divergerende Linier, at det saâ ud, som om Forbindelsen imellem dem vilde breste; snart løftede de Hænderne i Vejret og holdt dem med Møje sammen over Hovedet, naar deres Glidebanes

Linier truede med at gaa i konvergerende Retning, og hver Gang de to sidste faretruende Tilfælde indtraf, lød Latter og Hvin. Det var klart, at det var Piger fra Byen lige over for, paa den anden Side Søen; Lars kunde nok have Lyst til at se, hvordan de saâ ud. Skulde han feje dem imøde ud over Søen, eller vente og se, om de skulde komme saa nær Land, at han kunde have nogen Fornøjelse af dem? Lars havde aldrig været af dem, der tænke eller beslutte hurtig, og inden han var bleven enig med sig selv om sin Krigsplan, vare Pigebørnene, svajende og fejende komne helt op til Kysten; Lars kunde nu tydelig se dem alle tre. De to paa Fløjene vare meget pæne Piger, men om den midterste sagde han til sig selv: Det er Postelinstøj! Thi hun var lille og fin og dog skabt, som hun var drejet. Hvor lo og blinkede de brune Øjne, og hvor glimrede de mørke Haarlokker, der stak frem under den vatterede Søndagsilkehætte; hvor vare Fødderne smaa og Smalbenene fine af en Bondepiges at være, naar de glidende Bevægelser røbede dem for den højst sympathetiske lagttager! Lars havde stillet sig saadan, at han var noget skjult af en Ellebusk. Det midterste Pigebarn gjorde Mine til at ville i Land og satte prøvende Foden ud paa den sprøde Is tættest ved Kysten; den knasede som Glas under hendes Fødder; da lo de alle

tre, saa det skingrede ud i den klare Frostluft; det var saa smittende, at Lars fik et Anfald med af Latter; der stod han og holdt sig ved en Gren; hele Busken rystede ligesom han selv. Pludselig fik Pigebørnene Øje paa ham; først bleve de alle tre ildrøde i Hovederne samtidig med, at deres lystelige Latter standsede, men indvendig arbejdede den saadan, at Taarerne trillede ned ad deres Kinder, som Kulden havde givet en høj og stærk Rødme. Da Lars mærkede, at han var opdaget, gik han rask frem og ned mod Søen, hvor kun det smalle Stykke skør Is skilte ham fra de tre Piger; nu stod de lige over for hinanden. Pigerne søgte at faa Ansigtet sat i alvorlige, halv fornærmede Folder; det lykkedes tildels de to paa Fløjene, men den Lille i Midten — „Postelinstøjet“ — kunde ikke; hun blev ved at le.

— Hvad griner Du af? spurgte Hun til Højre; han staar jo og gjør Nar af os.

— Nej det har jeg da ellers ikke tænkt paa, sagde Lars. Er I der ovre fra? — Han saâ paa den Midterste, idet han spurgte.

Ja, det var de da. Nu vare de første Ceremonier overstaaede, og Lars's Tilbud om at hjælpe dem med at feje over Søen igjen, paa den Maade, at de to satte sig ned med bøjede Knæ og han og den tredie trak i Hyers Arm hver paa sin Side, blev modtaget med

velvillig Smaalatter, og nu gik det i rygende Fart over Søen. Lars havde resolut grebet hende, som før fejede i Midten, om Haandleddet. Hvordan han kom tilbage, laa uden for hans Bevidsthed, thi bemeldte Pigebarn havde fyldt den saadan, at der ikke var Plads for noget Andet. Han havde erfaret, at hun var Halvsøster til Søren Olsen, Gaardmanden, der ejede den Gaard, der laa paa den anden Side Søen med det store Stykke Eng foran; hun havde sagt, at han i Julen skulde komme med til „Parregilde“, der skulde holdes i en Gaard i samme By; hver betalte jo for sig, saa det kunde der aldrig være noget i Vejen for. Skjønt Lars var vel fornøjet med sin Kondition, sagde han den op til Majdag — han vilde over paa den anden Side Søen og tjene, lige meget hos hvem.

Gildet kom, men det havde Lars ingen Fornøjelse af. Man véd, at ved „Parregildet“ danser den samme Karl med den samme Pige hele Natten, men Sofie var taget af en lang Gaardmandssøn, der aabenbar var Ballets Løve, thi Ingen kunde saa flot, paa passende Tid og Sted sætte i med Støvlehælene og trampe Takt midt under Dansen; medens de andre Karle dansede med Piben hængende i Munden, havde han hele Tiden en fornem opadvendt Cigarstump i den ene Mundvig, og saa kunde han polkere; det havde han lært paa Danse-

boderne i Kjøbenhavn, mens han var Soldat. Lars var fortvivlet; men samvittighedsfuldt slæbte han paa den tunge Bondepige, som Skæbnen havde udkaaret til hans Meddanserinde, thi da han ikke kunde faa Sofie, havde han grebet i Flæng; hans Dame var ligesaa tvær og mukken som han selv, men de hang ærlig i; Sveden randt ned ad dem, men det Hele gik med en alvorlig, mørk Mine, som om Dansens Hensigt var at tage Riberhus med Storm.

Under en Hvil strøg Sofie Lars tæt forbi. Han hviskede til hende:

— Det var forbandet.

Hun blev rød og hviskede:

— Pst! min Broder staar henne i Døren.

Ja der stod ganske rigtig Søren Olsen, bred og skrævende med sit alvorsfuldt-bekymrede Ansigt og pustede med Bevidsthed om sin Værdighed hele Skyer af Tobaksrøg ud i Stuen. Lars kunde strax se, at det var en „farlig stor Bunde“, der ikke saadan var til at komme nær for en Bolsmands Søn, som han var. Hjertet sank i Livet paa ham, og da lige efter Kaffen med Søsterkagen, som var fulgt umiddelbart efter den varme Mad: Suppe, Risengrød, Klipfisk, Peberrodskjød, Flæsketeg, blev budt store Rundtenommer Smørrebrød med Rullepølse og Knapost, samt Øl og Brændevin om til Gjæsterne, var Lars

rent gaaet fra Fodret. En gammel Fyr, der ikke havde danset, men som dog paa Grund af Heden havde trukket Trøjen af, stod lige ved Siden af Lars og betragtede ham med et forbavset Blik, thi han selv spiste, som om han ikke havde faaet Mad i en Uge. Tilsidst sagde han:

— Hvorfor tager Du Dig ikke en Bid Brød?

— Jeg kan ikke mere, sagde Lars.

— Det var dog Satan, om man nogen Tid skulde blive saa mæt, at man ikke kunde æde en Stumpe med Rullepølse og tage et Par Saapianer til.

— Er I her fra Byen? spurgte Lars.

— Ja saagu' er jeg saa. Men jeg er ellers kun Husmand; jeg har Arbejde hos Søren Olsen.

— Er det en flink Mand at tjene?

— Jeg klager ikke paa Kosten, og det er jo det Fornemste.

— Mon han har Brug for en Karl til Majdag?

— Ja saagu' har han nok saa. Den, vi har, skal i Tjenesten.

Lars's Humør steg nogle Grader; ved næste Ombæring gav han sig i Kast med en Rundtenom, bed en Snaps over og forrettede sin Hoveridans med resigneret Pligtfølelse. Husmanden, der havde fundet Behag i Lars's Ansigt, henvendte sig til en Gaard-

mand, der ikke var slet saa imponerende som Søren Olsen og lod ham udpege Lars som en flink Karl; Søren mønstrede ham med dyb Alvor, naar han dansede forbi; han gav Besked, der gik gennem de samme ceremonielle Mellemlid, at han vilde tale med Lars, der da stedtes for ham inde i Stuen ved Siden af Danselokalet, hvor de Gamle spillede Kort, bestandig styrkende sig ved Smørrebrød, Øl og Brændevin; men Søren spillede ikke, han spaserede frem og tilbage i en politisk-kommunal Diskurs med Skolelæreren. Han standsede sin Gang lidt, da han saâ Lars, maalte ham undersøgende, som naar han saâ paa en Hest paa Markedet, og sagde, idet han slog ud med Merskumspiben:

— Naar Dine Papirer er i den behørig og lovformelige Orden, kan den Ting arrenseres, hvorpaa han afskedigede Supplikanten med Pibespiden.

Søren Olsen var Politiker, og de politiske Førere havde udset ham til Folkethingskandidat ved de næste Valg. Tidligere havde han som Stiller havt Ordet paa Tribunerne, der talte han i tørre bogagtige Fraser; lige over for sine nærmeste Omgivelser optraadte han med fornem Overlegenhed, ligesom han ved sin sorte Klædes Klæder og høje sorte Silkehalsklud saâ ud

snarere som en Degn end som en Bonde, ja nærmede sig endog til at ligne de mere tarvelige Præster. Hans tavse Myndighed lagde et Tryk over hans Hus; hans Folk talte kun hviskende i hans Nærværelse, og ingen af dem kunde falde paa at henvende Ordet til ham uden at være spurgt. Alligevel vidste man godt, at den lille Halvsøster var hans Kjæledægge; thi der røg ligesom et Smil over hans værdige Ansigt, naar hun kom ind i Stuen eller ellers kom frem paa hans Vej; men han hverken kyssede hende eller kjælede for hende; det kunde aldrig falde en Broder af Bondestanden ind at gjøre Sligt ved sin Søster, selv om Aldersforskjellen, som her var Tilfældet, var mer end tyve Aar; men Søren kom aldrig hjem fra Kjøbstaden uden at have en eller anden Present med til Sofie, og bad hun ham om Noget for sig selv eller Andre, kløede Søren sig højst tre Gange bag Øret, men Ja fik hun.

Lars gik først og skottede langlig til Sofie; men han maa vist have havt et Bededagsansigt paa, thi naar Sofie mødte hans Øjne, vendte hun sig først bort for at le, og da han var bleven en Maanedstid gammel i Gaarde, lo hun højt lige op i Øjnene paa ham. Lars var nu ikke synderlig Psykolog, men han havde alligevel en Følelse af, „at hvis Tøsen var rigtig led ved ham, vilde hun grine

paa en anden Maner“, men Situationen trykkede ham, og hans Forelskelse udøvede den samme Virkning paa ham som enhver anden usædvanlig Følelse, der forstyrrede hans Sinds sædvanlige Ligevægt: han tabte Appetiten, hvad der kun var til Fordel for Husmanden Jørgen Andersen, der med stor Færdighed fortærede, hvad Lars overlod ham af Middagsrundtenommerne; men da Lars tilsidst gik saa vidt, at han forærede ham det Stykke Spegesild, som serveredes til Morgenmad, overvandt Jørgens Forbavselse hans ellers ureflekterede Madlyst; han gabede paa Lars og sagde:

— Rider Fan'en Dig? Skal Du heller ikke have Spegesild? Du er da en farlig taab'lig Rad; — men trods denne Protest havde han dog spist Silden, mens han formulerede den. Men Jørgens Tankegang var nu sat i Bevægelse, saa bevægede den sig en god Stund videre i Kraft af Inertiens Lov, og da de kom sammen nede i Hestestalden, sagde Jørgen, førend han begav sig ind til sit Departement, Kostalden:

— Det er kun simpelt med Dig, Lars Kristensen.

— Det er noget Sludder, lød Svaret.

— Nej, det er s'gu hverken Sludder eller Vrævl, for naar en Karl, der gjør sit Arbejde, ikke tærer sit Fo'r, saa er det skidt. Det kan Du jo bare se med Kre'tur.

Lars svarede ikke noget denne Gang, men stod og mængede Havre og Hakkelse sammen i en Krybbe; Jørgen lagde Armene paa den ene af Baasens Spilbomme og saâ paa Lars fra Siden.

— Det er vist Kjæresteri, Lavs.

— Hold Kjæft! svarede Lars.

— Ja der kan Du selv se. Nej naar man, saadan som jeg, har set baade paa Mennesker og Kvæg i saa mange Aar, saa véd man, hvordan de skaber sig, naar der kommer noget i Vejen med de Dele. Det er noget ledt Skab, det med Kjærlighed og saadant Noget, mens man er i Ungdommens Dage; men siden bryder man sig Satan om det, naar man først er bleven gift og skal slide for Føden til Kone og Børn; det er der ikke saa farlig en Morskab ved, og saa gaar s'gu Blankesværten af Skotøjet,

— Den Præken kan Du gjemme til saadan nogle gamle Stabejser, som Du selv er.

— Ja, det kan nok være, at Ungdommen ikke kan gjøre for'et, sagde Jørgen betænksomt og kløede sig i Haaret under Huen. Men nu skal jeg sige Dig et Alvorsord, Lars Kristensen. Vil hun ikke have Dig?

— Det véd jeg s'gu ikke, sagde Lars og tog et Tag i den ene Hests Hoved, som vilde gjøre Indgreb i sin Nabos og Kollegas Krybbe, da den var bleven utaalmodig ved at vente.

— Ja, saa vil jeg bare sige, hvad jeg

mener. Saadan en indvendig Kjærlighed, det er lige bestemt ligesom en Byld. Det værker farlig, mens den trækker til, men det linder mageløst, naar der gaar Hul paa den. Snak løs og sig til Tøsen, ligesom det er. Vil hun saa ikke — ja saa har man dog i visse Maader en Ordenlighed paa Tingen, og saa kommer man dog til Fo'ret igjen, men bliver Du ved at gaa, saadan som Du gaar, Lars, saa bliver Du ikke ret længe skrap til at arbejde.

Lars sagde ikke Noget, men Husmandens Ord havde gjort det klart for ham, hvad han ikke turde klare for sig selv: Han var forelsket i Sofie, og da han ikke turde sige hende det, var baade Humør og Madlyst gaaet fra ham; det var aabenbart, at Jørgen havde Ret: saadan kunde det ikke blive ved at gaa.

Det blev tidlig og brat, næsten uden Overgang, varm og dejlig Sommer det Aar; Ingen paa Egnen kunde mindes saa tidlig og saa rigelig en Høhøst. Der var saa meget Hø at bjerge paa den store Eng, at man maatte tage Søndagen med til Hjælp. Sofie og Lars havde revet Hø sammen og sat Stakke ude paa Engen; nu vare de komne hjem ved Middagstid; Søren Olsen var ikke hjemme, han var til et politisk Møde et Par Mil fra sin By. Sofies Moster, Jørgen samt Tjenestedrengen havde været tilstede ved

Middagsbordet, Lars havde været usædvanlig oppe; han havde i Anledning af Husbondens Fraværelse tilladt sig at traktere hele Selskabet med Rosiner, Mandler og Svesker, som han havde købt hos Høkeren; ja han forærede endog Sofie et halv Punds Kræmmerhus Figner, som hun modtog med Rødmen og Tøven, men dog endelig stak i Lommen. Mosteren saâ noget surt til det, men sagde Intet; hendes Surhed svandt dog lidt, da Sofie heldte en fire, fem Figner ud i hendes Forklæde; Mosteren gav sig strax til at spise dem; Tjenestedrengen fulgte hver Bid, hun tog, med lystne Øjne og opspilet Mund.

Lars gik ud af Gaarden gennem Tofteporten. Han kunde ikke begribe, hvad der gik af ham, men han følte sig saa voldsom modig; og Alt, hvad han saâ, synes han straaled af Lyst og Glæde. Spæn laa mørkeblaa i alt det Lysegrønne, Luften dirrede af Fuglekvidder; selv Huskonens Ko, som dens Herskerinde drev til Vands ned til Bækken, havde et usædvanlig livligt Udseende; Tjenestedrengens Raab til Gæssene, hvis røde Næb formelig luede i Solskinnet, gav Ekko; Alt, hvad han kunde øjne, voldte ham Fornøjelse. Han satte sig ned paa den gamle Brønds Rækværk med den høje Brøndvippe over sit Hoved, han slog til Stangen og satte den i dinglende Bevægelse — en to, tre Gange, be-

standig stærkere; selv det rustne Jerns Knagen og Hvinen, syntes han, klang helt lystigt. Han fik Lyst til at synge, men hvad skulde det være? Da randt den Vise ham i Hu, som Husmanden Jørgen havde købt af en Kolportør og foræret ham, idet han sagde, at det var Noget, han havde godt af at granske i. Han trak den op af Vestelommen, holdt den nede i Skjødets og sang:

Hvis Du bær Elskov til en Pige,
ej skal Du gange og sukke og glo,
ganske oprigtig Du skal hende sige:
Hør! skal vi sammen bygge og bo?

Siger hun: Ja, det vil jeg saa gjerne!
da skal Du juble af inderlig Fryd,
thi saa vinker der Dig i det Fjerne
Løn for Dit Indres Elskov og Dyd.

Siger hun Nej, saa skal Du græde,
dog ej mer end et Fjerdingaars Tid,
saa skal Du atter i Dansen træde,
søge Dig En, som er mere blid.

Det sidste er noget rigtig Vrævl, raabte Lars, da han havde endt Sangen og slog med den knyttede Næve mod Brøndværkets Rand. Han vendte sig om og så Sofie komme ud af Porten og styre hen mod Brønden med en lille Spand i Haanden; medens hun svingede den frem og tilbage i Jernringen, løftedes hendes

Bryst, og Solen tegnede glitrende hvide Pletter paa hendes lysebrune Arme.

— Det er Postelinstøj, sagde Lars igjen. Han blev siddende paa Brøndværket, blev ved at se mod Sofie, som lod Spanden falde ned i slap Arm og sagtnede sin Gang, alt eftersom hun nærmede sig Brønden og Lars. Hun blev helt underlig tilmode ved at se den resolute Mine og det faste Blik, han sendte hende imøde; hun havde altid sagt om ham til sine Jævnaldrende, der ytrede, at det var en farlig pæn Karl, hendes Broders ny: Ja men det er en dvask Rad. Om det var en diplomatisk Udtryksmaade for at gjenne mulige Drillerier tilbage, skal jeg lade være usagt; vist er det, at hun nok kunde lide fra Vinduet at betragte Lars, naar han f. Ex. svang Øxen mod en Knude Brænde paa Huggeblokken i Gaarden; hun fandt Behag i at se det kraftige Hug skære Luften og at høre det taktfaste Fald mod det knasende Knudestykke. Hun havde mange Gange staaet der og set og lyttet, uden hun havde gjort sig Rede hvorfor. Og nu i dette Øjeblik var det hende ogsaa en Fornøjelse at se den velskabte unge Karl med den ranke Hals, den sunde solbrændte Ansigtssfarve, i de pæne rene Søndagsklæder; selv hans Fødder saâ ud som en fin Herres i de splinterny Blankelæders Støvler.

Lars's Spænding voxede, da han mærkede,

at Sofie nølede med at komme ham nær, men han var sikker paa, at han vilde tale fra Leveren, det maatte saa briste eller bære. Endelig kom hun lige hen til Brønden, men med nedslagne Øjne; der var røget i Lars's Blik, der gjorde hende sky. Hun satte ganske sagte sin Spand ned paa Jorden og lod til at vente paa, at han skulde flytte sig fra sit Sæde, thi idag vilde hun ikke paa nogen Maade bede ham om at hejse Vand op for hende med Vippen, hvad han saa mange Gange havde gjort; men idag — nej ikke paa nogen Maade. Hvorfor? Ja hun vilde ikke have kunnet forklare det, om Nogen havde spurgt hende om det.

— Skal jeg hisse noget Vand op til Dig, Sofie? spurgte Lars.

— Nej Tak.

— Hvorfor ikke?

— Ne—j.

— Sikke noget Vrævl. Lars vilde til at gribe efter Spanden, men Sofie tog i en Fart fat i Haandtaget og holdt den med begge Hænder bag ved sig.

Lars bøjede sig hen under hendes Ansigt for at se op under hendes sænkede Øjenlaage. Hun slog dem op i en Fart og sendte ham et Øjekast hurtigt som et Kornmodsblink, Læben kom i Bevægelse, Brystet løftede sig en Latter brød ud, der farvede hendes Kinder

røde Lars blev ved at skotte op fra neden, men pludselig så han to store Taarer pible frem gennem de halvtillukkede Øjenlaag nu græd hun.

— Hvad græder Du for, Sofie? spurgte han.

— Du kan jo lade mig gaa.

— Ja, men det kan jeg ikke saa godt, Sofie. Det volder det, at jeg holder saa meget af Dig, over det, at Du er den smokkeste Pige, jeg nogensinde har set; og jeg vil sige Dig, at jeg er taget hen at tjene Din Broder, bare fordi Du er her paa Gaarden, for jeg havde det i alle Maader lige saa godt hisset øvre; Føden var ligesaa god, og Manden snakkede dog til Folk og var ikke storsnudet. Saa hvis Du nu vil, saa bliver Lars Kristensen den lykkeligste Karl i Sognet, men hvis Du ikke vil, . . . ja . . . saa kan det være det Samme, hvad der bliver af mig.

Sofie havde atter sat Spanden paa Jorden og stod og pillede med den venstre Haand ved en af de vilde Slingplanter, der snoede sig langt nede fra de vaade Sten i Brønden helt op mellem Rækværkets Tremmer, medens hun med den højre lagde Læg i det sribede Søndagssilkeforklæde. Hun hverken lo eller græd mere, men en ganske smal Stribe Elfenben blottedes bag de røde Læber.

— Jeg troer næsten, Du mener Ja, Sofie,

raabte Lars og greb efter hendes Haand; men hun trak den tilbage og hviskede:

— Der staar Huskjællingen med Koen og glor paa os, og der kommer Jørgen efter Vand.

— Skal jeg saa hisse noget Vand op i Din Spand?

Hun lo og sagde:

— Ja nu maa Du nok, Lars.

Og inden Jørgen i sin meget sindige Fart naaede Brønden, røg Sofies Spand med Lynets Hurtighed ned i den paa Stangens Krog og op igjen, saa Sofie med sin fulde Spand og Jørgen med sine to tomme mødtes omtrent ud for Vippens Opstander. Jørgen kikkede listig til hende fra sin ene røde, rindende Øjenkrog og smaskede ganske sagte med Tungen. Lars blev siddende, mens Sofie skyndsomt gled ind ad Porten og smøgede sig forbi Hølæsset, der næsten fyldte den helt.

Jørgen stod skrævende, med Aaget paa Nakken lige foran Lars, grinede blot med Øjnene, mens Munden holdt sig alvorlig; saa sagde han, idet han forsøgte at tale med Fistelstemme:

— Kanske Du vilde hisse noget Vand op til mig, Lavs?

— Havde Du været en ung Karl, i Stedet for at Du er saadant et gammelt Kræ, saa havde Du faaet en paa Kejen, Jørgen Andersen.

— Du er Satans modig og fornemme, sagde Jørgen, men det forta'r sig vel, naar Manden kommer hjem.

Der før en Skygge mellem Solen og Lars's Øje, men det var kun et Øjeblik; „Mandens“ Hjemkomst stod for ham som Noget, der tilhørte den fjerne Fremtid, der var altfor meget at glæde sig over, inden den Tid kom. Han steg ned fra sit Sæde, saâ triumferende ud over Engen, Søen og den fjerne Skov, drejede sig to Gange om paa sin Støvlehæl, følte Trang til at gjøre noget Flot, huskede saa paa, at han havde en Toskillings Cigar indsvøbt i Papir i sin Vestelomme fra den Gang, han sidst havde været i Kjøbstaden, den tændte han, pustede blaa Ringe ud i Luften og spankede hen tæt forbi Skolelærerens Bolig, der laa tæt ved Gaarden, og satte lystig sin Hue ned over Hovedet paa samme Embedsmands yngste hvidhaarede Pode, der laa og legede med nogle Kugler, han havde trillet sammen af vaad Jord. Ungen blev arrig, tog Huen af; og da det skulde gaa ud over Nogen, kylede han den i Nakken paa sin ældste Broder, der faldt i Staver over sin ny Vogn; men han havde Levemaade; han tog ganske rolig Huen og rakte den til dens Ejerman.

Jørgen Andersen gav sig som sædvanlig god Tid til sit Arbejde; da han havde faaet

den første Spand halet op, kløede han sig i Hovedet og talte med sig selv, som følger:

Ja, Ungdommen! Det er noget tosset Tøj. Hvor kan nu nogen Mennesker tro, at saadan en kalkunsk Bonde som Søren Olsen giver sin Søster til en Bolsmands Søn? Og om det ogsaa blev saadan, som de vilde, saa blev Tøsen jo arrig og gal ligesom alle andre Kjælinger, naar de bliver lidt til Aars og ikke mere bryder sig om Kjælenskab og saadanne Fornøjelser.

Derefter halede han den anden Spand op, trængte atter til en Adspredelse og saâ sig om efter Noget, der kunde bruges dertil. Han opdagede nu Husmandskonens paa den anden Side Vejen, der efter igjen at have tøjret sin Ko havde sat sig paa Gjærdet, strikkende paa en sort Uldhose.

— God Dav, Maren Per Nilen! raabte han.

— God Dav, Jørgen Andersen!

— Det er godt Vejr til Høhøsten.

— Ja, det er det s'gu.

— Er Jer Mand hjemme?

— Nej, han er s'gu itte.

— Det er bedre, I ta'er mig, Maren Per Nilen, for jeg er mere stadig af mig end Per, som er saa udspekuleret til Dokementskrivning, men la'r Jer passe Lodden. Per og jeg kan jo bytte Kvinder, men saa kommer jeg vel til at gi' Noget i Bytte, for mit Hus er jo

jordløst, og Birthe er jo en hel Del ældre end I.

— Vrævl og Sludder har vi nok af, sagde Konen.

Ja det er s'gu et sandt Ord, sagde Jørgen og sukkede, medens han fæstede Spandene paa Aagets Kroge, hvorefter han meget langsomt styrede op mod Gaarden.

Lars havde gjort et langt Slag, helt betaget. Han havde Lyst til at nikke til Træer, Stengjærder, Pilehegn, Høstakke og Alt, hvad han saâ. Nede paa Engen ved Søbredden laa en temmelig stor Sten. Han rokkede den op, løftede den, saa højt han kunde, vejede den et Par Gange i Haanden, slyngede den ud i Vandet, saa langt han evnede, og da efter det vældige Plask Skummet sprøjtede op og funk-lede blændende i Solen, svang han sin Hue og sang:

Dansken har Sejer vundet, Hurra, Hurra,
Tysken sin Grav har fundet, Hurra, Hurra!

Det lakkede omtrent ad Middagstid, kunde han mærke. Nu følte han Appetiten melde sig med hele sit gamle Krav. Da han vilde stryge forbi Hølæsset i Porten, hørte han en sagte Fnisen. Han saâ til Siden og oppe i det Hjørne af Porten, der næsten var spærret af Hølæsset, saâ han under Vognen et Par Ben, som han ikke kunde tage fejl af. Han skubbede

sig hen om Bagsmækken af Vognen, nærmede sig Føddernes Ejerinde, men denne smuttede langs ad Portens lange Væg og sled under sin Bevægelse store Høtotter af, der hang ned over Ansigtet paa hende. Men hun lod, som hun ikke kunde slippe bort; Lars greb hende om Livet, og, skjulte bag Hølæsset, vexlede Kjærestefolkene en urimelig Hob Kys. Saa skiltes de ad og gik hver til sin Side uden om Læsset; Sofie ind i, Lars ud af Gaarden.

Lars saå ikke sin Husbond før den næste Morgen, og Synet af dette store, hovne, tvære Ansigt bragte strax hans Humørs Thermometer til at falde adskillige Grader, thi det var lige saa vist, som at 2 og 2 er 4, at Søren aldrig vilde give sit Minde til, hvad han havde for. Den Sfære, hvori han levede, tillod ham nu rigtignok ikke at give Agt paa, hvad der foregik i hans umiddelbare Omgivelse, og der gik et godt Stykke Tid, i hvilken Kjærestefolkene stjal sig til adskillige Møder i Haven, hvor de gamle Stikkelbær- og Ribsbuske, der vare voxede over Mands Højde, dækkede dem for profane Øjne, i Porte, Vognskure, ja selv i Stalden, hvor Jørgen Andersen, der nu en Gang havde opdaget Hemmeligheden, betragtedes som et uskadeligt, om end stundom generende Vidne ved de Sentenser, han stadig gjentog,

om Kjærlighedens Forkrænkelse og For-gængelighed, som de Unge afviste med haanende Foragt. Jørgen sagde det egentlig ikke paa Dril, men han led af en kronisk Trang til altid at snakke, i Tide som Utide.

En Formiddag mærkede Lars imidlertid, at der var noget Usædvanligt i Luften. Den ellers saa meddelssomme Husmand luskede tavs og sky uden om ham, og talte han til ham, svarede Jørgen kun: Aa, ja saamænd, ja! hvad skal man sige til Verden saadan i det Hele? Hvad der fuldendte at gøre Lars uhyggelig tilmode var, at han så et Glimt af Sofie i Fadebursvinduet; men i Stedet for et glad tindrende Blik mødte han et alvorligt, og ved nærmere at se til opdagede Lars, at Øjnene vare røde og forgrædte. Søren Olsen viste sig ogsaa usædvanlig tidt i Døren og kastede sit Blik om i Gaardens fire Hjørner, og naar det traf Lars, udtrykte det en vis fortørnet Ringeagt. Tilsidst gjorde Husbonden sig Ærender ud i Gaarden, og for hvert af dem rykkede han bestandig nærmere ved Lars, som var i Færd med at vaske en Vogn og give Hjulene Smørelse. Det var den Vogn, Søren Olsen havde brugt Dagen i Forvejen. Endelig kom Gaardmanden helt hen til ham, efterså myndig Arbejdet, derpaa tog han Piben ud af Munden og sagde:

— Fra iste Juli maa Du se Dig om efter en ny Kondition.

Bestyrtet lod Lars Svaberten falde ned, og skjønt Husbonden allerede havde drejet sig om og langsomt sat sig i Bevægelse i Retning af Stuelængen, rykkede Lars ham i Flanken og spurgte:

— Er der da Noget at udsætte paa mit Arbejde? Jeg mente dog

Søren gjorde en halv Drejning om til Siden, og uden at se paa sin Karl talte han i lige Linie ud i Luften:

— Der foreligger ingen som helst Paragraf i Tyendeloven, der paabyder, at man skal maatevere en Opsigelse til nogen som helst af sine Folk. Dermed er den Diskussejon afsluttet, endt og afskaaren.

Og med længere Skridt, men i samme Tempo fortsatte han sin Gang, indtil Lars så hans brede Ryg forsvinde i den aabne Forstues Halvmørke.

Lars gik tilbage til Vognen, tog atter fat paa sit Arbejde med en saa feberagtig Ihærdighed, at Sveden sprak ud af alle Lemmer paa ham, men da han var færdig, drev han Svaberten med saadan en Kraft ind i den aabne Vognport, at Skafet gik itu mod en Arbejdsvogns Hjul. Saa gik han ud paa Marken for at flytte Heste. Her traf han Jørgen Andersen, der var ifærd med at flytte

Kvæget. Det havde længe kogt inden i Lars, nu flød det over og sprøjtede hen over den, der var nærmest ved Haanden.

— Hvad er det for et forbandet Bæst, der har sludret til Manden og faaet ham til at sige mig op? raabte han og løftede truende paa Tøjrekøllen.

— Ja, det er s'gu itte godt at vide, mumlede Jørgen og vedblev at banke med sin Kølle paa Hovedet af Pælen.

— Ja for saadan En kalder jeg en Skurk og en Kjæltring, vedblev Lars.

— Ja, der kan s'gu være Noget i'et, mumlede Jørgen ydmygt.

— Og jeg kalder ham en Rasphuskandidat ... en ...

— Aa ja saamaend!

— Og en ... General ... krigskommissar, brølte Lars i stigende Raseri.

— Nej holdt! det skal Du s'gu bevise, raabte Jørgen, rettede sig og holdt Tøjrekøllen ud for sig.

— Naa det er Dig? spurgte Lars, og Forbavselsen slog koldt Vand i Hidsigheden.

— Ja, jeg kom s'gu helt uskyldig til'et, og hvis Du vil være en Smule rimelig, saa skal jeg lægge det ud for Dig. Se iovergaars saa sa'e jeg til Manden, at vi havde faaet Høet godt ind, og det havde han ikke Noget at sige til, og det kunde han da heller ikke, kan

jeg tro. Og saa sa'e han, at det nok var en hel ordenlig Karl, han havde faaet, og jeg sagde: Ja han er s'gu en hel flink Karl; men saa kunde jeg ikke bare mig for at grine, for jeg tænkte paa, hvor utuskagtig han vilde blive, den Tid han fik at vide, at Du var gode Venner med Sofie, men jeg sa'e jo ingen Ting. Men se Manden han spurgte jo, hvad jeg grinede af; og jeg sa'e, at det var itte af Noget ikke, men Fanden ta' Søren Olsen, han har jo lært af al den Avislæsning at spørge En ud, ligesom Herredsfogden i Sokkeløse gjorde ved Per Kristens, ham, der for fjorten Aar siden boede i det Hus ijævne mit og stak Ild paa'et, og se, jeg blev jo kaldt for Retten og hørte, hvordan Herredsfogden kunde vrikke hele Re'ligheden ud af ham. Se saadan blev jo Søren Olsen ved at vrikke ved mig, og uden at jeg saadan kan oplyse, hvordan det kom, saa fik jeg jo sagt det Ene med det Andet; og naar jeg først er begyndt med at snakke, ja saa er det, ligesom der var noget Levendes inden i mig, der drager og driver mig, saa det ene Ord ta'er det andet. Ja, hun siger jo saa tidt der hjemme, Kjellingen, at hun vilde ønske, hun kunde slaa en Prop i Gabet paa mig. Men nu bag efter angrer det mig rigtignok forskrækkelig, Lavs; men ser Du, det kunde jo alligevel aldrig være blevet til Noget med Dig og Sofie; saa enten det

skete før eller efter Mikkelsdag, kan jo være det samme.

Lars stod et Øjeblik og kæmpede med sig selv, saa smed han Tøjrekøllen. Jørgen havde for længe siden ladet sin synke. Men Hidsigheden kogte igjen op i Lars; med et Spring var han inde paa Livet af Husmanden og havde Haanden fast om hans Strube.

— Vil Du sla' en gammel Mand, Lavs Kristensen? sagde Jørgen med halvkvalt Stemme og saa helt rolig og alvorlig paa Lars. Denne slap ham og vendte sig bort. Husmanden gav sig til at græde.

— Hvad Fanden! Vil I slaas? lød en pibende, høj Stemme et Stykke nede paa den Gangsti, der gik over Engen.

— Nej, nu skal jeg sige Dig Per Niilen, hvordan det er med de Dele, sagde Jørgen, for hvem et nyt Skriftemaal var en stor Lindring, og med en Omstændelighed, der langt overgik den, vi kjende fra Fortællingens første Redaktion, sagde han Alt „li'som det var“.

Den Tilkomne var en lille, spinkel Mand med smaa fiffige, plirende brune Øjne, et smalt fint Ansigt, der egentlig ikke gjorde Indtryk af at tilhøre en Bonde. Han talte heller ikke med Dialekt. Han hørte ganske rolig, smilende paa det Hele og nikkede af og til med Hovedet.

Se, Du forstaar Dig jo ogsaa paa Poli-

tiken, endte Jørgen Andersen; men ved de Dele ~~er~~ der vel ikke Noget at gjøre for Lars.

— Ne — ej, sagde Per Nielsen og kløede sin Arm, mens han samtidig grinte fiffig. Du skulde se til den Rødbrogede der henne Jørgen, hun er ved at faa Tøjret om det ene Forben.

Da Jørgen var gaaet, saâ Per Nielsen et Øjeblik paa Lars og sagde:

— Du kunde se over til mig i Aften sent, naar det bliver mørkt, men taler Du om det, saa er det ingen Nytte til.

Der var en mystisk Sikkerhed i hans Tone, som imponerede Lars. Han vidste, at denne Husmand ogsaa nød stor Anseelse som Politiker, rejste med hans Husbond til Møder og Valg, tidt havde hemmelige Konferencer med ham og gik for en af de ivrigste Agitatorer for hans kommende Valg. Han listede sig ogsaa ud af Gaarden samme Aften, over Vejen, thi Per Nielsen var Ejer af det Hus, der laa lige over for Søren Olsens Gaard, det var hans Kone, hvis flygtige Bekjendtskab vi gjorde, da hun paa hin for Lars saa betydningsfulde Aften drev sin Ko til Vands.

Da den lille, spinkle Husmand havde talt med Lars, der hidtil havde været en tavs Tilhører, men hvis Forbavselse stadig var stegen, udbrød han:

— Men jeg troede, at I var Søren Olsens bedste Ven i Politik.

Den lille Mand saâ sig spejdende og lyttende om i Stuen; derpaa hviskede han:

— Det Fæ, den forædte, dvaske Stud. Ja fordi han sidder kvit og frit i den gode Gaard, saa er han den eneste Bonde her i Kredsen, som de kan blive enige om at sætte ind i Thinget. Men jeg hjælper ham bare, til den Tid kommer, da en Mand af det ægte Folk (her slog han sig for Brystet) kan bane sig Vejen; vor Tid kommer ogsaa, Lars Kristensen; ja den Tid, da det ikke kommer an paa Hartkornet, men paa det der (her pegede han sig paa Panden). Naar vi kjører om til Møder, saa sidder han og en anden Gaardmand i Agestolen; jeg kan ligge bag i Vognen som en Kalv eller et Svin; han æder i Gjæstestuen i Kroerne; jeg kan gaa ind i Kjælderstuen og — pst — vi har ingen Vidner — siger Du til Nogen, hvad jeg her siger Dig, Lars, saa bander jeg mig ned i det sorte Helvede paa, at det er Løgn. Søren Olsen kan ikke sætte to Ord sammen i Hovedet; jeg skriver alle hans Taler, for jeg har som Dreng været paa Skriverstuen paa Højbygaard, og havde den gamle Forvalter levet, havde jeg kanske nu været Prokurator. Og saa giver den forædte So, Søren Olsen, mig en Rigsort for en Tale, der varer næsten en halv Time. Men nu tier Du stille, passer Dine Sager og tager bort den første, hører Du? og saa gjør

vi, som jeg har sagt. Honoraret kan Du selv bestemme; det kommer vi nok ud af, for Du ser mig ikke ud til at være en Knavser.

— Nej, sagde Lars, dersom det Hele gaar godt, saa kan vel en — ja — lad os se — 10 Daler ikke være for meget.

— Det synes jeg heller ikke 15 vilde være, sagde Husmanden flot henkastende.

— Aa nej saagu'. Men saa bliver det ved det?

— Ja vel.

Med drævende Værdighed og en vis prædikeagtig Pathos holdt den tykke Søren Olsen sin Tale fra Tribunen, der var slaaet op i den øverste Ende af Dragonernes gamle Ridehus i Kjøbstaden G. Han var flankeret af Valgbestyrelsens Medlemmer: Byfogden, der med distræt Fornemhed kun halvt hørte efter Sørens politiske Konfessioner, som han betragtede som altfor elementære for en videnskabelig Jurist, et Par Borgere fra Byen, der meget nødig vilde have en hvilken som helst Bonde ind i Thinget, men, naar galt skulde være, dog foretrak en velstaaende Gaardmand for en Husmand, som Nabokredsen maatte nøjes med, og endelig sad en Gaardmand samt vor ny Bekjendt, Husmanden Per Nielsen paa Tribunen. Søren endte sin Tale:

... Og ligesom jeg altid har havt til Princip: Alt for Folket og Alt ved Folket; som mit Program er Folkelighed og Lighed i videste Udstrækning, saa skal jeg, hvis mine ærede Medborgere betro mig det i mine Øjne hæderfuldeste Hværv af alle, Pladsen i det folkevalgte Thing, virke af yderste Evne til, at Grundlovens Friheds- og Lighedstanker skulle blive virkelige og træde fra Papiret ud i Livet.

De behørige „Hør“ og Hurraer fulgte efter, medens Søren Olsen tørrede Sveden af Panden med sit store rødtærnede Lommetørklæde og med tunge Trin steg ned ad Talerstolen, hvis improviserede Trætrappe knagede under hans vægtige Korpus. En opmærksom Spejder vilde have opdaget, at den paa Tribunen tæt ved Talerstolen siddende Husmand Per Nielsen blinkede ganske sagte til en gammelagtig svær, kjøbstadklædt Mand, der stod lige neden for, men som øjensynlig hidtil kun havde skjænket Valghandlingen en flygtig Opmærksomhed. Da derfor Byfogden i Egenskab af Ordstyrer spurgte, om Nogen ønskede Ordet, udbad den nysnævnte Borgermand sig det. Alle, der kjendte ham, blev først forbavsede, thi Murmester Lars Kolbe havde aldrig vist sig synderlig ivrig for Politik; dernæst smaalo de, thi samme Kolbe var bekjendt som en stor Pudsenmager, der sjælden lod nogen Lejlighed

gaa hen til at drive sine Uglsplistreger, om hvilke der gik mange Frasagn i By og Omegn, især fra den forrige Byfogeds Tid, da han var Borgerrepræsentant.

— Murmester Kolbe har Ordet, sagde Byfogden, og den gamle Murer steg op paa Talerstolen, saâ omkring sig med sine svedne smaa Øjne, kastede et Sideblik til Valgkandidaten, der i stor Spænding havde fæstet sine store, dvaske, fremstaaende Koøjne paa ham.

— Ja, se jeg er nu en gammel Borger, sagde han, som ikke altid saa rigtig kan følge med Tiden, og som er opdragen i den Tro, at en Justitsraad er mere end en Kancelliraad og en Gaardmand mere end en Husmand. Men jeg har en svær Respekt for hvad man nok kalder Konsekvens — om Forladelse Hr. Byfoged, hvis jeg udtaler det galt — (Byfogden henkastede fornemt: Det er rigtigt nok) og derfor vil jeg, naar Valgdagen kommer, opfordre alle mine Medborgere til at give Gaardmand Søren Olsen deres Stemmer; for naar man véd, hvor haardt det falder for en Gaardmand at tage En til Svoger eller Svigersøn, som ikke er kommen af Gaardmandsfolk, saa siger jeg: Ære være den Mand, der tør vise sin Frisindethed i Gjerning som Søren Olsen, der, som De alle véd, er Ejer af en stor Selvejergaard, men alligevel har tilladt sin eneste Søster at gifte sig med hans Karl, Lars Kri-

stenssen, som er en Bolsmands Søn. Ser De, mine Herrer, det kalder jeg Frisind og Mod til at være sin Overbevisning bekendt, og derfor udbringer jeg et nifoldigt Hurra for vor Valgkandidat, den i Ordets sande Betydning frisindede Søren Olsen.

Et endeløst Brøl, en fanatisk Jubel hilsede disse Ord, medens Gjenstanden for dem, den ulykkelige Søren Olsen stod med skrævende Ben og gabede maalløs og forstenet ud over Auditoriet, og da Mureren, efter at være stegen ned fra Talerstolen, rystede hans Haand, lod Søren sig behandle som en livløs Gjenstand. Han var nær ved at synke i Knæ og holdt sig fast ved Rækværket paa Tribunen, og hvert nyt gjentaget Jubelraab for ham var som et Stik af en Høtyv i hans tykke Mave. Den første Tanke, der banede sig Vej gjennem hans Hjernes Taage, var at gaa op paa Talerstolen igjen og erklære det Hele for Løgn; men da det kom til Stykket, turde han ikke. Han nærmede sig Husmanden og hviskede:

— Hvad skal jeg gjøre, Per?

— Ja der er s'gu ikke det mindste at gjøre ved. Det Offer maa I bringe Politiken, Søren Olsen.

— Nej Satan

— Ja se nu, Søren Olsen, saa bliver I vist ikke Rigsdagsmand; for saa mister I strax den gevaltige Popularitet, som I fik i dette Øjeblik.

— Den Murer er dog den største Rakkerhund

— Ja det er sikkert, sagde Per Nielsen, det er en udspekuleret Gavtyv.

— Ja jeg gjør det lige godt, Per, jeg siger, at det er Løgn af Mureren.

— Ja haardt er det; men jeg kan huske fra den Tid, jeg gik til Læsning sammen med Forvalterens Børn, at i gamle Dage var der en Mand, der lod sine to Sønner halshugge for at redde Friheden; nu kommer I s'gu til at ofre Sofie; men hun gaar nok endda ikke saa nødig til Skafottet, for Lars Kristensen lader hende beholde Hovedet.

Folk vare i Færd med at sprede sig, da Ingen yderligere forlangte Ordet. Lars Kolbe havde rolig tændt sin korte Pibe og stod og røg den henne i Porten med Ryggen støttet mod Karmen. Da Søren Olsen og Per Nielsen skulde til at passere forbi ham, vexlede ham et Forstaaelses Øjekast med den Sidste og sagde:

— Naa Søren Olsen, Deres tilkommende Svoger er hjemme hos mig, han kan vel kjøre hjem med Dem?

Murerens listige Øjne fixerede den tykke Gaardmand paa den mest irriterende Maade; Søren søgte at lægge Foragt i sit Blik. Mureren forlod sit Støttepunkt og lagde sin Haand paa Søren Olsens Skulder.

— De skal takke mig til, Søren, sagde han, at jeg sagde det før.

— Nej hør, sagde Gaardmanden, nu bliver det s'gu lovlig galt; saadan en

— Stop, Stop, Søren Olsen! Her leverer jeg Dem et Stykke, der var sendt ind til Avisen her i Byen, som min Søstersøn jo trykker. Læs det! Eller vil Du læse det, Per Nielsen.

Per tog Manuskriptet ud af Murerens Haand og læste med onskabsfuld skarp Betoning:

Medborgere! Vogter Eder for Frihedens falske Venner! Af deres Frugter skulle I kjende dem. En saadan falsk Ven af Friheden er Gaardmand Søren Olsen, en af de værste Bondearistokrater i Egnen, og ham skulle vi vælge til Folkethingsmand! Han finder det under sin Værdighed at tale til sine Undergivne; han tager knap Hatten af for den Husmand, der bukker dybt for hans fyldte Lomme; ja han vil knap være bekjendt at sidde i Agestol eller spise i Stue sammen med den Husmand, om hvem det er en offentlig Hemmelighed, at han forsyner ham med alle hans politiske Talemaader, ja endogsaa skriver hans Taler for ham. Søren Olsen er en uvidende hovmodig Mand; det erklæres. herved paa Ære og Samvittighed af

En Demokrat.

— Det er Satans godt skrevet, sagde Mureren og saâ Per Nielsen stift i Øjnene, det er næsten ligesaa godt lavet som Søren Olsens Tale; men det vilde jo have ruineret Søren Olsen, selv om det er Løgn, og det er det vel?

— Ja hvert et Ord, svarede Per.

— Ja jeg fik jo min Søstersøn til at lade være at trykke det indtil videre, og nu da Søren Olsen lader sin Søster faa Lars, som siden den første har tjent hos mig, saa er jo Alt i Orden.

— Der er ikke Noget ved den Ting at gjøre, Søren Olsen, bemærkede Per Nielsen.

— Ne—j, sagde Søren med fortvivlet Resignation og styrede op ad Gaden uden at se efter, om de to Andre fulgte ham.

— Lars Kristensen kommer til at bede os to med til Bryllup, sagde Murmesteren til Per.

— Ja det er sikkert, svarede denne og fulgte hjem med Mureren, vis paa, at han kunde faa pilket en Femdalerseddel til hos den lykkelige Elsker og inderlig smigret ved den Ros, som Mureren havde tildelt hans hemmelige literære Bedrifter.

EN FATTIG DRENGS UNGDOMSEVENTYR.

FOR FATTIG BRENGS UNGDOMSVENSTYR

I. Den gamle Akcisebod.

Siden sin Afskedigelse havde pensioneret Toldbetjent Rønning lejet det gamle Hus tæt ved Indkjørselen til Byen med det fremspringende Tag, hvorved der dannedes en Slags bedækket Veranda foran Huset; dette kaldtes endnu i Folkemunde Sise(ø: Akcise-)boden. Paa Grund af dennes Brøstfældighed var der opført en ny Akcisebod i Flugt med den gamle, men den laa et Stykke længere ud ad Hovedlandevejen. Paa det første Sted havde Rønning etableret en lille Handel med de almindeligste Urte- og Hørkræmmervarer, Traad, Horn-, Tin- og Messingknapper, Mjød, hvid Rom, noget, der kaldtes Kognak, men som sikkert ikke var af fransk Herkomst, forskellige Sorter Brændevin etc. Han havde nemlig i sin tidlige Ungdom „staaet tre Aar som Svend“ ved Handelen og kunde efter den daværende Lov erholde Kjøbmandsbevilling. Rønning var godt lidt, thi han havde i sin Tid taget sit Embede med stor Gemytlighed;

naar han mødte med den tynde Jernstang i Haanden og skulde undersøge, om en ved Bommen holdende Vogn indeholdt konsumtionspligtige Sager, og han saâ, at det var en af Byens Folk, der kom kjørende, stak han blot for et Syns Skyld Jernstangen ned i Vognen, rev en Vittighed som f. Ex.:

— Hu, Jokumsen; De vil jo smugle en levende Kapun og en død Høne ind, hvad Jokumsen? . . . værs'artig, køj De kun, Jokumsen.

Og under hjertelig Latter over sit eget Indfald raabte han efter Manden paa den bortkjørende Vogn:

— God Nat Jokumsen; hils Kristoffersen!

Hans Popularitet havde ogsaa bevirket, at Øvrigheden saâ gennem Fingre med, at han holdt en Slags gemytlig lille Beværtning, uden at han havde nogen Bevilling dertil. Om Sommeren sad han gjerne hver Aften under sit Skur paa en gammel hvid Havebænk med et Glas Punsch staaende foran sig paa et lille Bord, rygende paa en kort Pibe med et vældigt Træhoved, og Synet af den lille trinde Mand med det evindeligt smilende kobberrøde Ansigt, fra hvis Næse Hornbrillerne hvert Øjeblik truede med at falde ned i hans Skjød, udøvede en saa sympathetisk Virkning paa flere Medlemmer af Borgerskabet, at de satte sig hen hos ham; det ene Ord tog det andet,

indtil Vedkommende bestilte et Glas Patentpunsch, som den gamle Toldbetjent blandede af hvid Rom, Citron, gammel fransk Vin og en Draabe Hindbærsaft, og som i Almindelighed erkjendtes for „mageløs liflig“; derved fik Rønning en Extrafortjeneste; thi han erklærede, at han paa fire Glas Punsch af den Art havde otte Skilling i reel Indtægt; og naar han tjente en Mark om Dagen foruden Pensionen, saa havde han, hvad han behøvede i dette Liv ... „for ser De, Kristoffersen, man maa inte være urimelig; og jeg har nu den Tro, at naar man i dette Liv er nøjsom og takker vor Herre for en Draabe Puns, saa faar man s'gu nok Malagavin i det tilkommende, og kanske mere, end man kan drikke“.

En Sommeraften i Juni sad Rønning paa sin sædvanlige Plads, men der dukkede ingen Fænomener op i Horizonten, der tydede paa Punschafsætning. Kun nogle Tjenestepiger passerede forbi den gamle „Sisebod“; dem maatte Rønning foreløbig trøste sig med; han kjendte dem Allesammen og nævnede dem ved Fornavne:

— God Aften Line, god Aften. Er Du Kjærest endnu med Ølbryggerens Karl? Kan I ikke snart gifte Jer og købe Udstyret hos mig — hvad? ... Se, der er Kammerraadens Mathilde! Naar skal Din Frue til det? Det er jo den sjette, hvad? ... Hej Grete, sig til

Din Husbond, at nu har jeg faaet igjen af Ollendorffs Punsessens, som var sluppen op i forrige Uge, da han vilde have en Flaske ...
... Naa Trine! Du kan være glad ved, at her ikke er „Sisebod“ mer, ellers var Du ikke sluppen saa nemt ind med de Kyllinger i Kurven. Naa, I skal have Kyllingesteg imorgen hos Kancelliraaden? Ja saa? Er Kyllingerne fra Niels Persen i Stendrup? Ja jeg tænkte det nok! God Nat, min Pige, god Nat!

Endelig stiger Barometret i Retning af Punsch, men ikke egentlig paa den Maade, som Toldbetjenten havde ønsket det. Han saâ tre Mænd komme spaserende; den midterste af dem standsede instinktmæssig, og de to andre lystrede som paa Kommando. Den midterste, en stærkt bygget Mand i en noget luslidt brun Frakke, der i sin Tid havde været en elegant Sommerpaletot med ophøjede Sømme langs ned ad Ryggen, i et Par smudskede lyse Sommerbenklæder, hvis fortraadte Rande hang som Frynser over de skjævt traadte Støvler, med en med Vand blanket, gammel, sort Silkehat paa Hovedet, sagde meget højt, idet han tog Cigarstumpen ud af Mundvigen og klappede begge sine Sidemænd, der vare Bønder, paa Skulderen:

— Niels Larsen og Søren Jør'en skal bare følge mine Opskrifter, hvor den hele Jura er kjørt op med de enkelte latinske Ord, som

skal til, saa kan Per Persen aldrig faa Lov til at grave den Grøft; det kan I stole paa, som om I havde hans Majestæt Kongens egenhændige Underskrift paa det.

— Ja, men han sa'e, Prokurator Lyng ... vilde den ene Bonde til at indvende.

— Hver kan være god for sig, Søren Jør'en ... jeg siger ikke mere ... men Prokurator Lyng ... ja han er god nok — hæ!

— Og saa mente Justitsraaden ... begyndte den anden Bonde.

— Lad mig bare faa fat i Justitsraaden, Niels Larsen. Jeg skal pudse ham; for naar jeg siger til ham: Nu ingen Vrævl, min gamle Justitsraad, hvem forstaar sig bedst paa skadelig Vands Afledning, De eller jeg? og naar jeg saa ser paa ham, se nu efter, lige med det bøse Ansigt, som jeg nu sætter op, saa siger han meget ordenlig og pænt: Det gjør De, Momme ... og saa bliver der ingen videre Diskosjon om de Anliggender; det kan I tage Rottekrudt paa, Niels Larsen ... Men nu byder jeg Jer Farvel, for der ser jeg min gamle Rønning ... Farvel Niels Larsen ... farvel Søren Jør'en ... god Aften Rønning!

— Det er to gratis Punser, sagde Rønning ved sig selv med et lille Suk, derefter lettede han paa Huen og sagde: God Aften Momme, god Aften, god Aften!

— Har De en Bid Skraa, Rønning? spurgte

Momme og tog sin Skraastump ud af Munden, for det var en rigtig Bondebroke, som den tykke Søren Jør'en gav mig . . . naa, jeg siger ikke Noget . . . han har jo ikke bedre Forstand, Rønning.

Rønning tog et Stykke Papir af et lidet indbydende Udseende op af Vestelommen, skar et Stykke Skraa af med sin Tollekniv og rakte Momme det. Han lugtede til det og befølte det.

— Augustinus's Skraa? — ja vel . . . se saadan Noget ser og lugter jeg lige paa Stedet. Mig narrer Ingen; man har lært at se sig om i Verden, Rønning. Det bliver man klog af, men ikke rig; det er nu min Princip; ja man kan s'gu gjerne kalde den for Filodsofi; men det vil jeg dog lige godt ikke, for man skal ikke skære Flæsket større, end man kan gabe over det, nej Gu' skal man ej, Rønning. Det er ogsaa min Princip . . . ja jeg har mange af den Slags, for jeg har været i mange Stillinger, Rønning. Ja nu skal jeg give Dem, hvad De godt kan kalde min Bibliografi.

— Den har jeg hørt før, Momme.

— Ja, men saa har De s'gu glemt den, gamle Rønning; man kan lære Noget af den, om jeg selv skal sige det.

— Ja se — Møllen — den blev De jo smidt fra, sagde Rønning med et smørret Grin.

— Det er godt, De ler, Rønning, for saa ser jeg det er Idroni. Der er Ingen, der smider mig fra Noget, men skulde jeg taale, at Bageren lige ved Siden af mig, lige op i Næsen paa mig, om jeg saa maa sige, uden Privelegium solgte raa Gryn og Mel? Og da baade Amtmand og Birkedommer holdt med den Svinepels, ja jeg kalder dem alle tre og Herremanden med for Svinepelse (her gav Momme sin Tale Kraft ved et vældigt Slag mod Bænkens Tremmer) ... se saa sagde jeg Birkedommeren lige op i Synet: Her er ingen Lov og Ret i Birket ... jeg vil ikke bo i den Jurediktion.

— Der er dem, der siger, at De blev pantet for flere Aars Skatter, Momme.

— Det var lutter Hævnjerrighed ... og den Historie skaffede Birkedommeren en Proces ... ja den skal skaffe ham et Par til.

— Ja ... men saa fik De jo Afsked fra Byfogdens Kontor i L—; det var dog egenlig forbandet, Momme.

— Forbandet? Ja for den hjulbenede Fuld-mægtig, som mente, at han var en Helvedes Karl, fordi han havde den raadne dansk juridiske Examen, som jeg kunde have havt for tyve Aar siden, hvis jeg havde villet. Nu kan han se, hvordan det gaar med Opdagelses-væsnet deroppe i L—. Sex Ildebrande, gamle Rønning! Men hvordan er de komne op? Hvad behager? Ja se det véd Ingen. Men hvem

opdagede Mordet paa Lars Knækkerup? Det gjorde jeg; for jeg gik ind paa Spjellerup Kro en mørk Aften i min store Chenille og talte med en grov Stemme som en Dødnings til Smeden, der sad og spillede Hyp med Hesteskæreren, og saa gav han sig. Men havde jeg ikke været, saa havde Hovedet endnu siddet paa Smedens Hals.

— Vil De have et Glas Puns, Momme?

— Nej Tak, gamle Rønning, lad mig faa en Snaps.

Toldbetjenten hentede en lille Karaffe med Ringe, der angav de indeholdte Snapses Antal. Momme skjænkede sig strax en, smagte paa den som paa en Bouketvin, nikkede langsomt og sagde:

— Brændevinen er fra Hendrik Mogensens Brænderi. Ikke? Jo det vidste jeg. Mig narrer Ingen . . . Naa, saa blev jeg Opsynsbetjent ved Tugthuset i V. Det var paa Ministerens udtrykkelige Ordre, han sagde til dem i Kollegiet: Momme skal have Posten; jeg vil ingen som helst Sludder høre.

Her tømte Momme en ny Snaps i ét Drag og satte Glasset med Kraft paa Bordet.

— Hvorfor blev De ikke der, Momme?

— Skulde jeg taale saadant noget Svineri, som der gik for sig paa det Tugthus? Naar Betjentene skulde møde Kl. 5, snuede de til Klokken 7 og mødte Klokken 8. Men Inspek-

tøren holdt med dem. Hvad gjør saa jeg? Jeg tager lige til Kjøbenhavn, gaar op i Kancelliet og siger til den Øverste paa Kontoret: Hør Rinaldi — han har saadan et udenlandsk Navn — hør Rinaldi, naar Reglementet siger, at der stilles Kl. 5, og Ingen møder Kl. 5 uden jeg, hvem har saa Ret, jeg eller de Betjente, der møder Klokken 8? — Det har De, Momme, sagde Rinaldi. — Godt, den er hørt, siger jeg. Naa, jeg tager da tilbage, og jeg ringede jo med Stormklokken for Inspektøren og hele Personalet; men lige i samme Momang gaar Rinaldi af, og den, der kommer efter ham, var ligefrem en personlig Fjende af mig ... ja saa kan De selv begribe Resten.

— Er det nu ikke Løgn Altsammen, Momme?

— Løgn — hi, Rønning — jo vel er det Løgn; sig De kun, det er Løgn. Jeg nedværdiger mig ikke til at sige en Stavelse derimod. Men nu kan jeg godt drikke et Glas Puns. (Momme havde tømt de fire af de sex Snapse, som Karaffen rummede.) Jeg skylder Dem for ni Punser, saa bliver det lige den halve Snes. Der kommer Ditlevsen. Se god Aften, Ditlevsen! Lad Ditlevsen ogsaa faa et Glas Puns, det bliver lige elleve Glas paa min Kunto.

Den Ankommende var en høj, tyk Mand, „hvis Næses Guld beviste sin Ejers daglige

Flid“; trods det lune Sommervejr bar han et uldent Tørklæde om Halsen og en tyk, grøn Kalmuks Frakke. Det var Faktoren ved Byens Trykkeri, der tillige med Avisen ejedes af Prokurator Lyng; men da denne Intet kjendte til Typografien, var Ole Ditlevsen den, der raadede paa Etablissementet. Han var bekjendt for sin Drukkenskab, men han hørte til de kolerisk-melankolske Drankere og var altid misfornøjet med Tilværelsen.

— Puns! Jeg vil ingen Puns have. Giv mig en Bitter af min egen Slags, Rønning!

Denne Essens præpareredes specielt for Faktoren; den bestod af Brændevin, Hyperikum, Malurt, Kamfer og Hvidløg; Ole Ditlevsen nød den altid til det fedeste Øl, han kunde opdrive; han paastod med en Overflod af Eder, at det var det Eneste, der holdt hans syndige Liv oppe i ham.

— Naa, gamle Ditlevsen, sagde Momme med sin sædvanlige nærgaaende Fortrolighed, kan jeg faa et aninynt Stykke ind i Bladet.

— Nej Gu' kan De ej, svarede Ditlevsen.

— Itte? Det havde jeg Lyst til at faa nærmere Resolesjon paa.

— Fordi det er noget Sludder, De skriver, og fordi De skriver lige saa splintrende galt, som De taler. Brrr! (her bragte hans Synkning af den forfærdelige Snaps hele hans Legeme i Dirring).

— Jeg vil gjøre Dem opmærksom paa, tog Momme til Orde med en Nuance af fornærmet Værdighed, at jeg har siddet paa mere end ét Kontor ...

— Ja og skrevet af.

— Jeg har skrevet Dokumenter — Klager, Stævninger og Skjøder i mange Aar.

— Ja, som De skriver ud af Ørstedes Formularbog, og saa er der endda orthografiske Fejl i. Puh!

Rønning slog en høj Latter op. Momme overvejede et Øjeblik, om han skulde vise sig i krænket Værdighed; han havde allerede rejst sig og løftet Haanden til et Slag i Bordet. Men han forandrede Beslutning, lagde Armene over Kors paa Brystet, stak Ansigtet nær hen til Faktorens, saâ vist paa ham og nikkede med en alvorsfuld og hemmelighedsfuld Mine gjentagne Gange til ham.

— Hvad Fanden skader Dem? spurgte Ditlevsen, vrissede med Hovedet og trak det tilbage for at komme i større Afstand fra det store, flade Ansigt, der saâ ud, som det vilde klaske ind mod hans Næse, som han skelede ned imod, ligesom at vare den mod det mulige Sammenstød. Men alt som han trak sig tilbage, gjorde Mommens Ansigt en proportional Tilnærmelse; da viftede Ditlevsen med Haanden som efter en Flue og raabte:

— Væk med den Raamælkskage! siger jeg.

— Saa, saa, saa! tyssede Toldbetjenten; vær nu ikke saa grov, Ditlevsen.

— Grov? Jeg er ikke grov. Saadan er jeg mod alle Mennesker, snærrede den rød-næsede Faktor.

— Jeg har undt af Dem, Ditlevsen, for De har mange Ærgrelser i Deres Liv.

— Det er det eneste Sande, De har sagt i lang Tid, brummede Ditlevsen.

— Aa, man faar s'gu ikke flere Ærgrelser, end man selv tager sig, bemærkede Rønning og smilede veltilfreds op mod den dalende Sol.

— Aa Sludder, sagde Ditlevsen og maalte ham med dyb Foragt; De snakker som en ... en Pensionist, der har Sit paa det Tørre.

— Jeg holder med Ditlevsen, sagde Momme og slog ham paa Skulderen. Maa jeg tale lidt i Enrum med Dem, naar vi har drukket et Glas Puns?

— Som jeg maa betale, for De gjør det s'gu ikke.

— Det vil jeg ikke despetere om. Vil De give Puns, saa drikker jeg den; mellem gode Venner kommer det ikke saa nøje an paa, hvem der betaler. Det er ogsaa en af mine Principer. Saa meget kan jeg sige i Rønnings Nærværelse: Pas paa den store Læredreng, De har paa Trykkeriet!

— Ham, Kristian! sagde Rønning; det er en god Dreng; sikken pæn Haandskrift han skriver.

Nu før Ditlevsen op i Harme; satte Glasset mod Bordet, saa Foden knak, og raabte:

— Det er uforskammet af Dem at sige saadant Noget, Rønning. Nu har jeg kjendt mange Bæster i mit Liv, men saa sandt jeg staar her som en Synder for vor Herre, saa vil jeg være evig fordømt, om jeg nogensinde har kjendt et saadant Bæst som den Dreng. Værsgo! Her er Penge baade for Bitterne, Punserne og Glasset. Jeg vil ikke skylde Nogen Noget, og jeg taaler ingen Modsigelse.

— Jeg maa holde med Ditlevsen ... det vil sige, hvad Drengen angaar, sagde Momme højtideligt; og jeg siger som en gammel Politimand: Pas paa den store Læredreng, De har paa Trykkeriet!

— Jeg skal s'gu nok passe paa, hvad jeg skal passe paa. Hvad mener De ellers med det Vrøvl? spurgte Ditlevsen.

— Jeg véd, hvad jeg véd; men det siger jeg kun i Enrum, svarede Momme. Men jeg kan opdage, hvad det skal være. Vil De følge mig, men ganske stiltiende, ganske for-dækt? Pas paa, hvad jeg siger: Jeg kan opdage al Ting.

— Det er vist noget godt Sludder, mumlede Ditlevsen, men da han Intet havde at forsømme dermed, fulgte han med Momme, der tog listende Skridt og tyssede med Haanden mod Faktoren, uagtet denne ikke sagde et Ord.

II. Den slemme Dreng.

Bag nogle af de til Byens Huse hørende Haver højnede det stenede og tørre Terræn sig temmelig betydeligt, men jævnt, for paa den anden Side at falde brat ned og danne den ene Side af Lejet for et lille Vandløb. Den brede Bakke var paa denne Tid endnu ikke opdyrket; den laa hen til Græsning for Faar og Gæs og benævnedes sædvanligvis Overdrevet. En lille Levning af en for umindelige Tider siden fældet Skov kronede et Stykke af Bakkekammen med noget purret Ege-, Tjørne- og Bøgekrat, mellem hvilket et Par højere Aske-træer ragede op; men det purrede Krat fortsatte sig gjennem en lille indskaaren Kløft paa Bakkens anden Side; gjennem de tætte Blade og snoede Tjørnebuske blinkede Aaens blaa Vand; og da dens Leje her var ujævnt og fuldt af Sten, lød der stadig Rislen og Susen op. Det var sjældent, at nogen af Byens Beboere betraadte dette Sted; Bakkehældet ned mod Haverne var kun paa visse Aarstider befolket af ovennævnte Dyr og deres Vogterdrenge; og Krattets og Kløftens Skjønhed havde Byens Borgerskab ingen Sans for — det var jo kun et unyttigt Vildnis. Men det var faldet i to ganske unge Romantikeres Smag, som vi skulle se. Medens nu Ditlevsen og Momme langsomt stige op ad Overdrevets Skraaning,

der, skjønt temmelig jævn, aftvinger den Første mere end én Forbandelse, og medens den Sidste lokker Ditlevsen til at døje Sveden og det korte Aandedræt ved bestandig at misse med Øjnene og lægge Fingeren paa Munden for at spænde hans Tanke paa noget uendelig Mystisk, appellere vi til Læsernes Taalmodighed og bede ham følge en langvarig Historie, de to Romantikere vedrørende.

Der er nu først Drengen, den hvidhovedede Kristian. Han har længe havt en ganske speciel Forkjærlighed for Overdrevskrattet. Da hans Fader, en omvankende Spillemand, med hvem han havde strejft Landet rundt til sit sjette Aar, paa et af sine Ophold i den By, hvor Scenen foregaar, pludselig var død, mente den Værtshusholder, hvor han havde logeret, at han nok kunde have Brug for Drengen til at vogte hans Gæs. Han kunde jo desuden faa Hjælp af Fattigvæsenet. Værtshusholderen brugte ham desuden som Afleder for det onde Humør, som paakom ham om Morgenens, naar han om Aftenen havde været altfor ivrig i, hvad han betragtede som en Værts allerførste Pligt, tappert at drikke Gjæsterne til; naar han var rigtig „ilde opstaaet“ og lod et paa én Gang fortvivlet og bistert Blik glide ud over Tilværelsen, var det ham en ren Vederkvælgelse at møde „Drengen“, som han da drev et vældigt Ørefigen, saa syntes han, at

det „lindede“ lidt for ham; at der var noget Ondt i at „smække saadan en Smule Dreng en paa Thepotten“, faldt ham aldrig ind, og naar han sad og vrøvlede med Gjæsterne, der bestod af det allerlaveste Borgerskab, Torvebønder og Svende, og hver af de Samtalendes Bidrag til den almindelige Underholdning gik ud paa at fremstille sig selv som en saa allerhelvedes Karl som mulig, fik Værtshusholderen ofte Anfald af Rørelse over, at han alle sine Dage havde været en „retskaffens“ Mand, og for at bevise denne Paastand førte han gjerne følgende Argumentation.

— Hvem vilde have taget saadan en snottet Dreng til sig undtagen Jens Petersen (det var ham selv) og jeg? Hvad? Faderen skyldte mig baade for Logis, alle sine Maaltider og en urimelig Hob Snapse; men se, om jeg ikke under Drengen Kosten og immer væk siger til ham: Spis, Dit forbandede Bæst, at Du kan faa Tælle paa Nyrerne, og jeg siger til Fruentimmerne: Drengen skal have ordenlig Smør paa Rundtenommerne — ja somme Tider faar han jo ogsaa Svinefedt eller Gaasefedt, ligesom Aarstiden er til — men det er akkurat, ligesom vi selv faar. Se saadan Noget gjør man Dæ'len splitte mig ikke, undtagen man har noget Relion og Kristendom i Livet paa sig. Skaal ... naa vi skal ha' en Omgang til? (nu fik hver af de om Bordet Siddende iskjænket

et Glas Brændevin, medens det paa ny fyldte Ølkrus gik Raden rundt til at „slukke efter“ med) ... ja, se det var nu det med Drengen. Ja saa har jeg jo det Stykke Vænge i jævne Overdrevsbakken; og naar det kommer saa vidt, at jeg kan skjønne, at Sæden vil blive god det Aar, saa trækker jeg Kjællingen og Tøsen der ud en Aftenstund, naar Solen er ved at gaa ned og rigtig rød og gloendes, og saa viser jeg saadan ud over Ageren, som jeg nu gjør ud over Skjænken, og saa siger jeg: Hør, hvis I ikke gi'er Vorherre en Velsignelse for det Stykke Sæd, saa skal den Onde regere i Jert Liv; forstaar I det? Nej, fordi man en Gang kan faa sig en Taar over Tørsten, saa er man dog hverken Jøde eller Kjæltring.

Saaledes var det faderlige Element i den hvidhovedede Drengs Opdragelse. Det moderlige dito var ganske anderledes passivt. Værts-husmadamen kom aldrig uden for sit Kjøkken, hvor hun sled og slæbte, kogte og stegte, blankede og skurede, saa lang Dagen var, med opsmøgede Ærmer og Arme saa sorte som Jorden. Hun hørte til de Faamælende, og naar hun forlangte Noget, kom Ordet frem i en halv klagende, halv gnaven Tone. Hun sad aldrig, men spiste gaaende eller staaende. Hendes attenaarige Datter dannede en virkningsfuld Kontrast til Moderens rastløse Virksomhed. Lige som hun tilbragte hun den hele

Dag i Kjøkkenet, men hun sad paa en grønt malet Fyrretræs Kiste, paa hvis ud ad vendende Side der stod malet med røde Bogstaver G L D 3: Gjertrud Larsdatter — det var den bondefødte Moders Pigenavn — omgivet af en aflang Krans af røde Klatter, der skulde forestille Roser. Hun strikkede vel af og til paa en Uldhose, men den faldt hvert Øjeblik ned i hendes Skjød, saa gabede hun og strakte sig, trommede saa med Tøffelhælene Takten af en Hamborger-Skotsk paa Kisten, indtil hun tabte Tøflerne ned paa Gulvet, og efter nogle svage og mislykkede Forsøg paa at naa dem med Tærne og faa dem fast paa Fødderne igjen, opgav hun dette vanskelige Arbejde med et dybt Suk, gav sig derpaa til at tralle Melodien, hvis Takt hun før havde trommet; saa, ligesom hun var midt i denne Beskæftigelse, gav hun sig til at græde, som hun var pisket, thi hun kom til at tænke paa den Dragon, som hun blev Kjæreste med paa et Mikkelsgilde hos en Gaardmand i en nærliggende Landsby, men som Faderen paa det Bestemteste havde forbudt hende at tænke paa, „hvis han ikke skulde slaa alle Fortænderne ind paa hende“. Man ser altsaa, at den hvidhaarede Dreng opvoxede under usædvanlig dannende Omgivelser. Men han havde ogsaa sine Fristeder. Det første var det alt beskrevne Overdrev, hvor han af sin Værge blev sat hen for at vogte

Gæs. Der laa han paa Ryggen og stirrede lige lodret op mod Zenith, og saa drømte han al Slags løjerlige Ting, som det vilde være saare vanskeligt at fortælle, saaledes som disse Drømme vare i Begyndelsen. Men da Værts-husholderen maatte lystre Lovens Bud og sende Drengen i Skole, vandt han et nyt Fristed dèr. Den Undervisning, som den gamle Degn kunde give de halv hundrede Børn i faa Timer om Dagen, var ganske vist tarvelig nok, især da han tilbragte en ikke ringe Del af Undervisningstiden med forbitrede Udbrud over, at han, en gammel Akademikus, der havde lært baade Latin, Græsk og Hebraisk, skulde sidde og mase med „saadan nogle Træskotampe, som snød deres Næser med Fingrene“, men naar Degnen var i godt Humør, kunde han ogsaa gjøre andre Exkurser ud fra Undervisningen, som i det mindste morede den lille Kristian. Degnens onde Humør fortog sig ofte, naar han for at støtte sin Paastand om den Uret, Skæbnen havde gjort ham ved at gjøre ham til Degn og Skolemester, fortalte, at han i sine Studenterdage havde spillet Komædie med Rahbek i Borups Selskab, thi saa løb Erindringen og Fantasien af med ham, saa spillede han hele Scener af Holberg eller Oehlenschläger for Drengene, hvilket bragte de fleste til at falde i Søvn; men Kristian lyttede i større Andagt til Degnens improvi-

serede dramatiske Fremstillinger, end han nogen-
sinde havde ofret paa Præstens Prækener, naar
han om Søndagen blev jaget i Kirke af sin
gudfrygtige Principal og gik ydmygt bag efter
ham, Madamen og Datteren, efter at han i en
Timestid, tidlig samme Morgen, havde maattet
hjælpe Madamen med at skure hendes Arme
og Hænder nogenlunde rene ved Hjælp af en
Halmvisk og grøn Sæbe. Naar han om Hver-
dagen før og efter Skoletiden laa med sine
Gæs paa Overdrevet, da formede disse Ind-
tryk fra Degnens Deklamationer sig til Billeder;
han lukkede Øjnene og saå Hakon Jarl med
sine Kæmper skride forbi; han saå Ejnar
Tambeskælver skyde Busken af Jarlens Hjelm,
han saå Hakon og liden Erling i Offerlunden,
hørte Stærkodders Røst gjennemrunge Kong
Ingilds Hal:

Vil I mig tæmme som en Bjørn i Mundkurv,
at danse daarligt efter eders Pibe?

Vil I afrette som en Sissen mig,
at efterabe, kvidre jeres Viser?

Ti stille Du! som med opspilet Øje,
med opblæst Kind og smidig Fingerdans
vil tæmme Heltens Sind med dine Triller.

Ja Drengen var saa opfyldt af det Heroisk-
Pathetiske, at han tog Per Paars *au sérieux*,
sympathiserede inderlig med ham i Kampen
mod Fogden paa Anholt, afskyede Forræderen
Niels Johansen Kok saa vel som Per Ruus's

materialistiske Filosofi, hvormed han vil overtale sin Husbond til at svigte sin Dorothea og give efter for Nilles Kjærlighedssukke; men han blev dybt rørt ved den Sidstes Klagesang, da Paars, uagtet hun har foræret ham saa mange dejlige Fødevarer og alt det fede Øl, alligevel lyder Pligtens Bud og sejler fra hende for at naa sin Fæstemø i Aars. Til Gjengjæld for den Interesse, som Degnen mærkede, at hans æsthetiske Digressioner fandt hos den hvidhovedede Dreng, gav han sig meget mere af med ham end med de andre Disciple, examinerede ham længe, roste hans Lærenemhed og gode Haandskrift. Og naar han en enkelt Aften i Mørkningen listede sig ind i Jens Petersens Beværtning, efter omhyggelig at have forvisset sig om, at ingen af hans Bekjendte eller Elever var i Nærheden og saâ ham træde ind paa et saa simpelt Sted, som han kun valgte for at faa sin inderlige Lyst til et Glas varm Punsch, der her kun kostede 6 Skilling, tilfredsstillet uden at gjøre et stort Greb i sin fattige Pengepung, fortalte han Værtshusholderen, at den hvidhovedede Dreng var den dygtigste i hele Borger- og Friskolen. Den skikkelige Degn anede ikke, at han gjorde Drengen en saare daarlig Tjeneste dermed. Tidligere havde denne uden Hindring faaet Lov til, naar han om Aftenen var kommen hjem med Gæssene, at sætte sig i en Krog af

Stuen med en Bog og stjæle sig en Smule Lys til fra den osende Tranlampe under Loftet; men nu hed det: Hvad sidder Du der og gaber over de Bøger efter? Han siger jo, Degnen, at Du er saa skrap til at læse i Skolen, saa Du ikke behøver at læse over hjemme. Se til, Du kan komme ud i Kjøkkenet og skrælle nogle Kantøfler. — Nu traf det en Gang, da Drengen var ved at gaa op til det lille Hul paa Loftet, hvor han sov, at Værtshusholderens Lene gik bag efter ham op ad Trappen. Han mærkede det ikke, og da han under sin forsigtige Vandring over det mørke Loftsrums uhøvlede Bræder, hvor Passagen vanskeligjordes af Sække, fyldte med Fjer, som Madamen havde opsparet til tilkommende Sengklæder, tomme Tønder, Lægter, udsprede Sæd osv., hørte Ordet: Dréng! lyde bag ved sig i en paa én Gang myndig og hviskende Tone, rislede der en kold Strøm gjennem alle hans Nerver. Han vendte sig om og saâ, at Lene stod paa Loftet med en osende Tranlampe i den ene Haand, medens hun med den anden skyggede for Flammen, der sendte en sort Stribe Os lodret op i Luften. — Dreng! hej! hør! lød det atter.

Kristian var nu bleven sexten Aar; en vis Følelse af Værdighed skød op i ham, naar Fruentimmerne vilde tyrannisere ham; endnu var det ikke faldet ham ind at gjøre Oprør

mod Fatters Tyranni, men han fandt, at det var hans Pligt at opponere mod en saa myndig Tiltale fra „Tøsens“ Side.

— Hej, Dreng, Dreng, kan Du ikke høre? lød det for tredie Gang.

— Jeg hedder ellers Kristian, svarede Drengen med Værdighed.

Den lange Tøs gloede paa ham, helt forundret, og vilde vist under andre Omstændigheder have forsøgt, hvad et Ørefigen kunde udrette, men Situationen tvang hende til at gaa mere politisk tilværks.

— Hør Du, Kristian, sagde hun, hør lidt! Vil Du have en Kringle med Sirop paa?

— Ja det vil jeg nok, sagde Kristian, der altid havde havt en vis Svaghed over for Hvedebrød.

— Der, sagde Lene, og hængte et Par Hægter paa sin Kjole op for Brystet og tog den nævnte Delikatesseartikel, som hun listig havde tilegnet sig i Krostuen fra den Kurv Hvedebrød, der stod paa Skjænkens Disk, ud fra sin Barm. Hun rakte Kristian den, som, efter et Øjeblik at have betragtet først Kringlen, saa Pigebarnet for at forsikre sig om, at hun ikke gjorde Nar af ham, greb Kringlen med en Hurtighed, som en Kat griber en Mus, og gav sig til at spise den, saa varm, som den var. Da han havde spist den, faldt det ham først ind, at der maatte være Noget bag denne

usædvanlige Venlighed, som hans Husbondes Datter hædrede ham med. Han blev staaende foran hende og saâ paa hende.

— Hør Du Dreng ... Kristian! mener jeg. Du skal jo være farlig skrap til at skrive Sammenskrift?

— Aah — sagde Drengen med en overlegen Gestus.

— Ja, jeg kan ogsaa skrive, men jeg kan ikke faa det Ene til at hænge sammen med det Andet. Du kommer til at lave det for mig. Saa skal Du faa for en Skilling Bryst-sukker imorgen, naar jeg faar Tilgift hos Bageren.

Jo det kunde Kristian nok have Lyst til. — Hvad skal jeg skrive? spurgte han.

— Hvad Du skal skrive! Kan Du ikke begribe det?

— Ne—e—j.

— Du er et Fæ. • Naturligvis til ham — ham — Du har nok hørt — Dragonen. Hvad griner Du af, Din tossede Dreng? Hør — dersom Du griner, faar Du en paa Siden af Hovedet.

— Vær's artig, slaa, Jomfru! sagde Drengen. Jomfru Lene saâ, at Drengen var omtrent lige saa stor som hun, og opgav øjeblikkelig alle krigerske Hensigter.

— Vil Du saa skrive til ham ... min ... mit Menneske? hvad? Saa er Du en rar Dreng.

— Har Jomfruen Papir og Blæk?

Det havde Lene ikke. Det blev da bestemt, at de paa en temmelig stor Tavlestump, som Kristian havde taget med hjem fra Skolen, og som fandtes inde paa hans saakaldte Kammer, i Forening skulde udarbejde Brevet. Tavlestumpen blev hentet, en Flise blev brækket af et af dens Hjørner for at tjene i Stedet for Griffel; de satte sig begge paa en Fjersæk; Tranlampen blev sat foran dem paa en gammel raaden Ruin af et Savelad; dens blodrøde, døsige, osende Flamme, der aldeles ikke kunde bringe noget Lys ud i det store, sorte Loftsrum, faldt ned over Parrets Ansigter, hvis belyste Dele bleve rødbrune, medens Skyggepartierne stod i den mørkeste Sodfarve med skarpt afskaarne Linier.

— Han hedder jo Per? . . . ikke? spurgte Drengen. Saa skriver jeg altsaa: Kjære Pe—d.e.r!

— Du kan gjerne sætte: elskede efter kjære. Men Per, det lyder ikke af Noget; det er saadan et bondsk Navn.

— Drengen anstrængte sig. Pludselig fór et Glimt af Ironi op i ham i Form af følgende Indfald. Han kunde huske, at han i en omvankende Akrobattrup, i hvis Orkester hans Fader havde gjort Tjeneste ved nogle Kjøbstadmarkeder, havde kjendt en lang Dreng, der kunde staa paa Hovedet og samtidig blæse

paa Piccolofløjte Melodien til „Ach ich bin so müde, ach ich bin so matt“; samme store Dreng hed Peter, naar han var civilklædt, men naar han kom i Trikot, benævnedes han paa Plakaten: Kroateren Petrowski, skjønt han var født i Mariager, og hans Virksomhed i Udlandet havde indskrænket sig til at skjænke Øl i et Værtshus i Hamborg. Kristian kastede et skraat prøvende Blik op paa Lene og sagde:

— Vi kan maaske skrive: Kjære, elskede, dyrebare Petrowski!

— Ja det lyder rigtignok ma'esløst, sagde hun.

Kristian skrev det. Lene skulde nu til at diktere, men hun var ikke synderlig vant til at forme sine Tanker; hun anstrængte sin Hjerne, saa Sveden sprak frem paa Panden af hende; hun tørrede den med sit Forklæde, kradsede sig i Hovedet med en Haarnaal, derpaa brast hun i at græde. Det hjalp. Hun begyndte da sit af Hulken, Næsesnyden og Sukke afbrudte Diktat:

— „Jeg skriver Dig til . . . for at . . . for at lade Dig vide ved samme Lejlighed . . . at nu véd jeg, hvad Kjærlighed er, elskede Petr . . . (ja det laver Du jo) . . . for det er lutter Sorg og Bedrøvelse . . . for naar jeg inte kan trykke Dig op til mit Bryst . . . fordi Du er Dragon i L. og ikke mere Brændevinskarl nere hos Kristiansens . . .“

— Hvad saa? spurgte Kristian, da Lene her gjorde en Standsning, der efter hans Mening maatte betyde Punktum.

— Vent lidt, jeg maa hitte paa noget Nyt, svarede hun.

— Men der skal noget til strax, for ellers er der ingen Mening i det.

— Pas Du Dig selv, hvad rager det Dig?

— Nej, saadant noget Sludder vil jeg ikke skrive, sagde Kristian og lagde Tavlen fra sig.

— Ja, saa hit selv paa Noget, Din dumme Dreng.

Drengen skelede atter op til Lene, der nu saâ stupid ud i Luften. Han skrev da videre. Noget efter spurgte hun hurtig og vredt:

— Hvad har Du saa skrevet?

Kristian læste med den uskyldigste Mine:

... „saa véd jeg intet Andet at gjøre end at tude og brøle og forsikre Dig om, at jeg siger:

Gid at da mænges maa strax alle Elementer,
mod Verdens Undergang, som man at se forventer!
gid Verdens Bygning selv maa løses, gaa i Grund,
Før jeg skal mere se, før jeg skal nogen Stund“ ...

Det gik nu op for Kristian, at Nilles Klage i Peder Paars var morsom, men Lene blev aldeles henrykt og sagde:

— Det er ma'esløst yndigt! Tak, Kristian! Nu skal jeg skaffe Dig Papir og „Blik“ imorgen,

saa sender vi ham det. Du skal faa ligesaa-danne en brun Kringle imorgen Aften foruden Brystsukkerne.

Derpaa listede den skjønnne Lene sig hen over Loftsgulvet og ned ad Stigen paa sine violette Uldsokker og med en Tøffel under hver Arm, medens Drengen gik ind i det med nogle Bræder fra det øvrige Loft afsondrede Rum, der tjente ham til Opholdssted om Natten.

Lene havde udspekuleret, at Drengen, hvis han tidlig om Morgenens fik Skriveapparater, maatte kunne renskrive Brevet ude paa Overdrevet, naar han var ved Gæssene. Hun listede da en Pen, en lille Medicinflaske med Blæk, samt et Ark Papir til ham, før han kom afsted; og i den tidlige duggede Morgen vilde En, der var kommen op paa Overdrevsbakken, have set det pudsige Syn: en barbenet, stor Dreng siddende med et gammelt, raadent Stykke Bræt over Knæene, hvorpaa et helt Ark Skriv-papir var udbredt, hvilket han havde ikke ringe Møje med at styre, da Vinden drilagtig tog fat, snart i det ene, snart i det andet Hjørne; Draabeflasken havde han gjort fast i Jorden ved Siden af sig; det morede ham at udfolde hele sin kalligrafiske Dygtighed i de store Bogstaver, som han mere tegnede end skrev, idet han bestandig saâ paa Tavlestumpen, som laa ved Siden af ham. Lene havde forlangt at se Brevet endnu en Gang, inden det

blev sendt afsted. Da Drengen kom fra Skole Klokken tolv og havde faaet sin Middagsmad, huskede hun Faderen paa, at det kunde være paa Tiden, at der blev muget under Grisen; Drengen fik da Ordre til at forrette dette Arbejde, medens Fatter og Mutter tog deres Middagslur. Svinehuset — et Brædeskur med Tagsten over — laa i et Hjørne af Gaarden; den ene Side, hvor Bræderne kun vare slaaede op i en Højde af $1\frac{1}{2}$ Alen og lod Rummet mellem dem og Taget aabent som Luft- og Lystilførsel for Beboeren, vendte ud til Værtshusholderens Have, hvor gamle Ribs-, Stikkelsbær- og Solbærbuske omgave Kartoffel-, Gulerods-, Sukkerærte-, Rødløg- og Charlottebedene, men hvis nærmest til Svinehuset stødende Del var en Slags lille Blege- og Tørreplads. Samtidig med at Drengen drog ind for at skaffe Grisen det en Smule komfortabelt, gav Lene sig til paa bemeldte Blegeplads at befæste Vasketøj til Tørring paa de udspændte Snore ved Hjælp af Klemmer; og medens hun stod paa en Træstol i Færd med dette Arbejde, sagde hun til Drengen nede i Svinehuset.

— Læs saa Brevet, saadan som Du har lavet det.

Drengen adlød og læste, men med den samme tørre og syngende Tone som den gamle Politibetjent, naar han ved Trommeslag paa

Byens Torv og Gader bekjendtgjorde Auktioner eller kommunale Anliggender.

Lene satte et mut og fortrædeligt Ansigt op:

— Nej, det er der ingen . . . ingen Rørelse i, sagde hun. Du er et Tossehoved, naar Du ikke kan skrive et Brev bedre.

Drengen saâ op paa hende. Skulde han nu have det Mas at gjøre det Hele om. Der maatte gjøres et Forsøg paa at slippe for det. Han tog Brevet og læste det op med den Pathos, han kjendte fra Præstens Prækener, og da han kom til Versene af Per Paars, løftede han Stemmen, saa det skingrede som en Postillons Trompet. Taarerne trillede nu ned ad Kinderne paa Lene, og Grisen, der havde benyttet Pavsens i den for den saa ubehagelige Rensningsakt til at tage sig en Lur, tæt klempt op i det mørkeste Hjørne af Svinehuset, fôr forfærdet op først med en høj Grynten, derpaa satte den i et Hvin.

— Ja, saadan kunde Du jo have sagt strax, sagde Lene, tørrede Øjnene med alle fem Fingre, hvorved Skorstenssodens Mærker paa hendes Kinder og forskjellig Kjøkkengjernings dito paa hendes Hænder masedes ud og fordeltes nogenlunde ligelig over hele hendes Ansigt. Da Kristian var færdig, var det ham umuligt at holde sig alvorlig længere; han brast ud i en Latter, der var nær ved at vælte ham omkuld. Lene saa foragtelig paa ham.

— Se, hvor han griner, det Flødeskjæg, sagde hun. Ja ja, grin Du kun, der kommer den Tid, da Du faar at se, at saadant Noget er ikke saadant Noget, som man griner af, det er saadant Noget, som man græder over — og saa græd hun igjen.

Fra den Tid af var Kristian tidt Lenes Sekretær. Skjønt det Hele umiddelbart kun nærede og udviklede hans komiske Sans, blev det dog middelbart Anledning til, at han kom til at tænke paa, at det Erotiske overhovedet existerede i Livet; hidtil havde han kun tænkt paa det, naar han traf det i Bøger, i de Øjeblikke, Versene klang for hans Øre. Dragonen behøvede nu ingenlunde at frygte for en Medbejler; thi selv om Lene ikke havde været aldeles utilgængelig for saadan en „raa Unges“ mulige Tanker, vilde den højt flyvende, platoniske Fart, som Drengens erotiske Aspirationer tog, aldrig være dalet ned til en Gjenstand, der manglede den første af alle Betingelser til at gjøre et æsthetisk Indtryk, nemlig den ydre Renlighed. Nej, for saa vidt hans Fantasi fortættede de Taagebilleder, der svævede forbi den, antog de nærmest Former enten som Skjoldmøer med Brynjens blanke Buler over Barmen, eller som Prinsesser, der slumrede i fortryllede Skove, dybt under Løvet og Blomsternes skyggende og brogede Sammenfletning, eller som Elverpiger, der steg og

sank i den flimrende Maaneskinstaage. Det kunde ikke falde ham ind at stille den Fordring til det virkelige Liv, at det i nogen Maade skulde yde ham et eller andet Afpræg af disse Drømmebilleder; han havde ifølge det Bekjendtskab, han havde gjort med det, altfor lidt Tillid til det; de Kvinder, han saâ, gik tungt paa Træsko, klaprede med Tøffelhælene eller sjokkede i Slæberne og havde saa lidt Svævende ved sig, som det vel er muligt. Da nu paa den anden Side de alt andet end delikate Samtaler mellem begge Kjøen, som den Kreds, han levede i, gav ham rigelig Lejlighed til at overvære, bragte ham en tidlig Kundskab til den mest jordiske Erotiks Virkelighed, saa bragte den grelle Modsætning, hvori denne stod til hans Drømme, ham til at betragte den med den yderste Forfærdelse.

Det var en sen Eftermiddag om Sommeren, da Drengen laa og passede Gæssene samt Værtshusholderens to Køer højt oppe paa Overdrevsbakken, lige ved det Sted, hvor Krattet begynder. For at have Ryggen til Solen havde han vendt Ansigtet til Krattet, der laa mod Øst. Han havde sin Balles Lærebog med for at læse paa sin Præstelektie til næste Dag; det var den eneste Bog, der havde gjort ham Bryderier, og Degnen havde tidt bemærket, at det forbavsede ham, at den samme Kristian, der ellers altid kunde sine

Lektier saa perfekt, kun var middelmaadig i Lærebog; han kunde vel sine Skriftsteder udenad, men i Paragraferne og Anmærkningerne stammede og hakkede han. Der laa han nu og hamrede følgende Frase ind i sin Hukommelse, idet han læste den højt og ved hvert Ord dunkede med den knyttede Næve mod sine med Lærredsbuxer beklædte Laar.

„Vor Næstes Ære bør vi ingenlunde fornærme, men derimod anvende alt lovligt, hvad der staar i vor Magt, for at skaffe Næsten al den Agtelse, han fortjener, efterdi et godt Navn og Rygte er en stor Lyksalighed i Livet, som ej kan undværes, uden mærkelig Afbræk, saa vel i vort Kald, som i vore øvrige Omstændigheder.“

Han havde vist læst de Linier over tolv Gange højt, havde gransket over, hvad „mærkelig Afbræk“ egentlig vilde sige, og dernæst ingen Bund kunnet finde i „de øvrige Omstændigheder“. Han opgav da Forstaaelsen og nøjedes da med at indprænte sig Stykket ordlydende i sin Hukommelse. Da han ved en heldig bestaaet høj Recitation havde overbevist sig om, at det endelig var lykkedes, drog han et dybt lettende Suk, tørrede Sveden af sin Pande og saâ sig om, om der etsteds i Rummet maatte vise sig et eller andet Læskende eller Trøstende efter dette Hestearbejde; men de Par andre Gaasedrenge, han saâ i nogen

Afstand, tilfredsstillede ham aldeles ikke, saa lidt som de røde Køer eller hvidgraa Faar, der i lange Mellemrum spættede den gulgrønne store Banke.

Da faldt hans Øje paa Krattet. Der havde han aldrig været inde. Aaen, som han tidt havde set, maatte jo løbe derigjennem. En dunkel Følelse af, at noget Vaadt vilde gjøre godt oven paa noget saa knasende Tørt som en Paragraf i Balles Lærebog, bragte ham til at styrte sig ind i Krattet. Tjørnene rev i hans Lærredsbuxer, Grene og Blade slog ham i Ansigtet; men baade Pirringen og Kølingen fandt han Behag i. Om der var en Sti eller ikke, faldt det ham ikke ind at tænke over, han gik lige efter Næsen, og da Skraaningen ned ad begyndte at blive brat, faldt han saa lang, han var, men han lo og rejste sig op igjen. Han bøjede fremdeles Grenene til Side; det gik bestandig brat ned efter, til han pludselig standsede paa en lille Platform paa et Par Skridts Brede, der afbrød det stejle Fald. Han hørte Bækkens Vand klinge om Stenene, saâ ned, og et Syn, der nær havde bragt ham til at knibe sig i Armene for at faa at vide, om han drømte eller var vaagen, tonede frem for ham.

Der nede i det lave, stærkt rislende Vand, ud over hvilke lave Elle-, Brombær- og Hybenbuske ludede, gik en lille hvidklædt Pige og

vadede. Paa hendes sortebrune, glatte Haar spillede de hvide Glanslys som Sølvstriber, og Nakken, som hun i sin bøjede Stilling vendte mod Kristian, funkledede som Perlemor imod den sene Sommers dunkle Grønne. Sine smaa hvide Strømper og brune Saffians Sko havde hun hængt paa en Tjørnegren. I den venstre Haand, hvormed hun holdt Kjolen sammen, havde hun tillige en Blomsterbuket af Blaaklokker, nogle gule og røde Blomster, men Hovedmassen var Forglemmigejer og fine Græssorter. Hun bukkede sig bestandig ned for at sanke flere Forglemmigejer, der voxede tæt ved Vandets Rand eller lidt ude i Vandet. Da hun ved en Bevægelse kom til at vise Profilen, så Kristian dens smukke, rolige og lige Linie; en Lok havde løsnet sig fra det øvrige Haar og flagrede flimrende frem og tilbage over den fint farvede Kind; det var det Eneste, der var i Uro omkring hende; der var ellers den fuldstændigste Hvile i hendes Ansigt; de sænkede Øjne søgte bestandig ned mod Blomsterne; den nydelige lille Mund med de svagt krummede Læber var sagte lukket til; det var, som hele hendes Væsen svømmede i Atmosfæren saa lydløst, saa trygt som en Svane, der glider hen ad en spejlklar Vandflade. Og Alt omkring hende var som i Hvile paa det rislende Vand, paa de sagte surrende Myg og Humlebier nær; men

selv disse Lyd vare som et Akkompagnement til Situationen; ikke et Vindpust rørte sig i den smalle bevoxede Tragt; Bladene drømte paa deres Stængler; Blomsterne stod umærkelig dirrende og forrettede deres Soldyrkelse.

Hvor længe Drengen blev staaende paa den lille Afsats, havde han ingen Forestilling om. Han var bunden og tryllet af Synet. Han turde hverken gaa ned eller op, ikke røre sig, knap drage Aande. Han følte hele Tiden sit Hjerte banke stærkt; han følte underlige Trækninger i sine Lemmer; det var de samme Fornemmelser, han tidligere havde følt, naar smuk Musik eller Sang en enkelt, sjælden Gang havde tonet ud til ham fra aabne Vinduer, naar han om Sommeren gik paa Gaden.

Hvor gjerne havde han ikke forlænget denne tavse Tilbedelse i det Uendelige. Men den brutale Virkelighed udsender Nisser, hvis Fornøjelse det er paa den eftertrykkeligste Maade at minde Menneskene om, at de aldeles ikke ere ætheriske eller serafiske Existenser. En saadan Nisse pirrede Drengen Kristian i Næsen, og en tre Gange gjentaget høj Nysen brød frem som en forstyrrende Realitet ind i det mystiske Drømmerige, der var ved at konstituere sig i den tavse Kløft.

Pigebarnet fôr sammen, saâ op og op-dagede den alt andet end ridderlig udseende

Beundrer, der stod oppe paa Brinken med smudsige Lærredsbuxer, grov Skjorte og bare Ben. Hendes sorte Bryn trak sig sammen, de mørkebrune Øjne løb forfærdede omkring, og en Rødme gød sig fra hendes Kinder langt ned over hendes Hals. Hun turde ikke røre sig, saâ sig bestandig sky omkring, som om hun søgte Undsætning fra en eller anden Kant; endelig gav hun sig til at græde. Som en Hest, der er faldet i Staver og pludselig føler et uventet Rap af Pisken, tog Pokker ved Drengen; i Lynets Fart gjorde han omkring, klavrede, som han var besat, op ad Bakke-skrænten og naaede svedt og forpustet igjen-
nem Krattet op til den skaldede Bakkekam. Der smed han sig plat ned paa Maven, borede formelig Ansigtet ned i Jorden for med det at bore al Tanke, Bevidsthed og Erindring ned; medens han samtidig holdt begge Hænder for Ørene for at afbryde enhver Forbindelse mellem sine Sanser og den omgivende Verden.

Den femtenaarige Pige blev staaende, indtil enhver Raslen i Krattet længst var standset; hun satte Haanden op for Øret og lyttede ... nu var alt stille som før. Hun gik nu hen til Busken, hvor hendes Fodtøj hang, trak de smaa Fødder, som i det kølige Vand havde faaet en fin rosenrød Farve, op af Vandet, gjorde sig hurtig i Stand, og ad en Sti, der i Sneglegang gjorde en lang Omvej, ilede hun

op og ud af Krattet til en anden Side, end Drengen, der ikke kjendte denne lettere Adgang, var kravlet op ad.

Da Mørket begyndte at falde paa, maatte Kristian drive Gæssene hjem. For første Gang i sit Liv følte han sig flov over sin Gjerning, over sin Dragt, alvorlig forbitret paa Tilværelsen og sine Omgivelser. Han tænkte paa, at han snart var sytten Aar; thi Værtshusholderen havde først sent ladet ham komme i Skole og vilde desuden gjerne drage Nytte af ham saa længe som muligt, og hidtil havde Kristian været lige glad; en lige over for boende Bager havde tilbudt Værtshusholderen at tage ham i Lære, men Drengen havde ligesaa lidt Lyst til Bageriet som til nogen anden af de Haandteringer, han saå drives omkring sig; han holdt derimod af at gaa i Skole og høre paa, hvad Degnen fortalte; der var altsaa ingen Grund for ham til at haste med Konfirmationen. Nu havde imidlertid Folk sagt til Værtshusholderen, at det ikke kunde gaa an at lade ham gaa længere; følgelig var han i Forsommeren begyndt at gaa til Præsten og skulde „staa“ til Mikkelsdag. Nu begyndte det at løbe ham rundt i Hovedet, hvad han skulde blive til. Han turde vel ingenlunde for Alvor knytte sig til det Haab, at det Pigebarn, der nu indtog alle Taagebilledernes Plads i hans vaagne Drømme, naar han om Aftenen lagde sig paa

det, der blev kaldt hans Seng, i det, der blev kaldt hans Kammer, nogensinde skulde tilhøre ham; men Mindet om det, han havde set hin Sommerdag, frembragte en Uro i hans Sind, en Higen hen mod Noget, som han endnu kun kunde omfatte under den meget almindelige Formel: Jeg maa blive noget Ordenligt. Imidlertid gled Maanederne; Konfirmationen kom, men det var Værtshusholderens Mening at tage Nytte af Drengen til iste November, saa skulde han i Bagerlære; det var en fast Aftale mellem Bageren og Værtshusholderen, af hvilke selvfølgelig Ingen kunde falde paa at nedværdige sig til at spørge Drengen, om han havde Lyst til det eller ikke.

Hvor forelsket end skjøn Lene var i sin Dragon, kostede dog den ringe Del, hun havde taget i den Korrespondance, som hun et Par Gange ved Kristians uundværlige Bistand havde bragt i Stand med sin Elsker, hendes tungt arbejdende Hjerne saa megen Anstrængelse, at hun i lang Tid ikke havde vovet at gjenoptage Forsøget. Men nu tog hendes Kjærlighedskval utaalelige Dimensioner, da hun af en af Bagerens Piger, som havde været til Marked i den By, hvor Dragonen laa i Garnison, erfarede, at han havde kjørt i Karrussel ikke alene med samme Baggers Pige, men med en halv Snes andre Bønderpiger, at han bestandig havde siddet i Vognen mellem to Piger,

som han begge havde holdt om Livet og „klemte noget myrderligt, saa de hvinede ved det“. Med ægte kvindelig Skadefryd havde Bagerens Pige afmalet alle Detailler i denne uniformerede Don Juans vidtløftige Opførsel den Dag, saa at Lene i fire Dage havde siddet paa den grønne Kiste i Kjøkkenet og udgydt Taarer i Pottevis. Saa tog Sorgen andre Former og søgte Udtryk i en voldsom Lyst til at slaa og sparke til Alt, hvad den Sørgende fandt stod hende i Vejen paa en eller anden Maade. Saaledes da hendes Tøffel mødte et Aalehoved paa Kjøkkengulvet og gled, saa dens Ejerinde lige nær var falden paa Næsen, og en pludselig Idéassociation bragte Aalehovedet i Forbindelse med Katten, der sad nær den varme Aske paa Skorstenens Ildsted og tilmed ved en sorgløs Opgaaen i Nydelsen af Varmen opirrede den dybt bedrøvede Elskerinde, saa greb hun et Dørslag, hvori hendes Moder nylig havde lagt Fedtegrever, der skulde sies til Svinefedt, og kylede det hen mod Katten. Fedtet rammede Gløderne; det fusede op med en vældig Sprutten og en tyk Røg; Pokker tog ved Katten; den fôr fra Skorstenen med et Spring op paa Kjøkkenbordet, traadte i en Tallerken med stegt Lever, som gled ned og splintredes mod Gulvets Brosten, og saa gennem det aabne Vindue ud i Gaarden, hvor den klavrede op paa en Stabel Brænde. Der

tog den foreløbig Hvil, hvæste og nyste og børstede derpaa med den ene Forpote sin lille rosenrøde Snude fri for de forskjellige Bestanddele, der under Farten havde afsat sig paa den. Ved Larmen kom Madamen ud fra Krostuen, og da hun saâ Ødelæggelsens Vederstyggelighed, sank hun i Knæ, slog Hænderne mod sine Laar og gav sig til at græde og hyle, mens hun samlede Leverstykkerne og Dørslaget op. Gjennem hendes Hulken arbejdede enkelte Skjældsord som: ...saadan en Sjokkedorthe ... sig frem; men Lene blev derved vakt til Opposition, hun græd ikke mere over Dragonen; hun fløjtede først og sang dernæst med indædt Arrigskab:

Manden kom hjem, var fuld og gal
og kunde inte sanse;
Kjællingen tog et Kasteskaft
og lærte ham at danse.
Hu, ha, fallera for mig og Dig
og for min gamle Hue!

Det var heldigt, at Fatter ikke var hjemme, ellers var der sikkert regnet Ørefigen ned baade over Kone, Datter og Drengen, der, selv om han ikke havde gjort Noget, altid fik et Par, naar Husets Herre holdt almindelig Justits.

Hen ad Aften kom Graaden igjen paa Lene; hun maatte udtale sin Skinsyges Kvaler for Dragonen og søgte følgelig Drengen paa sædvanlig Vis. Men da hun viste sig for ham

paa Loftet, skiden og sjusket, blev han betaget af en uovervindelig Modbydelighed for hende og for hendes Kjærlighedshistorie. Han vilde ikke for alt i Verden have skrevet et Brev for hende.

— Nu er det bedst, Du tager den Stump Tavle, for jeg skal have skrevet til ham, sagde hun.

Men Kristian lod, som han Intet hørte, og fortsatte sin Vej. Lene løb da efter ham og gjentog sin Ordre.

— Ja, men jeg vil ikke, svarede han kort og studs, bestandig med Ryggen til hende, og strakte Haanden ud for at løfte Krogen af paa sin Kammerdør. Da gjorde Lene et Spring til Siden, derpaa et ind mellem Døren og Kristian, hvem hun saaledes afskar fra den befæstede Stilling, han havde haabet at naa. Hun stod nu knejsende med Tranlampen i Haanden og med Ryggen op mod Kammerdøren, men Drengen stillede sig lige saa knejsende over for hende. Saaledes stod de nogle Sekunder og gloede paa hinanden om-trent, som de havde Lyst til at æde hinanden. Lene saâ op og ned ad Drengen, hun tog Maal af ham; hun var slet ikke sikker paa sin Overlegenhed i fysisk Styrke, og Drengens Stilling var saa uforsagt og bestemt, at hun rent bortleledes fra Tanken om et krigersk Angreb.

— Jeg skal ind paa mit Kammer, Jomfru, for jeg skal i Seng, afbrød Kristian endelig Tavsheden.

Lene rørte sig ikke af Stedet og blev ved at skjule Døren med sin store brede Krop med Benene spredte fra hinanden og med begge de store Tæer og den ene Hæl kikkende ud af de violette Uldhoser. Uvilkaarlig fløj den lille, hvide fine Skikkelse fra Overdrevskrattet i Kløften op i Kristians Fantasi som et Modbillede til dette store klodsede, malpropre Fruentimmer med sit dyriske Kjæveparti, brede Næse med de udspilede røde Næsebor, med Karlenæver og Karlemanerer, og hans Lede for hende blev formelig til Forbitrelse. Med et pludselig Angreb gik han løs paa hende, greb hende med sine haarde Hænder om de brunrøde, ru og blottede Arme med et ordentlig Tag for at skubbe hende bort fra Døren. Den store Tøs satte i et frygteligt Vræl og raabte Gevalt; Bliktranlampen tabte hun, den sluktes, men Tanden laa glødende og osende paa Loftsgulvet og fyldte Rummet med en kvælende Stank. Da hun saâ det blive mørkt omkring sig, blev hun endnu mere fjollet; hun havde aldrig turdet gaa ene i Mørke; hun skreg og skraalte nu, som hun var besat:

Aa Gud, hjælp, hjælp, jeg dør, Lys, hjælp!

Et Lysskjær arbejdede sig langsomt som med Besvær op ad den elendige Hønsstige,

der førte op til Loftet gennem et firkantet Hul, hvorigjennem dens øverste Del stak og ragede en halv Alen op over Gulvet. Efterhaanden kom Værtshusholderens fedtede, grønne Klædeshue og fede røde Ansigt op samtidig med Lyset, og da Lene så sin Fader tone frem, gav Frygten hende Snarraadighed til at lyve. Hun hylede:

— Jeg kan ikke gaa i Fred for Drengen!

— Saa skulde da ogsaa . . . , begyndte Værtshusholderen og lavede sig til med et Sæt at svinge sig ind paa Loftsrummet for der at fortsætte den afbrudte Ed med en uendelig Masse andre i stadig Klimax; men da han ikke i mange Aar havde umaget sig saa højt til Vejrs, havde han ikke taget i Betænkning, at hans nuværende Omfang var for stort til Hullet. Som han vilde drive Kroppen op derigjennem og var naaet til Maven, blev han hængende og kunde hverken komme op eller ned. Han rasede som en Bjørn, der er fanget i et Net og Udbrud som: — Aa vor Herre hjælpe mig arme Mand, og Fanden vride Halsen om paa den Tyvedreng, som man har opdraget til Kristendom og Skikkelighed, men er det mest gudsforgaaene Utuske, som Sol og Maane nogen Tid har skinnet paa i denne syndige Verden! væltede i Masser ud af ham. Han søgte at vride sig i Hullet, men han sad fast som i en Skrue-

stikke, og tilsidst gav baade han og Datteren sig til at skrige Gevalt. Nu hørte man Trin neden under; det var Madamen, der ilede til, ledsaget af en halvvoxen Tjenestepige, hvilken sidste brød ud i en saadan Latter, at hun segnede under dens Magt. Det Syn, der mødte hende oppe paa Stigen var ogsaa højst burlesk og laa selv inden for slig en Tøs's komiske Sans's Rækkeevne. Værtshusholderen var ilet til paa Lenes Nødraab, ligesom han laa i Sengen; nu saâ Madamen og den halvvoxne Tøs hans nøgne, tykke Ben sprælle vildt om i Luften og hans omfangsrige Bagdel skinne som en uhyre Maane i det halvmørke Rum. Madamen jamrede sig, Manden bandte, Lene skjældte ud paa Kristian, og Tøsen lo, saa det klukkede.

— Hjælp mig dog for Fanden; brølte han! Lene skyd paa fra oven! Mutter træk ned i Benene paa mig! I vor Herres velsignede Navn, rub Jer, I Utøj!

Ved meget Arbejde baade fra oven og fra neden fik man Husherren løs af Klemmen, men han slap kun med Opofrelse af Hud baade paa Mave og Bag. Da han endelig var kommen ned, lovede han naturligtvis Drengen saa mange Prygl, at han skulde føle dem til paa den anden Side Mortensdag.

Kristian havde holdt sig ganske stille inde i sit Kammer, havde lyttet til Larmen uden

for; da den tav, og ingen Lysstriben mere trængte sig gjennem Dørens slet sammenføjede Bræder, satte han sig paa sin Seng og tænkte som saa:

Alt, hvad jeg læser om, og hvad jeg tænker paa, naar jeg maa være i Fred, er saa kjønt og saa morsomt, og Alt, hvad jeg ser hver Dag, er saa ledt og afskyeligt. Præsten siger, at Livet er saa kjønt; jeg har ikke set andet kjønt end den lille Pige i Sommer ude i Bækken. Men siden de siger det, og siden de skriver om, at der er saa meget Kjønt, saa maa der vel være Noget om det, for hvor kunde de ellers falde paa det? Hvorfor skal jeg blive her og faa Klø, rende om saa snavset som et Svin, lystre baade den fordrukne Værts-husmand og den ledagtige Tøs, naar der ude i Verden er tapre Mænd, der gaar i Krig og dør syngende for deres Land, og dejlige Piger, der før vil lide den forskrækkeligste Død end blot tænke paa at svige den Ungersvend, som de har skjænket deres Tro?

Han kunde huske, at han havde læst i en Komædie, som Degnen havde laant ham i en af de gamle Schubothseske Udgaver af det kongelige Theaters Repertoire, om en vældig spansk Ridder, som af Forbitrelse paa Kongen var bleven Røver, og som elskede den Kvinde, Kongen ogsaa lagde sig efter; at samme Ridder hver Nat under stor Fare steg op ad en Rebstige

over Borgens høje Mur for at besøge sin Elskede. Nu var Drengen jo ikke saa fast i Troen, at han var overbevist om, at det gik til nu om Stunder i hans Kjøbstad, som det gik til i Spanien i gamle Dage; men kunde Røver-ridderen præstere noget saa Vældigt, saa maatte Kristian dog kunne komme ned fra Husets Gavl i den aabne Smøge mellem Naboens og Værtshusholderens Hus og derfra ud paa Gaden. Rigtignok vidste han ikke, hvor han skulde finde noget saa romantisk som en Reb-stige, men i Mangel deraf kunde han ogsaa tage til Takke med noget Simplere. I sin brogede Læsning, hvortil Papirer, som Spækhøkeren og Kjøbmanden svøbte deres Varer i, ogsaa havde ydet deres Andel, havde han læst om Fanger, der af deres Lagener havde lavet sig et Slags Klavretov, der havde hjulpet dem ud af Arresten; noget Lignende maatte han kunde gjøre ved Hjælp af sine, som vare af det solideste og groveste Blaargarn. Han fik snart rullet dem til Tovform og bundet det ene i det andet, og med sin lille Klædebylt under Armen entrede han ned ad den ikke meget høje Mur uden synderlig Vanskelighed. Der brændte kun en døsigt Tranlygte hist og her paa Gaderne; Alt var lukket og slukket, og Alverden gaaet i Seng; højt lydende Skridt vilde maaske have vakt den tykke Vægter, der sad og sov i et Skilderhus paa

Hjørnet af Torvet, men Kristian var barbenet og løb med Kattefjed igjennem Byen. Først da han mærkede den bløde Jord under Fødderne i Stedet for Stenbroen, standsede han sin Fart, satte sig ned paa en Stendynge paa Landevejen ved Grøftekanten for at puste.

Natten var bælgmørk; man kunde ikke se en Haand for sig, og skjønt det ikke regnede, var Luften saa tyk, at Himmel og Jord ikke vare til at skjelne. Det var en fugtig Kulde, der isnede Drengen gjennem alle Lemmer; skjønt han ikke var forvænt med nogen Art af Kjælenskab, gjorde det dog ondt baade i hans Albue og Knæled. Den ganske almindelige fortrøstningsfulde Stemning, som han havde været i, da han besluttede sin Flugt, blev kvalt af dette tætte, rugende, uendelige Mørke; hans ellers let spillende Fantasi druknede deri. Han drejede Hovedet til alle Sider — ikke et Lyspunkt, ikke en Gjenstand, hvorpaa hans Øje kunde finde Hvile; Mørket gjorde ondt i hans Øjne omtrent ligesom et blændende Sol-skin. Naar man nu tilmed fryser, bliver man snart nøgtern. Han havde rigtignok sin temmelig varme sortegraa Konfirmationsdragt, nogle Par graa Uldhoser og et Par Fedtlæders Sko i Bylten, men han var øm over denne Dragt; han vilde nødig trække i den, før han skulde fremstille sig et eller andet Sted paa sin Flakke-fart, hvor det kom an paa at se ordentlig ud.

Han gned Fødderne mod hinanden, han „dængede sig“ af al Kraft med Armene; han erhvervede sig derved en stakket Varme, som gjorde Kulden pinligere bag efter.

Hvor var nu den Verden, fuld af kjække Mænd og ædle Kvinder, den Efterklang af hans Læsning, der havde lydt til ham som Opmuntring og Trøst for faa Øjeblikke siden? Han greb disse ubestemte Billeder og søgte at føje dem ind i de Lokalteter, som han kjendte uden for Byen mod den Kant, hvor Vejen gik, han havde slaaet ind paa. Ja der laa nu Møller Greisens hollandske Mølle en Fjerdingvej derfra; men Møller Greisen med sin store, hvide Skindklaphue og den meledede Lammeskindspels, den store indfaldne, tandløse Mund, mættede ingenlunde Drengens Begreb om en tapper Mand, saa lidt som hans Datter Madsine, som han var gaaet til Præsten med, gav ham Forestilling om en ædel Kvinde; han tænkte paa hendes blege fregnede Ansigt, der levende gjenkaldte ham en Søbemand, som han afskyede, nemlig Sagovælling; Vorten paa Næsen kunde godt gaa for en stor Grynklump og saaledes fuldstændiggjøre Billedet. Paa den anden Side Møllen laa Skoven, men Skovløberen var Værtshusholderens gode Ven; Kristian havde endnu aldrig opnaaet at se ham i ædru Tilstand, og naar han havde været i Ærende hos ham, havde han altid troet, at

han skulde blive flænget i Stykker af hans to store glubske Hunde. Rigtignok havde Kristian aldrig været længere fra Byen, saa længe han kunde huske, end denne Skov igjennem, men hinsides den havde han kun Indtrykket af en uendelig lang, lige Landevej, der saâ ud, som den aldrig fik Ende. Det var en trøstesløs Udsigt. Hvor skulde han ty hen, hvordan skulde han gribe sin Sager an? Foreløbig var der næppe Andet at gjøre end at gaa lige frem; paa Stenbunken kunde det i alle Tilfælde ikke nytte at blive siddende længere.

Altsaa afsted! Nu æltede de stakkels Fødder i Landevejens kolde, opblødte Mudder, der kun afbrødes af smaat huggede Graasten, der skar dem blodige; thi i Mørket kunde han ikke undgaa de Steder, hvor der var fyldt Sten paa. Havde han tænkt paa det forinden, havde han dog maaske spenderet sit Fødtøj i Bylden paa denne Vandring, og endnu mere ærgrede det ham, at han i sin poetiske Betagelse over et vandrende Ridderliivs Poesi havde foragtet at medtage sine store, rigtignok gamle og tunge Træsko, der stod uden for hans Seng i Kammeret. Imidlertid løb han videre og videre i det trøstesløse, grænseløse Mulmhav; han havde en Følelse, som om Mørket gjorde Modstand mod hans Indtrængen i det; han syntes, at han ingen Vegne kom;

det var, som han svømmede imod en strid Strøm.

Et Lys, som glimrede noget til Vejrs, kom til Syne ved en Krumning af Vejen. Det maatte være oppe i Greisens Mølle, men Mølle-taarnet var ikke til at se; spøgelseagtig lød Vingernes dumpe Susen og Knagen højt oppe i Luften, men det var dog en Lyd, en Bevægelse, et Slags Vidnesbyrd om Liv, saa Drengen følte sig snarere opmuntret end skræmmet ved det. Han vidste, at ud for Møllen laa der en Stenbunke; nu satte han sig derpaa og løste sin Bylt op; de Fedtlæders Sko maatte ofres, Tærningen var kastet. Saa gik det videre gennem pjaskende Dynd og skrattende Smaasten, og saa kom Skoven. Drengen mærkede med Skræk, at det kunde blive endnu mørkere, end det var i Forvejen.

Der maatte Skovløberhuset ligge til højre, thi ved Lyden af Kristians Skridt vare de to store Køtere vækkede; en rasende Gøen lød ud mod ham. Den kom nærmere og nærmere, tiltog i Styrke og Forbitrelse; nu knagede og knirkede Noget; det maatte være Havelaagen, der blev reven op af Hundene, hvis Øjne han allerede saâ gnistre som Ildkugler i Mørket. Kristian var som lille Barn bleven bidt af en Hund, og skjønt han ellers ikke plejede at være bange, havde de Smerter, han den Gang led, afsat en uovervindelig Angest i ham for

glubske Hunde. Han forsøgte et Løb tværs over Vejen, fik i en Fart Løkken af Tørklædet, hvori hans Klæder vare, anbragt om sin Hals, saaledes at Bylten hang bag ud; ved et mærkeligt Held tog han, ledet af det vaade Græs paa Kanten, som han følte stryge mod sine nøgne Ankler, rigtig Maal af Grøften, sprang til af al Kraft, saa han kom langt ind paa den anden Side af den smalle Grøft og entrede som en Kat op ad en tynd Træstamme; men satte ved denne Lejlighed sin Kaskjet til. Disse Forsøg paa Frelse, som Selvopholdelsesdriften indgav ham i en lynende Fart, kom først rigtig frem for hans Bevidsthed, da han oppe i Træet, der svajede og svingede under hans Vægt, hørte Hundenes Gøen og Tuden nogle Alen under sig; men efter kort Tids Forløb opgave de deres Jagt; deres Gøen blev mere afbrudt, fjernede sig og holdt tilsidst op.

Drengen krøb ned, og med den Plan at naa Landevejens Fortsættelse, efter at have gjort en Bue gennem Skoven, satte han sig i Gang, alt imens han hvert Øjeblik fik Næsestyvere af Træstammerne og klamme og kolde Ørefigene af lavt hængende Grene; Trærødderne spændte Ben for ham, Vandpytter og Mosebund efterstræbte de Fedtlæders Sko, som han hidtil havde holdt saa højt i Ære; det gjorde ham mere ondt for dem end for ham selv, thi han var vant baade til Næsestyver

og Ørefigen, som Værtshusholderen serverede ham, og til at blive spændt Ben for af de „bedre Borgeres“ Børn i Skolen, der ikke endnu, som senere, da Grundloven proklamerede Demokratiet, var spaltet i en Betalings- og en Friskole. Drengen løb og løb; hvorhen havde han ingen Anelse om; tilsidst fik Skoven Ende, og han befandt sig paa fri Mark. Der var kommet Drift i Skyerne; det var ikke mere bælgmørkt, men ved at løbe om i alle Retninger, havde Kristian tabt al Sporsans, han havde ikke Anelse om, hvor han var. Han sank snart atter i til Anklerne i opblødt Pløjejord; vaadt og skarpt Græs slog ham op ad Benene, saa faldt han i en Grøft og maatte gjøre energiske Anstrængelser for at redde Skoene. Efter at han havde løbet længe, højnede Terrænet sig, Bunden blev mere tør og stenet; nu opdagede han, at han havde beskrevet en krum Linie tilbage mod Byen; han var ved Begyndelsen af den ham saa vel bekendte Overdrevsbakke. Han vidste ikke, om han skulde glæde sig eller være bedrøvet derover. Det var klart, at langt ud i den vide Verden var han ikke kommen, men hans første Erfaringer og Indtryk af det vandrende Ridderliv havde ikke været saa tillokkende, at han jo følte en vis Beroligelse ved at træde paa bekjendt Jordsmon. Krattet faldt ham strax ind. Han havde ikke vovet at betræde

det siden Sommerdagen, da han havde havt hint Møde; jo mere han havde tumlet med Billedet af det i sin Fantasi, desto mere eventyrligt og helligt var det blevet ham; Sligt maatte og kunde ikke gjentages; og han havde jo ogsaa stundom tænkt med et Suk: Ser hun mig endnu en Gang derinde, kommer hun der aldrig mere; hun græd den Gang, fordi hun blev bange for saadan en skiden Gaasedreng. Nu laa Krattet for ham, sort og vaadt, halvt afbladet, dunkelt struttende op i Luften. Med en overtroisk Følelse af, at der maatte kunne møde ham et Lysskjær nede fra Kløften, som kunde faa det sorte Vand i Bækken til at glimte som Guld omkring en fin hvid Alfeskikkelse, der vandrede dernede, rev han Grene til Side, men Alt var og blev sort som i en Gravhule; dog var det ikke stille, thi gennem Grenene og deres tilbageblevne tørre Løvs Susen og Raslen lød tydelig det stærkt rindende Vands Brusen, mens det hvirvlede sig om Bundens Sten. Med sin Bylt som Hovedpude gravede Drengen sig ned i Dyngen af nedfaldent Løv. Han mærkede dettes og Jordens Fugtighed gennem sine Klæder — men Herregud! det var ikke værre, end naar han mangel Vinternat var vaagnet, enten ved at Sneen havde fyget ind i hans Seng fra det usle og utætte Loftsvindue, eller den smeltede Sne var dryppet ned i den gennem Huller i

Taget. Han sov ind, efter med en Slags Bitterhed at have spurgt Skæbnen: Hvorfor er jeg ikke bleven en pæn Dreng? Kjøbmand Jansens Jakob, der knap kunde lære den lille Tabel, danser nu paa Raadstuballerne med sort Spidskjole og hvide Allunshandsker, ryger paa Gaden og vil ikke hilse mig, som har hjulpet ham saa mange Gange med hans Retskrivning i Skolen. Det Fæ! Han skrev „hvenstre“ og „Kyd“. Og Drengen var saa træt, at han aldeles ikke drømte den Nat paa dette minderige Sted; han sov som en Sten.

III. Forsøg paa at blive en „pæn“ Dreng.

Da Kristian vaagnede, var det høj lys Dag. Han maatte gnide Øjnene og se sig omkring adskillige Gange, før han ret kunde orientere sig i, om det, han havde oplevet siden igaar Aftes, var Drøm eller Virkelighed, og hvorvidt det virkelig var ham, som forkommen og rystende raslede i den fugtige Løvdynge. Den poetiske Spænding, det optimistiske Haab om al den Glæde, som en Fart ud i det store Rum vilde bringe ham, havde givet Plads for en rationel Betragtning af Virkelighedsbetingelserne, der stillede sig for ham under Former som en dygtig Dragt Prygl af Værtshusholderen

og saa en fæl Tilværelse i det sodede Bageri mellem Dejtrug, en glohed Ovn og ærmeopsmøgede Bagersvende, paa hvem de meledede Næver ogsaa sad løse til Ørefigen; og hvor meget han end trængte til et Stykke Brød til at mætte sin Sult, vilde han ikke søge sit forrige Hjem. Her kunde han imidlertid ikke blive, thi Noget maatte han have at spise, hvor han saa fik det fra. Efter at have kastet et halvt sky Blik ned ad mod Vandet, som han nu saå gennem de halvnøgne Stammer hvirvle sig sort og skummende dybt nede, gik han ud af Krattet og ned ad Bakkeheldet.

Han hørte en evindelig gjentagen høj Rømen og Hoste; han vendte sig efter Lyden og saå Ole Ditlevsens høje og føre Krop bevæge sig hen mod en Havelaage. Han havde hørt sige, at Ole Ditlevsen egentlig var den, som lavede Avisen; Kristian havde tidt betragtet ham med Ærefrygt; han troede, at Alt, hvad der stod i den, var Noget, der var et Resultat af Ole Ditlevsens selverhvervede Viden, og havde tidt gransket over, hvor denne tykke Mand kunde faa Underretning om Alt, hvad der foregik i Spanien, Frankrig og Tyskland; thi at Prokurator Lyng, hvis Navn stod paa Avisen som Redaktør, ikke kunde faa Tid til Sligt, var klart, idet man nemlig, hver Gang man om Formiddagen passerede Gjæstgivergaarden, kunde se ham i et af dets Vinduer med en

Snaps Kognak foran sig, og hver Gang man om Eftermiddagen kom forbi den gamle Akcisebod, saâ ham sidde der med samme Attribut. Han kunde dog ikke skrive og trykke hele den store Avis i det Par Timer, han var hjemme til Maaltiderne; det var alle Folk enige om, og det kunde da Kristian selv begribe. Han havde nok hørt Folk sige, at Ole Ditlevsen drak, men alle de voxne Mandfolk, Kristian havde kjendt, gjorde det Samme, saa han troede, at det nu en Gang var Noget, der skulde saa være.

Synet af Ole Ditlevsen tændte pludselig en Tanke i Drengen. Han havde ikke kunnet virkeliggjøre det Bedste: at drage om i Verden og gjøre et eller andet Stort, som man kan falde paa ved Nattetid i en exalteret Stemning; hvad om han nu i nøgtern Tilstand paa Morgenstunden forsøgte det Næstbedste: at komme i Bogtrykkerlære; det var da den „pæneste“ Profession, der udøvedes i Byen?

I en Kjøbstad er selv en halvvoxen Dreng nogenlunde inde i Forholdene i ethvert Hus; i Værtshusholderens Stue havde han jo efterhaanden faaet at vide gennem den Alle i Byen og Omegn omfattende Passiar til Øl- og Punscheglasset, at Bogtrykkeriet og Avisen egentlig ejedes af Madam Høst, Enke efter en for mange Aar siden paa Grund af Drukken-skab afskediget Præst. Han vidste ogsaa,

hvad det var for en Draabe, der havde faaet Præstens Bæger til at flyde over. Ved en Barne-daab havde hans svømmende Øjne overset det Halve af Ritualet, og da Degnen hviskende gjorde ham opmærksom derpaa, havde Præsten sagt ganske højt: „Aa hold Kjæft, Degn!“ Denne Begivenhed fortaltes stadig som et af de interessanteste Frasagn fra gammel Tid i Byen. Men Præsten, som var en lystig Fætter og vel lidt af Omegnens l'hombrespillende Proprietærer og Forpagtere, fik af dem efter sin Afskedigelse Penge til at købe et Trykkeri, som han ogsaa af Regeringen fik Privilegium paa at oprette i Forbindelse med en Avis. Da han døde, blev hans Svigersøn, Prokurator Lyng, Redaktør, men blev lønnet af Svigermoderen, som vedblev at eje Bedriften, hvilket var heldigt, da Prokuratøren hverken forstod sig paa Redaktion eller Trykkeri, og oven i Kjøbet, efter at hans Kone et Par Aar efter Giftermaalet var død i Barselseng, som før berørt, tilbragte sin meste Tid paa Beværtninger, hvor han besørgede sine Forretninger, talte med Folk og tidt skrev Dokumenter ved Buffeten, alt medens han friskede sin Jus op ved en Snaps og et Glas Øl. Om Madam Høst havde Kristian kun hørt én Mening: Det er s'gu en skikkelig Kone, der har Noget tilovers for fattig Folk og er mageløs proper i sit Hus. Erindringen om dette vakttes nu i

ham, og han indsaa, at det var til Madam Høst, at han maatte henvende sig. Helt modig og glad løb han atter ind i Krattet uden mystisk Frygt for nogen Alf; Romantikeren var bleven Realist. Rask ilede han ned til Bækken, vaskede Ansigt, Hænder og Fødder, aabnede sin Bylt og gjorde et saa godt Toilette, som han formaaede. Saa ilede han tilbage, om ad Stien og ind ad Byens Hovedgade, hvorfra han drejede ind paa en næsten ubebygget, kun halv brolagt Mellemting mellem Gade og Vej, hvor Trykkeriet laa. Det var en pæn lille Bygning med Dør midt paa Huset; Kalkpudsen skinnede hvid som Sne mod den sorte kønrøgmalede Sokkel, og de blankt polerede Vinduer smilede muntert ud imod den Forbigaaende. Til venstre for Døren saâ man gennem dem en dobbelt Sættepult; til højre viste de blomstrede Møbelsirtses Gardiner med den brune Kvast midt imellem, at det var Familiens Lejlighed. Lige for Huset, paa den anden Side Gaden, laa en lille Dam med lave Siv om Randen; der svømmede Ænder og Ællinger snadrende omkring, stak Bagdelen i Vejret og dykkede den øvrige Krop ned under Vandet. Det var nu blevet klart i Vejret, og det lille hvide Hus med de venlige Omgivelser saâ saa gjæstfrit indbydende ud, at Kristian uden stor Frygt tog i Gadedøren og inde i Gangen bankede paa Døren til højre.

— Vær saa god! lød det helt opmuntrende og venligt.

Kristian traadte ind. Stuen var rummelig, men temmelig lav. Det Første, han mærkede, var en Lugt af Æbler, der krydrede Luften paa en forfriskende Maade i Forening med den Potpourriduft, der strømmede ud fra Kakkellovnens Messingtromle. Mod det lysegraa Tapet stod Møblernes højrode uldne Betræk kjønt og muntert; paa Væggene hang Skildrier, der fremstillede flere af Napoleons Slag, hans Dødsleje paa Sankt Helena, Frederik den sjette med sin Adjudantstab, samt Kjøbenhavns Bombardement 1807, under hvilket læstes følgende Vers, som Kristian snart lærte udenad:

Saa flammer grusom Ild i Axelstad,
og rundt omkring gror Skræk og Død og Jammer;
din Udaad, Albion! Du skuer glad;
men skjælv, naar Hævnens Torden Udaad rammer!

I Sofaen, i Stuens Baggrund, endnu halvt skjult af det store kunstigt udklippede Net af rødt Silkepapir, der prydede den paa det runde Divanbord staaende Astrallampes uhyre Kuppel, sad en lille, spinkel Kone med en meget stor, med brusende Strimler smykket, snehvid Kappe. Hun bøjede Hovedet til den ene Side for Lampenettet og kikkede hen efter Døren, og Kristian saâ et lidt blegt Ansigt, med stille, venlige Træk, en fin lige Næse og venlige brune Øjne bag de Skildpaddes Stang-

briller. Hun nikkede mildt til Kristians dybe, kluntede Hilsen og spurgte:

— Hvad godt, lille Ven?

— Jeg vilde gjerne spørge, om jeg kunde komme i Lære her.

— Komme i Lære her? I Trykkeriet? ... ja vi har rigtignok aldrig havt Læredrenge. Lad mig se paa Dig!

Dermed tog den lille Kone Brillerne af Næsen og vinkede ad Kristian, at han skulde træde nærmere; men næppe havde han sat sig i Gang, før hun i en lynende Fart rejste sig op fra sit Sæde og raabte:

— Men holdt, holdt, Barn! hvad er det for Ben, Du sætter paa det ganske rene Gulv? Nej ... nej, bliv dog for Guds Skyld staaende, hvor Du er, og gris mig ikke hele Stuen til. Nej Dig kan jeg ikke have i Lære; der er nok til at svine og rode her i Huset i Forvejen. Nej bliv, hvor Du er, til Pigen kan komme og faa tørt op efter Dig ... saa maa Du tage Dine skrækkelige Sko af ... og saa maa Du gaa. Karen! Karen! kom ind med en Fjerving, en vaad Gulvklud og en Fejebakke! Rør Dig ikke ud af Stedet, Barn!

Kristian var i den ynkeligste Situation af Verden, medens Tjenestepigen, der kom ind paa sorte Uldsokker, vaskede og fejede den hele Vej, han havde tilbagelagt over Gulvet, og medens han selv stod, stiv som en Pind,

med en Fedtlæders Sko i hver Haand, selv paa Hosesokker. Den lille Madam Høst trippede om efter Pigen allevegne for at se efter, om Rensningen foregik med tilbørlig Omhu.

— Men Du maa jo virkelig være en slem Dreng, hvem Du saa er, sagde hun, idet hun tog Fjervingen og Bakken ud af Haanden paa Pigen og lagde den sidste Haand paa Arbejdet for at faa den største Plet paa Gulvet til ganske at forsvinde.

— Ja, hvor skulde jeg være bleven andet? mumlede Kristian i en halv muggen, halv grædende Tone.

— Ih Gud, hvad er det, Du siger der, mit Barn? sagde Madam Høst; det er jo nogle afskyelige Ord. Hvem er Dine Forældre?

— Jeg har ingen.

Nu lod Madam Høst Fejebakken og Fjervingen falde ned paa hver Side af sit hvide Forklæde og saâ helt bekymret og deltagende op paa den store Knøs, der var et Par Hoveder højere end hun.

— Dit stakkels Skind, sagde hun, ak ja! Naa, nu kan jeg se, hvem Du er. Det er Dig, der er hos Værtshusholderen i Kirkestræde. Ja, der har Du vel set det, det der er værre end snavsede Ben paa et rent Gulv . . . men det er alligevel noget meget Fælt, vil jeg sige Dig, at svine et rent Gulv saadan til — tilføjede hun i en strængere Tone og et hurtigere

Tempo; for Properhed forlanger jeg af det simpleste og fattigste Menneske. Men meget Godt kan jeg nok tænke, Du ikke har set, Dit Skind, vel? (her blev Tonen mildere og Takten langsommere).

— Nej, jeg har ikke set Andet end noget ækelt Noget, svarede Kristian.

— Hm, hm; ja jeg kan tænke det. Men hvoraf véd Du, at der er Andet til i Verden, min Dreng?

— Det véd jeg fra Skolen og fra hvad jeg har læst.

— Det er rigtig svaret, min Dreng, det véd Du fra Din Lærebog.

— Nej fra Morskabsbøger.

— Ja saa? Du har læst Morskab? Det kan jeg godt lide Dig for. Det er en pæn Anvendelse af Tiden; naa, saa kan Du maaske blive en pæn Dreng.

— Ja, hvis jeg maa komme i Lære her, for jeg er løben fra Værtshusholderen.

— Er Du det? Hm, hm! Jeg vil nødig have Noget med de Folk at gjøre. Hvorfor er Du løbet bort?

Kristian skriftede baade Historien med Lene og sin Ulyst til Bageriet. Madam Høst slog Hænderne sagte sammen, saâ forarget op i Vejret og sagde hovedrystende:

— Gud, sikke nogle Mennesker! Nej, bliv Du her, min Dreng. Sæt Dine Sko ud i Gangen

og lad mig se, hvordan Du skriver efter Diktat. Her er Papir og Blæk, men tag Dig i Agt for Bordtæppet.

— Jeg kan godt skrive uden ad.

— Se, se . . . nej bi lidt, lad mig lægge en Avis under, jeg er saa bange for Blækklatter paa Tæppet . . . saadan!

Drengen skrev. Efter faa Minuter rakte han Madamen Papiret. Brillerne kom atter paa Næsen, og hun læste:

Kong Frode staar i Lejregaard;
han gav sin Broder Ulivssaar;
det var stor Ynk og Smerte.
Ung Halfdan ligger krum paa Skjold
med Staalet i sit Hjerte.

— Vers af Oehlenschläger! udbrod hun, . . . og dem kan Du udenad! Men Du er jo en rar Dreng! Og sikken en ordentlig Haandskrift; dejlig store Bogstaver, som gamle Folk med daarlige Øjne kan læse. Lad mig se . . . nej Fejl er der heller ikke . . . ja Kommaerne er jeg ikke stærk i selv; men det, der skal være med Stort, staar med Stort, og det, der skal være med Lille, er ogsaa med Lille. Bliv Du kun, min Dreng; saa skal vi med Guds Hjælp faa noget Ordentligt ud af Dig; det vil sige, naar Du selv vil. Men det er sandt, Du har jo løbet om hele Natten; Du maa jo være sulten. Karen! (her aabnede Madam Høst Døren ud til Kjøkkenet) skaf denne lille Fyr

Noget at spise og varm lidt af den Kaffe til ham, der er sat af til i Eftermiddag. ... Nej fy, fy Barn, tør ikke Pennen af i Haaret ... sikke Manerer ... riv et lille Hjørne af den gamle Avis ... er den nu ordentlig tørt af? (Madamen holdt Pennen op mod Lyset, for at se, om den ikke var vaad) ... saa, gaa nu ud i Kjøkkenet og faa Noget at spise og en Taar varm Kaffe!

Nu var Kristian altsaa antaget som Lærling i Bogtrykkeriet; da Prokuratoren kom hjem til Middag, blev denne Begivenhed meddelt ham af hans Svigermoder; han tog sig en Pris Snus, virrede med Næse og Mund ligesom en Kanin, der spiser, og sagde, idet han rejste sin lille Krop paa Tæerne, med sit hurtige og pludrende Mæle:

— Naa, ja ... Svigermo'er har Ret, ganske Ret; vi kan maaske faa Gavn af saadan en ung Knægt; Ditlevsen bliver Dag for Dag mere doven og fortrukken. Uh den forbandede Drukkenskab! Jeg tror, hver andet Menneske drikker i denne By.

Madam Høst sukkede og skottede efter ham over Brillerne.

IV. I Trykkeriet.

Ole Ditlevsen, der selv længe havde beklaget sig over sin Overlæsselse med Arbejde og forlangt en Medhjælper, modtog dog ingenlunde Lærlingen med et venligt Ansigt, men med et gnavent „Øh!“ og gav ham kun de allertarveligste Anvisninger til at lære, hvad der skulde læres. Men Kristian var agtsom og lærenem, og den dybe Respekt, han i Forvejen nærede for Faktoren, forøgedes ved hans svære, brede Skikkelse, der tog sig helt vældig ud foran Pulten. I flere Uger mælede han ikke et Ord til Drengen uden for at forklare det højst Nødvendige; dette i Forbindelse med hans tidt gjentagne dybe Sukke og vældige Rømmen gav Drengen Billedet af en dybt grublende og betynget Alvorsmand. Men han skulde snart give sig Blottelser for sin Lærlings Kritik.

Sætteriet — eller som det altid kaldtes Trykkeriet — fandtes i en Stue lige over for Dagligstuen, af samme Størrelse som denne; den dobbelte Sætepult indtog den største Del af Rummet; Faktoren stod saaledes, at han vendte Ryggen til Gangdøren med den lille Rude i; lige over for ham stod Drengen; de fik Lys fra hver sit Vindue, der vendte ud til Gaden. Det længst fra Døren værende Vindue havde altid nedrullede Gardiner og

saâs ikke, naar man var i Stuen, thi det dækkedes af to store Skjærmbrætter, der afspærrede et lille firkantet Rum, hvor Kristians Seng stod. Trods den underlige sursøde Atmosfære, som Farven udbreder i et Trykkeri, og som blander sig med Lugten af fugtigt Papir, var dog dette Sovested et rent Paradis mod hans forrige Hummer paa Værtshusholderens Loft, hvor han om Sommeren kvaltes af Varme og om Vinteren rystede af Kulde i Sengen. Ude i et Slags Kjøkken til Gaarden stod den gammeldags Haandpresse, hvorpaa Avisen, der kun udkom 3 Gange om Ugen, blev trykt; Farven kogte Kristian nu i den der værende Skorsten. Klokken 12 ophørte Arbejdet en halvanden Times Tid, i hvilken Kristian spiste til Middag med den gamle Madam Høst og Prokuratoren, efter at han havde adlydt sin Madmoders indtrængende Opfordring om endelig pænt at vaske sig, naar han skulde spise, medens Ditlevsen, som boede ude i Byen, gik hjem uden at have forrettet nogen som helst Renselsesakt. Naar Dagens Gjerning var ophørt Klokken syv om Aftenen, kom Kristians gode Tid. Han drak da The alene med den gamle Madam Høst, da Prokuratoren aldrig var hjemme nogen Aften; og Theens aromatiske Duft, Kobbermaskinen, der skinnede, saa det skar i Øjnene; den buldrende Kakkelovn, hvorfra de krydrede Røgbølger

af Potpourri udstømmede, den milde gamle Kone stemte ham næsten højtideligt. Naar der saa var blevet taget af Bordet, maatte han læse højt en Times Tid eller mere for den Gamle, der altid havde holdt meget af Læsning og af Naturen havde en god Smag. Det var Baggesen og Oehlenschläger, Blicher og Ingemann, Riises Arkiv, Grundtvigs Oversættelse af Saxo og Snorro, som i Regelen bleve valgte; den Gamle holdt meget af at høre Vers, og selv om hun ikke altid fulgte med, men sank hen i Tanker, var det hende, ligesom disse vuggedes paa Rhythmerne, der da lød for hendes Øre som en fjern, ikke ganske tydelig, men netop derfor saa dulmende og dyssende Musik; og da hun kjendte det Meste i Forvejen, kunde hendes Tanke følge med eller gaa sine egne Veje efter Behag, afvexlende bøje sig til og fra det Læste. — Saaledes gik det første Aar.

Søndag Formiddag arbejdedes der ogsaa i Trykkeriet. En saadan Dag viste Ditlevsen sig usædvanlig oprømt og venlig mod Kristian, idet han ved sin Indtrædelse knipsede ham paa Næsen og raabte „Bøh“ lige ind i Øret paa ham. Drengen grundede forgjæves over, hvad det skulde betyde. Men hans Forbavselse forøgedes, da den ellers saa vredne og sure Faktor, efter at have taget sin Plads foran Pulten, stak i at synge:

Smilende Haab, Du elskte Barn, som svæver
paa Zefyrvinger hist i fjerne Sky!

derpaa grinede han gemytlig op mod Solen
og nikkede ad den som en gammel god Ven.
Saa drog han et oprømt, let Suk og sagde ud
i Luften:

— Nu har min Mave ikke i fem Aar været
saa god som idag. — Derpaa sang han igjen:

Op, Kaveline, Lærken slaar
i den aarle Morgenstund!

standsede pludselig, slog over i en hel anden
Vise og brølte:

Den Diligence, som gaar over Bæltet,
den er nu væltet
lige i Æltet,

brød atter af og raabte:

— Dreng! —

Kristian rejste Hovedet med en Mine som
En, der stiller sig til Disposition.

— Jeg kommer til at gjøre noget Mere
for min Sundhed, sagde Faktoren, ellers gaar
den rent ad Hækkenfeld til. Havde jeg nogle
Børn, saa skulde det være den første Lærdom,
jeg vilde indprænte dem: Sørg for at holde
Maven i Orden! Og véd Du, hvad der holder
Maven allerbedst i Orden?

Det vidste Kristian naturligtvis ikke.

— Nu skal Du faa det at vide. Gaa ned
hos Rønning og køb mig en Trepægleflaske

af det, der kaldes *Non plus ultra* — husk paa Navnet, det er Latin, Du. Men Du lister Dig under Vinduerne tæt ved Muren, for det er Noget, der ikke rager Fruentimmer. Der er en Mark. Skrup Dig! Nej bi lidt! Jeg maa have noget godt, fedt og sødt Øl til at slukke efter med. Der er sex Skilling; Øllet faar Du hos Brygger Tolstrup. Men list Dig langs med Muren, Du! Fanden raspe i alle Fruentimmer!

Kort efter vendte Kristian tilbage efter vel udført Ærende. Ditlevsen tog Tolden af den ene Flaske, lugtede til den, nikkede vel fornøjet, tog et Snapseglas ud fra et lille Rum mellem det midterste af Pulten og Pillen mellem de to Vinduer og skjænkede Glasset fuldt af den brune Likør. Han tog ligesom Forspring, før han drak den, forvred Ansigtet, rystede over hele Kroppen, men strax efter fik Ansigtet et helt saligt Udtryk, og hans Øjne løftede sig mod Himlen. Den anden Snaps indtoges uden saa mange Vidtløftigheder, efter den fulgte en vældig Slurk af Ølflasken, og denne Afvexling gjentoges endnu et Par Gange. Saa skød Faktoren Glasset fra sig, tog et Ryk i sit Halsbind, purrede sit store Haar højt i Vejret, saâ sig om i Stuen, som om et stort Publikum betragtede ham, slog saa i Bordet, saa Typerne dirrede og dansede i Skriftekassen, og raabte:

— Jeg vil . . . jeg vil blæse hele Verden et Stykke. Jeg vil . . . jeg vil — hu . . . jeg er ikke bange for noget Menneske paa hele Jordkloden. Jeg vil . . . jeg vil . . . jeg vil fri til Amtmandens Datter.

Derpaa tog Faktoren en vældig tyk Skraa op af Vestelommen og bed en Ende af med en Mine, som om han vilde sluge hele Verden. Saa faldt hans Øje paa Kristian.

— Dreng! Vil Du have en Snaps? spurgte han.

— Nej . . . Tak . . . nej!

— Sludder! det har Du godt af. Har jeg ikke sagt Dig, at Du skal holde Din Mave i Orden? Har Du andre Pligter i Verden end at lystre mig? Drik Dreng!

Dermed rakte han Kristian en brun Snaps. Der var intet Andet for end at smage paa den, men den forfærdelige Komposition brændte gennem Spiserør og Mave paa den ulykkelige Dreng og tvang store Taarer ud af hans Øjne. Ditlevsen lo, saa han maatte holde sig for Maven.

— Du staar ikke for Skud, Dreng! Men det kommer med Tiden. Du behøver ikke at drikke ud, Du kan gemme det Andet til siden.

Da Kristian kom tilbage fra Middagsbordet, hvor han fik at vide, at den gamle Madam Høst, der ikke var nærværende, var bleven syg, fandt han ikke Faktoren paa hans sæd-

vanlige Plads foran hans Pult; men en forfærdelig Snorken, der mindede ham om, hvad der præsteredes af en meget stor So, som Værtshusholderen en Gang ejede, hvilken Musik udgik fra Krogen bag Skjærmbrettet, gav ham den uhyggelige Underretning, at Ditlevsen havde lagt Beslag paa hans Seng. Han vovede hverken at vække ham eller at melde Sagen til Madam Høst, hvem han desuden ikke fik at se den Aften paa Grund af hendes Sygdom.

Da han skulde i Seng, laa Ditlevsen helt afklædt og fyldte omtrent hele Sengen. Drengen var ikke fint vant; af og til havde han hos Værtshusholderen maattet dele Leje med Kalvekuske og Lammedrivere, naar Husets andre Sovesteder vare optagne; men dette kobber-røde, blussende, af Sved perlende Ansigt, med den aabnede Mund og den basunblæsende Næse bragte ham næsten til at græde. Skulde han da aldrig blive fri for daglig at se noget „Ækelt“? Han sov ikke den Nat; han havde Fornemmelsen af, at han laa op ad en sydende Bryggerkjedel, og da han tidlig om Morgenens maatte skræve over Ditlevsens brede Krop for at komme ud af Sengen, havde han nær faaet ondt.

Kristian havde allerede gjort Ild paa i Kakkelovnen, lavet Papir til og kogt Farve, da Faktoren vaagnede med et dyrisk Brøl. Han klædte sig paa uden at ty til noget som

helst Toiletmiddel, og i Stedet for den Gemytlighed, der igaar opklarede hans fede Ansigt, havde det nu et Udtryk, som om han havde Lyst til at slaa eller sparke hele Verden. Efter at have taget sig en Slurk af den skrækkelige Likør stillede han sig langt om længe foran sin Pult og gav sig til at rode i de med Posten ankomne Aviser, tog sit Rødkridt og sin Papirsax — sine to vigtigste Redaktionsredskaber — og begyndte at arbejde med sammentrukne Bryn og sammenbidte Tænder. Som sædvanlig talte han højt med sig selv under denne Beskjæftigelse, hvilket han havde været vant til i de mange Aar, han havde været alene, og som det ikke kunde falde ham ind at vænne sig af med af Hensyn til en i hans Øjne saa ussel Gjenstand som en Læredreng.

— Hæ, udbrød han, saadan nogle Flynder-torsk man arbejder for! Skulde man gjøre sig Umage for saadanne nogle Aalekvabber, som ikke en Gang har Anelse om, hvad Orthografi er? Ja det var i de Tider, man var tosset. Men jeg hedder ikke Fredrik og er ikke født i Fjollerup. Se her staar nu i „Berlingske“: „Efter sikkert Forlydende agter Hs. Maj. Kongen endnu i dette Efteraar at foretage en Rejse til Provinserne“. For en halv Snes Aar siden havde jeg rigtignok sat til: „og Hs. Majestæts tro Undersaatter ville visselig

gribe Anledningen til at lægge deres Hengivenhed for Landsfaderen for Dagen paa alle Maader; Piger ville strø de faa Blomster, Efteraaret har levnet os, paa hans Vej; Sang og Tale ville udtale den Glæde, der fylder Alles Bryst“. Men nu faar de det ligesaa tørt, som det staar, for man har lige megen Tak for det af saadanne Odderpelse . . . Hold Mund, Dreng! — her afbrød han sig pludselig og saâ forbitret paa Kristian, der ikke havde mælet et Ord og forbavset betragtede Ditlevsen, som begyndte igjen, idet han bestandig snakke sig mere og mere arrig.

— Saadan en pjaltet Unge! Tror Du, fordi man om Søndagen nedlader sig til at drikke en Snaps bare for sin Sundheds Skyld med saadant et Kræ, at man derfor skal være Kammerat med ham om Mandagen? Jeg har, saa sandt jeg er en Synder, aldrig kjendt Mage, at saadan en Æbleskrælling tør sige en ældre Mand imod!

— Ja, men jeg har jo ikke sagt et Ord, Hr. Ditlevsen, vovede Kristian at indvende i al Ydmyghed.

Med et Udtryk af den dybeste ethiske Indignation lod Faktoren sine Hænder falde ned, foldede dem derpaa over Maven og blev staaende tavs nogle Sekunder. Saa tog han atter til Orde, først med en tilkæmpet Rolig-

hed, men som efterhaanden gav Plads for den højeste Forbitrelse.

— Du Frelsens Gud, sikken en Modsigelsesaand der er i den Dreng! Ja, hvis Du tror, Du kommer Verden igjennem paa den Maade, saa tager Du rigtignok fejl. Du har jo sagt mig imod indvendig i et helt Kvarter. Og Du er hoven, og Du er opsætsig, fordi Du faar Lov til at læse op for den gamle Flødebolle der ovre, og saa bilder Du Dig ind, at Du forstaar Noget af det. Hæ — det har Du vel lært i Jens Petersens Knejspe, hvor det argeste Krapyl af Skomagersnuder og Bønderknolde søger, men hvor en Mand som jeg ikke gad sætte sine Ben, om En gav mig tre Mark. . . . Hør Dreng, hvis Du ikke tier stille, slaar jeg Dig fordærvet. . . . Naa, nu siger Du kanske heller ikke Noget . . . hvad? . . . Nej, naturligvis . . . nej. Men her i Krogen har jeg en Knortekjæp; den har faaet flere end én af den Slags Flabe, som Du er, til at holde tætte med deres nederdrægtige Modsigelser. Nu skal jeg passe paa Dig baade Nat og Dag, for nu ligger den gamle Vaskerbjørn syg og kan ikke gjøre Vrævl om, at jeg sviner hendes Lagener til; nu vil jeg ligge her om Natten, og saa tager jeg Knortekjæppen med i Sengen.

De sidste Ord havde Drengen aldeles ikke hørt. Han havde et Par Minuter ufravendt og med et bestyrtet Blik stirret paa Ruden i

Døren lige over for sig; han vidste ikke, om han drømte eller var vaagen. Et Billede, der nu længe havde staaet i hans Fantasi, og hvortil han mangel Gang havde tyet hen som til et Fristed, naar Faktorens Lune og Tyranni nedtrykte ham, men hvis Omrids han med Bedrøvelse mærkede, at det blev ham vanskeligere og vanskeligere at faa fat paa, efterhaanden som Tiden gik, syntes han stod lyslevende for ham bag denne lille Dørrude. Jo, der var jo det yndige lille Ansigt fra Bækken i Overdrevskrattet med de krusede sorte Haar, de brune Øjne og den trøstende rolige Mund. Sollyset stod skarpt koncentreret ind paa Ruden og brød sig i en regnbufarvet Straaleglorie omkring Hovedet — Axels Valborg, Correggios Maria, Ingemanns liden Elna paa Bornholm — alle disse idealistisk tegnede Kvindeskikkelser, der havde skabt i Drengens Fantasi et Billede af Kvinden ganske i Almindelighed som det Ædleste, Skønneste, Blødeste, mest Trøstende i Livet, lynede hurtig forbi hans indre Øje for at flyde sammen i dette lille Pigeansigt bag den blanke, i Farveskjær funkende Rude; og Ole Ditlevsens Skjælden og Smælden lød for ham lige saa upersonlig, fjern og ham uvedkommende som en Fragtvogns Buldren paa Gaden. Saa kom der Noget i Luften farende forbi hans Øjne mellem dem og Billedet, der pludselig forsvandt, og Kristian følte Noget

falde ned paa sin Skulder, og dette Noget gjorde ondt. Hans Skuldre trak sig sammen, og han opdagede, at samme Noget var Ole Ditlevsens Knortekjæp; med et Ryk var han nede i den virkelige Verden; det Bulder, han havde hørt dunkelt og fjernt, artikulerede sig i følgende Ord:

— Og naar man saa gider gjort sig den Umage at moralisere for saadan en vissen Kaalrabi, saa staar han og gaber som en Skade i Regnvejr og hører slet ikke efter.

Kristian var endnu ikke aldeles sikker paa, om det ogsaa var ham, der var blevet ramt af en Knortekjæp.

V. Den unge Pige og den gamle Kone.

Gamle Madam Høst var fremdeles syg. Kristian havde faaet sit Smørrebrød og sin The ind i Trykkeriet og inderlig savnet den lune Stue og de gode Bøger. Det hed sig, at den gamle Kone var stærkt forkjølet og havde en slem Hoste. Da dette havde varet i nogle Dage, og Kristian gennem Tjenestepigen havde erfaret, at det blev daarligere og daarligere med hende, blev han urolig og ængstelig. Nu gjorde det Syn, han havde sét i Ruden, hans Sind endnu mere spændt, men han turde ikke

spørge Pigen ud, om der var kommet en Gjæst i Huset, thi han følte, at han vilde blive rød i Hovedet, og saa vilde han rimeligvis ikke faa andet Svar af den halvgamle Karen end et smørret Grin. Hun havde nemlig bemærket, at den nu helt udvoxne Læredreng havde en ikke ringe Sans for kvindelig Skjønhed, og at hans Øjne tidt søgte ind over det lave Plankeværk i Nabogaarden, hvor der var et Par kjønne Piger. Drengens Tanker vare de uskyldigste af Verden, rent æsthetiske, om man vil, men Karens Erfaringer gik ikke i Retning af den platoniske Kjærlighed, derfor troede hun ikke paa den. Hun sagde: Skal saadan en Smule Dreng allerede begynde at sætte Kikketøj op? Se til, Du dyr Dig, Du kan tids nok blive forlibt og gjøre Abekatte-streger. Der er s'gu ingen Morskab ved det i Længden. Man er allergladest, naar man ikke gider mere.

Ditlevsen havde gjort Alvor af sin Trusel; efter hver Eftermiddag at have drukket sig en solid Rus, gik han i Kristians Seng. Denne havde nu ikke videre Tillokkelse for Drengen, og en Aften, da Faktorens Snorken havde overbevist ham om Tyrannens foreløbige Uskadelighed, slukkede han i Trykkeriet og listede sig ud i Gangen. Gjennem den ikke meget tætte Dør saâ han Lys i Dagligstuen. Han lagde Øret til Døren, men Alt var død-

stille. Turde han banke paa? Medens han stod der i Mørket, tegnede Billedet fra i Formiddags sig atter for ham; det isnede igjennem ham; han lukkede Øjnene; da var det, som Rummet om ham stod i en Gylden- og Purpuraage; og som de store brune Øjne saâ paa ham igjennem den, langt, borte, alvorligt og roligt, han vilde nærme sig dem; da saâ han den samme forfærdede Mine som forleden Aar nede i Krattet — Alt forsvandt . . . han gjenfandt sig selv i Realitetens Bælgmørke. Fristelsen til at banke paa meldte sig igjen; hans Hjerter slog voldsomt; han turde ikke, og dog var der Noget, som tvang ham. Ganske langsomt, under stærk indre Modstand af Frygt, bevægede hans Tommelfingers Kno sig mod Døren; det blev første Gang ved en ganske svag Berøring, der ingen Lyd gav. Saa gjentog den samme Kamp sig, men anden Gang hørte han en sagte dump Lyd, da Knoen naaede Døren. Han før et Par Skridt tilbage, lyttede saa; men Ingen maatte have hørt Noget, thi paa den anden Side Døren var Alt dødstille som før. Tredie Gang slog Knoen med Fortvivlelsens Mod mod Døren . . . Kristian stod lamslaaet nogle Sekunder . . . Intet rørte sig, intet Svar paa hans Banken, der nu forekom ham saa stærk, at den gav Ekko. Hans Spænding, Angst og Mod voxede paa én Gang; han greb i Laasen, og Stuen med Lampen

paa Bordet laa aaben for ham. Den var ganske tom; den frugt- og rosenagtige Duft var blandet med en anden, der mindede ham om den, han havde fornummet, naar han paa Gaden passerede Apotheket. Nu hørte han Hoste gjennem Sovekammerdøren, som han opdagede stod paa temmelig vid Klem ... en uhyggelig, hæst lydende Hoste, der med Magt arbejdede sig gjennem et svagt og træt Bryst, der egentlig ikke havde Kraft til at hoste. Det gjorde ondt inde i ham; han knugede Hænderne mod sit Bryst. Den gamle Kone, der laa og led derinde, var den Eneste, foruden Degnen i Skolen, der havde været god imod ham og lært ham gode Ting. Hun blev dog vist ikke vred, hvis han gik ind og spurgte til hende. Men han var ikke paaklædt; han stod der i sin Arbejdsbluse, og hun vilde jo altid have, at han skulde møde, redt, vasket og i sort Trøje, naar han kom ind i Stuen. Stille listede han sig tilbage, tog Gangen i et Spring, famlede sig til sine gode Klæder i det mørke Trykkeri og var efter faa Minutters Forløb igjen i Dagligstuen, hvis Gulv han sagte gik hen over paa tynde Sko, og nu stod han lige for den halvt aabne Sovekammerdør, igjennem hvilken Apothekerlugten strømmede ham stærkt imøde.

Kristian havde aldrig før sét et Sygeværelse; han havde læst om det, og han havde

forbundet med det Forestillingen om noget Uhyggeligt, men den Scene, han saâ derinde, var saa langt fra at bekræfte dette Indtryk, at han betragtede den næsten med Velbehag, der bragte ham til et Øjeblik at glemme, at den indeholdt noget Sørgeligt.

Sengen stod midt for Døren. Den gamle Kone sad halv oprejst i den paa Grund af det meget høje Hovedgjærde, hun maatte have for ikke at overvældes af Asthma. Sengen og hun selv skinnede kridhvidt som den fineste nyfaldne Sné. Ansigtet var blevet meget lille og smalt, saa det næsten blev borte mellem Natkappens svulmende, tætte Strimmel og skjelnede sig kun derfra ved en svag gul Tinte, men hver Mine var rolig og mild som ellers, skjønt de lukkede, træt nedfaldne Øjenlaag vidnede om Mathed og Lidelse. Men fuldt saa meget var Kristian optagen af den anden Person, der var tilstede i Værelset ... det var den unge Pige, hans Drømmes Madonna. Hun sad ved Hovedgjærdet af Sengen, bag hvilken en Lampe brændte paa en lille Konsol, saa den Gamle ikke forulempedes af Lyset. Den unge Piges fine, slanke Overkrop var bøjet ned over Sengen, den højre Arm havde hun snoet om Sengestolpen, hendes venstre hvilede i den gamle Kones Haand, Brystets sagte svungne Linie, der tydelig saâs oven over den venstre Arm, viste, at

hun ikke længere var et Barn, men Ansigtet havde endnu Barnets klare Uskyldsmine, der lader enhver Følelse direkte og uhindret komme frem i al sin ærlige Naturlighed. Paa en anden Stol ved Siden af Sengen laa en Bog omvendt og opslaaet, saa Kristian sluttede, at den unge Pige havde læst højt for den Gamle af den.

Pigebarnet gjorde en lille Bevægelse med Hovedet, kom derved til at vende Øjnene hen mod Døren og opdagede Kristian, der stod stiv og stille som en Støtte. Det gav et Sæt i hende; en let Forskrækkelse gjorde hendes Kinder røde og trak hendes Bryn sammen; den gamle Kone mærkede Bevægelsen, slog Øjnene op og blev nu ogsaa Drengen vår.

— Kom kun ind, Kristian! sagde hun og nikkede til ham. Det var pænt, at Du vilde se ind til mig. Jeg gjør det ikke længe, min Dreng; det er galt med Brystet.

Den unge Pige bøjede Hovedet til Siden og saå bønlig paa den Gamle. Denne smilede vemodig og sagde til hende:

— Hvad kan det hjælpe, lille Kristine, at jeg bilder Dig Noget ind? Du bliver jo saa kun mere bedrøvet bag efter. Jeg vilde gjerne have levet en tre fire Aar endnu, baade for Din Skyld, for Du er temmelig ung til at styre Huset for Din Fader, og ogsaa for min egen Skyld, for jeg har i de sidste Aar havt det rigtig godt og fredelig; men der er Ingen,

der spørger om, hvad vi vil; vi maa lystre, naar der kaldes paa os. Og det kan jo ikke være til noget Ondt. Jeg kan aldrig huske, at jeg har gjort et Menneske Fortræd med min gode Villie, hvorfor skulde saa Nogen gjøre mig Fortræd, hvor jeg nu kommer hen?

Den unge Piges Læber bævede sagte, og den ene Taare randt ned ad hendes Kind efter den anden.

— Ja, ja; græd kun mit Barn; Sorgen skal have sin Tid; det bliver bedre af sig selv, efterhaanden som Tiden gaar. Jeg vil ikke bestemme Noget om, hvordan I skal bære Jer ad, naar jeg er borte, for, om man ogsaa tror at lave det rigtig godt, kommer der dog altid Noget, som man ikke kan forudse, og saa gaar de Efterlevende og pines af, at de ikke tør røre sig, fordi den Afdøde har sagt saadan eller saadan; og det er Synd at lægge saadan en Byrde paa Mennesker, der har Livet for sig.

Her standsede den gamle Kone; den samme dumpe, inden i hende arbejdende Hoste brød atter frem; hun lukkede Øjnene og gav sig rolig hen i sin Skæbne, men Sveddraaberne perlede paa den smalle, hvide Pande, og de magre Hænder greb fat om Lagenets Flige, medens Øjenlaagene atter sank ned. Kristian stod og holdt Haanden om en af Benendens Sengestolper; han kæmpede for at holde sin

Graad tilbage. Noget efter aabnede Madam Høst atter Øjnene, nikkede med et svagt Smil baade til den unge Pige og til Kristian og sagde:

— Saa, nu er det forbi for denne Gang, men det matter mere og mere.

Den unge Pige hviskede den Syge nogle Ord i Øret, men denne rystede lidt paa Hovedet og smilte:

— Nej, min egen Pige, sagde hun; jeg behøver ingen Præst. Min salig Mand, som de havde saa meget imod, var saamænd lige saa god en Præst som den, de nu har i Byen; stakkels Høst holdt for meget af Punsch, hans Efterfølger holder for meget af Penge; begge Dele er forkert, men det kan vel gaa lige op. Hvert Menneske har sine Fejl, og det er ikke let at sige, om de kan gjøre for det eller ikke. Men det, som en Præst kan sige mig, kan jeg lige saa godt sige mig selv.

Nu hviskede den unge Pige atter nogle Ord til hende. Madam Høst klappede hende paa Kinden og svarede:

— Det er rigtig kjønt af Dig, min Pige, at Du kan huske saa godt, hvad Du lærte for nylig til Din Konfirmation. Men naar man har levet saa længe som jeg, saa laver Livet det om for En; vel sagtens ligesom man trænger til det. Jeg har ikke kunnet granske i Bibelen og i dens Lærdomme; men naar jeg

har været rigtig bedrøvet, saa har jeg altid givet mig hen til Noget, som jeg kaldte den evige Kjærlighed, den klare Stjerne — ja jeg har kaldt det, ligesom det nu kunde falde mig ind — men det har altid trøstet mig, naar jeg saadan ganske stille har ladet mig glide hen i det, glemt Alt, hvad der suste og bruste omkring mig, saa jeg tilsidst kun har hørt en Tone eller set en hvid Glans . . . og det ser jeg, hver Gang jeg nu lukker mine stakkels trætte Øjne. Mer behøver jeg ikke til at trøste mig. Jeg er saa vis paa, at det bliver godt Altsammen, udmærket godt.

Nu sagde den unge Pige følgende hørlige Ord:

— Er der ikke Noget, Du ønsker, Bedstemoder?

Den Syge smilte næsten muntert og sagde:

— Jo, jeg kunde ønske at se Italien, inden jeg døde, men det bliver der vist ikke Tid til. Jeg har læst, at Alting er saa skjønt der: Billeder, Mennesker, Lys, Luft . . . ja jeg har holdt saa meget af alt Skjønt; derfor har jeg gjort Alt for, at her kunde se pænt og hyggelig ud i mit lille Hus; Renlighed og Orden er det allerførste, der maa til, for at der kan se kjønt ud; derfor har jeg drevet paa, at her ikke maa være det mindste Støv og Snavs; og skal jeg bebrejde mig Noget, saa er det, at jeg

maaske har herset vel meget med den gamle Karen for at faa hende til at skure, blanke og feje, saa hun har havt for lidt Fritid.

Nu vendte hun sig om til Kristian og sagde:

— Lad mig nu se, min Dreng, at Du passer godt paa Trykkeriet og Avisen, for det skal jo nu den lille Kristine og hendes Fader leve af; og Ditlevsen bliver jo ældre. Jeg véd ogsaa, at Du ikke glemmer de gode Bøger, jeg har ladet Dig læse. Du læste saa pænt og fornuftig højt . . . Hør, læs for mig endnu en Gang, lille Kristian . . . Dèr, tag den Bog der ligger! Det er en ny en, og jeg forstaar den ikke saa godt, som jeg forstod Oehlenschläger, Ingemann, Blicher og dem fra min Tid. Lille Kristine forstod det heller ikke rigtig, det kunde jeg høre, da hun læste . . . eller det var maaske, fordi Graaden hulkede i i Dig, mit Barn? Læs det, der kaldes „Gjensyn“ Kristian, men læs langsomt, for det er lidt svært!

Kristian tog den opslagne Bog; det var nogle Digte, hvis Forfatters Navn, Frederik Paludan-Müller, han aldrig havde hørt. Han læste:

Hvor blev den Blomst, som fyldte
din Sans med liflig Duft?
Hvor Straalen, som forgylde
den sommervarme Luft?

Hvor er vel Lundens Kroner
og Skovens Bladehang,
med hine tusind Toner
og Fuglekorets Sang?

Og Dyrets Liv, der dækkes
som af en dunkel Sky,
skal ej til Lys det vækkes
og leve op paa ny?
Den Hund, som trofast døde
af Sorg paa Herrens Grav,
skal aldrig ham den møde,
til hvem den hen sig gav.

O, kast dit Blik tilbage,
og se, hvad selv du var:
Hvor er de svundne Dage
med hver en Blomst, de bar?
Hvor er vel Haabets Kjerte
og Kjærlighedens Krans?
Hvor er dit unge Hjerte
og hvor dit Øjes Glans?

En Gang maa alt erfares
og leves om igjen,
etsteds maa dog bevares,
hvad Tiden tæred hen;
ej blot hver Glimt vi skue
af Aandens indre Lyn,
men hver en jordisk Lue
og hvert et jordisk Syn.

Da skal til Et vi samle,
Hvad stykkevis gik tabt,
da vaagner alt det Gamle
og staar forynget skabt:

Den Røst, som Alt forsøder,
Det Blik, som her os bandt,
os hisset ogsaa møder,
endskjønt det her forsvandt.

Den Trøst er dog den sidste!
den Tro bestaar tilsidst:
Hvad her jeg maatte miste
jeg møder éngang hist.
Til Undergang ej skabtes
endog det mindste Frø;
nej, intet Liv der tabtes,
skjønt hvert et Liv maa dø.

Madam Høst havde foldet Hænderne over
Brystet og sænket Hovedet, men gav af og
til ved et lille Nik tilkjende, at hun fulgte med.
Men Øjnene vare sunkne til. Da Læsningen
var ophørt, blev det død stille i Stuen; den
Syges korte gispende, men umaadelig svage
Aandedræt overdøvedes af Lommeuhrets Dik-
ken paa Konsolen bag Sengens Hovedgjærde.
Kristines og Kristians Øjne mødtes, gled der-
paa samtidig ned mod den gamle Kones An-
sigt, der syntes at blive blegere, smallere og
mildere, derpaa mødtes de igjen i et stille
Udtryk af Ængstelse og Forventning. Der
kom et nyt Anfald af Hoste, men den kunde
slet ikke komme frem; det blev kun til en
sagte Rallen, der et Øjeblik gjennemdirrede
Overkroppen; da sank Hovedet tilbage paa
Puden, og der var intet Aandedræt mere at

høre. Kristian og Kristine bleve siddende ubevægelige; den sidste holdt bestandig sin Bedstemoders Haand, men den laa nu bestandig mattere og tungere i hendes, og hun følte, at den blev koldere og koldere. Hun havde ingen Anelse om, at Livet sagtelig var løbet ud, og da Kristian, som begyndte at ane, hvorledes det forholdt sig, gjorde en hurtig Bevægelse og vilde til at tale, løftede den unge Pige advarende sin Pegefinger og pegede ned paa sin Bedstemoder, som hun vilde formane ham til ikke at vække hende. De sad længe saaledes.

Endelig hørtes der et rask Greb i Gangdøren; begge fór sammen, og Kristine saå endnu mere ængstelig og bedrøvet paa den gamle Kone. Men hun laa aldeles stille og ubevægelig. Langsomme og uregelmæssige Trin hørtes i Stuen, der ledsagedes af en underlig Hvæsen og Pusten. Lidt efter viste Prokurator Lyng sig i Døren, ved hvis Stolpe han holdt sig, da han skulde over Dørtrinet. Hans Briller vare gledne ham langt ned paa Næsen, og hans lyseblaa Øje svømmede glans- og udtrykssløst om i Stuen; han syntes ikke rigtig at kunue orientere sig i Situationen. Da begyndte Næseborene at virre stærkt paa kaninagtig Vis; han tog et langt Skridt, som han ligesom tog Maal af i Forvejen, greb med

Haanden om Sengestolpen og saâ paa sin Svigermoder.

— Bedstemoder er ganske kold, hviskede Kristine.

— Lad mig se lidt med den Lampe ... hold den ... Kristine, saadan at jeg kan se hendes Ansigt.

Kristine adlød. Prokuratorens Næse virrede stærkere, hans Træk syntes at samle sig til en vis højtidelig officiel Alvor.

— Ja, det ... det ... er sørgeligt ... men ... hm ... det bliver desværre Enden paa os Alle tilhobe ... naa, min Pige ... man har jo Religionen ... og saadan Noget, som man kan sige sig selv om ... Gjensyn ... Overgangen til et bedre Liv et cetera, hm, hm! ... Hvor er Spyttebakken? ... Naa der! Ja det er s'gu meget sørgeligt, overordentlig alvorligt ... ogsaa i juridisk Henseende ... Skifteretten ... hm ... Proklama i Boet; ja jeg faar skam meget at bestille ... Hvad er Klokken? Ih Gud; den er meget over tolv ... Naa, det er Kristian? Væk Karen og gaa i Seng, Kristine, hører Du! Du med Kristian ... her er ikke Noget at vaage efter ... hm ... desværre ... ja det er meget sørgeligt, overmaade alvorligt ... men Livet ..., ser I ... det er nu en Gang overmaade alvorligt ... det ender altid med Døden, ja altid, uden

Undtagelse. Det stemmer unægtelig til Alvor, men ... ptøj.

Kristian rejste sig for at lyde sin Principals Bud; dennes Datter gjorde ligeledes; nu så Kristian igjen hendes store, blanke Taarer blinke i Lampeskinnet og dirre i de sorte, lange Øjenhaar. Hun rakte ham Haanden, holdt den længe fast og så alvorlig og venlig paa ham; den bløde og varme lille Haand slugtes helt af Drengens tørre og haarde Næve, men gennem den hornede Hud forplantede en varm Strøm sig gennem hans Nerver, og hans Hjerte kom i heftig Banken. Han sukkede dybt, men lydløst, da han maatte slippe den.

Da Kristian kom ud i den mørke Gang og vilde gaa ind i Trykkeriet, følte han sig fortvivlet og tirret, da Ditlevsens Snorken lød højt og rungende paa den anden Side af Døren. Han tog da en rask Beslutning; aabnede Døren, tændte Lys og listede sig ind i det før nævnte Kjøkken, lukkede Døren mellem det og Sætterstuen, stak Benene i Ruinerne af en gammel Lammeskinds Fodpose, som i lange Tider havde ligget henslængt i en Krog der, og satte sig paa Skorstenens Murstensildsted. Han slukkede Lyset, og i hans Fantasi brød Billødet af den Scene ved Dødslejet, han havde været tilstede ved, med voxende Tydelighed frem, indtil det blev staaende i ubevægelig Stilhed, og Kristian kunde ikke blive træt af dvælende

at nyde det og ligesom beskue det fra alle Sider; endelig bølgede dets Omrids som i en Dis, efterhaanden som Søvnens sagte listede sig paa ham og tog Magten fra ham. Han vaagnede rystende af Kulde; Sneen var føjet ned gennem Skorstenen, hvis Ildsted laa overdrysset med den; den prikkede og piskede mod de utætte Vinduer . . . det var højlys Dag; han havde sovet et Par Timer over Tiden, men han beroligedes, da Faktorens Snorken lød inde fra lige saa kraftig som for otte Timer siden.

VI. Nye Stemninger og Tilstande.

Madonnaskikkelsen, som Kristian havde hyldet i mystisk Tilbedelse, og som hans ved megen og lutter poetisk Læsning bearbejdede Fantasi havde omgivet med en Glorie, var nu ved Omstændighedernes Magt tvunget fra Skyerne til Jorden; fra Mystikens *Clair-obscur* til Dagens virkelige Lys. Men det var langt fra, at denne Omstændighed gav Kristian Mod til en frejdigere Tilnærmelse. Det var hans Principals Datter; hvad man kaldte en fin Pige; han var den fra Pøbelen komne, og blandt Pøbelen opdragne Læredreng; medens han saâ og omgikkes hende i det ideale Ferige, stod hun paa en vis Maade mere aristo-

kratisk-højfornem for ham, men heldigvis havde han Nøglen til denne selvgjorte Armidas Have og kunde ty ind i den i sine stille eller ledige Øjeblikke. Nu var der ligesom gaaet Noget itu for ham; han følte en Stemning, der endnu laa tungere paa hans Sind, da den var forøget ved Sorgen og Savnet, ved den gamle Madam Høsts Død. Ditlevsen derimod følte sig større end nogensinde, thi uagtet den gamle Kone og han kun vexlede meget faa Ord mellem Aar og Dag, havde han af gammel Vane Respekt for hende som sin mangeaarige Madmoder; nu følte han sig som uindskrænket Chef, thi den lille Prokurator, der aldrig havde kunnet eller gide sætte sig ind i Avisens Redaktion eller Typografien, tog han ingen Notits af. Han tilbragte nu alle sine Nætter i Sengen bag Skjærnbrættet til Kristians Fortvivlelse; han blev mere og mere tyrannisk, men hos Læredrengen udviklede der sig en dump Irritation mod hans Tyranni, og en Gnist vilde ved Lejlighed kunne faa den til at explodere.

Kristian spiste ikke mere inde hos Prokuratorens; han fik ikke mere Digte og Komedier at læse; han hungrede og tørstede efter Noget, der kunde fylde og bevæge ham. Hidtil havde han ikke skjænket det Par københavnske Aviser, som Ditlevsen i en Haandevending plyndrede ved Hjælp af Rødkridtet og Saxen, og hvis udklippede Stykker han smed over

til ham, nogen Opmærksomhed; han havde lavet sin „Sats“, men aldrig tænkt videre over, at der kunde staa Noget, der var værdt at tænke over, i disse Blade; de vare for ham, hvad det ubearbejdede Træ er for en Snedker eller Tømrer. Men en Aften, da Ole Ditlevsen som sædvanlig, overvældet af Drukkenskab, mere end halvt paaklædt var gaaet i Seng, faldt det ham ind at samle de Stykker op af Aviserne, som laa spredte paa Gulvet; det var dog altid Noget at læse. Omendskjønt han nu havde været i saa nær Forbindelse med Redaktionen, var det heller aldrig faldet ham ind at tænke over, hvad der stod i den fra Officinet udgaaende Avis, som kun indeholdt Nyheder fra Indlandet, som han ikke brød sig det mindste om, og nogle fra Udlandet, som han ikke forstod eller fandt Sammenhæng i. Ole Ditlevsen lavede for Skams Skyld halvanden Side Text; baade han og hans Publikum vare fuldkommen lige glade, hvad der saa stod i denne; saa kom Avertissementerne; det var det Vigtigste; det gjorde Gaasen fed, sagde Faktoren; og naar disse indeholdt Skjænderier, som f. Ex. naar Skomager Didriksen erklærede Farver Bohn for en egenkjerlig, mod Medborgeres timelige Velfærd ligegyldig Person, fordi han lod det blaa Vand fra Farveriet løbe ind over Skomagerens Grund, saa at det skamferede et

stort Stykke brabanttsk Saalelæder for ham, kunde de gjøre Regning paa en ganske særegen Interesse og give Anledning til grundige Diskussioner paa Klubben og andre Beværtninger, og Frugten af disse kunde da stundom blive en Række polemiske Avertissementer med de originaleste stilistiske Vendinger.

Kristian fik som sagt fat i Stumperne af en Avis; han kunde se, at det var „Kjøbenhavnsposten“, som han nok kjendte af Udseende. Han forstod ikke ret, hvad der var Tale om i en Afhandling om bedre Orden i Finanserne, thi dels var han ikke ganske paa det Rene med sig selv om, hvad Finanserne egentlig var, dels var han, der næsten kun havde læst poetiske Ting, ikke vant til at følge en ræsonnerende og demonstrerende Tankegang; men alene det uklare, almindelige Indtryk af, at Artiklen var misfornøjet med Regeringen, var nok til først at forbavse ham og dernæst sætte hans Tankegang i Bevægelse. Regeringen? Hvad var det? Det kunde jo kun være Kongen, thi han vidste jo fra den Historie og Geografi, han havde lært i Skolen, at Danmark siden 1660 regeredes uindskrænket af Kongen, der „kun skyldte Gud Regnskab for sine Handlinger“. Og Degnen havde jo talt med Begejstring om „Skjoldungerne“, som Drengen selv havde læst begejstrede Digte om; han havde læst om den unge Prins Fredriks

Reformer i Slutningen af forrige Aarhundrede, og han vidste jo, at denne samme Prins Fredrik var Danmarks nuværende gamle Konge, som han saa tidt havde set Billeder af i den røde Kjole og den vældige trekantede Hat; han havde jo i en ganske særegen Grad beundret et stort Billede inde i Madam Høsts Stue, hvor Kongen red omgivet af andre pragtfulde Skikkelser med lignende Hatte; det Skilderi var for ham en Illustration til hvad han havde læst om Hrolf Krake og hans Mænd i Oehlenschlägers Digt. Nu skjød det i Brudstykkerne af den politiske Afhandling i „Kjøbenhavnsposten“ oftere forekommende Udtryk „Statsbankerot“ sig yderst forstyrrende op mellem Kristians Øje og hint glimrende Indtryk af Kongen og hans Mænd. En „Statsbankerot“? Staten, det var jo Kongen; og der var altsaa Tale om, at Kongen kunde blive bankerot. Kristian vidste, at forhenværende Møller Momme i sin Tid var gaaet bankerot, og nu kunde han ikke lade være at tænke sig Fredrik VI omkostumeret i hans nedtraadte Støvler, lurvede Hat og luslidte Frakke. Og saa saâ han højst løjerlig ud.

Da Ditlevsen næste Dag op ad Formiddagen var paa det Stadium af sin Rus, hvori han plejede at være mindst onskabsfuld og endog af og til kunde gjøre Kristian fortrolige Meddelelser om sin af Alle miskjendte ud-

mærkede Dygtighed, vovede Læredrengen i den høfligste Tone at fremføre det Spørgsmaal:

— Maa jeg spørge Dem, Hr. Ditlevsen, er Regeringen her i Danmark ikke god?

— Hvad er det for noget Sludder? lød Svaret. Den er s'gu mer end god nok for saadanne Labaner og Bønhaser som Du. Men ellers er den noget rigtig Skidt. Ellers stod ikke en Mand som jeg med knap det tørre Brød til mig selv, end sige til Kone og Børn, hvis jeg havde nogle. Naar saadan en Fyr som Postmesteren, der ikke kjender Forskjel paa skulle og skulde, kan faa et godt Embede og endda blive Kammerherre, og jeg, som kan skrive alle danske og alle fornødne fremmede Ord rigtig, maa være Prokurator Lyngs Hundedreng, saa kan Du da begribe, Dit Fæ, at det er en snavs Regering. Men ellers gør Du bedst i at holde Din Kjæft saa tæt, som Du kan, for ... for det første rager det ikke Dig, hvordan Regeringen er, og for det andet er Du ikke andet end en Spædekalkv ... nej saa skulde dog den Onde ... hvor tør Du sige mig imod, Dreng? ... Nej, nej, naturligvis! ... Du siger ingen Ting, men Du kan tro, jeg kan se lige ind i Din Lever og i Dit Kallun ... Hold Mund, siger jeg! ... Ja vel, ja vel; det gør Du, vil Du sige, men det gør Du ikke, for Du ræsonnerer. Ja, slaa

Du Dig kun paa „Kjøbenhavnspostens“ og „Fædrelandets“ Parti, saa faar Du at se, hvad det vil sige at snakke mod Regeringen ... Dit Hoved! Hold Vinkelhagen lige, eller ... Fanden skal flytte og føre Dig!

Kristian holdt Vinkelhagen fuldkommen lige, men Alt dirrede for Ditlevsens Øjne, baade inden han havde faaet de behørig Snapse, og naar han havde faaet for mange; der var kun ét eneste Punkt, hvor Tungen stod lige paa Vægtskaalen: efter den femte og før den sjette; og da Kristian begyndte at tale til ham, havde han kun faaet den fjerde Snaps, men under sin Replik havde Ditlevsen drukket tre; og nu gik det stadig videre med Skjældsord og Beklagelser over Drengens utidige Modsigelseslyst og Oppositionsaand.

Kristian havde imidlertid faaet Mod paa „Kjøbenhavnsposten“. Han indsaa, at han selv maatte se at finde Rede i, hvad han læste, da Ole Ditlevsens Fortolkning altid skejede saa vidt uden om Texten. Han havde just en Aften faaet fat i et helt Exemplar, rigtignok af gammelt Datum, hvis Indhold havde været af en saadan Art, at Ole Ditlevsens Sax og Rødkridt aldeles ikke havde havt Brug for det. Han læste om, hvor nødvendig det var, at de forskjellige Provinsers Stænderforsamlinger bleve forenede; der taltes om, at Folkets Adskillelse i Stænder var forældet, at Bonden

kunde være lige saa god som Herremanden osv. ... det var Tankegange, der i særegen Grad behagede Proletardrengen; de Følelser, han havde havt i sin Tid lige over for sine forhenværende Skolekammerater, der havde været nogle Sinker til at lære Noget, men dog paa Grund af, at de havde bedre Klæder og velstaaende Forældre, ikke vilde se til ham, dukkede atter og atter op, og i sin Begejstring svingede han vedkommende Nummer af „Kjøbenhavsposten“ i den udstrakte Arm over sit Hoved som en Fane. Ole Ditlevsen laa allerede og snorkede i Sengen.

Medens Bogtrykkerlærlingen saaledes fik sin første liberale Impuls ved Læsningen af Datidens eneste opponerende Dagblad, lød der en usædvanlig Hestetrampen udenfor i den ellers saa stille Gade. Kristian havde ikke sænket Rullegardinerne; ved Lyden ledtes hans Blik ud ad Vinduet, og ved Gjenskjæret af den tynde, hvide Sne så han en Rytter ride forbi. Af Skikkelsen, hvis Chenilleslag flagrede i Vinden, og hvis høje Hat og ned ad Ryggen dinglende runde Posthorn kunde ses af den lange Skygge, de kastede, skønnede han, at det var en Stafet, som ad denne Gjenvej søgte Posthuset, der laa paa det Hjørne af Torvet, der stødte ud til Gaden, hvor Trykkeriet laa. Stafetten red hurtigere, end den Slags Budbringere ellers plejede, og lidt efter hørtes

Lyden af Hornet, da han havde naaet Postkontoret. Det varede ikke længe, før der hørtes Træskoklapren paa Brostenene; Kristian hørte Døre og Vinduer blive slaaede op; han ilede selv hen til Vinduet, og ligesom han havde aabnet det, saâ han sin Principal, Prokurator Lyng, komme i usædvanlig stærk Fart med et Par andre Klubgjæster, en Dyr læge og en Byfogedfuldmægtig; Prokuratoren slog højtidelig ud med Haanden og raabte hen imod det Hoved, han saâ i Trykkeriets aabne Vindue:

— Kongen er død!

Kristian røg tilbage, som om et Orkanstød havde blæst ham ind.

De Tre kom ind i Trykkeriet; der var noget Alvorsfuldt, Højtideligt udbredt over dem Alle, især over den tykke Dyr læge, der holdt Hænderne foldede over Maven og hvert Øjeblik saâ sukkende op i Loftet, medens Prokuratoren gned sig paa Næsen, og Byfogedfuldmægtigen rømmede sig højt med en egen magistratagtig Værdighed. Prokuratoren gjorde et Par Omgange i Stuen, saâ til alle Sider og spurgte endelig:

— Hvor er Ditlevsen?

Kristian nølede med Svaret, thi Ditlevsen havde jo nu i lange Tider uloylig tilbragt Natten i Trykkeriet, og hvis Principalen skulde falde paa at paatale det, vidste han, at Fak-

toren vilde lade det gaa ud over hans Ryg. Men i den Pavse, som opstod efter Spørgsmaalet, tog den Sovende en saa vældig Basun-tone gennem Næsen, at han umiddelbart røbede sig.

— Ligger han der og sover, nu da der er noget saa Vigtigt paa Færde? sagde Prokuratoren; hm — hm! det er ... det er ... mildest talt.

— Du er mildest talt ... begyndte Dyr-lægen, ... hm! jeg véd nok, hvad jeg vilde sige, hvis Din Læredreng ikke var tilstede. Fuldmægtigen, som kan Tysk, kan sige Dig det paa det Sprog.

— Det hedder Nachtmütze, sagde Fuldmægtigen, men det er ikke mine Ord, for jeg vil hverken anvende reale eller verbale Injurier, som vi Jurister siger.

Prokuratoren fik Mod, fordi han havde et Publikum, og fordi han blev drillet. Hans Næsetip kom i stærk Bevægelse, han rykkede Skjærmbrættet til Side med Brag, og Lys-skjæret faldt nu paa det kobberøde fedtede Ansigt.

— Kongen er død, Ditlevsen! brølte Prokuratoren med pibende forceret, myndig Røst ind i Øret paa den Sovende.

Spildt Umage! Ditlevsen standsede vel sin Snorken, men efter at han havde draget et dybt Suk, begyndte den igjen blot i en anden Tonart.

Prokuratoren forsøgte endnu en Gang at brøle ham Repliken ind i Øret. Samme Resultat!

— Du mjaver jo som en Kat, der har Mavepine, tog Dyrlægen til Orde. Lad mig faa fat paa ham! Og nu satte han i, som om han vilde vække en Død op af Graven:

— Kongen er død! og ruskede samtidig i Faktoren, der nu aabnede Øjnene med et idiotisk forbavset Blik, der pegede hen paa det forsvindende Minimum af Samkvem, der var mellem Yderverdenen og hans Hjerne. Da Dyrlægen havde set dette Blik, opgav han Sagen, idet han hovedrystende sagde ud til de Andre:

— Han er drivende fuld!

— Hm, hm! klynkede Prokuratoren. Hvordan skal vi dog faa det ind i Avisen imorgen? Den er vel sat, Kristian?

Jo, det var den, og næste Dag skulde den i Maskinen. Man forhastede sig ikke i de Tider. Nu fik Kristian ogsaa Lyst til at vise sig for Publikum. Han fik fat i Satsen, brækkede om, flyttede, satte ind i Stedet; de Andre saâ stiltiende til, og da han var færdig, læste han en Bekjendtgjørelse af Kongens Død, hvori den daværende officielle Fraseologi ikke ilde var efterlignet. De tre satte Skatteborgere saâ paa hverandre, hvorpaa Byfogedfuldmæg-

tigen med anerkjendende Nedladenhed klappede Kristian paa Skulderen og sagde:

— Det er særdeles pænt sat sammen. Hvis Du kom paa et juridisk Kontor i et Par Aar, var Du i Stand til at lære at skrive saadan, at der var lidt Sving i Tingene; Du har virkelig Sans for at udtrykke Dig; véd De hvad, Lyng, det kommer s'gu godt: Danmark staar sørgende ved Landsfaderens Baare.

— Hm, hm, ja, sagde Prokuratoren; det er pænt, Kristian. Jeg ser, Du kan Dine Ting ... der har Du en Rigsort ... bi lidt ... her er otte Skilling til ... saa bliver det to Mark.

Næste Morgen sagde Kristian Intet til Ole Ditlevsen om det Forefaldne. Denne stod op og gav Ordre til, at Satsen skulde i Pressen, som han selv holdt mest af at behandle, naar Arbejdet var naaet til et vist Punkt; da gav han altid Drengen et Ærende at besørge ind i den anden Stue og raabte, at han skulde blive ude, til han kaldte; og saaledes gjorde han ogsaa denne Dag. Medens nu Kristian var inde i Sætterstuen, hører han et vældigt Brøl af Faktoren ude i Kjøkkenrummet, hvor den gamle Haandpresse stod.

— Sagde De Noget, Hr. Ditlevsen? spurgte han og stak Hovedet ud i Kjøkkenet.

— Her er Satans Kunster og Hexeri med i Spillet! Der staar i Satsen, at Kongen er død.

— Ja, men det er han ogsaa.

— Sludder, Dit dumme Asen! Hvor skulde han kunne være død, i det lille Øjeblik jeg laa og sov?

— Jo, det kunde jo da nok ske, Hr. Ditlevsen.

— Saa, siger Du nu imod igjen? Kan Du ikke begribe, hvad jeg mener, Din Torsk? Hvor skulde hans Død kunne komme ind i Satsen, mens jeg sov? Satsen var jo færdig igaar Aftes.

— Ja, men jeg har sat det ind, for De vilde ikke vaagne, og dog ruskede baade Prokuratoren og Dyrlæge Pöckel i Dem; de havde hørt det oppe paa Posthuset iaftes af en Stafet.

Faktoren satte et højst betænkeligt Ansigt op; Prokuratoren havde altsaa opdaget, at han laa i Trykkeriet om Natten, og at han havde været døddrukken.

— Hold Mund, Dreng, og skrub ud! brummede han og gav sig i Færd med Trykningen.

Noget efter viste Prokurator Lyng sig. Ellers kom han aldrig i Trykkeriet paa den Tid. Han saâ meget værdig ud; hans venstre Haand omfattede Hagen; han skød Øjenbrynene op i Panden, virrede med Næseborene, og hans højre Haand rettede uafladelig paa Brillerne. Han maalte Gulvet med lange Skridt, bestandig rømmende sig. Endelig spurgte han meget højt:

— Er — er Avisen færdig?

— Det er den vist lige strax, svarede Kristian. Hr. Ditlevsen er der inde.

— Hm, naa er han det? — Og nu begyndte han atter at spanke op og ned ad Gulvet; af og til standsede han, som tog han Tilløb til at tale eller handle; men derved blev det for det første.

Endelig viste Ditlevsen sig i Døren. Han så usikkert paa Prokuratoren, men denne blev ved at stirre ned i Gulvet, medens han fortsatte sin Gang. Ditlevsen tog Maal af ham og syntes beroliget, thi han knejste og skød sin tykke Mave frem.

— Hm — hm, Kongen er jo død, Ditlevsen.

— Ja, det er han jo; men mig rager det ikke. Det staar ellers i Avisen, saa har jeg gjort min Skyldighed.

— Men igaar Aftes ... var De ... hm ...

— Der er ogsaa Andre, der er hm om Aftenen.

— Hm ... hm, sagde Prokuratoren, gjorde en Vridning med Overkroppen i Bestræbelsen for at faa en Holdning, rent ud sagt lugtede, De af Brændevin.

— Jeg har ikke Raad til at lugte af Kognak.

— Hm — hm — og Kristian besørgede det Hele.

— Naa den Dreng skulde maaske staa og

drive, og jeg jages ud af min Seng. Jeg har aldrig forpligtet mig til Nattearbejde.

— Og saa laa De i Trykkeriet . . . det er . . . hm . . . imod Akkorden mellem Dem og min salig Svigermoder.

— Men nu vil jeg have en ny Akkord, sagde Ditlevsen og rykkede Prokuratoren et Par Skridt nærmere. Denne veg tilbage, lagde Haanden om Skulderen paa Kristian og støttede sig til ham. Ditlevsen blev modigere og modigere.

— Det er ellers det Samme, sagde han, enten De vil eller ej. Jeg kan faa Arbejde, hvor det skal være; saa kan De og Drengen jo lave Avisen og trykke den. Der er Noget, der hedder at „søge Register“; det véd vel baade De og han Besked om, kan jeg tænke.

Dermed gjorde Faktoren omkring, gik ud i Køkkenet og slog Døren i efter sig. Da han var ude, slap Prokuratorens Arm Kristians Skulder, derpaa rettede han sig igjen gennem nogle Kropvridninger og sagde:

— Hm! — ja jeg skal lære ham . . . saadan en . . . rent ud sagt . . . Stud. Det skal ikke blive ved denne Irettesættelse. Ja den var maaske vel drøj fra min Side, men der maa Energi, til Kristian . . . megen Energi, Guds Død og Pine, ligefrem Kraft.

Dermed forlod Principalen Forretningslokalet.

Siden den gamle Madam Høsts Død havde Kristian kun set flygtige Glimt af Kristine. Hun havde med alvorlig Mine besvaret hans sky og hastige Hilsen. Han kunde ikke lide at tænke paa hende; naar hendes Billede meldte sig i hans Tanke, gjorde det ligesom ondt inde i ham. Han greb ivrig efter Interesser, der kunde fylde ham, og han slog sig mere og mere paa Politiken, saaledes som den den Gang præsteredes af den moderate og lidet talrige Oppositionspresse. Foruden „Kjøbenhavnsposten“ havde Prokuratoren, siden „Fædrelandet“ blev Dagblad, ogsaa anskaffet sig dette paa en ung praktiserende Læges Raad. Det kunde aldrig falde Ditlevsen ind at modarbejde Sligt; thi jo flere Blade han fik, desto mere var der at klippe af, saa var det nemmere at faa Lokalorganet fyldt. Men Kristian forstod naturligvis ikke det Læste fuldstændigt; snart skete der en Hentydning til historiske Begivenheder, han ikke kjendte, da han kun havde lært Danmarks Historie i Skolen; snart til andre Landes politiske Institutioner, som han kun havde et saare uklart Begreb om. Noget hjalp han sig til Forstaaelsen af, naar ved gjentagen Læsning Ordene kom igjen i en Sammenhæng, der klarere viste deres Betydning, men mangel en Gang, naar han forgjæves havde brudt sit Hoved med Forstaaelsen, paakom der ham en saadan Længsel efter hans Digtere og efter

Aftenerne i gamle Madam Høsts stille Dagligstue og efter ... „Nej, nej,“ tilraabte han sig selv — „ikke efter Andet“.

En Søndag Middag hen ad Foraaret, som han i sin Middagsfritid gik over Gaarden for gjennem Haven at slaa et Slag ud paa Overdrevsbakken, dybt hensunken i Granskning over en Artikel, han lige havde læst i „Fædrelandet“, under hvilket Arbejde han uafsladelig saå ned mod Stenbroen og ganske mekanisk styrede sine Skridt hen mod Laagen for lige saa mekanisk at aabne den, stod han pludselig lige over for Kristine, der, klædt i sin Sørge-drugt, kom ude fra Haven med en Bouket Krokus i Haanden. Kristian blev ildrød i Hovedet, tog Kaskjetten af og vilde vige til Siden. Da tiltalte Kristine ham; ved Lyden af denne klare, rolige Stemme, var han lige ved at synke i Knæ. Hun sagde:

— God Dag, Kristian! Hvorfor kommer De aldrig mere ind i Stuen som i Bedstemoders Tid? Holder De ikke mere af at læse?

Kristian stod og skruede med sin Støvlehæl i Jorden. Al Tankebevægelse standsede i hans Hjerne; han følte kun en dunkel Bevidsthed om, at han saå umaadelig fjollet ud. Kristine gjentog:

— Holder De ikke mere af at læse?

— Jo—o—o, men

— De skulde bare se den Mængde Bøger,

der ligger oppe paa Loftet; det maa vist være fra Bedstefaders Tid. Jeg synes, det er Synd, de skal ligge deroppe.

Det syntes Kristian med, men han sagde ingen Ting.

— Har De ikke fri nu? spurgte Kristine ham igjen.

— Jo—o—o.

— Skal jeg vise Dem, hvor Bøgerne er?

Villieløs fulgte Kristian med. Oppe i et Tagkammer, hvor al Slags gammelt Skrammel var bragt hen, stod en i Solen flimrende Støvpyramide fra Lugen ned mod en stor Stabel Bøger. Blandt nogle gamle Prædikesamlinger, Reskripter og rent praktiske Haandbøger, laa Aargange af Riises Arkiv og en stor Verdenshistorie i mange tykke Bind; disse sidstnævnte Bøger før Kristian over med en saadan Iver, at der stod en vældig Støvhvirvel op af Bunken og blandede sig forstyrrende med den stille strømmende Støvpyramide, da han rodede dem frem, saa at Kristine sprang et Par Skridt tilbage, idet hun med Haanden børstede sin sorte Kjole. Kristian mærkede det ikke, men, gjort modig ved Henrykkelsen over sit Fund, spurgte han:

— Men maa jeg tage disse Bøger med ned?

— Ja, hvad kan det skade? Her ligger de jo til ingen Nytte. Fader har jo altfor travlt til at læse i dem. Kan De ikke ...?

Kristian saâ spørgende paa hende. Hun blev lidt rød i Ansigtet og fortsatte sagtere:

... læse lidt i dem om Aftenen for mig, ligesom Bedstemoder fortalte, at De læste for hende?

— Ja ... men ... det ...

Hun saâ alvorlig paa ham og sagde:

— Ja, hvis det kjeder Dem ...

Blodet suste for Kristians Øre. Han udbrød:

— Nej, hvor kan De sige det? Men jeg var bange for, at det ikke skikkede sig.

— Hvorfor?

— For jeg er kun en Læredreng.

Hun lo lidt og sagde:

— Er jeg da saa fornem? Hvad kan det skade, at De læser for mig om Aftenen?

Kristian mente ganske vist, at det ikke kunde skade ham, men nogle Indtryk, som han havde opfanget gennem hvad han havde hørt sige, bragte ham til at spørge sig selv, om det var „passende“; dog det tav han stille med.

— Saa kommer De iaften? spurgte Kristine. Ikke sandt? De holder jo op at arbejde Klokken syv?

De gik sammen ned ad Loftstrappen; Kristians Hjerte bankede som en Hammer mod Brystkassen; hans Øje var magnetisk fasttryllet til det flammeformede Sollys i hendes mørke krøllede Haar.

Læseaftenerne begyndte igjen. Kristian listede sig til dem som til Noget, han maatte holde hemmeligt; Kristine derimod havde ikke den mindste Følelse af, at der kunde indvendes Noget derimod. Det var nu ikke længere Poesi, de læste; egentlig morede Vers ikke Kristine; naar Kristian enkelte Gange læste et Digt, hørte hun vel efter, men syntes at have Anstrængelse ved at følge med og at blive træt. Men var det Biografier, Skildringer af fremmede Egne, Perioder af Historien, vare de Begge lige optagne. Hun havde lært lidt mere end Kristian og rettede ham tidt i Udtalen af Navnene fra Grækenlands og Roms Historie. De Indtryk, han modtog fra disse Landes republikanske Statsinstitutioner, oplyste ham om adskillige Begreber, der tidligere havde været enten uforstaaelige eller uklare, og naar han saa siden traf dem i Avisartikler, havde han hele en Opdagers Glæde. Det morede dem begge at examinere hinanden i, hvad de tidligere havde læst, og Kristine lo hjertelig, naar Kristian forpludrede sig i et vanskeligt Stedsnavn. Det fortrolige Forhold, der opstod imellem dem, ytrede sig hos Kristine i en venlig, aaben og kammeratlig Tone, som hun ogsaa tvang Kristian ind i, uagtet hans Indre stadig var i Sistring, naar han var sammen med hende; og naar han skiltes fra hende eller var ene, fyldtes hans Sind atter helt af hende,

og snart gik det op for ham, hvorledes det var fat med ham. Det var heldigt for Sammenkomsterne, at Ditlevsen nu havde faaet det Indfald igjen at sove i sit Logis i Byen, men først efter at der var gaaet saa lang Tid efter hans Sammenstød med Prokuratoren, at denne ikke kunde smigre sig med, at det var sket af Respekt for hans Villie.

Sommeren kom; der maatte efter gammel Skik ikke tændes Lys om Aftenen i Stuerne, det vilde den gamle Karen aldrig have tilladt; thi skjønt hun om Sommeren saa vel som om Vinteren gik i Seng lidt over otte, vilde Forbruget af Olie eller Tællelys have røbet en saadan ny Skiks Indførelse. Men Kristine fandt snart paa en Udvej, efter at Læsningen var standset en Uges Tid, i hvilken Kristian kun havde anvendt sine ledige Aftentimer til at sidde overskrævs paa et Sengelad, der stod i Gaarden, thi Kristine kom af og til frem i Sovekammervinduet, og naar hun da havde smilet og nikket til ham, gik han ud i Haven eller paa Marken og levede aandelig af det Smil og det Nik, til han faldt i Søvn i sin Seng. Men en Aften passede Kristine ham op ude i Gangen og holdt med en Slags Triumf en Bog op imod ham.

— Den har jeg laant af Provstens Søn, Studenten, sagde hun. Det er en Oversættelse af Herodot, ham De véd, der først har skrevet

om Grækernes og Persernes Kamp, og alt det om Cyrus, vi har læst om i den store Verdenshistorie . . . Hør, Kristian, De kjender jo Krattet paa Overdrevet?

Det kunde Kristian ikke nægte; hans Rødmen var et bekræftende Svar; Kristine sagde:

— De bliver altid rød i Hovedet over ingen Ting. Men hør, gaa derned i Aften, naar De er færdig paa Trykkeriet, saa skal jeg tage Bogen med; der kan vi læse, uden at Nogen forstyrrer os.

Der kom nu en Række Aftener, endnu mere henrykkende og betagende for Kristian end Vinterens. Dette Sted, hvor han første Gang havde set Kristine, med sin tillukkede løvtætte Stilhed, der kun afbrødes af hans lydelige Læsning, hvortil den sagte Rislen fra den af Buskene skjulte Bæk ligesom dannede et Akkompagnement, de glade og vemodige Minder, der knyttede sig hertil, bevægede og løftede hans Sind. Mosbænken, hvorpaa de sad, var saa smal, at de maatte sidde tæt op til hinanden; naar hun bøjede sig ind over Bogen for at se, hvorledes et vanskeligt Navn var stavet, kunde det træffe sig, at en af Kristines sorte Krøller strejfede hans Kind. Og han gik hjem, fuld af Mod og Fortrøstning til Livet, der allerede havde ladet ham opnaa saa meget siden den Tid, han som en bar-

benet Gaasedreng fandt den slumrende Prinsesse i den fortryllede Skov, og siden han som en bortrømt Landstryger holdt Bivuak paa det samme Sted. Mon dog ikke Livet tilsidst skulde skjænke ham Prinsessen og det halve Kongerige, eller omsat i Virkelighedens Sprog: Kristine og Trykkeriet? Barnedrømmenes Taager havde fortættet sig; Ønskerne havde faaet faste Omrids. Hun gik altid bort fra deres Fristed før han; da sad han og stirrede betaget efter hende, naar hun let som en Ged sprang op ad den bevoxede Skrænt og tog Grenene tilside med sine fine, smalle Hænder. Som til en hendøende Musik lyttede han til de raslende Grene, bag hvilke hun efterhaanden helt forsvandt, og til Lyden af hendes Skridt i Løvet, der tabte sig, naar hun var kommen til Krattets Udgang. Naar han saa kunde beregne, at hun var naaet et Stykke hen ad Marken, listede han sig op til Krattets yderste Rand, hvor han, skjult bag Bladene, så den ranke Skikkelse rejse sig i den varme, rødgyldne Sommeraften, til den atter forsvandt bag Havelaagen.

VII. Opdagelsen og Frihedskampen.

De to unge Folk vare naaede til Kampen ved Thermopylæ. Kristian læste med en af

Bevægelse bævende Stemme den rolige Fortælling hos Herodot, der med sikker Haand fører til det store Dramas Katastrofe, da Hellenerne, overraskede af de af Forræderen Efiates førte Persere, kæmpe Fortvivlelsens Kamp.

„Efter at Xerxes ved Solnedgang havde forrettet Drikofferet, tøvede han en Stund indtil midt op paa Formiddagen, førend han begyndte at rykke nærmere. Dette var nemlig saaledes ordnet af Efiates, thi Nedstigningen af Bjerget er brattere og Vejen langt kortere end Vejen rundtom og Opstigningen. Nu rykkede Barbarerne frem under Xerxes, og Hellenerne under Leonidas vare, som Folk der gaar den visse Død imøde, gaaede langt mere end fra først af ud til den bredere Del af Snævringen, thi Murens Dækning tjente til Værn; men de foregaaende Dage havde de kæmpet uden at vove sig længere end til de snævrere Steder. Da de nu kom i Haandgemæng uden for Snævringerne, faldt Barbarerne i Massevis. Anførerne for de mindre Afdelinger stod nemlig bag ved med Svøber, piskede hver enkelt Mand og drev ham saaledes stadig frem. Mange af dem faldt i Havet og omkom, endnu mange flere bleve levende nedtraadte af hverandre. Men Ingen talte om Tabet. Thi da de vidste, hvad Død der vilde komme

over dem fra dem, som havde omgaaet Bjerget, blev de ved at bruge al den Kraft, de havde, mod Barbarerne ved at slaa ned paa dem som fortvivlede Mennesker.

De fleste af dem havde allerede faaet deres Spyd knækkede, men hug saa med Sværdene Perserne ned. Og i denne Kamp falder Leonidas, efter at have tét sig som den kjækkeste Mand, og med ham andre berømte Spartiater, og om disse ædle Mænds Navne har jeg skaffet mig Kundskab; jeg har endog faaet alle de trehundredes Navne at vide ...“

Kristine, der havde lyttet til med den sædvanlige stille Agtpaagivenhed, blev pludselig urolig og vendte sig om. Hun havde hørt Grenene rasle og knage svagt. Hun stødte til Kristian, der holdt inde med Læsningen og vendte Hovedet i samme Retning som hun. To grimme Fjæs med opspilede Øjne og Munde gloede dem imøde; Kristian kjendte kun det ene; han mærkede en rasende Forbitrelse stige op igjennem ham; han havde en Følelse, som om det Væmmeligste og Sjofleste, han kjendte, havde besudlet hans kjæreste Helligdom. Det gnistrede for hans Øjne; ude af sig selv bøjede han sig ned og tog en Sten, da Kristine pludselig greb ham om Armen, som sank ned. Stenen rullede ned ad Skrænten og faldt plaskende i Vandløbet. De to Fjæs vare forsvundne —

— Kan De nu se, gamle Ditlevsen, sagde Momme, da de gik ned ad Bakken; hvad jeg er eller ikke er, saa er jeg Politimand. Og ser De, jeg er ogsaa Spekulant. Jeg har nu gaaet ganske stiltiende og ladt som ingen Ting, da jeg en Dag saâ først Prokuratorens Tøs og saa Læredrengen komme ud fra det Krat, og jeg har ikke hælmætt, før jeg har faaet Reselusion paa Tingene. Jo lur mig ... hjihihi. Jeg sagde jo ogsaa forleden til Byfogdens vindbenede Fuldmægtig: Naar blev det skidt med Politiet baade i By og Birk? Hvem havde i sin Tid et Øje paa hver Finger, ja paa alle Tærne med, om jeg saa maa sige? Ja Fuldmægtigen vred sig jo som en Aal, men tilsidst maatte han sige: Det havde De, Momme. — Det véd jeg s'gu nok, sagde jeg ganske rolig og slog ham paa Axelen. Hvad mener nu De, Ditlevsen?

— Hold Kjæft! sagde Faktoren og smækkede Laagen til Prokuratorens Have i for Næsen af Momme.

— Hæ, sagde Momme til sig selv, medens han slog ind paa Markstien; det Rak, der bor i denne By, har ingen Tanker i Hovedet, og saa er de naturligvis misundelige paa en anden En, der har Noget herinde. Han bankede sig med den venstre Pegefingers Kno paa Panden, medens han snød Næsen med to Fingre paa sin højre Haand og grinte derpaa selvtilfreds

op mod Aftensolen. Da han naaede en Beværtning inde i Byen, standsede han et Øjeblik foran Døren, klappede sig selv paa Kinden og sagde: Gamle Momme, Du har fortjent to og en halv for Din Listighed og Udspekulert-hed. Vil ingen Anden paaskjønne den, saa gjør den gamle Momme det selv.

Dermed forsvandt han ind ad Beværtningens Dør.

Da Ditlevsen næste Morgen mødte i Trykkeriet, sendte han Kristian til Hilsen et Blik som det, Jakob v. Thybo sætter op for Jesper Oldfux for at vise ham, hvorledes han saâ ud, da han løb Storm mod Brabant. Kristian forholdt sig ganske rolig; kun de sammenbidte Fortænder tydede paa, at han havde taget en Beslutning og var rustet. Man hørte kun Typernes prikkende Lyd i Vinkelhagen og Ditlevsens Rømmen afbryde den dumpe Stilhed foran Uvejret. Den Sidste havde lænet Maven ind mod Sættebordet, bøjet Overkroppen ud over det og lagt Armene i en Kreds paa den pultagtige Skraaning. Længe stod han saadan og gloede bister paa sin Gjenbo, der, uden at se op, følte, at Faktoren aad ham med Øjnene; han kunde høre, at han tumlede Skraaen i sin Mund, saa den sivede ved det. Saa hørte han ham spytte den ud med en Kraft, saa den klaskede mod Væggen, og nu brast Tordenskyen. Efter den

sædvanlige, obligate Indledning, der kun var som Uvejrets første i langsommere Takt faldende Regndraaber: Nu har jeg kjendt mange Bæster i mit Liv osv., fulgte i et stadigt Crescendo:

— Og saa vil saadan en Hvalp lege Kjæreste. Saadan en Sjoeverunge, som har været paa Fattigvæsenet! Saadan En, der er faldet efter det værste Rak i Samfundet! Saadan En, der ingen Ting véd og kan uden den Smule, jeg har lært ham osv.

Da Kristian endnu ikke sagde et Ord, blev Faktoren end mere rasende.

— Vil Du svare Din . . . Din . . . Hundestejle? Hvor tør Du smiske for Prokuratorens Datter? Hvad? — Naa, Du vil ikke svare? . . . Ja saa skal jeg slaa en lang „Steg“ i Stykker paa Din Ryg.

Med disse Ord greb han en lang firkantet Træpind, som i Bogtrykkersproget kaldes en Steg. Disse Pinde bruges til at danne Mellemrummene mellem Siderne i Bogen eller lægges uden om hele Formen imellem Satsen og Jernrammen, som ved Hjælp af Kiler driver det Hele sammen. Men i samme Sekund greb hans Lærling den lange tveeggede Kniv, som brugtes til Overskæring af Aviserne, og sagde:

— Din gamle fordrukne Æsel! Nu har jeg i to Aar gjort baade mit og Dit Arbejde og faaet Skjældsord og Hug til Løn. Men

jeg har lært, at saa længe Verden har staaet, har Tyrannerne sent eller tidlig maattet bøde for den Fortræd, de har gjort. Sidst slog Du mig, som Perserne slog Spartanerne ved Thermopylæ; men nu er Salamisdagen oprundet. Og hvis Du rører mig med Stegen, sprætter jeg Dig levende op med Kniven, Dit Brændevinsanker!

Kristian satte sig i Marsch hen imod sin Fjende. Men denne, der var bleven mørkebrun i Ansigtet, gav et forfærdeligt Brøl fra sig:

— Hjælp, hjælp ... Mord ... han stikker mig ihjel — Hjælp!

Hurtige, trippende Skridt hørtes i Gangen uden for; Døren gik op, og Prokuratoren før ind i dyb Negligé: Underbenklæder, den ene Side af Ansigtet oversmurt med Sæbe, den anden glat raget; i højre Haand holdt han Barberkniven, som han i Skyndsomheden ikke havde faaet Tid til at lægge fra sig; den venstre Haands Pegefinger struttede stift og ensomt i Vejret; den afskrabede Sæbe sad som en stor Klump og dinglede paa den.

— Ih Guds Død og hellige Pine! klukkede han, hvad er her paa Færde?

— Drengen myrder mig, brølede Ditlevsen, som havde kastet sig paa Ryggen ned paa Gulvet, hvor han laa og sprællede med Arme og Ben.

— Tror Du nu, jeg vil røre Dig? sagde

Kristian med heroisk Foragt og kastede Kniven hen ad sit Bord, nu Du hyler og er fejj. Hr. Prokurator, hvem har gjort omtrent alt Arbejdet her i de sidste Par Aar?

Prokuratoren, som inderlig hadede Ditlevsen, følte pludselig et ukjendt Mod blusse op i sig; han slog Kristian kraftig paa Skuldrene, lagde Hovedet tilbage og stak Maven frem.

— Det har Du virkelig gjort, Kristian; for Ditlevsen har altid været ... hm ... mildest talt ... fuld.

— Uh, uh! brølte Ditlevsen paa Gulvet, sparkede med Benene og fægtede med de knyttede Næver i Luften som et arrigt Barn.

— Men ... men, sagde Prokuratoren, slog energisk Sæben af den venstre Pegefinger og tog et Tag op ad i sine Unævnelige, der vare ved at glide ned over Maven paa Grund af den værdige Stilling, den skulde indtage, ... forliges skal I ... vær's' artig ... forliges skal I ... Fanden pine mig!

Ditlevsen rejste sig med Besvær op ved Hjælp af Knæ og Hænder og indtog en Stilling med vidt skrævende Ben og krydslagte Arme; da nu al Frygt for et muligt Anfald med Kniven var forbi, blev han modig og sagde haanlig til sin Principal:

— Forliges? hm! skal jeg forliges med Drengen?

— Jeg er ingen Dreng mere, svarede

Kristian; vogt Deres Mund; De kan faa Prygl af „Drengen“, inden De véd et Ord af det.

— Ja, ja, sagde Prokuratoren; Kristian er et voxent Menneske, og nu gjør jeg ham til Svend; han kan gjøre en Svends Gjerning, hm —.

— Ja, skal jeg forliges med Drengen, saa har jeg ikke mere at gjøre her, sagde Ditlevsen med dirrende Stemme, tog sin Hat og Stok og nærmede sig Døren til Gaden.

Prokuratoren saâ paa Kristian.

— Lad ham gaa ad Helvede til, sagde denne; han gjør mere Skade end Gavn her.

— Gaa ad ... hm ... Helvede til. Der er Ingen, der holder paa Dem, sagde Prokuratoren og gjorde en myndig Haandbevægelse.

Ditlevsen stod et Øjeblik stille, som om han vilde forvise sig om, at han havde hørt rigtig; men da han saâ sin Principal og sin Lærling se lige udfordrende paa ham, rev han Gadedøren op, slog Dupskoen af sin Knortekjæp mod Tærskelen og brølte, idet han gik ud:

— Lad os nu se, hvordan I To faar søgt Register idag.

Med denne Udgangsreplik forlod han den Scene, hvor han saa længe havde spillet Tyrannen, og de truende Ord forfejlede ikke deres Virkning paa Prokuratoren. Han slap Kristian, kløede sig i Hovedet og spankede betænkelig op og ned ad Gulvet i sin underlige Negligé.

— Hm — hm — lille Kristian, jeg sagde det nok ... hm ... Du var altfor hidsig, altfor hidsig. Jeg ulykkelige Mand, hvordan skal jeg faa Avisen ud? Men Du ler jo, Menneske; det er jo dog Fanden ikke til at le ad. Han har jo holdt det Kneb hemmeligt med det Register.

Kristian sagde ikke Noget, men aabnede Døren til Pressestuen. Han gik hen og tog nogle Trækiler ud af Lommen paa Ditlevsens forfærdelig fedtede gamle Frakke, som hang paa et Dørhængsel; Prokuratoren trippede efter ham; Kristian behandlede Maskinen og viste, at han for længe siden havde luret Ditlevsen Hemmeligheden af. Da Prokuratoren, efter længe at have betragtet Arbejdet, havde forviset sig om, at Avisen i alle Maader kom til at se ud som sædvanlig, sagde han:

— Du er Svend fra idag, Kristian. Hm ... det gamle Uhyre ... hi, hi — Du — vi gav ham ordenlig. Ja, naar jeg vil tage mig af en Sag, tager mig af den med fuld Kraft. Nu spiser Du til Middag inde hos os idag, og saa iaften ... saa skal Du bare se ... hm — hm — her kneb Prokuratoren sit Øje listig sammen, løftede Pegefingeren og forsvandt hurtig og lydløst.

Da Kristian, pyntet og hæget, mødte til Bordet, lykønskede Kristine ham mildt og venligt til hans ny Værdighed og tog ham kammeratlig i Haanden; men Kristian havde

gjerne set, at Modtagelsen havde været nogle Grader varmere og havt en lille Tilsætning af Beundring. Lidt forknytt gik han igjen til sin Gjerning; han syntes, der var koldt og klamt i ham, men efterhaanden sejrede den Tro, som han helst undte Sejren: at Kristine dog maatte synes, at han havde gjort sine Sager godt.

Klokken syv indfandt Prokuratoren sig i Officinet og medbragte en Svendeklædning til Kristian, det vil sige en Dragt, han selv havde baaret i nogen Tid. Uagtet Klædningen, som Kristian strax maatte iføre sig, var for kort til den store unge Fyr, følte han sig dog stolt ved at bære Skjodefrakke og Støvler med Skafter; disse Støvler vare for Resten for store; hans Fødder slubrede i dem; men det var navnlig Halskluden og Flipperne, der indgav ham en kvalificeret Selvagtelse. Han var paa Prokuratorens Opfordring strax gaaet ind i Pressestuen og havde der foretaget sin Omklædning. Da han, struttende ud med begge Arme, forpint i Armhullerne, med sammenknebne Skuldre og skrævende Ben traadte ind i sit sædvanlige Opholdsværelse, stod Prokuratoren der endnu, huldsalig smilende, virrende med Næse og Mund og vinkende hen mod Døren. Kristian satte Hatten paa, der var nær ved at falde ham ned over Øjnene, og fulgte

sin Principal ud paa Gaden, hvor denne tog ham under Armen og hilste med en vis Højtidelighed paa de Forbigaaende og paa de Mange, der i den varme Sommeraften sad med Kaskjetter og Nathuer paa i Vinduerne og snakkede til hverandre tværs over Gaden. Der blev en hel Bevægelse i Byens Hovedgade; de i Vinduerne Siddende kom ud, passerede hver sit Fortov, samledes midt paa Kjørebanen, stak Hovederne sammen og pegede efter Prokuratoren og den ny Bogtrykkersvend; Bødker Hermansen sagde til sin Gjenbo Kobbersmed Meyer:

— Jeg har sagt det, Meyer, at der blev Noget af Værtshusholder Jens Petersens hvidhaarede Dreng; det har jeg sagt for mange Aar siden. Kan De ikke huske det?

— Nej Gu' kan jeg ikke, svarede Kobbersmeden.

— Saa—aa? sagde Bødkeren halvt fornærmeth. Ja da har s'gu Degnen sagt det til mig, mens han gik i Skole. Men jeg synes lige godt, at det er lovlig meget, at Prokuratoren gaar med ham under Armen. Det skal en Mester aldrig gjøre med sin Svend. Der er dog Forskjel paa Folk.

— Ja saadant Noget kalder jeg egentlig ukristeligt, sagde Kobbersmeden, som var en døbt Jøde.

Prokuratoren trak Kristian ned mod Udkørselen af Byen. Under det fremspringende Tag paa „den gamle Sisebod“ stod Hr. Rønning og røg paa sin Pibe og raabte til en gammel Kollega, der kom ud fra det ny Konsumtionskontor for at undersøge en Vogn:

— Sej, Du gamle Posekiger! Det er morsommere i den gamle Bod end i den ny. Kan Du ikke liste Dig herhen om lidt, for Barometret staar paa Patentpunsch.

Den Tiltalte rakte Tungen ud til den ene Side til Tegn paa Forstaaelse og som en Antydning af, at han og hans Samvittighed muligvis kunde blive enige om denne Forsømmelse af Embedspligten; han beroligede nemlig Samvittigheden med, at han fra den gamle Akcisebod vilde kunne høre, naar en Vogn holdt foran den ny.

— Værst'artig, Hr. Prokurator, værst'artig Hr. ... Hr. ...

— ... Hansen, supplerede Prokuratoren.

Det var første Gang i sit Liv, at Kristian hørte sig kalde ved Efternavn.

Inde i den gamle Akcisebods ene Stue havde Prokuratoren bestilt Aftensmad og Punsch til sig og Kristian, Dyr lægen, Byfogedfuldmægtigen samt til Værten selv, Hr. Rønning. Prokuratoren udbragte Kristians Skaal med mange Afbrydelser af Hosten og Rømmen; derpaa

afhandlede man Byens Tarv og Bedste med den vidtløftigste Grundighed, og man var enig om, at hvis Byens Magistrat gik ind paa de Forbedringer, som de tilstedeværende Herrer foreslog, vilde det blive den bedste By i Evropa. Det Hele summede uartikuleret for Kristians Øre; han saâ og nød sin egen Storhed, nu da han, den af Fattigvæsenet understøttede, af Værtshusholderen og Ditlevsen gjennempryglede Landstrygerdreng, var bænket mellem saa ansete Mænd og drak Patentpunsch, som han alt havde hørt omtale af Værtshusholderens Gjæster med mystisk Ærefrygt som den bedste Drik, der fandtes i Byen. Kunde blot Kristine se, hvor der blev gjort Stads af ham, kunde han blot faa hende gjort begribeligt, hvad det betød at drikke Patentpunsch med slige Matadorer! Og da han sent ud paa Natten gik hjem med Prokuratoren, hvis slingrende Gang tvang ham selv til at slaa utallige Bugter, følte han et ubetvingeligt Mod i sit Bryst; han vilde erklære Kristine sin Kjærlighed, overtage Trykkeriet og gjøre Avisen til et Organ for de nye, prægtige Ideer om Frihed, Lighed og Broderskab; han vilde besynge Nordens ny Enighed og nynnede indvendig en Strofe, han havde læst i en Sang fra de københavnske og lundensiske Studenters Møde:

Svenske Broder, ræk mig Haand!
Det er Musernes Stemme, hvem Kaldet er givet,
at befæste dette Baand,
at gjenkalde det, søndret, til Livet!
Et er jo vort Maal og Méd,
Kamp for Frihed, for Ret og for Sandhedens Krone,
og vort Bryst oplues ved
samme Hårpers beslægtede Tone.
Tøm da Pokalen, „söta Bror“!
Gjntag vor Skaal i kraftigt Kor!
For Bellman og for Linné!
Ja for Vidskab og Kunst i vort Nord!

VIII. Illusionerne briste.

Prokuratoren stod først sent op næste Morgen; men da han skulde til at barbere sig for Spejlet paa Pillen mellem to af Vinduerne i Dagligstuen, som han siden sin Svigermoders Død ikke mere holdt sig fra, fandt han et stort Brev paa Divanbordet med en yderst sirlig Udskrift, men hvis store Bogstaver navnlig paa de forsøgte dristige, i Farten stoppede Sving vidnede om, at Forfatteren rystede paa Haanden. Prokuratorens Hjerter bankede, thi han saå, at det var Ditlevsens Skrift. Brevet lød bogstavret, som følger:

L. den 8de September 184..

Velbyrdige

Herr: Underretsprokurator, Redacteur, Kongelig privilegeret Bogtrykker C:P:Lyng! hersteds.

Naar jeg erklærer, at jeg hader al den Nederdrægtighed, Umoralskhed, Oprørskhed og alt dermed følgende og derfra udgaaende Bønhaseri, hvilket Alt vor usselige Tid avler liig Ukrudt, samt at hiin Linie: „Elsk Dyden! lød en ukiendt Røst“ af mig vorder betragtet som det Skønneste, jeg har læst, og sluttelig tilføier, at Drengen, Christian Hansen, nys af Deres Velbyrdighed uværdigen ophøiet til Svend, holder, hvad man med et fremmed Ord kalder „*Rendez-vous*“, med Deres Velbheds Datter i et lønligt Krat, uden Vidner, undlader jeg ikke derhos at henstille til gunstig Overveielse, om ei bemeldte Dreng, eller, som han ventelig nu skal kaldes: Svend, derved tilkiendegiver, at kun smudsig og nederdrægtig Egennytte eller Egoïsme, sigtende til Bogtrykkeriets og dertil hørende Avis's Erhvarvelse, har været, for saa at sige, Ledestiernen i hans Opsætsighed og Obstation mod hans Læremester og den forudgaaede Sviig mod hans Principal. Som Løn for, hvad jeg her aabenbarer, forlanger jeg Intet — nei ingenlunde! Kuns vil jeg

vise, at Redelighed og Dyd, forbunden med
Fliid i mit forrige Kald, samt dydig Harme
mod al Underfundighed og Nidingsdaad,
skulle af mig hyldes indtil den Stund, da
jæg skal ombytte Timeligheden med Evig-
heden.

Sluttelig tegner jeg, ikke uden For-
bittrelse, dog uden Nag og Nid, med

skyldig Høiagtelse,
Deres Velbyrdigheds
tienstlige
O. Ditlevsen.

— ... Det er mageløst godt skrevet, sagde
Prokuratoren; en klog Karl er han lige godt.
Hm — hm, men skulde det være sandt, er det
jo ... rent nederdrægtigt. Saa maa Kristian væk.

Prokuratoren holdt ikke meget af at handle,
men han var ikke uden den Fiffighed, som
er svage Personers Forsvars- og Angrebs-
middel; han havde i sin Tid lirket sig til sin
Stilling som Svigersøn og Arving til det efter
de Tidens Vilkaar ret indbringende Bogtrykkeri
ved at snakke den gamle Madam Høst efter
Munden; det blev han egentlig bestandig ved
med, men efterhaanden opdagede Sviger-
moderen, hvilken Pjalt han var, og gad i de
sidste Aar omtrent ikke tale til ham. Hun
havde gjort den Bestemmelse i sit Testament,
at hendes lille Kapital skulde sættes fast til

Datterdatteren, og at Faderen kun skulde nyde Renterne, til hun blev myndig eller gift; samt at hun, hvis hun ønskede det, da kunde overdrage sin Mand Trykkeriet eller sælge det; nu laa det altsaa fremfor Alt i Prokuratorens Interesse, at hendes Mand ikke blev en Bogtrykker. Tilmed havde han som hørende til det finere Borgerskab og næsten strejfende Embedsstanden, en altfor honnet Ambition til at bortgifte sin Datter med en Person af saa plebejisk Oprindelse som Kristian. Pint af Trang til en fin Plan barberede han sig, begav sig derpaa paa sin Formiddagsvandring til Gjæstgivergaarden; de første Par Snapse Kognak, haabede han, skulde føde en eller anden lys Idé. Hans Haab glippede ikke heller. Før han gik hjem til Middag, var hans Plan modnet.

Han skrev til Kjøbenhavn efter en Typograf, og i alle de fjorten Dage, der hengik, inden han fik Svar, overraskede han Kristian og Kristine ved at komme hjem om Aftenen Klokken syv og blive hjemme i al den Tid, de Unge ellers plejede at anvende paa deres Læsning. Det var ubehageligt for dem begge i Begyndelsen, men Prokuratoren søgte at gjøre Kristian det godt ved at lave Kognakstoddy til ham og sig selv og byde ham Pibe. Kristian lagde nu for første Gang Mærke til, hvor myndig og kommanderende Prokuratoren talte til sin

Datter; han vidste endnu ikke, at de ynkeligste Mænd gjerne ere de største Tyranner mod Kvinder og Børn; han såå, hvorledes den rolige, milde Klarhed paa hendes Ansigt ikke slog en Krusning, naar den lille Prokurator arrig trampede i Gulvet, hvis han fandt sin Pibe for løst eller for fast stoppet. Siden Madam Høsts Død havde Datteren maattet gjøre alle den Slags Bekvemmeligheder i Stand til ham.

Da Prokurator Lyng fik Brev om, at hans ny Medhjælper var funden og kunde ventes strax, jog han en Aften sin Datter meget tidlig i Seng. Han klinkede med Kristian, kort efter lagde han Armen om hans Hals og sagde:

— Aa, min kjære, tro Kristian! Du véd ikke, hvor jeg føler mig — hm ... saadan erkjendtlig. Men Du kan tro, jeg vil ogsaa ... Hør, Kristian! Du har Lyst til at uddanne Dig og saadan ... jeg mener ... Du vil op ad, til Vejrs, hvad? Jeg har skaffet Dig en Plads paa et af de største Officiner i Kjøbenhavn. Dér, Kristian (her trak Prokuratøren fire Femdalersedler op af sin Tegnebog); der er Rejsepenge.

Dels paavirket af Toddyen, dels af den samme Følelse af sin egen Ædelhed, der bringer mangan Præst til at græde over sine egne Prædikener og mangan Poet til at gjøre det samme over sine egne Vers, kom Prokuratøren til at græde og hikke paa én Gang;

og da Hikken blev ved, blev Graaden ogsaa ved; han blev mere og mere rørt over sig selv, og efter at have vendt og drejet Tegnebogen flere Gange mellem Hænderne, tog han en rask Beslutning, aabnede den igjen og sagde med en af Hulken kvalt Stemme:

— Dér, Kristian, dér! Der er en Femdalerseddél til. Saa bliver det lige 25 Daler. Du maa rejse imorgen Aften . . . jeg . . . jeg kan ikke taale at trække Adskillelsens saadan . . . højtidelige Stund længere ud. Ja . . . god Nat . . . nu vil jeg gaa i Seng, for jeg taaler ikke saadan, Du véd . . . hm . . . Sindsbevægelser og, hm . . . Sligt.

Som i Søvn gik Kristian ud af Døren. Prokuratoren blandede sig endnu en Toddy, kraftigere end den første, fik efterhaanden Magt over sin Rørelse, gik til Ro og sov de Retfærdiges Søvn.

Kristian derimod kunde ikke sove. Han skulde til Kjøbenhavn, Eventyrenes By, som hans Fantasi havde befolket paa det Prægtigste med store Skikkelser, fra hvis Mund de gyldne Rim, de mægtige Ord om Frihed og Folkelighed vare fløjede paa Vinger Landet rundt og tidt med bevæget Klang havde suset om hans Øren i den lave, tarvelige Sætterstue i den lille Kjøbstad. At faa de store Mænd at se! Hvordan mon de saâ ud? Mon de vilde tage mod en Hyldest af en saa ringe

Tilbeder som en fattig Bogtrykkersvend? Men Kristine! Det stak og prikkede i hans Hjerter ved Tanken om at skulle skilles fra hende, skjønt hun sagtens ikke brød sig om ham. Men nu vidste han, hvad han vilde. Han vilde slide og slæbe for at skrabe Noget sammen til at lære Noget for: Latin, Græsk, Tysk, Fransk, alt Muligt; han vilde tjene syv Aar for hende som Jakob for Rakel, komme og lægge sin Viden og Dygtighed for hendes Fod; hvor var det saa muligt Andet, end at hun maatte holde af ham? Og han tænkte sig hende voxet endnu større og skjønnere, stolt som den Jomfru Maria, han saå paa Billedet i Herredsfogdens Stue, da han sidst var oppe at kræve Penge for Avisen.

Den næste Dag trippede Prokuratøren med befippet Vimshed om i Huset og sørgede for, at Kristian og Kristine ikke kom til at vexle et Ord sammen. Da hen ad Eftermiddagen den Bondevogn kom, der skulde befordre Kristian til nærmeste Kjøbstad, hvorfra han skulde gaa videre først pr. Fragtmand, derefter pr. Kalvekusk, skyndede han utaalmodig paa Kristine, da hun kom ud i Gangen for at sige Farvel til Kristian og gav ham Haanden.

— Gaa ind, gaa ind ... det trækker saa ækelt her ... naa farvel ... Kristian, og Gud

være med Dig! Men vil Du se, at Du øjeblikkelig kommer ind, Kristine!

Paa Vognen vendte Kristian sig om; han saâ Kristines Ansigt tæt mod Ruden; hun saâ alvorlig vemodig paa ham. Tog han fejl! Var det to Taarer, der hang i hendes store Øjne, eller skuffedes han af en Lysreflex fra Vinduesglasset?

IX. I Kjøbenhavn.

Det var med bankende, forventningsfuldt Hjerte, at Kristian kørte ind ad den gamle Vesterport; selv den røde Skildvagt gjorde et imponerende Indtryk paa ham. Da han havde faaet Logis i et lille Kammer, højt oppe paa en fjerde Bagsal og saâ ud over disse alt andet end skønne Linier, der dannedes af Brandmure, Halvtage, Kviste, klinede uregelmæssig paa hist og her, dumt opløbende Skorstene, fortabte hans Fantasi sig i dette Virvar; han fandt det prægtigt, storartet; der kunde jo muligvis fare mægtige Aander op med Røgen fra Skorstenspiberne.

Blot nogle Uger, og Støvet begyndte stærkt at afslides paa hans Idealismes Psykevinger.

Vistnok var Arbejdslokalet langt større end det gamle, men Udsigten til den mørke

Baggaard, der lignede en Brønd, mellem de himmelhøje Huse, med den altid fugtige og smattede Stenbro, var ikke nær saa venlig som den forrige til Dammen med Ænderne og til de grønne Træer og Marker i den lille By. Og Aandens og Frihedens store Kæmper saâ han Intet til. Han følte sig en Dag for hos en pæn, stille, ældre Typograf og spurgte, hvad han troede, at en af disse Mænd vilde sige, hvis man gik op til ham og tolkede ham sin Beundring.

— Han vilde tro, at De var smaatosset, Hansen, svarede han. For at komme saadanne Folk nær maa man — ja, man maa da i det allermindste være akademisk Borger. Jeg har en Søstersøn, der er Student; ham har Oehlen-schläger en Gang taget i Haanden ved en Fest i Studenterforeningen.

— Ja, men nu de Liberale, der kæmper for Alles Lighed?

— Hm — ja man skulde tro, at de var til at komme i Tale. Men de af dem, som jeg har set ... ja, det kan jo være, jeg tager fejl — de har været forskrækkelig fornemme.

Kristian fordybede sig i Arbejde; han sled og slæbte som en Hest i en Mølle. Han gav aldrig Noget ud til Fornøjelser; han maatte se at faa en lille Sum sparet sammen til at lære Noget for. Efter et Aars Forløb havde han lagt omtrent et halvt

Hundrede Daler til Side. Uagtet den gamle Typograf rystede paa Hovedet og paastod, at det aldrig kunde gaa, fik Kristian ham dog til at formaa sin Søstersøn til at vejlede ham lidt i Latin, naar han om Aftenen kom fra sit Arbejde. Latinen stod nemlig for ham som Nøglen til Intelligens og højere Dannelselse. Studenten vilde ikke binde sig til at komme hver Aften; han kom en Gang imellem en halv Times Tid og gav Kristian de tarveligste Anvisninger. Med nogle brugte Exemplarer af Badens Lexikon og Grammatik, som han havde kjøbt hos en Boghøker, søgte Bogtrykkersvenden at bryde sig Vej gennem Cornelius Nepos. Modet glippede tidt, især naar han, efter møjsommelig at have tilkæmpet sig Forstaaelsen af en Side, tænkte paa Indholdet, thi da tvang det Hjertesuk sig frem: Herre Gud! er det saa dejligt? Er det saadant Noget, de kalder for klassisk; men han tog sin Fornuft fangen under Autoriteten og tvang sig til at finde det morsomt. Han bad sin Principal, om han ikke maatte faa de Arbejder, hvori der skulde sættes Græsk, Hebraisk eller Sligt, saa kunde han med det Samme lære at kjende Bogstaverne, og det var dog altid Noget; og han var helt stolt, da han havde lært det græske og hebraiske Alfabet paa sine Fingre.

En Dag havde han sat en Artikel i et

videnskabeligt Tidsskrift; Forfatteren var en Videnskabsmand, hvis Navn havde en fuldlødig Klang hos Alle, der hyldede liberale Ideer. Kristian havde behandlet sit Arbejde med den allerstørste Omhu; med Andagt havde han betragtet Manuskriptet, der var skrevet af en saadan Mands Haand; der var mange græske Citater deri; Kristian var sig bevidst, at ikke saa meget som en *Spiritus lenis* var sat i Stedet for en *spiritus asper*. Da han omtrent var færdig dermed, sagde hans Principal til ham:

— Idag kommer Doktor V., Hansen; han vil se paa sit Stykke i Tidsskriftet.

Hvilken højtidelig Dag! Kristian skulde stedes Ansigt til Ansigt med en af Nationens store monumentale Skikkelser! Alt var festlig beredt i hans Indre til Modtagelsen.

Op ad Formiddagen kom Frihedsmanden, en temmelig lille, smuk Mand, med smaatskaarne elegante Ansigtstræk, Atlaskes Halsbind og smaa meget stive Flipper, hvis hele Fald var saa korrekt, at man fik den Mistanke, at det skulde gaa haardt til, hvis deres Ejer bekvemmede sig til at gjøre Bevægelser, der bragte dem i Ulave. Frihedsmanden hilste fornemt-umærkelig paa det Geled af Sættere, som han passerede forbi; foran ham gik Principalen ydmygt bukkende og pegede hen paa Kristian.

— Doktoren maa være overbærende; det

er et ungt Menneske, men han er meget flittig og paapasselig.

Frihedsmanden nikkede og jog Officinets Ejer til Side med et nedladende Smil og en velvillig Haandbevægelse; derpaa tog han Rentrykket og Manuskriptet bort for Næsen af Kristian, der saâ paa ham som en Delinkvent paa en Dommer.

— Hm, sagde Frihedsmanden, det er godt sat ... men (her trak han en Blyant op af Lommen og foretog en Mængde Rettelser i Rentrykket, som det tog et godt Kvarter at gjøre, derpaa kastede han Papiret ned paa Pulten igjen). Kristians Øje gjennemløb det Hele i en Fart; i Naivetetens Hidsighed slap følgende Replik ud af ham:

— Men saadan stod der ikke i Manuskriptet; der stod det, som jeg har sat.

— Men nu vil jeg have det saadan, sagde Frihedsmanden og gik, fulgt af den bukkende Principal, der lidt efter kom tilbage og sagde:

— Det er en Stadsmand. De plaprede ud med Noget, Hansen, som vi Bogtrykkere maa finde os i; vi skal jo leve af de Folk; det nytter ikke at mukke. Men Doktoren blev ikke vred; han sagde til mig, da han gik ud: Det unge Menneske viser megen Tænksomhed; ham bør De tage Dem specielt af; ja det sagde han virkelig.

Det dæmpede lidt paa Kristians Forbitrelse,

der, hvis den havde givet sig Luft, vilde have raabt: Han er ligesaa fornem og uforskammet som en Justitsraad i en lille Kjøbstad. Nu sagde han derimod til sig selv, at han helst var fri for at komme i personlig Berøring med Frihedens Koryfæer. Nu havde han ikke mere de ideale Billeder af disse Folk, som han tidligere havde dannet sig, at ty til, naar han træt af Dagens Slid lukkede Øjnene og et Øjeblik hvilte i noget Stort og Skjønt; nu var Kristine ene om Pladsen.

Der gik Dage, og der gik Aar. Kristian mærkede det ikke; han sled og slæbte, læste og læste; han lærte en hel Del; med Autodidaktens selvtillidsfulde Godtroenhed ansaa han det sagtens for mere, end det var. Han kunde tyde Latin og vidste en Del græske Gloser. At han ikke skulde have pralet med sin Lærdom, vilde være for meget forlangt, naar man tænker paa den Umage, han havde havt med at erhverve sig den; dette i Forbindelse med hans tilbageholdne Skyhed, der aldrig tillod ham at komme i et nærmere Forhold til sine Kammerater eller at slaa en lystig Aften ihjel med dem, bragte ham paa en *en garde*-Fod med de andre Sættere i Trykkeriet, hvem Principalen ogsaa altid foreholdt Kristian som Mønster, naar han havde Noget at paatale eller at skjænde over.

En Søndag Formiddag, da Kristian fra en

af Appareillerne, der i gamle Dage førte ned fra Volden lige foran gamle Vesterport, var kommen ud paa Broen over den dybe Grav og, støttet til Rækværket, betragtede det ny oprettede Tivolis mellem Glaciets Træer fremdukkende løjerlige Bygningers blaamalede Tage og Kupler, mærkede han, at En stillede sig ved Siden af ham. Han vilde gaa videre, men blev standset af den nys Tilkomne, som han nu først saâ op paa.

— Hej — Krisjan Hansen, hvad beha'r? Kjendes Du inte ved Din Skolekammerat over det, at Du har faaet Glarøjne paa Skaftet, hvad beha'r?

Jo det var ganske rigtig en gammel Skolekammerat fra Kjøbstaden; indfødt Kjøbenhavner, men en Tid i Kost i L— hos en Rebslager, hvis Lærling han var bleven efter sin Konfirmation.

Kristian besvarede hans Hilsen og erfarede først, at hans Skolekammerat var kommen til Kjøbenhavn for faa Uger siden og søgte Arbejde. Kristian havde Intet hørt fra sin gamle By; et Brev, som han kort efter sin Ankomst til Kjøbenhavn havde skrevet til Prokurator Lyng, var aldrig blevet besvaret. Nu drev han ud ad Vesterbro med Rebslager-svenden og endogsaa ind paa en Beværtning, da den Sidste bandte paa, at hvis han ikke øjeblikkelig fik „én og en halv“, fik han „Poddegra“ af Tørst. Rebslageren fortalte nu

op ad Vægge og ned ad Stolper; det varede længe, før han kom til, hvad der interesserede Kristian.

— Ja ser Du, han, Din gamle Mester, Prokuratoren, han er nok temmelig til Rotterne; de siger, at han er bleven daarlig af for mange Kognakkere; men se det faar nu Ingen mig til at tro, for Spiritus er s'gu sundt i og for sig. Han vilde gjerne sælge hele Grejen, for Svigersønnen vil jo inte ha'en.

— Svigersønnen? sagde Kristian — det blev sort for hans Øjne.

— Ja vel! Stort og fint skulde det være, men skidt og forbandet blev det. Ringere end Byfogdens Søn, der studerede til Præst, kunde det ikke være. Men saa kniber jo Justitsraaden sammen, begriber Du, og Fyren kunde inte faa mere af disse (her raslede Rebslageren mod Bordet med en Skindpung), saa drev han af; naa det siger jeg inte Noget til, for Mennesker er nu Mennesker og holder meget af Beværtningsskjældere. Da han saa inte blev Præst, saa maatte han nøjes med at blive Degn nogle Mil fra L—, men Tøsen og hendes Par Skillinger snuppede han jo. Men hvad hvad Fanden ska'r Dig, Krisjan Hansen? Du ser ud som en skrællet Agurk i Ansigtet. Du trænger vist myrderlig til en Hivert.

Kristian saå halvt i Distraktion paa den Talende; pludselig brød han ud i en lang,

krampeagtig Latter. Rebslageren troede strax, at det var hans Vittighed med Agurken, der havde vakt hans Skolekammerats Beundring, og stemmede selv i med. Da Kristian var færdig med at le, slog han i Bordet, saa Glas og Flasker dinglede og raabte:

— Nu gi'r jeg en Pægl Kognak!

— Det kalder jeg Redelighed og Honnehed, sagde Rebslageren.

Kristian drak sig fuld for første Gang i sit Liv. Han gik fra Knejspe til Knejspe med Rebslagersvenden; hvordan han kom hjem, kunde han ikke huske. Mandag og Tirsdag Aften gjentog det samme sig; han vandt nu fuldstændig sine Fæller i Sætteriet ved at spendere lige saa meget Punsch paa dem, som de vilde drikke. Han sad tavs, til Brølet og Skraalet begyndte, da brølede han i som et vildt Dyr, for om mulig at overdøve de Andre.

Han kunde ikke holde ud at være klar og ved Bevidsthed, thi en ætsende Bitterhed, en afmægtig Forbitrelse blandet med usigelig Væmmelse ved hele Tilværelsen pinte Sjælen ud af Livet paa ham. En Dag, da han stod ved sit Arbejde, besørgede han det med saa febrilsk Hast, at han var færdig med sin Sats før den sædvanlige Tid. Hans Øjne fløj urolig om i Rummet, som om han frygtede for at fæste dem paa en bestemt Plet, der ligesom drog og lokkede dem. Han havde den forfærdelige Følelse,

som man har, naar man mærker, at Vanvidet er i Færd med at vælte ind over En, og Ens sunde Sans fører en fortvivlet Kamp, men samtidig forud føler Nederlagets Komme. Det syntes ham, som den store matte Glasrude i Væggen over Indgangsdøren til det store Officin fra firkantet blev rund og skrumpede sammen til det lille Kikhul i det gamle Trykkeri i L—, at noget Farvet gennembrød det matte, mælkeagtige Glas, at Kontourerne af et Ansigt tegnede sig tydeligere, for hver Gang hans Øje strejfede over Ruden; tilsidst kunde Øjet ikke komme forbi den mere; Ruden fængslede det med magnetisk Magt; han hørte Noget klirre og klingre — havde han kastet Noget mod Ruden. Bevidstheden gik fra ham; han faldt tungt om paa Gulvet.

X. Slutning.

Efter et langt Sygeleje og en endnu længere Rekonvalescens vandt Ungdommen Sejr. Der var kommen en stille Alvor over Kristian; han havde fattet sin Beslutning. Hans Principal gik ind paa hans Plan: han hjalp ham til at købe Avisen og Trykkeriet i L—. Da han kom dertil, var Prokuratøren allerede død; han undgik al personlig Forhandling med Arvingerne.

Han arbejdede atter ihærdig og satte sig ind navnlig i kommunale Spørgsmaal og Landboforholdene, fik adskillige Retsager og Beslaglæggelser i Kristian VIII's sidste Regeringsaar og gennemlevede med sin hele Sjæl de stærke Stemninger, som 1848 bragte over Verden. Han omgikkes ikke meget med den fine Bybefolkning, der saå lidt skævt til ham som erklæret Bondeven, men Smaaborgerne i Kjøbstaden saa vel som Landdistriktets Bønder saå et Orakel i ham. Han boede i Madam Høsts gamle Stue; han havde kjøbt de Boet tilhørende Bøger, og langt ud paa Natten saå man ude paa det lille Kjærs Vand Lysskjæret dirre fra Lampen inde i Dagligstuen. Der sad den unge Redaktør og læste de gamle Vers, han i sin Tid havde læst op for Madam Høst.

1849 stillede han sig som bondevenlig Kandidat til Folkethinget for sin By og tilhørende Valgkreds; og som Stemningen var den Gang, gik hans Valg glat igjennem. Og den Tids Stemning lagde en særegen Glans om Stillingen; det forekom Kristian, som han var naaet til Ærens højeste Tinde, hvorfra han kunde slaa et Slag for de Smaa i Samfundet. Da han i sin Valgtale omtalte, at han var et Fattighusbarn, susede en Bifaldsstorm om hans Øre; det var for ham, som han i dette Øjeblik modtog et Adelspatent.

Da han vaagnede Morgenen efter den

bevægede Dag, kom Reaktionen efter Begejstringen i Form af følgende Tanke: Og dog gik jeg glip af det Bedste!

Han vandrede ud af Byen. Han tænkte paa, hvorledes den Energi, han havde udviklet, siden han kom op af hin voldsomme Sygdom, var født af en Slags Trods. Havde han før arbejdet for at besidde hende, saa var Maalet for de senere Aars Slid at svinge sig op til Noget, der skulde fordunkle den Stilling, hun nu indtog i Samfundet. Han fik den Idé at gaa ud og aflægge hende et Besøg i den Landsby, hvor hun boede; han vilde triumferende lade hende føle, hvad Fattigvæsensdrenge var bleven til. Han følte sig haard og kold nok til at kunne gjøre det.

Det var omtrent halvanden Mil, han havde at gaa. Det var ad den samme Vej, han havde vandret hin Nat, da han flygtede fra Værts-husholderen. Nu var det en smuk Efteraarsmorgen med flimrende Spindelvæv over Planterne, med sydlig-dunkel Blaahed i Luften, imod hvilken Vejrmøllens Sejl skinnede saa hvide, at de skar i Øjnene; Skoven laa mørkegrøn, spillende over i det Brune; kun noget bleggult Løv fra de tidligst falmende Træer dansede hen over den fugtige Vej eller svømmede i Hjulsporenes blakket-gule Vand. Skovfogedhuset, hvorfra de glubske Hunde vare styrtede ud som Ulve mod den natlige Land-

stryger, saâ nu helt indbydende ud, bedækket, som det var, med den vilde Vins lys-karmoisin-røde Blade, der hang ned i Festons over de smaa Ruder og filtrede sig fantastisk ind i Hjortetakkerne over Døren, medens det smalle Havestykke foran Huset ud til Vejen straaledede i Asters og Georginers høje Farver. Bogtrykkeren blev blød om Hjertet; Triumffølelsen sank; han standsede sine Skridt og betænkte sig paa, om han ikke skulde opgive hele Expeditionen, thi den Holdning, han saa tillidsfuldt havde tænkt sig at indtage lige over for hende, følte han vilde knække. Men han havde været sejt hele sit Liv; han vilde alligevel se hende og lade det bero paa Tilfældet, hvorledes han vilde skikke sig. Men jo nærmere han kom sit Maal, desto stærkere bankede hans Hjerter; han kom til at tænke paa Jeppe, hvis Mave og Ben vilde til Kroen og Ryggen til Byen; da lo han højt for at gjøre sig modig.

Skolen laa tæt ud til Vejen; der var blot en Grøft og en lav Buxbomhæk imellem dem. Der lød ud fra den som en Summen fra en Bikube. Bogtrykkeren vilde ikke gaa forbi Façaden; Skolelæreren skjøttede han ikke om at se. Han gik da først langs Husets Gavl og fulgte et Dige, langs hvilket der stod nogle høje Popler og lave Pile; bag dem laa Haven. Han drejede om Hjørnet af Diget, som paa den med Huset parallele Grænse af Haven

afløstes af et simpelt Hegn af sammenføjede Lægter uden synderlig Beplantning ud mod den aabne Mark; han kunde med Lethed se ind igjennem Haven og den bag ved liggende smalle Gaard med et kort Udhus til venstre og helt op til Husets Bagside.

Ja, der sad hun i Haven, sortklædt og bleg, hyllet ind i et Shawl i den kølige Oktobermorgen. Hun sad paa en lille umalet, faststaaende Bænk under en gammel, stor Hybenbusk, hvis sparsomme, tynde, bleggule Blade Lyset gjennemskinnede, og mod hvilke de aflange Frugter glødede blodrøde. Lige foran hende paa den tarvelige Plæne, hvis kortslaaede Græs afbrødes af Grupper af Fuchsiaer, Asters og knejsende Stokroser, laa en lille treaars Pige og legede med nogle Smaasten, som hun afvexlende samlede op i sit Forklæde og kastede vidt spredte ud over Græsset, for igjen møjsommeligt at samle dem op, én for én, og saa under hvinende Jubel spille sit Arbejdes Frugt paany.

Ja det var hendes Barn; det var tydeligt; hun havde jo det sorte, glinsende Haar og de brune Øjne, hvis Bryns smalle Stribe ligesom var trukken med en fin Pensel. Men hun selv var bleven mager og bleg; hun saâ nonneagtigt ud i sin sorte Merinos Kjole med den sorte Flors Krave; Kindens fine Bue var sunken ind, saa Kindbenene vare synlige: der laa som et

Flor af Vemod over det alvorlige, tankefulde Øje; ja det var endog, som Haaret havde mistet sin krusede Fylde, og som dets Glans var bleven mattere. Kun et lille Smil krusede Læben svagt, naar Barnet lo op imod hende. Enhver Lyst til at vise sig som Triumfator forgik Kristian. Han gik langsomt langs Lægte-gjærdet, til han stod lige over for Kristine. Hun opdagede ham, saå længe stift paa ham, derpaa fløj en Rødme over det blege Ansigt samtidig med, at hun besvarede hans Hilsen. Han stod lænet til den øverste Lægte og betragtede hende. Hun sad en Stund uvis, derpaa rejste hun sig, gik hen til ham og rakte ham Haanden. Han trykkede den stærkt; da han slap den, gled den sagte ud og faldt ned som livløs.

— Har De det godt, Kristine? spurgte han.

— Der er Ingen, der gjør mig nogen Fortræd, svarede hun. Har De det ogsaa godt?

— Hm — jeg kunde have havt det bedre.

— De har jo svunget Dem til Vejrs; De er bleven til Noget.

— Jeg var bleven til mere ... hvis ...

Hun forstod, hvad det Blik vilde sige, som han sendte imod hende; det brændte hende ind i Sjælen. Hendes Mund skjælvede, og et dybt Suk bevægede hele hendes Overkrop.

— Jeg vidste det ikke den Gang ... det gik først op for mig, længe, længe efter,

hviskede hun, medens hvert Ord arbejdede sig frem som ved Tvang. Da greb han begge hendes Hænder og vilde trykke dem til sit Bryst. I det samme kaldte Barnet paa hende. Hun trak Hænderne stærkt til sig og vendte sig om.

— Hvad jeg er blevet til, er jeg dog blevet ved Dig, raabte han.

Hun tyssede ad ham med Haanden; han saâ de to store stille Taarer i hendes sorte Øjenhaar.

— Der er Intet at gjøre ved; vi tør ikke ses mere, sagde hun. Faryel! Tak, fordi De kom en Gang endnu.

Kristian gjorde omkring og saâ sig ikke mere tilbage. Paa Tilbagevejen, hvor han ikke fæstede sit Syn paa en eneste Gjenstand, men gik som en Søvn-gænger, tænkte han:

— Mon jeg var bleven til Noget, hvis jeg havde faaet hende? Fik jeg ikke flest Kræfter, da jeg sørgede mest?

Endnu samme Dag skulde han forny flere gamle Bekjendtskaber. Da han kom hjem, ventede flere Folk i Trykkeriet, som vilde tale med ham; de kom ind, En for En, i den gamle Dagligstue, hans nuværende Arbejds-værelse.

Først kom en vældig tyk Madam med et kobberrødt Ansigt, omgivet af en tæt Kappe med flagrende Strimmel; hun havde et rød-tærnet uldent Tørklæde bundet over Kors paa

Brystet, over hvilket hun holdt de store, røde karleagtige Hænder; med en Guldring paa den ene og en Staalgigtring paa den anden Langfinger, tæt foldede. Hun begyndte med den rappeste Tungefærdighed:

— Ja jeg véd vækelig inte, om Rektøren erindrer mig, for ellers vil jeg sige, at vel er jeg en simpel Kone, der aldrig er bleven holdt til Videnskabelighed, eller har saadan finere Tænkraft, men Herregud, Skæbningen har dog lige godt været med, den Gang Hr. Rektøren skrev Kjærestebreve for mig som Pige; det var maaske den første Gang Rektøren saadan skrev rigtig durk; for saadan rigtig bevægeligt skal det jo være med den Slags Fornemmelser, men man er nogle gode Tosser i Ungdommens Dage; ja det véd vor Herre, at man er, for det Kjærlighedsvrævl holder, ved Gud, inte i Længden, for der er ingen Bonnetet i det Tøj, om jeg saa maa sige; for naar jeg tænker paa, saadan som jeg har skraalet og tudet for Per Olsen, mens han var Dragon, og saadan som jeg har skabet mig for at faa ham, ja lige frem smidt mig ner paa Ryggen i min Moders Kjøkken og skreget og galet og sparket og slaaet, saa maa jeg rigtignok sige, at det er magesløst simpelt af ham at komme lynende fuld hjem hver evigste Aften og sla' mig, saa de smaa Børn ser paa det; og jeg vilde saa spørge Rektøren, om De kunde afse et Par Skilling,

der, saa sandt jeg ønsker nogensinde at se mine salige Forældre i det andet Liv, kuns skal blive brugt til Tøj til de stakkels smaa Lam; for hvor skal de faa nogle Pjalter paa Kroppen, naar Faderen sætter alt det i Brændevin, han kan tjene som Handlanger hos Murmester Kielsen? og saa tænkte jeg som saa, at Rektøren har jo dog vaaren i mine salige Forældres simple Hus, og om ogsaa Fader kunde være noget galhovedet, naar han havde en Smule for meget, og det kan man jo inte sige Noget imod, formedelst han jo var Værts-husholder, og det hørte til Professionen, saa mener jeg dog, at han holdt paa Relionen og Dyden og formanede Rektøren til det Samme, hvorfor Rektøren ogsaa er bleven til den Mand, De er.

Kristian lovede at hjælpe og gav hende strax et Par Daler. Den næste Audienssøgende viste sig; det var Momme; han havde ikke forandret sig stort; han satte strax sin brede Mund i Lave til et Smil fra det ene Øre til det andet; kneb det ene Øje sammen og sagde med dæmpet Stemme:

— Véd De, hvem De skylder, at De blev først Bogtrykker og Redaktør og saa Rigsdagsmand, Hansen?

— Nej —

— Mig; eneste og aleneste mig. Hvem opdagede Dem og Jomfru Lyng i Overdrevs-

krattet? Jeg. Og det var jo det, der voldede, at De gjorde Dem obsternasig mod det gamle Svin, Ditlevsen, og at De blev Svend i en Ruf. Kan De nu selv se? Naa, og De kan tro, at jeg har aketeret for Dem før Valget. Naa da! Ser De (her sank Stemmen ned til en fortrolig Hvisken) der var jo dem, der inte vilde have Dem — ja jeg nævner Ingen — men jeg sagde jo til Justitsraaden, som jeg har et Par Processer i Baghaanden til, hvis han itte makker ret: Redaktør og Bogtrykker Kristian Jakob Hansen — jeg sagde Deres fulde Navn — skal være Rigsdagsmand — eller ... ja saa fik han jo sin varme Frokost, det kan De stole paa, Hansen. Men hvad tror De, han svarede? Han sagde ganske spagfærdig: Det har De Ret i, Momme! For han turde ikke Andet, ser De. Naa, og saa snakkede jeg med Bønderne fra Kragerup, fra Stakkeby, fra Ordrup og fra Tørslev, og jeg sagde: Stem paa Redaktør og Bogtrykker Kristian Jakob Hansen; han er Folkets Ven, og han holder paa Bondens Ret; ja jeg spenderede s'gu to Pægle Brændevin paa fire Gaardmænd fra Stakkeby, for der er alle Bønderne nogle Drukkendidrikker; først gjorde de Vrævl, men jeg kunde montere dem og sagde: Hvem forstaar sig bedst paa Landets Anliggender, enten saadan nogle Transnuder som I eller jeg, som har skrevet Klager, Stævninger og Skjoder i saa mange Aar? Se

det slog dem jo begribeligvis, kan De selv tænke. Ja jeg har, om jeg saa maa sige det, en Kjæft, der er berømt over hele Danmark. Véd De, hvorfor min Kone gik rejekt til Jordemoderexamen? Naa itte? Saa skal jeg sige Dem det, Hansen. Det var, fordi jeg tog ind til Kjøbenhavn, mens hun laa paa Stiftelsen, og lige op i Øjnene paa den Professorsnude, der var Kommandant for hele Jordemoderbataillonen, paatalte, at de gjorde Forskjel paa de Fruentimmer, der laa paa Stiftelsen, eftersom de saâ godt ud eller itte. Men fordi jeg ligesom De er en Frihedsmand, ja rent ud sagt en Reppeblikaner, saa kan jeg ingen Vegne komme. Kan De laane mig ti Daler, Hansen — bare til Mortens Markedsdag? for saa tjener jeg ved Kommissioner til at købe Heste til forskjellige store Proprietærer. Ja de vil jo itte være ve'et, men de bruger mig s'gu allesammen. Men jeg gaar stiltiende med det; for jeg siger altid: Praler Du, saa lyver Du.

Det kostede Kristian ti Daler at blive af med Momme.

Saa fremstillede sig en ynkelig Skikkelse; høj, sværlemmet og knoklet, karmoisinrød i det ubarberede Ansigt, en af Fedt glinsende Frakke uden Spor af Lu paa Klædet. Bogtrykkeren gik et Skridt tilbage. Det var Ole Ditlevsen, der havde mistet al sin Fedme og var reduceret til en ren Lazzaron. Han

rettede sig imidlertid og sagde med vred Pathos:

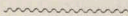
— Fanden gale i Fruentimmerne og i Hurtigpresserne? Kjender Du mig, Kristian? Ja der ser Du, hvad der er bleven af Din gamle Læremester, bare fordi han paa sin ældre Alder giftede sig med Dyr læge Löchtes Enke for at faa lidt kvindelig Pleje i Alderdommen. Hun gjorde sig gode Venner med Slagter Lunds Svend; vi blev skilte ad ... det var i K—g; der var jeg flyttet hen, fordi jeg ikke vilde være Prokurator Lyngs Dreng. Saa kommer der et Par Aar efter en ny Bogtrykker; han anskaffer sig Hurtigpresse, men saadan noget Svineri vilde jeg ikke have Noget at gjøre med. Men det er dumt, man kan jo ikke kæmpe alene med Tiden. Du, Kristian! nu er jeg, som Du véd kan skrive orthografisk og anvende alle Skilletegnene med den største Nøjagtighed, nu er jeg, Din gamle Læremester, Fattighuslem i K—g. Kan Du taale at se paa det? Herre Gud, jeg skænkede dog en Bitter for Dig mangen Søndag Formiddag.

Kristians gamle Erindringer om hans Tyran kogte først op i ham. Da tænkte han paa, at der var et Øjeblik i hans Liv, da han havde berørt den samme Skraaplan, ad hvilken Ole Ditlevsen var gledet helt ned. Han foreslog ham da at blive hos ham og gaa lidt til Haande i Trykkeriet. Ditlevsen sagde:

— Friheden er god nok, men ikke for Drengene. Du kan tro, jeg skal holde Dine Læredrenge i Ørene — ja vær rolig — Hug skal de ikke faa; jeg bøjer mig for, hvad de jo kalder Tidens Aand. Men man kan jo ogsaa aandelig give af Grovfilen.

Da han var gaaet, stillede den unge Rigsdagsmand sig et Øjeblik hen i det aabne Vindue. En Erindring fra hans abrupte klassiske Studier: om de romerske Politikers Forpligtelse til at sørge for *panem et circenses* randt ham i Hu.

I GJÆSTGIVERGAARDEN.

Huset med den pæne, moderne, adstadige Façade ud mod Vestergade ser ud som hundrede andre Huse i Kjøbenhavn. Man maa ind i Baggaarden for at træffe denne sære Koloni i den gamle Gjæstgivergaard, en Rest fra de gode, gamle Dage, Diligencernes og Dagvognenes Tid, den Tid, da Smaaproprietærene selv tog til Kjøbenhavn og „torvede“ paa Gammeltorv og ikke vare for fornemme til at tilbringe Vinterdagen, saa længe det var lyst, ved Vognen og forhandle deres Flæsk, Smør, Æg osv. til de sig om dem grupperende Spækhøkere og Melleghandlere. Saadanne Proprietærer, tilrejsende solide Borgere fra Kjøbstæder, Hestprangere og Slagtere dannede da Aristokratiet blandt Gjæstgiveriets logerende Befolkning; de boede i Fløjen til venstre; de dominerede Billardet paa Kaféen i Stuen; de optoges til Frokost med Skinke, Ansjoser, Steg, Ost med tilhørende Øl og Brændevin i Familiens egen Stue Klokken otte

om Morgen, hvor Madam Jensen og hendes Døtre selv gjorde Honnørs; den ældste af dem vandt ved en saadan Frokost en velstaaende Landmands Hjerter; han friede til hende med et haardkogt Æg i Haanden, bed sin Snaps Brøndums Kommenakvavit midt over, da han indledede sin Tale, og drak først den sidste Halvdel af Snapsen, da han havde faaet det hviskende Ja, der udtaltes med pænrøde Kinder og sænkede Øjenlaag; Krofa'er maatte i den Anledning ud med Portvin, og Madamen maatte ind fra Kjøkkenet for at give sin Vel-signelse med en Sløv i den højre Haand, medens hun med den venstre løftede Kjøkkenforklædet op for at aftørre Taarerne, der sammen med Sveden, som Skorstensilden havde frembragt, løb ned ad de buttede Kinder og paa Vejen optog enkelte sorte Kulfnug i deres Strøm, hvorefter hun skyndte sig tilbage, thi ellers vilde Gryden koge over.

Det var aldeles fortræffelige Folk, Ægteparret Jensen. Han havde været Gaardskarl og hun Kjælderpige paa Gjestgivergaarden; de havde været enige om Tingen mange Aar, før de „kom sammen“, men de ventede med Taalmodighed, til begges sammenlagte Sparekassebøger kunde præstere det Nødvendige til at overtage Bedriften, da de gamle Gjestgiverfolk vare aflægs. De sled ærlig i det, og jo mere Slid, des bedre Humør; Arbejdet tog

ikke paa Ægteparret; tværtimod, begge tog til i Omfang Aar for Aar; de udvexlede just ikke pathetiske Vidnesbyrd om deres gjensidige Kjærlighed, men de talte lystig og venlig med hinanden. De vare begge sjællandske Bønder, og deres landlige Oprindelse røbede sig i hele deres Arrangement; et Par Grise maatte altid holdes; de fededes af det rigelige Affald paa saadant et Madsted; de holdt af at holde mange Tjenestefolk, dog helst mandlige, thi et af Jensens landlige Dogmer var dette: at for mange Bæster (3: Heste) og for mange Fruentimmer kunde rungenere den bedste Gaard. Døtrene maatte besørge det Indvændige; én „udvendig“ Pige var nok, men hun maatte ogsaa hænge i. For Øjeblikket havde de hende, Kirsten; Næverne sad godt paa hende, Humør var der i hende; hun blev ikke fornærmet over de Drøjheder, der rettedes til hende; men parerede dem med kjække, afvisende Svar; selv nogle „Stik- og Varpesjovere“, der logerede paa nogle Tagkamre i den bageste Bygning, og som var „farlig kjævestærke“ veg hun ikke for i Udvoxlingen af kraftige Repliker. Blev en Gjest ligefrem nærgaaende, var hun ikke bange for at give ham en ordentlig „en paa Siden af Hovedet“ eller at slaa Hatten ned i Øjnene paa ham. Inventariet fra de forrige Gjestgiverfolks Tid, Peter Buus, der i nogle og tyve Aar havde fungeret som Gaards-

karlens Medhjælper uden nogensinde at avancere videre, nærede en stille Kjærlighed til Kirsten; han forærede hende røde Honninghjerter samt Bolcher fra Urtekræmmeren i Forhuset; den Hyldest tog hun imod med stor Sindsro, for hun vidste, at den halvgamle Peters Hjerter havde været ligesaa smeltet af hendes Forgængerinders og vilde blive det af hendes Efterfølgerinders forskjelligartede Yndigheder. — Lad ham mere sig det gamle Stillads, sagde hun og spiste baade Honninghjerterne og Bolcherne. Hele Dagen vare hendes travle Hænder i Virksomhed; der var nok at skure, børste, ælte, polere, vaske og skylle; saa skulde Smaakreaturerne, Høns, Ænder og Duer, hvoraf der vimlede i Gaarden, fores; saa skulde hun skyde bag paa en Vogn, som Gaardskarlen trak frem af Skuret ved Stangen; thi naar Peter Buus var fuld, hvad der ikke saa sjælden hændtes, gik han bag over ved denne Operation og kasseredes.

Det var en kjøn Solskinsformiddag ud paa Efteraaret; Skurenes brune Trætage, de okker-gule Husmure, de brunrøde Teglstenstag, de brogede Høns stod klart og mildt i Farven, og Messingkjedlen, som Kirsten bearbejdede med en Skurevisk, blinkede hvidgult og skar Per Buus i Øjnene, medens han søvnig stod og „lagde paa“ et Par Heste, jævnlig sukkende og spyttende. Jensen stod i Døren og tog

sig et lille Pust, med det ene Øje vendt mod de tre Sjavsspillende i Stuen: to Slagtere og en Pranger, det andet ud mod Porten, hvor en gammel Bekjendt af Huset, Handelsmand Samuel Hirsch, viste sig med sin Varebylt under Armen, indsvøbt i et blaat hvidprikket Bomuldstørklæde.

— Der er Satan osv. Gross'eren, raabte Jensen. Se god Dag, Hers! Det er en magesløs fin Hue, De har lagt Dem til; det er nok en af dem til tre for to Skilling. Hæ, hæ, hæ, hvad, Hers? —

— Altid spashaftig, Hr. Jensen, hi.

— Op med Lageret, Hr. Grosse'r, for vi skal vel handle. Men De sér noget fastende ud, Hers. Skal vi lægge for med en lille Hivert?

— Tak, Hr. Jensen, inte Brændevin, tusind Tak! Hellere en Taar Øl, en ganske lille Taar Øl.

— Naa, hvad har De saa der? Et Par Buxer? Ja der kan vel blive en Brystlap til en forkolet Sjoever af Bagstykket. Gaa De op paa Kvisten der med dem; det er vores Bælleetage, hæ, hæ, hæ.

— Hi — det var heller ikke en Gjenstand for Dem og Deresses Lige, Hr. Jensen; men man maa jo være sorteret til alle Sorter Mennesker. Nu skal De se . . . och! nu faldt den.

En tyk gammel Bog faldt tungt paa Jorden.

— Hvad? Gjør De ogsaa i Lærdommen, Hørs? Det er noget for Dig, Peter, raabte Gjæstgiveren og saâ hen til Peter Buus; han er boglærd, skal jeg sige vos; det volder det, at han er en Degnesøn.

Peter mumlede ind i Snuden paa den fjærmer Hest:

— Ja dette herre er s'gu et Sted, hvor man skjønner paa god Opdragelse. Kan Du staa stille, Dit Næshorn, hvad?

— Hi — nej den Bog kan Peter Buus vist ikke læse; for naar hanses Fa'er inte har været Præst, saa forstaar han den ikke. Nej det er vores egen Bog, forstaar De; den kan jeg kanske blive af med paa Regensen til en fattig Student, der læser over til at blive Præst.

— Det er jo skidt med Dig, Peter, sagde Jensen; jeg troede Du kunde læse hvilken Bog det skulde være.

Gaardskarlen, der tog et Tag i en Vognstang for at faa hele Vognen vredet om til Siden, gav nu ogsaa et Besyv med i Laget.

— Ja Peter, lur ham. Han kan baade Jøde- og Sotysk.

Nu blev Peter vred, gjorde et Par lange Skræv, samlede Bogen op og raabte, saa det lød i hele Gaarden:

— Desse Bog erklærer jeg i Vidners Overværelse for en Jødebibel, som skal læses avet

om, fra den forkerte Ende, og det skal Hers ikke kunne stille Noget op imod, saasom det er Sandhed.

Fra alle Sider i Gaarden skraldede Latteren, saa Hønsene kaglede op, Duerne fløj susende i Vejret om Ørene paa de Tilstedeværende, og en Hund, der laa og sov i en Vogn op ad Bagsmækken, fôr i Vejret og gav sig til at gjø, men da den saâ, at der egentlig ingen Grund var til at skride ind paa Embeds Vegne, lagde den sig, efter med et kort Alvorsblik at have mønstret Omgivelserne, atter ned i sit forrige Leje. Kun Hirsch nikkede med en betinget Anerkjendelse til Peter, der mumlede, mens han atter tog fat paa sit Arbejde:

— Jøden er den Eneste, som forstaar det, og han er nødt til at lade mig tage Stikket hjem. Saa kan I Andre gjerne grine.

Idet Hirsch tog Bogen, som Peter havde lagt paa Jorden, faldt der en i et Tørklæde indpakket tynd og flad Gjenstand ud af den, der klirrede mod Stenbroen. Med en yderst befippet Mine tog han Pakken op, holdt den for Øret og rystede den.

— Hvad Fanden er det for noget Dukketøj, Hers? spurgte Jensen.

— Slets inte Noget, Hr. Jensen, Pakketel, sagde Hirsch og vilde med en paafaldende, forfjamsket Ilfærdighed stikke Pakken i en Baglomme.

— Nej op med Varerne, Hr. Grosse'r, sagde Jensen smaagrinende og holdt ham i Armen. Vi spiller aldrig fordækt paa denne Beværtning.

Han rev i det hvide Tørklæde, saa det faldt ned om Haanden paa Hirsch, der nu stod med et i Solen funkende Barberspejl i Haanden; Handelsmandens hele Ansigt var et befippet, fjøllet Smil.

— Det var dog magesløst nydelig, sagde Jensen med stille, inderlig Beundring, sikken en dejlig blaa Ramme med Guldkant om!

Kirsten kastede et lynsnart Blik til Højre; dernæst bøjede hun sig tæt ned over Kjedlen og skurede løs, som om hendes Arme skulde gaa af Led; efter et Par Sekunders Forløb før Bagen af hendes Haand hurtig over Øjnene.

— Hvad koster Spejlet, Hers? spurgte Jensen. Jeg skulde netop have saadant et.

— Det er solgt, Hr. Jensen, det er solgt.

— Jeg kan se paa Dem, det er Løgn, Tør De bande Gud straffe mig paa det, Hers?

— Jeg bander aldrig, Hr. Jensen, men det er solgt.

— Det er ogsaa Løgn, Hers, at De aldrig bander. Hvad stikker der Dem idag? Lad mig se Stadsen.

Jensen greb efter Spejlet, Hirsch trak Haanden tilbage.

Ved denne temmelig højrøstede Forhandling var en tyk Pranger, en af de Sjavsspillende,

kommen til Vinduet; selv Madam Jensen havde forladt Kjøkkenet og stukket Hovedet ud af det Vindue, der var nærmest den Dør, hvori hendes Mand stod; hun syntes, der foregik noget Usædvanligt.

— Sikken et Papir, der sidder bag paa Spejlet, bemærkede Prangeren.

— Der er ikke noget Papir, slets inte noget Papir paa disse Spejl, sagde Hirsch næsten grædefærdig.

— Jo Gu' er der saa, sagde Prangeren i en halv fornærmet Tone.

— Jo ved den levende Gud er der klistret et Papir bag paa, forsikrede Madam Jensen ud af Vinduet. Dersom der ikke er Kjæresteri eller saadant Noget ved det, saa vil jeg aldrig kaldes en erfaren Kone.

— Ja, men det er De, ved den søde Gud, Madam, sagde Prangeren med den mest ridderlige Bøjning, han kunde opdrive.

Paa én Gang ser man Kirsten med Skurevisken i den venstre Haand gjøre et rask Højre-om et Par Skridt hen mod Hirsch. Ved en energisk Overrumpling snappede hendes højre Haand Spejlet fra Handelsmanden.

— Hurra for Kirsten! raabte Jensen, svingede med Huen og lo, saa hans tykke Mave aftegnede Bølgebjerge og Bølgedale. Der blev De Sortepér, Grosse'r! Lad mig saa faa Spejlet, min Pige.

— Nej, De faar det ikke, Jensen, for Spejlet er til mig.

— Til Dig?

— Ja det skal Hers selv bevidne.

Og Kirsten kastede et fortvivlet-modigt udfordrende Blik paa Handelsmanden, der først besvarede det med et stupidt forbavset dito; men strax efter blev han vred og raabte:

— Ja, det har Jomfruen schk'u Ret i, at Spejlet er til Jomfruen; men det er Jomfruen selv, som siger det, og jeg siger det ikke, og jeg har aldrig sagt det. Saa kan det virkelig inte nytte, at Jomfruen fortæller Niels Nielsen i Braaby, at Samuel Hirsch er en Tosse ... og en Fæ ... og en Kvaj. Men hvis Samuel Hirsch nogensinde mer bemænger sig med Kjærlighedsgeschichter og saadant noget Vråvl, som slets inte rager en Handelsmands ordentlige Geschäft, saa gid han aldrig maa se Kone og Børn mere der hjemme i Kompagni-stræde. Ja, ja ... le De kuns ...

Og under en ny skraldende Latter, der ligesom før frembragte et stærkt Røre hos Gaardens Fjerkræ, snørede den gamle, skikkelige Hirsch hurtig sin Bylt sammen og forføjede sig bort ud gennem Mellemporten. Her standsede han et Øjeblik, slog Stokkens Dupsko mod Stenbroen, saa det gnistrede, knyttede Haanden ad sig selv og sagde:

— *Behejmôh!* Derefter forsvandt han gjennem den forreste Gaard ud paa Gaden.

Kirsten havde stukket Spejlet ned paa Brystet under sin lidt ophægtede Kjole og skurede videre, skjønt Kjedlen umulig kunde trænge til mere, men Jensen betragtede hende sveden-polisk med Tungespidsen spillende i den ene Mundvig.

— Naar skal Du saa til at balbere Dig, Kirsten? spurgte han.

Nu kunde Pigebarnet ikke mere; Graaden betvang hele hendes Legeme; hun kastede Halmvisken langt fra sig og løb hulkende gjennem Stue og Kjøkken ind i sit Kammer.

Alle de i denne Scene Medspillende betragtede hverandre gjensidig. Jensen flyttede Tungen fra den ene Mundvig over i den anden, men udtrykte nu Betænkelighed og Frygt for at have drevet Spasen for vidt; Madamen rystede misfornøjet paa Hovedet ad ham, Prangeren lettede paa Huen, kløede sig med Knoerne i Hovedet, idet han langsomt og ligesom overvejende Situationen fløjtede Melodien til

O hvis Du kjender Kjærlighedens Flamme osv.

Gaardskarlen saâ hen til Peter Buus og sagde:

— Det er kjedeligt for Dig Peter; det er nu den syvende Kjærest, de snupper fra Dig. Peter kløede sig i Siden og sukkede:

— Og hun havde dog lovet det saa bestemt.

Peter gjorde som sagt Kjærlighedserklæringer til alle de Piger, der tjente i Gaarden, og Kirsten havde altid svaret: Ja der bliver kanske Noget af det Peter, naar Du faar et Degnekald ligesom Din Fader; og da Peter mente, at man aldrig kunde vide, hvad der kunde ske i denne paa Omvexlinger saa rige Verden, havde han trøstet sig med Haabet. Nu stod han lidt og gloede hen i Luften, tog derpaa en Beslutning, snød sin Næse med Fingrene, udstødte et højt lydende Suk og gav sig i Færd med at blande Havre og Hakkelse i en Krybbe. Madamen gik ud i Gaarden, tog Messingkjedlen, holdt den op mod Solen og sagde:

— Kirsten er lige godt et ordentligt Fruentimmer; vi har aldrig havt nogen Pige, der kunde faa Tøjet saa blankt. Herre Gud, det Skrog, der er noget Galt med hende. Du søde Gud, hvor unge Tøse kan være ivrige i saadanne Dele!

Dermed bar hun Kjedlen ind.

Ude i det lille mørke Pigekammer bag Kjøkkenet, under en Trappe, sad den kjønne Kirsten paa Kanten af sin Seng, der fyldte over det Halve af Rummet, hvor der kun stod en Træstol, en grønmalet Kiste, som hun gemte sine Klæder i, og en Lervaskeskaal paa en i Hjørnet opslaaet, trekantet Hylde.

Hun havde en tændt Tællepraas foran sig paa Stolen; Flammen samlede et stærkt gult Skjær om hendes Hoved og det Papir, hun holdt i Haanden. Det havde været sammenlagt med stor Kunst i mange hinanden krydsende Læg og udstaaende Snipper til alle fire Sider, hvilke sidste havde været heftede med rosenrøde Oblater til Spejlets Bagklædning. Med halvhøj Stemme læste hun Brevet for fjerde eller femte Gang, og for hver Gang, hun havde læst det, havde hun grædt mere og mere. Brevet lød:

Kjære Kirsten! Naar Du imodtager denne kostelige Gave, som Du gav mig til Ringsted Sankt Hansmarked, ved hvilket jeg haver balberet mig mange Gange med vedmodige Følelser, da er det, fordi det aldrig kan blive til Noget med os, og Du sagde jo selv, at den Dag, jeg vilde svige Dig, skulde jeg sende Dig dette skønne Spejl tilbage, hvilket jeg herved gjør ganske lønlig gennem ovennævnte Handelsmand og Jøde S. Hirts, som haver skjult det i en gammel Bog og hemmelig vil stikke det til Dig. Men alligevel haver jeg ikke sveget Dig, ej heller vil jeg gjøre det, men Skjæbnen kan jeg ikke overvinde, thi nu kjøber min ældste Broder Jørgen Gaarden af Herskabet efter den af Ministeriet bevilgede Salgsplan, og de Gamle tage mod Aftægt, men jeg kan

faa det store Bolsted nede bag Gadekjæret, efterdi Peder Olsens Enke vil forandre sig, og Fader og Moder have talet til hende om mig, og da hun kun er to og fyrretyve Aar, er hun jo ikke saa gammel, som hun kunde være for mig, der bliver 25 efter Mortensdag. Jeg haver tænkt og grubliseret meget og vil gjerne have Bolstedet, og hvis ikke al den Kjærlighed var os imellem, vilde jeg ogsaa nok have Enken, om jeg end nødig vilde have hende; men der er dem, der ere meget værre, eftersom hun ikke er ond eller gal, men bare ser lidt vindt med det ene Øje. Og dog kan jeg ikke tage hende for medelst den Kjærlighed, som er os imellem. Tidt haver jeg tænkt: Er det ogsaa rigtigt saaledes at lade Lykke og Velstand gaa væk for Dine Øjne for en saadan Ungdomsdaarligheds Skyld, og min Fader og min Moder og min Broder og min Søster samt min Svoger Lars Larsen holder et farligt Hus med mig, samt kalder mig ikke alene et Bæst, men endogsaa et Asen, men jeg gjør det lige godt ikke. Thi jeg kom til at tænke paa Natten mellem tredie og fjerde Juledag ifjor, da vi bleve enige om Tingene, da jeg fulgte Dig hen, hvor Du tjente, fra Dansen hos Sognefogdens, og da alle de Stjerner, som den gode Gud har skabt i sin Visdom af Intet, blinkede saa blankt ned til

os og nikkede til, da Du sagde, at Du ikke elskede noget Menneske paa Jorden som Undertegnede. Dette kan jeg ikke imodstaa, og af samme Aarsag tager jeg ikke Peder Olsens Enke, nej, det være langt fra, skjønt Bolstedet er et dejligt Sted, især for den, der ingen Gaard kan faa. Men lige godt kunne vi aldrig komme sammen, thi nu maa jeg tjene for Karl, saa længe jeg lever, og selv om jeg kunde faa et Hus, det vilde jeg ikke nedværdige mig til, thi baade min Fader og min Farfader, ja ogsaa min Morfader have været Gaardfolk, saa det vilde være for kreperligt for mig. Dette skriver jeg med Graad, kjære Kirsten, thi jeg skal aldrig glemme vores Kjærlighed, ikke heller, at Du tog ind at tjene paa Beværtingen i Kjøbenhavn, for ikke at vi skulde høre alt det Sludder og Vrævl i Byen om os To. Og nu kan de gjøre dem saa gale, de vil, især min Svoger Lars Larsen, som der er et ondt Sind i, og som er meget hævn-gjerrig paa sin Familie; jeg tager ikke Peder Olsens Enke, naar jeg ikke kan faa min højtelskede Kirsten. Dette Sorgens Brev sender jeg med merommeldte Jøde, for jeg vil ikke indlevere det paa Kantoret i Ringsted, saa som Litsenbroderen Anders Kristensen er fra vores By og en Stifsøn af Smeden, saa jeg af den Aarsag kunde komme

til at høre Sludder og Vrævl om os begge to. Lev nu inderlig vel og bevar Din Helsen, som er det fornemste, jeg er Gud ske Lov rask, skjønt jeg er Din til Døden tro og ulykkelige

Niels Nielsen
Ungkarl.

Det var blevet over Middagstid, og endda havde Kirsten ikke vist sig.

— Det gaar dog ikke an, at hun rent forsømmer Arbejdet, sagde Madam Jensen.

— Se ind til hende, Mutter, og se, om Du kan faa de Kjærlighedsærter klarede, sagde hendes Mand.

— Ja det er en skikkelig Pige, tro er hun, og hun svarer aldrig, sagde Madamen.

Hun aabnede rask Døren til Pigekamret; Kirsten sad i samme Stilling; Lyset var brændt helt ned i Stagen, men hun læste og græd, græd og læste som før.

— Tør Dine Øjne, min Tøs! sagde Madam Jensen; de snavs Mandfolk er s'gu ikke det værd. Kom hid med Brevet — naa nu gaar Lyset ud — jeg henter Kjøkkenlampen.

Viljeløs lod Kirsten sin Madmoder tage Brevet. Madamen satte sine Briller paa, holdt Brevet langt paa den anden Side Lampen og var vel en Time om at dechiffere det,

men under Akten randt Taarerne ned ad hendes Kinder; hun aftørrede dem med Underarmen under det opsmøgede Ærme.

— Aa Herre Gud! sagde hun, da hun endelig var færdig, det er, som det kunde være Jensen og mig lyslevende i vores Ungdom. Se jeg var nu rigtignok Gaardmandsdatteren og han Husmandssønnen, men han tog til Kjøbenhavn og blev Gaardskarl; jeg tog med uden videre, for i Ungdommen kan man saa daarligt holde igjen mod saadant Noget, siden gaar det saa magesløst let med at gjenne det fra sig. Men det varede mange Aar, inden vi kom sammen, saa Forgyldningen var gaaet af os, men man skal s'gu ikke gifte sig for Stadsens Skyld, min Pige; — naa — og vi har aldrig hverken slaaedes eller rivedes, om der ogsaa kan falde et Ord af og til; for det er jo det Slemme ved en Værtshusmands Stilling, at han skal drikke med Alle, og det gjør Mændene arrige til Aften og dvaske til Morgen. Gaa nu til Dit Arbejde, min Tøs, kanske kan det Hele blive godt.

Det var sent om Aftenen; de liggende Gjæster vare gaaede i Seng, de siddende havde forladt Lokalet. Jensen havde faaet Ild paa en Cigar og sad i Skjortærmer i Sofaen midt for Bordet og nippede til et Glas dampende

Punsch; Madamen sad og syede paa hans Stadsbenklæder, som vare løbne op, og som den næste Dag skulde bruges til at følge Lig med. Der var en usædvanlig Højtidelighed udbredt over Jensen; han beredte sig til at træde op som den patriarkalske Husbond; han skulde ifølge sin Pligt præstere noget Højtideligt, men denne Genre laa ham noget fjern.

— Kirsten! raabte han hen mod den halv-aabne Kjøkkendør.

Kirsten „stillede“ foran Bordet, lige over for Jensen, med sin Tøræklud i Haanden.

— Du har, om jeg saa maa sige, altid været en retskaffen Pige, sagde Jensen, og det er ikke saa let paa et Sted som dette, hvor man er nødt til at skjænke for alle Slags og høre al Slags Snak og Vidtløftighed. Se ... ja ... det var nu det. (Jensen sukkede og styrkede sig til Fortsættelsen ved at nippe til Punschen.) Og saa har det jo, man kalder Skjæbningen, Forsynet, eller hvad Satan det nu er, lavet det mestendels med Dig og Karlen derude i Braaby, ligesom den gjorde det med Mutter og mig; ja det er, om jeg saa maa sige, s'gu helt bevægeligt at tænke paa det. Men jeg synes, at I skal have nogen Fornøjelse og Glæde i Jere Ungdoms Dage og ikke gaa og glo saa længe paa hinanden ... Ja, ser Du Kirsten, det blev jo kun til Tøse mellem Mutter og mig, og dem har vi jo opdraget til de finere

Fornemmelser, saa de ikke duer til at passe en jævnere Beværtning, for i Skolen har de jo skrevet fransk Stil, og det kunde jo aldrig blive dem til Nytte ved vores Profession. Men se Alt det rager nu slet ikke det, jeg vilde sige . . .

— Nej det er s'gu sikkert, sagde Madam Jensen, men Du har altid gjort meget mere Vrævl, end der behøvedes, og Du skulde jo ikke tale om os, men om Kirsten.

— Det er redelig sagt. Sér Du Kirsten, han, Dit Menneske, kan vel skrabe et Par Tusind Daler sammen?

— Jo — o, det kan han vel, svarede Kirsten og saâ spændt paa sin Husbond.

— Ja, ser Du, Mutter og jeg er jo rørige endnu, og jeg fornøjer mig ved Beværtningen, men Mutter hun siger jo, at Snapseriet lægger for megen Tælle paa mine Ribben, og at jeg let kan faa Poppelsislag, saa det kan nok hænde, at det var sundere, at han — Din . . . ham — derude — kom til at drikke til Pægls med Prangerne og Slagterne; han har jo Ungdommen for sig. Vi har jo da lidt til bedste, og hvis vi bliver kjede af at hvile os, kan vi jo tage en roligere og pænere Beværtning, hvor der ikke skjænkes tørre Snapse. Saa kan jo Du og han . . . hvad hedder han . . . ja vel, Niels Nielsen komme sammen og overtage disse hersens. Mutter sagde jo før til

mig, at det vilde være en god Gjerning, som kanske kunde gjøre mig kvit med Vorherre for megen Utuskeagtighed, som jeg kan have bedrevet i Tidernes Løb.

Jensen drak nu Punschen helt ud og tørrede sig om Panden; den megen Veltalenhed havde anstrængt ham. Han afsluttede sit Foredrag saaledes:

— Saa kan de bøvede Gaardmænd i Braaby ærke sig; for en Gjæstgiver i Kjøbenhavn rangserer s'gu dog over en skidt Bolsmand paa Landet. — Maa jeg saa kysse Kirsten, Mutter?

— For mig gjerne, sagde Madam Jensen med en overlegen henkastende Haandbevægelse.

Kirsten gav sin tykke Husbond et ærlig ment Smækkys og tørrede sig bagefter om Munden.

— Det smagte nok som stegt Flæsk, sagde Madamen foragtelig til Kirsten.

— Med opstuede Kantøfler til, sagde Jensen og tog sin Kone om Livet, men hun vrissede og sagde:

— Du lugter af Puns.

Det behøver næppe at tilføjes, at Niels Nielsen strax gik ind paa Arrangementet. Da det rygtedes i Gaarden, vare Alle glade; kun Peter Buus fik et lille melankolsk Anfald, og

Dagen før Kirstens Bryllup stak han hende et Halvark i Haanden, ned ad hvis Folioside han havde skrevet med vældige Bogstaver:

Jeg haver Elsket dig saa saare;
jeg Græder bitterlig en taare;
af alle Piger her i Gaarden,
dog Yndeligst du haver vaaren,
og Aldrig skal jeg Glemme dig,
selv naar jeg er i Himmerig.

Forbintlist

P. Kristiansen Buus.

Acsistent.

KAGEPIGEN.

I.

Det var en Søndag Morgen Klokken sex, først paa Sommeren. Gadens Brostene vare endnu en Smule fugtige af en Natteregn, og det stærke Lys gav dem en blank Kobberglans, hvori hvide Stjerner gnistrede. De lilla Røg-søjler stod ud af de hvide Skorstene med et langt lige Skaft og et lille Koronament, der mindede om joniske Voluter, inden de udslettedes i Luften. Hist og her saâ man bag de brandgule eller sorterøde Tegltage Gaardenes eller Havernes Popler staa stivt op i det Blaa som Minareter; ikke en Vind bøjede deres øverste smidige og tynde Kviste. Farverens Skilt, det store mørkeblaa Stykke Vadmél, laa dvask viklet om sin Stang i samme Stilling, som det sidste Vindpust havde givet det, det gad ikke rette sig ud i Faneform. En Kat gled ud gjennem det Hul, som en i Porten løbende Rendesten dannede midt imellem de lukkede Portfløje; den saâ sig om, som om den ventede, at Et eller Andet ude fra skulde give den Initiativet til

Et eller Andet, men da Intet syntes at vise sig, strakte den sig, gabede og smøgede sig derpaa dovent langs med Husrækkens kønrøgfærvede Sokler.

Søndag Morgen sætter Folk i en vis forventningsfuld Stemning. Man har fri, i al Fald en Del af Dagen; man skal jo mere sig, og Folk spejde ligesom den nysomtalte Kat efter, at Et og Andet skal byde dem den atraaede Morskab. Stundom gaar hele Formiddagen hen med at vente; naar saa Eftermiddagen kommer, resignerer man, gaar ud at spadserere ad de vante Gader, Veje og Stier, alene eller i Selskab med Kone, Børn, Venner eller Kammerater, ser paa hverandre, gaber og ærgrer sig over, at man ikke morer sig, og over den spilte Fridag. Intet frembyder et mere tro Billede af en begyndende Filisteralderdom efter et tomt hendrysset Ungdoms- og Manddomsliv end de spadserende Grupper, man møder en Søndag Eftermiddag. Selv de pyntede Tjenestepiger, der sidde og glo i Dagligstuevinduerne under Herskabets Fraværelse, se ud, som de sov indvendig.

Nu var det imidlertid i Begyndelsen af Dagen; Alt havde endnu et vist festlig Præg. Butikssvenden stod i Døren med stive Flipper og ren Krave og blæste Ringe af Cigarrøg ud i Luften, der var saa stille som et Mosevand; lad først Klokken blive ni, lad ham faa smækket

Butiksdørene i og kastet det hvide Forklæde, der dækker Søndagsfrakken, saa ... det kan nok være, at „den skal stryge“. Der staar den tykke Farver i det aabne Vindue med en ren ulden Nattrøje og rene Bommesis Underbenklæder og barberer sig ved et Spejl, der hænger paa Vinduesposten; saa længe han barberer den højre Side af Ansigtet, vrænger han Munden til venstre, og omvendt; medens Ragekniven arbejder paa eller under Hagen, løfter han Næsen hovmodig i Vejret og sætter en Mund op, der ligner Bagen paa en stegt Gaas. Lad ham først faa gjort Toilette ... saa ... ja ... saa er han dog kommen lige saa vidt som sin Gjenbo Kobbersmeden, der staar søndagsklædt i sin Port, skræver ud med Benene og glôr op ad Gaden, ja lige saa vidt som jeg, den latinske Dreng, der er hjemme og skal more mig fra Lørdag til Søndag Aften og saa tilbage til den tre Mil borte liggende Kjøbstads lærde Skole og Opdragelsesanstalt, og som sidder overskrævs paa Jernrækværket, der pryder Stentrappen paa min Moders, Lotterikollektricens, Hus. Foreløbig har Kobbersmeden og jeg den fælles Beskjæftigelse at glo, snart til højre, snart til venstre, snart op mod Torvet, snart ned mod Indkjørselen til Byen, men hidtil have vi ikke opdaget andre Fænomener end bonde- og kjøbstadklædte Tjenestepiger, der spærre Gaden

paa langs og paa tværs med Kurve, Mælke-spande eller Pakker med Urtekramvarer paa Armen eller i Haanden. Naar de passere os, hilse de med et tvært Nik, som Kobbersmeden og jeg dvask besvare, medens Farveren, hvem hans Beskjæftigelse hindrer i at nikke, siger: „God Dag, god Dag“ skalamæssigt, begyndende med en dyb og endende med en høj Tone.

Da glitrer der noget Broget i det stærke, blændende Sollys langt nede, midt paa Gaden, op mod Torvet. En lyskarmoisinrød Kjole, et hvidt Forklæde af stift klart Tøj, et grønt Livbaand og brune Nakkebaand, som en rask Gang sætter i en flagrende Bevægelse, rykker nærmere og nærmere. Det er et Pigebarn — hvor gammel kan hun vel være? Fjorten Aar anslaar jeg hende til. Hun er temmelig spinkel og slank af Lemmer, trods den næsten udvoxne Overkrop; de smalle Fødder i de graa Brunelsstøvler bevæge sig smidig paa de fine Ben med hvide Strømper, som skimtes under den halvkorte Kjole; mørkebrune naturlige Krøller danse paa den hvide Hals med det blegrode Halsbaand af eftergjorte Koraller. De brune Øjne, der sad paa en Grund af hvidblaa Email, spillede muntert omkring; fra den Kurv, hun bar paa Armen, og som var dækket af en hvid Serviet, udgik en liflig Duft af frisk bagte Butterdejgskager, i hvis Midte jeg anede en lækker Klat Sveskekompot

som Himmerigsmundfuld — for den Delikatesse sværmede jeg endnu i mit sextende Aar. Men dette Indtryk fik næppe Tid til at naa min Bevidsthed; thi i samme Stund, de bevægelige Øjne et Sekund ramte mig, følte jeg et Stød, saa jeg nær var trimlet baglængs ned ad Rækværket. Der var noget ved hende af den Berider- eller Linedanserromantik, som er saa uimodstaaelig for Drengene; den brogede Dragt, den dansende Gang, de til alle Sider hilsende og smilende Øjne, den smidige Taille — ja hvad véd jeg? — rykkede mig ind i en berusende, exalterende Atmosfære; jeg fandt, jeg burde gjøre Et eller Andet, noget Dristigt, noget Ridderligt, og i en Fart kunde jeg ikke hitte paa nogen anden Idræt end kraftig at tage fat med begge Arme paa den horisontale, øverste Del af Rækværket og slaa en Volte til venstre, som det hedder i det gymnastiske Sprog, saa Benene stod lige ud i Luften, parallele med den Jernstang, hvori jeg holdt mig. Springet gjorde jeg nu meget smukt og kunstrigtigt; men hvad enten jeg ikke havde beregnet det høje Fald til den anden Side, eller jeg snublede paa de høje Stene, nok er det, jeg faldt ned og satte mig paa Stenbroen, da jeg vilde sætte af i Springet. Jeg hørte en Latter vældig klinge, og da jeg kom paa Benene, så jeg Pigebarnet et Stykke nede med Ryggen mod mig; hun havde sat Kurven

paa Jorden og stod stille midt paa Kjørebanen, forover bøjet af Latteren, der smeldede som Piskeknald hen ad Gaden.

— Hvad var'et? hørte jeg Farveren raabe over til Kobbersmeden med en Stemme, der tydede paa, at han havde vrænget Munden til den ene Side.

— Det var Fru Stenbergs Søn, der faldt paa Enden, sagde Kobbersmeden aldeles flegmatisk.

— Naa, sagde Farveren beroliget.

Nu var Konversationen kommen i Gang tværs over Gaden.

— Det er en fjantet Tøs, Madam Gattis — hende Kagetøsen, raabte Kobbersmeden over til Farveren, som jeg saâ var færdig med at barbære sig.

— Det er jo ogsaa en halv Jødetøs, sagde Farveren.

— Nej, Gu' er hun ej. Faderen var jo en Taliener.

— Ja det kommer da ud paa Et.

— Nej Gu' gjør det da ej. Alle Jøder er da ikke Talienere. Der er nu Moses Levison, han er jo fra Skjelskjør.

— Men alle Talienere er s'gu Jøder, sagde Farveren. Det turde Kobbersmeden ikke modsiges og slog derfor ind paa et andet Thema.

— Kristian Petersen, Brændevinsmanden, har faaet sig et Par nye Bæster.

- De røde? Ja dem har jeg nok set.
- Det er et Par rigtige Køer.
- Ja det er de Fanden sla' mig.
- De er gode nok til hans Kjælling, der er lige saa storsnudet, som hun er lavbenet.
- Ja det skal den levende Gud vide, bare altfor gode til den Gravso.

Dermed standsede foreløbig Samtalen over Gaden, og jeg begav mig ind i Huset, inderlig krænkhet over min uheldige Præstation. Latteren fra hende, hvem jeg havde villet gjøre Indtryk paa, lød i mit Øre med irriterende Drilleri. Med mørk Alvor satte jeg mig ved Kaffebordet lige over for min Moder og lod mine Tænder med arrig Energi sønderslide tre Toskillings Kryderboller. Nu maatte jeg have Oprejsning for min Tort — Hævn — ja hvem skulde jeg hævne mig paa? Foreløbig gik jeg ned i Haven og så mig om, om Noget skulde tilbyde sig. En af vor Nabos, Rebslagerens, Dreng sad paa en Bænk i den ved Siden af vor liggende, for længst til Reberbane omdannede Have. Han øvede sig i, som det da kaldtes, at spytte Langspyt, saaledes at det fugtige Projektil gik imellem to Fyrrestave paa Gitteret mellem vor og Rebslagerens Grund og ramte — eller dog sigtede efter — Stammen paa et ungt Kirsebærtræ, der stod lige inden for Hegnet. I min daværende Stem-

ning fandt jeg, at denne Sport var et utilbørligt Indgreb i Ejendomsretten.

— Spyttter Du ind i vores Have, Din Svineplanet? raabte jeg med udfordrende Røst.

Drengen svarede med Götz von Berlichingens bekjendte Replik.

Med værdig Ro pegede jeg ud imod Marken, langs hvis Rand der gik en Sti, hvortil der førte Laager ud fra Haverne. Rebslagerdrengen forstod denne Gestus, der betød det Samme, som naar en Ridder i Middelalderen kastede en Handske til en anden. Vi begav os ud paa Marken og sloges i Nærværelse af en fire, fem Dreng, der efterhaanden kom til og med Tilraab opmuntrede Brydekæmperne.

Rebslagerdrengen fik mig først kastet paa Ryggen, lagde sig oven paa mig og dængede mig med Næveslag, som jeg parerede saa godt, jeg formaaede; de, der saâ til, applauderede allerede hans Sejer, men jeg samlede mig til en Kraftanstrængelse og fik mit ene Knæ stemt saa stærkt mellem hans Ribben, at Vejret gik fra ham, og, idet jeg benyttede mig af denne Mathed hos min Modstander, snoede jeg mig ud over ham og kom oven paa, og da jeg havde bearbejdet ham med et Par Slag af de knyttede Næver, erklærede de selvskikkede Kampdommere, at vi vare lige stærke, eller, som det hed, at den Ene ikke kunde gjøre den Anden Noget. Imidlertid gik vi af cere-

monielle Hensyn hver til sin Side ad Stien uden om Byen, saa Rebslagerdrengen vendte tilbage ad den ene, og jeg ad den anden Byende, begge svedende og med Linnedet forkrollet som en Karklud.

Da jeg kom hjem, gav min Moder sig til at græde og sagde, at jeg gjorde hende aldrig Andet end Sorg og Tort. Slaas og gjøre dumme Streger kunde jeg, men naa højere op fra min Fuxeplads i Klassen kunde jeg ikke. Min Moder var brystsyg og led stadig af en mat Irritabilitet i Sindet. Jeg var saa vant til at faa Skjænd, at det gled temmelig let af mig, og for hendes Svagelighed havde jeg som en sund og tankeløs Dreng ikke synderlig Øje; jeg var saa vant til, at hun skrantede, at det ikke faldt mig ind, at det kunde være anderledes.

Da vi havde spist til Middag Klokken tolv efter god, gammel, kjøbstadborgerlig Skik, drev jeg ud i Byen. Jeg var stadig behersket af Morgenens erotiske Indtryk og havde den Plan at gjenne dets Gjenstand.

Jeg vidste godt, at hun existerede; jeg kjendte jo alle i den lille By. Men jeg havde ikke set hende, siden vi begge vare smaa. Jeg vidste, at Moderen var Enke og holdt Rulle samt drev en lille Konditorforretning; om Faderen havde været Jøde eller Italiener eller begge Dele, var jeg ikke i Stand til at afgjøre;

ning fandt jeg, at denne Sport var et utilbørligt Indgreb i Ejendomsretten.

— Spyttter Du ind i vores Have, Din Svineplanet? raabte jeg med udfordrende Røst.

Drengen svarede med Götz von Berlichingens bekjendte Replik.

Med værdig Ro pegede jeg ud imod Marken, langs hvis Rand der gik en Sti, hvortil der førte Laager ud fra Haverne. Rebslagerdrengen forstod denne Gestus, der betød det Samme, som naar en Ridder i Middelalderen kastede en Handske til en anden. Vi begav os ud paa Marken og sloges i Nærværelse af en fire, fem Dreng, der efterhaanden kom til og med Tilraab opmuntrede Brydekæmperne.

Rebslagerdrengen fik mig først kastet paa Ryggen, lagde sig oven paa mig og dængede mig med Næveslag, som jeg parerede saa godt, jeg formaaede; de, der saâ til, applauderede allerede hans Sejer, men jeg samlede mig til en Kraftanstrængelse og fik mit ene Knæ stemt saa stærkt mellem hans Ribben, at Vejret gik fra ham, og, idet jeg benyttede mig af denne Mathed hos min Modstander, snoede jeg mig ud over ham og kom oven paa, og da jeg havde bearbejdet ham med et Par Slag af de knyttede Næver, erklærede de selvskikkede Kampdommere, at vi vare lige stærke, eller, som det hed, at den Ene ikke kunde gjøre den Anden Noget. Imidlertid gik vi af cere-

Stakitværker og gave frit Indblik til de med Kjøkkenurter beplantede Bede med et mindre Blomsterparti nærmest op mod Huset, men med en Mængde gamle, blomstrende Frugttræer, der havde Raad til at overdrysse Gangene med en fin Sne; atter andre bar kun svage Spor af at have været Haver; dels havde man bygget Baghuse, Ladebygninger, Smedier eller andre Værksteder ud i dem, dels vare de forsømte og tilgroede, saa gamle, gølge Stikkelsbær-, Ribs- og Solbærbuske vare skudte højt i Vejret og havde dannet et tæt sammenslynget Krat, op over hvilket halvt udgaaede Æble-, Pære-, Blomme- og Kirsebærtræer løftede deres sygelige, opløbne, helt blomsterløse og halvt bladløse Grene. Af denne sidste Art var Haven, der hørte til det Hus, hvori Rulle- og Kagekonen boede. Der var ikke engang noget Stakit ud mod Stien; et lavt Jorddige, der i sin Tid havde gjort Skjellet, havde næsten fyldt Grøften foran og havde nær taget nogle Buske med i Faldet, saa de laa skraat ud over den lille Sænkning, der endnu antydede Grøften. Jeg stod først og rekognoscerede Terrainet. Efter en kort Betænkning borede jeg mig ind mellem Buskenes tætte Væv, og da jeg var kommen saa vidt, at jeg havde Udsigt over den lille, tilgroede Have op til Huset, lagde jeg mig paa Maven. Der var ikke et Menneske at se, Alt var stille,

ingen Vind susede i Buske og Træer. Paa én Gang aabnes en Laage fra Gaarden, og jeg ser Madam Gattis store og svære Krop, i rødt Skjørt og hvid- og bruntribet Nattroe samt med et rødt Lommetørklæde over Hovedet, fare ud i Haven, skræve over de purrede Lavendelbuske, der endnu dannede en forfalden Grænse mellem de tilgroede Gange og fordums Urtebede, og raabe i en lidet afsleben sjællandsk Dialekt:

— Rosaura, Din skabede Unge, hvor Satan er Du? — Ro — sau — ra —! Nej nu har jeg aldrig i mit Livs skabte Dage set noget saa Mageløst. Sidder ikke det Utuske oppe i Gravenstenstræet med sine gode Klæder paa! Vil Du komme ned og det strax.

En kaad Latter, som jeg desværre godt kjendte, lød oppe fra Æbletræet, og nu så jeg noget Karmoisinrødt blinke frem mellem grønne Blade og hvide Blomster.

— Griner Du? Vil Du ikke agte mig, Dit visne Skidt? Saa skal Du ogsaa faa saa mange Hug, Dit Liv kan taale.

Dermed rev Madamen en stor Stave, der tidligere havde tjent til Snittebønnestang, op fra et af Ukrudt overgroet Bed og pirrede op i Træet. Det rystede der oppe, saa en Regn af Blomsterblade dryssede ned, og det Karmoisinrøde flyttede sig hurtig højere i Vejret.

Latteren lød igjen og fulgtes af en Sang paa en bekjendt Melodi:

Jeg klavrer, som jeg vil, omkring,
haha, haha, haha!
Jeg bryder mig om Ingenting,
Mama, Mama, Mama!
Kravl op, kravl op paa denne Gren
og fang mig, om Du kan;
men vogt paa Dine tykke Ben,
der nede staar en Mand.
Hu hej for mig og Dig, Mama!
Aa, kunde Du mig bare ta',
saa tog Du mig, saa tuded jeg,
og hvined op i vilden Sky,
saa grined' højt den hele By.
Hurra, hurra, hurra!

— Nej saa skulde da ogsaa ... lød Moderens Stemme grædende; jeg arme ulykkelige Meneske! Ja der kunde da ikke falde Andet end saadant et taab'ligt Kræ efter saadan en Barias og Komediantspiller af en Fa'er.

Dermed gik Madamen, med lange Skridt og med sin Snittebønnestav, skjældende og smældende ud gennem Laagen til Gaarden.

Jeg havde forholdt mig ganske stille, men hele Scenen havde sat mig i en fantastisk Stemning. Da Terrænet var frit ved Madamens Bortgang, slog jeg de raslende Grene og Blade til Side og løb hen mod Æbletræet. I et Spring var jeg oppe paa det Sted, hvor Grenene første Gang kløvede sig. Et kort

„Uh“ lød der oppe fra, og midt imellem de blaagraa Blade og hvide Blomster saâ jeg et Par Øjne, der skinnede med en metallisk, rovdyragtig Glans ned paa mig. Jeg var som besat og klavrede højere i Vejret; Pigebarnet flygtede; det var en gennemgaaende Rysten af det gamle Æbletræ; tørre Grene knak og faldt raslende til Jorden; en Sky af hvidt Blomsterfnug dryssede vildt omkring og bedækkede mit Hoved, mine Klæder og mine Hænder. Til sidst kunde Pigebarnet ikke komme højere; nu sad hun ængstelig krøben sammen med Hænderne om et Par tynde Grene, det ene Ben siddende fast i en snæver Gaffel og det andet med den graa Støvle dinglende ud i Luften.

Mine Kinder vare som Ild, jeg kunde mærke mit Hjerte banke op i Halsen; jeg lod mine Øjne glide omkring; Lyset sitrede blændende gennem Grene og Løvværk; jeg var som beruset.

— Jeg falder, det knækker, lød Pigens Stemme næsten grædende, da jeg var hende ganske nær.

Men der var Intet, der knak, og da jeg saâ hende ind i Ansigtet, var der ikke Spor af Graad. Hendes mørkerøde Læber havde aabnet sig, saa de hvide Tænder tindrede bag ved dem, og ud imellem dem stak en purpurrød Tungespids. Da vore Øjne mødtes paa nært Hold, lo hun.

— Hvad saa? sagde hun med en knibsk Grimace.

— Jeg vil have et Kys, sagde jeg resolut.

Hun lo igjen, og jeg saâ, at hendes Blik fæstede sig paa min venstre Haand, der klamrede sig om den højeste af de Grene, hvori jeg holdt mig fast, og som næsten berørte Nederdelen af hendes Kjole. Der laa et stærkt Begjær i det Blik. Hun prøvede med et Ryk de Kvistes Styrke, i hvilke hun holdt sig fast, derpaa slap hun med den ene Haand og svang sig ned imod mig, idet hun med det frie Ben fangede et lavere Støttepunkt mellem to Grene. Hendes nøgne Skulder strøjfede min Kind, dens kølige Fugtighed formelig isnede ned igjennem mig, vore Læber mødtes, men hendes Øje beholdt den samme kolde Glans. Hendes højre Haand tog mig om det venstre Haandledd og lod sig langsomt glide ud over mine Fingre, saa gav hun sig til at dreje paa en lille Guld-ring med en rød Agat i, som jeg bar paa Ringfingeren. Det var en Konfirmationspresent fra en gammel Tante.

— Tag den, sagde jeg, idet jeg slugte hende med Øjnene.

Hun saâ paa mig, som hun ikke troede, at jeg mente, hvad jeg sagde.

— Tag den, sagde jeg igjen, højt og bestemt.

Som en Kat, der snapper et Bytte, rev hun Ringen af min Finger, og med en Abes

Behændighed hængte hun sig fast med begge Armene, greb et Støttepunkt med Benene og entrede ned ad Træets Stamme med Ringen i Munden. Jeg efter hende. Men inden jeg naaede Jorden, var hun næsten oppe ved Laagen, der gik ind til Gaarden. Da jeg styrede mine Skridt der hen imod, løftede hun advarende den ene Haands Pegefinger og berørte Klinken med den anden Haand. Jeg stod raadvild. Hun vinkede ud ad mod Markstien. Langsomt gik jeg ud mod Havens Udkant, vendende mig om efter hende. Hun stod bestandig med Haanden paa Klinken, men nu løftede hun den anden Haand i Vejret, hun havde sat Ringen paa Pegefingeren, som hun holdt i Vejret. Der sad min Ring og gnistrede mod Solen.

Bedøvet, fortumlet, overvældet ravede jeg hjem ad Stien. Haverne gled forbi mig som i Drømme; de dannede en underlig lang grøn Stribe med hvide og farvede Klatter i. Det var, som Luften stillede sig i Vejen for mig, og som der var Noget, jeg maatte skyde til Side for at komme frem, men som bestandig veg tilbage for atter at stille sig op i en kort Afstand. Saa havde jeg en Fornemmelse, som jeg bestandig skulde op ad Bakke, løftede det Ben, som jeg satte frem, og var flere Gange ved at snuble. Det varede en Evighed, inden jeg kom hjem. Da jeg indaandede den hjemlige Luft i Stuen, kom jeg til min Be-

sindelse. Diplomatisk vedblev jeg at holde min venstre Haand i Buxelommen af Frygt for, at min Moder skulde opdage, at Ringen var borte. Jeg drak The, og efter en halv Times Forløb holdt foran Huset den Vogn, der skulde kjøre mig til min Skoleby.

II.

I Skolen havde jeg været en doven, paa Opdragelsesanstalten en udisciplineret Dreng. Det havde været til Sorg for min Moder, hvem det var umuligt at opnaa Gratistplads eller Legater for mig. Hun sad i smaa Kaar; min Fader, en i sin Tid afskediget Infanterilieutenant, døde som Toldkontrollør i min Fødeby, da jeg var fem Aar; hans Enke maatte leve af sin lille Pension og det tarvelige Udbytte af en Lotterikollektion. Lidt Hjælp fik hun fra sin Broder, en midaldrende ugift Overretsassessor i Kjøbenhavn; han betalte blandt Andet Kost- og Skolepenge for mig. Jeg følte mig alt Andet end taknemmelig stemt imod ham, thi det var ham, der ved et foragteligt Skuldertræk paa én Gang havde gjort det af med mit Ønske om at maatte blive Officer, og min Moder, som allerede den Gang var svagelig og altid havde været vant til at se op til denne Broder, havde strax indvilliget i

at sætte mig til Studeringerne, som han lovede at ville sørge for, at jeg fuldendte.

Skolen og Opdragelsesanstalten havde til Rektor en da aldrende Mand. Han havde i sin Ungdom gjort en glimrende filologisk Examen, havde Ord for at have Sans for Poesi og Kunst og besad den tilbørlige Højde og Drøjde, som ofte betydelig letter Avancementet til de overordnede Poster. Hans Holdning bar altid Præget af officiel, repræsenterende Værdighed; hans blanke Pande højnedes af Forhovedets Skaldethed; et Par glat fremad kæmmede graa Bakkenbarter, en imponerende dobbelt Hage, Guldbiller under de endnu sorte Øjenbryn paa den lidt krumme, vel formede Næse virkede med til at fremkalde det samme fornemme Indtryk. Han udtrykte sig i en sleben, korrekt Stil, der skyede alle individualiserende og populære Udtryk; han sagde aldrig: de og de Anmærkninger i den latinske Grammatik „springes over“, men de „forbigaas“. Naar han, hvad ikke skete hyppig, vilde uddele et Ørefigen, tog han omhyggelig sin store Signetring af og pudsede den, lagde den paa Kathedret og tørrede sine Hænder med sit røde Silkelommetørklæde, inden han skred til Exekutionen, som altid fulgtes af en Prædiken, hvori han fortalte os, at det Ethiske var Tilværelsens Grundstrømning, og det Individ, der lod sig drive til Siden for denne, var

som et redningsløst fortabt Vrag. Han førte altid Pligten i Munden, men selv tog han sig Sagerne meget let. I de højere Klasser, hvor han læste Latin, kom han tidt tre Kvarter for sent; den meste Del af Dagen tilbragte han liggende paa sin Sofa med Cigar i Munden og en Avis eller en Morskabsbog paa Maven. Han kunde, hvad han skulde, paa sine Fingre; han oversatte fra Latin med Lethed, endog med en vis sirlig Udpensling, men han kjedede os forfærdeligt, thi der kom aldrig en Spøg, aldrig en til Disciplenes Individualitet rettet Ytring; han fremstillede altid det upersonlige Begreb Rektoratet. Paa lignende Maade teede han sig over for Lærerne: filologiske Kandidater, der havde Forstand paa alt Andet end paa at undervise Børn, theologiske dito, der ventede paa Befordring til et Præstekald, et Par gamle *Candidati philosophiæ*, der fik de Timer, som ingen af de Andre gad have; de havde alle Respekt for ham; jeg tror, det var hans Korpus, der var Skyld deri. Den dygtigste Personlighed, Inspektør, der trods sin raa kaserneagtige Manér var mest afholdt af os Drengene, vistnok fordi der var en Art plebejisk, underofficersagtig Humor over ham, der kunde ytre sig i en halv gemytlig Udskjælden, hvori han ingenlunde undgik drøje, ikke engang sjofle Ord, stod derimod noget anderledes over for Rektor. Ham gik han

med under Armen og talte fortrolig hviskende til; han kom til hans Middagsselskaber med Amtmanden, Byfogden, Herredsfogden, Provsten o. s. v., og her skal Rektor have udfoldet Liv og en vis Aand i den Heibergske Skoles Stil; han var en fin Kjender af Vin og Mad, og uagtet han var forgjældet og stadig i Pengeforlegenhed, holdt han en udsøgt lille Vin-kjælder. Hans Udmærkelse af Inspektør havde sin Grund i, at denne styrede den hele Opdragelsesanstalt uden for Skoletiden med fast Haand og ydre Punktlighed og fritog sin Chef for det ubehageligste Arbejde.

Intet kunde give mig Lyst til at bestille Noget. Undervisningens tørre Methodik og abstrakte Form, der lededes af Personligheder, som talte ud over Hovederne paa os, frastødte mig instinktmæssig. Jeg hørte sjælden efter, men morede mig med i Fantasien at lave noget Burlesk ud af det Hele; jeg forestillede mig, hvorledes Rektor vilde tage sig ud, hvis han stod splitternøgen, hvorledes det vilde klæde Religionslæreren, hvis man maskerede ham som Pjerrot, hvorledes den sølle forkuede Adjunkt, der læste Dansk med os og plagede os med „Dispositioner“ til Stilene, vilde te sig i Klassen, hvis hans store, tykke, rød næse Kone, der tyranniserede ham hjemme, viste sig i Døren i sin mest opbragte Sindsstemning. Og paa „Kammeret“, hvor fire eller fem

Drenge boede sammen, tilbragte jeg Læsetiden dels med at sove, dels med alskens Fantasterier; jeg tænkte mig den Kvindeskikkelse, der sidst havde ramt mit sextenaarige Hjerter paa et Skolebal, eller blot efter at jeg havde mødt hende paa en Spadseresti, i gribende Situationer, hvoraf jeg ridderlig friede hende ud, og som Løn tildrømte jeg mig et Kys eller et Favntag. Man kan nu let forestille sig, at mit nys oplevede Søndagseventyr i min Fødeby aldeles fyldte mig i de dødstille Læsetimer i den lille, høje Stue, hvor de tre Lys paa det store runde Bord lod de højeste og yderste Dele af Værelset i Tasmørke, og hvor af og til en Pen kradsede hen ad et Stilebogsblad for strax efter at sættes bag Øret under Forfatterens møjsommelige Meditationer; jeg var i Fantasien langt borte — jeg var i Æbletræet.

Jeg sad der ganske stille; jeg lod Blomsterbladene med sagte Sitren overdrysse mig; jeg lod Sollysets Skygger lege Tagfat paa Bagsiden af Bladene; jeg badede mig i den skyggefulde Kjølighed; Lysblink rislede ned over mig gennem Hullerne i Løvtaget og spættede mine Klæder og mine Hænder. Og oven over, højt oppe mod Toppen sad den brunøjede Pige; jeg kunde høre hendes Kjole rasle mod Blade og Kviste, men jeg ventede og ventede, nød i lange, lange Drag den spændende Opsættelse af hint Lyksalighedens Øjeblik, der dog —

det vidste jeg — maatte komme, naar jeg satte mig i Bevægelse for at klavre op efter hende. Saadan gik de halvtredie Times Læsetid; af mine Drømme vaktet jeg først ved Madklokken, der kaldte os ned til Nydelsen af Smørrebrød, hvorpaa Smørret ikke sjælden var harsk, kogt Mælk, der ikke sjælden var sveden, af Tinskaale, der ikke sjælden vare uappetitive og ikke altid kunde skjælnes fra vort Servanteapparat af samme Metal.

Naar Rektor, hvad hyppig var Tilfældet, blev indbudt til Middagsselskab paa Herregaardene i Omegnen, besøgte vi en Smugkro, som vi havde arrangeret hos en Skomager i Byen. Vi drak os gjerne saa fulde, som vi paa nogen Maade kunde blive, i en Punsch, der var lavet af en billig ung Rom med Citron og Sukker, uden at frygte de forfærdelige Tømmermænd og uhyggelige Mavetilfælde, som vare de sikre Følger deraf. Lærerne passede ikke paa os, thi de betragtede ogsaa Rektors Fraværelse som en gunstig Anledning til at tage sig Tingene saa let som mulig; de af dem, som boede paa Opdragelsesanstalten, holdt L'hombrepartier med de andre ugifte Lærere, og de gifte, der boede i Byen, holdt da ogsaa gjerne en eller anden Kollats. Alt var da Anarki, og selv den omhyggelige Inspektor lod Tøjlerne falde; han betragtede

slige Aftener som en Slags Saturnalier, hvor Slaverne maatte have Lov til at muntre sig.

En Aften sad saaledes næstøverste Klasse, hvis Fux jeg var, samlet i Skomagerens Bagstue, der var alt Andet end komfortabel. Han havde kun dette Værelse foruden Kjøkken og Værksted; det var lavt med forrøgede, okkerfarvede Vægge; midt paa Gulvet vare tre, ulige høje, dingle- og vaklevorne smaa Borde satte sammen; Dug var der ikke Tale om. Her stod Punschen serveret i en gammel, hankeløs Terrin, hvis Glasur var marmoreret med Tusinder af mørkebrune Sprækker, omgivet af Glas af forskjellig Størrelse: Vinglas, Ølglas, Snapseglass; her stod en stor Himmelseng op ad en af Væggene, omgivet af sribede Gardiner af graat Bomuldstøj med Ruiner af Frynser, bag hvilke snart Snorken, snart utaalmodige og bratte Bevægelser røbede, at der laa en Person, hvis Søvn vi jævnlig forstyrrede. Det var Skomagerens Kone, der var gaaet i Seng, før vi kom, skjønt Klokken kun var otte, og Gildet, paa Grund af, at Døren til Opdragelsesanstalten lukkedes Klokken ti, kun kunde vare et Par Timer. To Tællelys belyste Bordet og de om det Siddende; den øvrige Stue laa i en Os af Tobaksrøg, der gjorde Tusmørket endnu tættere, og som, blandet med Lugten af Læder, Beg, Blanksværte og Tran, frembragte en forfærdelig Atmosfære.

Henne ved et ganske lille Bord ved Vinduet sad vor Vært, Skomageren, med et Par Messingbriller paa sin brede, flade Næse, som ved denne Prydelse blev klemmt helt sammen paa Midten, saa han snøvlede ganske forfærdeligt. Ved en lille osende Tranlampe af Blik sad han og læste — Salmer, og naar en sjælden Pavse opstod, lød hans snøvlede Hvirken, gennem Stuen. Skomageren var nemlig hellig og prædikede tidt om Søndagen i gudelige Forsamlinger, som holdtes i en Grusgrav uden for Byen.

Der var naturligvis skrevet Viser, der blev holdt Masser af Taler, der alle i pathetiske Udtryk og højtravende Fraser priste Studenternes livets Herlighed, som vi gik imøde; vi var dem, der skulde føre „Ideens Fane“ til Sejr, trods Filistrenes sejge Modstand; vi skulde bygge det træenige Norden paa et Underlag af gamle, stolte Oldtidsmindes Poesi, om saa end alle stærblinde Statsmænd og tykpandede Diplomater røg i Flint af Harme. En af de ivrigste Talere, en Væversøn fra Byen, lidt skjævhovedet, med et bleggult fedt Ansigt, som Punschen havde frembragt store røde Klatter i, talte, saa Øjnene vare nær ved at vælte ud af Hovedet paa ham, og endte sin Harangue:

— Aanden, Idealet, det Evige, det Sande, det Skjønne, det Gode skal sejre, og alene

ved os. Vi skal — vi skal — vi skal (her slog Stemmen Klik, dels af Pathos, dels af Drukkenskab) vi skal — Fanden gale mig ... her sank han i Knæ, fægtede et Par Sekunder med den knyttede Næve i Luften og gled sagte — fejl af Stolen — ned under Bordet.

Den højtidelige Stemning slog om i en umaadelig Latter, og en Slags Kanon, hvori Stemmerne vekselsvis faldt ind, lavedes strax paa Grundlag af Talerens sidste Ord:

Ja han skal, Fanden gale mig, gale mig,
gale mig, i Gulvet.

Men midt under den rejste Skomageren sig og gik med skrævende Gang som en bredsporet Gumpekærre hen til vort Bord og raabte med en Lægprædikants snøvlede Læsetone og bogstavrette Udtale:

— Vil De bande og sværge, kan jeg ikke have Dem i Huset; her maa den Ondes Navn holdes langt fra, at ej han skal føre Alle dem i Fortabelse, som der udi befindes.

— Hvor udi? hvor udi? raabte en af Drengene.

Skomageren saâ fornemt forarget paa ham og sagde:

— Man skulde tro, De lærte Deres Bibel bedre paa Anstalten. Men forarger I mig, saa maa jeg bortstøde Eder, thi som skrevet staar ...

— Hør, Jokumsen, afbrød en Anden ham; De er aldeles inkonsekvent; De forarger Dem over, at En siger Fanden gale mig, men derimod gjør De Dem ingen Samvittighed af at holde Smugkro for Eleverne fra Anstalten, hvad der jo er imod Loven.

— Hvad jeg gjør, gjør jeg efter Skriften, sagde Skomageren. Der staar jo: En Arbejder er sin Løn værd. Om Dagen syr jeg, om Aftenen læser jeg opbyggelige og gudelige Sager, og hvor tror De, jeg kunde faa Raad til at købe Bøger og Tid til at læse saadanne Ting, hvis jeg fattige Mand ikke af og til saå mig om efter et Par stakkels Mark?

— Fire Mark for hver Aften, afbrød en Tredie ham; De har aldrig gjort det billigere, Jokumsen. Hør, kan De ikke sige mig, om det ogsaa er et Skriftsted: Hver Mand er Tyv i sin Næring?

Nu blev Skomageren vred.

— Vil I se, I kommer afsted, og det strax. I er nogle Belsebubs Børn og ugudelige Kroppe. Paa Eders Tunge er Spot, og Forbandelser paa Eders Læber, og hvis I ikke rubber af, saa ...

— Saa skal vi Fanden gale mig, gale mig ... lød Koret igjen.

Den hellige Skomager blev ligbleg af Harme; han saå sig om, rimeligvis efter Noget, som han kunde kyle ind iblandt os, da jeg, som sad nærmest Sengen, saå det graastribede

Sengeomhæng bevæge sig. Derud af kom først to brede flade Skikkelser, der i det dæmrende Tusmørke nærmest lignede et Par uhyre Skrubbtudser, men da der kom Mere efter dem, opdagede jeg, at det var Madamens Fødder, som hun stak ned i et Par Tøfler under Sengen; dernæst kom hele Kroppen frem, hvis nederste Del hun fik bedækket med en Klokke, der laa paa en Stol, og i dette Costume nærmede hun sig Drikkebordet, søgte at frembringe et venligt Smil, hvorved hun blottede sine tykke, røde Gummer, der prydedes af en Hugtand paa hver Side, kneb sine smaa brune Øjne sammen og nikkede til Kredsen med det store Hoved, hvis gule, rynkede Ansigt halvt skjultes af Natkappens vældige Strimler.

— Hør nu et bitte Korn, Godtfolk, sagde hun med jydskklingende Dialekt, hver kan jo faa sin Villie. Du kan jo gaa i Seng, Jokumsen, og sove, saa kan Din Samvittighed jo ikke komme Noget til, véd jeg, og de unge Mennesker kan jo drikke deres Punsch i Fred. Lad mig bare faa de fire Mark for i Aften — (her henvendte hun sig til den, der var „Skaffer“ ved Gildet) — saa kan En af dem, der bor i Byen, faa Gadedørsnøglen og bringe den imorgen, naar han gaar i Skole. Saa bliver der jo Redelighed paa det.

Da hendes Mand tøvede med en gnaven Mine, sagde hun med kort Myndighed:

— Se, Du faar taget af Dig, Jokumsen.

Skomageren fandt dog, at det var hans Pligt at gjøre en rhetorisk *sortie brillante*, saå over Messingbrillerne paa os, og sagde:

— Saa ryster jeg Støvet af mine Fødder og ...

— Det forslaar ikke, Jokumsen, De skulde hellere vaske dem, lød det fra En af Kredsen, men Madamen skubbede ham ved den ene Skulder, og efter faa Sekunders Forløb var Ægteparret forsvundet bag Sengeomhænget.

Vi havde kun en halv Time tilbage. Nu maatte den uundgaaelige tyske Rundsang: „Lass nun die feurigen Bomben erschallen“, synges, hvori der bliver udbragt en Skaal for hver af de Tilstedeværende, hvis Navn vedføjes i Texten; dernæst skal han nævne sin „Geliebte“, hvorefter han drikker ud, og der synges nogle Slutningsvers. Da Raden kom til mig, og det lød:

Unser Freund Stenberg, er soll leben,
lebe das ganze Stenbergsche Haus
und seine Geliebte ...

saa tav jeg. Jeg befandt mig i en af Punschen frembragt ekstatisk Tilstand, jeg stod og saå op mod Loftet, medens de Andre trængte ind paa mig ved at gjentage: „Und seine Geliebte, und seine Geliebte ...“

— Stille, raabte jeg højtidelig, jeg gjør det ikke, jeg gjør det ikke.

— Saa skal Du mulkteres, raabte Gildets Præsident, Du skal synge en Vise til Straf, inden vi gaar.

— Ja, jeg skal synge en Vise, sagde jeg, tømte et stort Glas Punsch og sang:

Jeg vil op
jeg vil op, hvor hun sidder i svajende Top;
jeg vil se,
hvor den hvide, med Rosenrødt isprængte Sne
har klæbet sig fast til de fugtige Lokker,
bliver rystet af Krøllernes svingende Klokke.

Se paa Stand
spænder Linen sig ud over Mark, over Land,
og ad den
med hinanden i Haanden vi flux glide hen;
som en Citherstreng, rørt af den kyndige Finger,
for hvert Fodtrin den bævende Staalline klinger.

Under Klang
af den dirrende Streng og af Luftbølgers Sang,
med en Krans
om vort Hoved vi træder den taktfaste Dans;
den gaar did, hvor i Vesten et Guldpalads stander
med den blodrøde Sky paa sin Tinde som Banner.

Og i Ly
af det kølige Telt under Aftenens Sky,
og ved Lys
af den blegrøde Stjerne med blinkende Gys
stolt vi fejre vort Bryllup til evige Tider,
medens Fjerskyr som Svaner i Ætheren glider.

— Se, Du faar taget af Dig, Jokumsen.

Skomageren fandt dog, at det var hans Pligt at gjøre en rhetorisk *sortie brillante*, saå over Messingbrillerne paa os, og sagde:

— Saa ryster jeg Støvet af mine Fødder og ...

— Det forslaar ikke, Jokumsen, De skulde hellere vaske dem, lød det fra En af Kredsen, men Madamen skubbede ham ved den ene Skulder, og efter faa Sekunders Forløb var Ægteparret forsvundet bag Sengeomhænget.

Vi havde kun en halv Time tilbage. Nu maatte den uundgaaelige tyske Rundsang: „Lass nun die feurigen Bomben erschallen“, synges, hvori der bliver udbragt en Skaal for hver af de Tilstedeværende, hvis Navn vedføjes i Texten; dernæst skal han nævne sin „Geliebte“, hvorefter han drikker ud, og der synges nogle Slutningsvers. Da Raden kom til mig, og det lød:

Unser Freund Stenberg, er soll leben,
lebe das ganze Stenbergsche Haus
und seine Geliebte ...

saa tav jeg. Jeg befandt mig i en af Punschen frembragt ekstatisk Tilstand, jeg stod og saå op mod Loftet, medens de Andre trængte ind paa mig ved at gjentage: „Und seine Geliebte, und seine Geliebte ...“

— Stille, raabte jeg højtidelig, jeg gjør det ikke, jeg gjør det ikke.

som nu stod som en Hindring for at naa Sovesalene i øverste Etage uden nærmere Under-søgelse. Han stod der som en — rigtignok noget kalveknæet — Statue, med Hænderne foldede paa Maven.

Den luskende, fjollede, tjokkevorne Holdning, den pludselige Slappelse af den møj-sommelig erhvervede Spænding, Omslaget af Stivheden til den mest karkludagtige Ledeløshed, der tydelig viste Fulds-kaben, vilde ikke kunne være undgaaet et mere inkvisitorisk Blik, end det, denne sølle, nærsynede, opløbne, ranglede theologiske Kandidat, med Brillerne paa sin Pjerrotnæse, var i Besiddelse af. Han mærkede ikke, hvorledes Flokken, da den skulde passere ham, formede sig i to dinglende Kolonner, der smøgede sig tæt forbi ham, som Vandet i en Rendesten med ujævn Bund, hvori man pludselig borer en Pind lodret ned. Han blev rolig staaende, til jeg, som var den allerbageste i Kolonnen til venstre, kom ham indenfor Synsvidde, og sagde:

— Vil Stenberg strax følge med ind paa mit Værelse!

De Andre gik videre, jeg fulgte noget spændt og forundret den ledeløse Adjunkt, der gik, som hans Hofteben vare knækkede, og som stak sine nærsynede Øjne lige ned til Nøglehullet paa sin Dør, da han lukkede den op, og vinkede til mig, at jeg skulde gaa bag efter:

Der inde havde der ogsaa været Sold. Kognakstoddyen røg fra de halvtømte Ølglas paa Bordet med tre Adjunkter omkring, hvoraf den ene sad med en Blyant og et Stykke Papir og gjorde L'hombreregnskabet op. Jeg blev helt forundret ved, at de Alle ved min Indtrædelse rejste sig og gav sig til at spadseres højtidelig op og ned ad Gulvet.

Den „Inspektionshavende“ var aabenbar forlegen. Først kastede han et sky Blik hen paa Spille- og Drikkebordet, derpaa støttede han den venstre Albue til en Reolhylde, hældede Kroppen til samme Side og lagde Hænderne sammen foran sit Ansigt. Med en langsom, drævende Præketone sagde han:

— Stenbergs Moder er meget syg; Stenberg maa strax tage hjem; der er bestilt Vogn til Stenberg; Vognen maa være her om faa Minuter.

III.

Jeg gik ud af Stuen uden at sige et Ord. Jeg husker kun, at jeg, da jeg kom ind paa mit Kammer for at tage noget Rejsetøj i Skabet, mekanisk lod mit Øje glide op ad Væggene og talte fire Hulstave i Loftets Gesims. Men hvorledes jeg kom ned fra anden Sal, om jeg maatte vente paa Vognen, eller om den holdt parat foran Gitterdøren, kan jeg ikke huske.

• Det var et varmt, tæt Regnvejr, det, man paa Landet kalder grødet Vejr. Kun de ved Vejen nærmest staaende Gjenstande: Træer, Huse og deslige afbrød den Alt omhyllende graa Farve med sortagtige Pletter, henflydende, uden Konturer. Hestekoens Pjask i den vaade Vej, Hjulenes Pjasken i Sporene, Regnens Pjask paa Forlæderet og paa Slaget af Postillonens Chenille, Virkningen af den megen Punsch, der fra Beruselse var bleven til en tyngende, ængstelig Følelse . . . Alt forenede sig til noget uendelig Nedtrykkende, der tvang mig helt forover; jeg bøjede Hovedet helt ned over Forlæderet og sad ubevægelig med en underlig sløv Rædsel for, hvad der forestod. Jeg forsøgte at tænke paa min stakkels Moder; jeg vilde ønske, at jeg kunde græde, men det var, som det Taagede, Henflydende, Dæmpede, Afstumpede, som var uden om og inden i mig, berøvede mig Evne til baade at tænke og føle; min Moders Billede flød ud i den store, kvælende, klamme Taage i Naturen og mit Sind.

Jeg syntes, Kjørselen varede uendelig længe, og dog ønskede jeg, da jeg mærkede min Fødebys Brostene bringe Vognen til at hoppe, at jeg endnu havde det dobbelte Stykke at kjøre. Enhver Overgang til Liv, til en hvilken som helst Virksomhed fra denne lethargiske Tilstand maatte, syntes det mig, medføre en

heftig, en skærende Smerte. Da Vognen holdt stille foran det velbekjendte gamle Hus med den sex Trin høje Stentrappe med Jernrækværk, de temmelig høje tre Fag Vinduer med de mange smaa Ruder, hvis Træværks oprindelig rette Linier Tiden havde krummet og forvredet ligesom den spækkede Bindingsværks Mur med Bulen paa Maven, gøs jeg ved at høre Postillonens Knald og vilde have givet, jeg véd ikke hvad, for at have kunnet blive siddende i Agestolen med den gamle gjennemblødte Rejsekappe op over Ørene.

Den Mellemting af Klinke og Laasegreb paa Gadedøren gav strax efter for mit Tag; Døren var ikke lukket af. Allerede i Forstuen slog den stramme, Død bebudende Moskuslugt mig imøde; den steg i Styrke, da jeg listende traadte ind i den temmelig store Dagligstue; den kom jo gennem Sovekammerdøren, der stod paa Klem, og hvorfra en bred Lysstribe skraanede hen mod det ene Vindue ud til Gaden. Alle disse Enkeltheder voldte mig en tirrende Smerte, men jeg tror, at det vilde have været mig umuligt at lade være at iagttagende dem, netop som jeg gjorde, smaaligt — omhyggeligt.

I Sovekammeret stod den mig saa godt kjendte Moderatorlampe, med nedskruet Væge og med grøn Skjærm foran, paa et lille Bord; ved Sengen, der laa i Halvdæmring, stod paa

den ene Side en Mand i Kautschuks Regnkappe, med den ene Haand om den Syges hvide og magre Haandled; i den anden holdt han et Uhr, lyttede efter Pulsslaget, saâ paa Uhret og rystede paa Hovedet; lige over for ham stod en anden Figur, der var i en saa stærk Skygge, at jeg kun kunde skjelne, at det var en stor bred Fruentimmerskikkelse. Ved mine Skridts sagte Knirken vendte Lægen Hovedet om mod Døren, stak Uhret i Lommen og gjorde en først tyssende, dernæst vinkende Haandbevægelse. Det hurtige, stødvise, pibende Aandedræt lød mig imøde, da jeg paa Taa-spidserne nærmede mig Sengen; paa et nyt Vink af Lægen skød Vaagekonen Skjærmen lidt til Side, saa Skjæret fra Lampen faldt paa Moders ligblege Ansigt, hvis Former allerede havde antaget Dødens forvanskende Skarphed i Linierne; kun en svag Pliren med de lukkede, mørke Øjenlaag forraadte, at Lyset gjorde sin Virkning igjennem dem. Jeg betragtede Moder stivt med bankende Hjerter, idet jeg følte en tør Hede stige op i min Gane; jeg greb Haanden, der mat, urolig famlede med Lagenet; den var klam og hed.

Lægen saâ paa mig, trak paa Skuldrene og sagde:

— *Nihil sperandum est.*

Underretningen var overflødig; det var

tydeligt nok, at det var Dødsrigets Luft, min Moder indaandede.

— Kan jeg ikke gaa ud i Kjøkkenet og sige, at de skal sørge for nogen Levemaade? sagde Vaagekonen paa bredt Sjællandsk med en karleagtig, dyb Stemme, som hun forsøgte at gjøre hviskende. — Vi har ikke Noget til Aften, Hr. Doktor.

Lægen tilkastede hende et foragteligt, vredt Blik, tyssede og pegede hurtigt mod Kjøkkendøren.

Moders Aandedræt blev stundom næsten uhørligt, stundom steg det til en Snorken eller Rallen; hver Gang denne Lyd kom, før jeg sammen. Lægen klappede mig paa Haaret, og satte sig ned paa en Stol ved Siden af mig. Det var vor aldrende Huslæge, en tør og knoklet Mand, hvis Bevægelser havde en mekanisk Regelmæssighed, og hvis Ansigt ellers var stivt som en Voxmaske. Jeg havde altid før fundet ham løjerlig og tidt moret mig med at sætte Ansigt op eller gaa efter ham; nu kom jeg til at holde af den gamle, stive Mand, der saâ paa mig af og til med den sympathetiske Følelse i Øjet, som gjør en Bedrøvet langt bedre end alle ordrige Trøstetaler.

Endnu en høj, rallende Lyd, saa et Suk ... det var forbi.

Lægens og mine Øjne mødtes. Han nikkede alvorlig og sagde:

— Ja, vist — nu er det forbi. Gaa nu strax i Seng, lille Stenberg. Jeg har Noget at tale med Vaagekonen om.

Da han saâ, at jeg stod uvis og tøvede, sagde han med en vis stille Myndighed:

— Gjør, som jeg siger; det har De bedst af.

Hans Stemme lød for mine Øren, som kom den langvejs fra; jeg drejede mig om og gik instinktmæssig gennem Døren ind i Dagligstuen. Døren til Kjøkkenet, hvorfra et svagt Lys kom ind, stod vidt aaben. Jeg skulde der igjennem for at komme til mit sædvanlige lille Kammer, der vendte ud til Gaarden. Uvilkaarlig gik jeg med forsigtige, lydløse Trin ud i Kjøkkenet, hvor jeg hørte Stemmer; jeg vilde gaa lige igjennem, men pludselig standsede jeg midt paa Gulvet, forbavset og lynslagen.

Fra en Lampe, hængt paa en Kjedelkrog oppe i Skorstenen, faldt Lyset ned paa det gammeldags Ildsted, der blot var en muret Stenforhøjning uden Komfur. Skarpt tegnede sig i den brunrøde Tone en uædel Ansigtsprofil med en lille, formløs Næse, en stor Mund, dyrisk formet med fremstaaende tyk Underlæbe og stærk Underkæve; det blonde Haar, der intet naturligt Fald havde, skilte sig ad i Totter om den venstre Tinding, som vendte ud imod mig. Jeg gjenkjendte min Moders sidste Tjenestepige, en lang, dingle-

vorn Tøs, der vel ikke var ældre end jeg selv. Hun laa hen ad Arnestedet, med den højre Kind hvilende i Haanden og Armen støttet paa Albuen og med Benene med blaa Bomuldsstrømper, som Tøflerne sad og dinglede paa, hængende ned mod Gulvet. Hun var fordybet i ivrig Betragtning af de Kort, som en lige over for siddende kvindelig Skikkelse lagde op foran hende paa den sort sværtede Murstensflade; men denne Person var i en saa stærk Skygge, at jeg kun kunde se, at hun sad paa Hug med Benene op under sig. Jeg hørte en monotom, syngende Stemme recitere i Læsetone:

Saa ganger Du hen ad en ensom Sti,
den nye Kirkegaards Mur forbi
og plukker ved Grøften, hvor Blomster staa,
en Valmu', som Maanen just skinner paa;
den skjuler Du dybt paa Dit bare Bryst,
da faar for Dit Hjertes Pine Du Trøst.

— Hvordan det? sagde den lange Tjenestepige og borede med en stupid og begjærlig Mine sine Øjne ned i de oplagte Kortrækker.

Den Anden lagde endnu fire Kort frem, et midt for hver af den hele Kortfirkants Sider, og kom derved til at gjøre en Bevægelse, saa Lampeskjæret faldt paa hendes Ansigt. Jeg havde nær ladet et Udraab undslippe mig. Det var min Kagepige fra forleden Søndag.

Hun fortsatte:

Stor Pine Dig voldte den fagre Svend.

— ... Nej, det var en Kobbersmedsvend, sagde Tjenestepigen hurtig og halvt hviskende.

Kagepigens Øjne, der funkledede i Dæmringen som en Kats i Mørket, gennemlynedes af et Smil; jeg saâ, ligesom sidst, hendes Læber aabnes og Tungespidsen liste sig ud imellem Tænderne. Der sad hun med det hele Ansigt rødt glødende i Lampelyset, som nu i hendes forandrede Stilling, faldt midt i det. Hun fortsatte sin syngende Recitation:

Stor Pine Dig voldte den fagre Svend;
han gav til den Anden sit Hjerte hen.
Du havde ham troet som det pure Guld,
men al hans Hu var saa svingefuld.

Tjenestepigen nikkede, tørrede Øjnene med Bagen af Haanden og snød Næsen i sit Forklæde.

Men næste Maaned, naar første Gång
Du sorgfuld vanker paa grønne Vang,
med Valmuen trofast gjemt paa dit Bryst,
vil fjernt Du høre den kjendte Røst:
il saa afsted mod den søde Lyd,
da skal Din Sorrig vorde til Fryd.

Nu glinsede Tjenestepigens store, dumme Øjne af inderlig Glæde.

— Er der ikke Mere? spurgte hun.

I samme Øjeblik aabnedes en Dør. Vaagekonden, Kagepigens Moder, kom med et Lys, men derved fik de to Piger i Skorstenen Øje

paa mig; med et Hvin fór de ned paa Gulvet, Lampen paa Kjedelkrogen blev slukket, og Kortene skrabede sammen. Jeg forsvandt ogsaa hurtig ind paa mit Kammer.

Jeg har allerede bemærket, at jeg var en sløv Dreng. Der var ligesom en tæt Taage, en tung, grødet Masse i mig, som hindrede hver Tanke i at klare sig og kvalte hver fremskydende Følelse i Spiren. Jeg havde været eneste Barn. Min Fader havde jeg ikke kjendt; efter hvad jeg senere havde faaet at vide, havde han ægtet min Moder meget mod hendes Slægtninges Villie, og siden, da han som afskediget Lieutenant opnaaede det lille Embede, kjedede han sig, var helst ude at spille L'hombre og kom i Gjæld, som var Alt, hvad han efterlod min Moder ved sin Død. Det var en brat, hurtig, heftig Ungdomsforælskelse; der var ikke Stof i Personlighederne nok til at holde den vedlige, ej heller til at grunde et dygtigt og heldbringende Forhold. Deres Livs Strøm randt hver til sin Side, tabende sig mere og mere i Sandet. Moder havde passet sin Lotterikollektion og sit lille Hus med Samvittighedsfuldhed; men synderlig arbejdsdygtig var hun ikke, og da hun snart blev brystsvag, overkom hun endnu Mindre. Jeg gik for Lud og koldt Vand til mit tretende Aar; naar jeg kom hjem, forrevet og forslaaet, græd Moder, søgte at skjænde, men

havde kun Kræfter til at gnave; og det gjorde ikke noget synderligt Indtryk paa mig. Hvad Skolen blev for mig har jeg allerede talt om.

Det gik op for mig, som jeg i denne Nat søvnløs væltede mig paa min Seng, at der var ramt mig noget højst Alvorligt; jeg var inderlig vred paa mig selv, at jeg ikke var mere fortvivlet, at ikke et Lidenskabsudbrud kunde vælte den Mare af mig, som kuede og sammenknugede mig. Jeg havde allerede i denne Pubertetsalder begyndt at læse en Del Digterværker; jeg havde forelsket mig i Lidenskaben, som jeg saâ den fremtræde i poetisk Form, og jeg kunde længes dunkelt efter, at noget Saadant kunde faa Tag i mig. Jeg havde skrevet Digte — uklare, formløse, naturligvis — hvor jeg længselfuldt paakaldte Elskoven, Sorgen eller Glæden som trøsterige Magter, der skulde bringe Fart i mit Sinds grumsede Vande. Nu havde jeg jo faaet en Sorg; nu var jo den Eneste, der stod mig nær, reven fra mig; jeg havde jo den Bebrejdelse at gjøre mig, at jeg aldrig havde været noget for den stakkels, trætte Kvinde, der saa møjsommeligt havde slæbt sine sidste Aar gennem Verden, Aar, i hvilke der ikke var faldet et Solskinsglimt, ikke havde klinget en Tone. Jeg paakaldte nu igjen Sorgen; hvor vilde jeg ønske, at jeg kunde græde . . . men jeg laa stille, ubevægelig, med Øjnene fæstede paa Lys- og Skygge-

striberne paa det hvide Loft i den nu maaneklare Nat.

Øjenlaagene bleve trætte; jeg lukkede dem og forsøgte at sove, men gik over i en uhyggelig Tilstand, hvori Drøm og Virkelighed vævedes ind i hinanden i forvirrede Billeder. Jeg kravlede i Træet efter Kagepigen; pludselig hørte jeg en Rallen nede ved Træets Fod, og jeg så min Moder ligge bleg og døende; jeg sprang ned, så mig omkring og blev Lys- og Skygestriberne vår oppe paa Loftet, lukkede Øjnene, hørte Glassene klinge og Kammeraternes Stemmer surre forvirret om mine Øren; jeg syntes, jeg sang en Drikkevise, og Skomageren en Salme, medens hans Kones Fødder strakte sig fra Sengen hen og væltede Bordet, saa det ramlede over med Lyset, og Alt var i Mørke; da vakte jeg ved Trin og hviskende Stemmer og Raslen med Tallerkener og Kopper i Kjøkkenet ved Siden af; jeg lyttede, til jeg igjen faldt i en Række afbrudte Blund, da så jeg Scenen paa Skorstenen, men det forekom mig, at Kortene blev ved at drysse ned fra oven gennem Skorstenspiiben, først langsomt, saa stærkere, med Raslen og Klapren, til de begravede de to Kvinder, Lampen, hele Kjøkkenet, til Alt blev stille, og jeg hørte den inspektionshavende Adjunkts Stemme:

— Stenbergs Moder er meget syg, Stenberg maa strax tage hjem, der er bestilt Vogn

til Stenberg, Vognen maa være her om faa Minuter.

IV.

Ved min Moders Begravelse mødte hendes Broder Overretsassessoren, hendes nærmeste Slægtning, som jeg ikke havde set i flere Aar, og om hvem jeg kun havde en dunkel Forestilling. Det var en velvoxen Mand paa nogle og fyrretyve Aar, med svagt Anlæg til Mave, mørkebrunt Haar, der graanede i Tindingerne, fine, skarpe, men smaa Ansigtstræk, med en porcelænsagtig Glathed i Huden paa de Steder, hvor den ikke blev ujævn af det helt afbarberede Skjæg. Hans staalgraa Øje havde et roligt forskende, alvorligt Udtryk, naar han fæstede det paa Folk, idet han let trak Brynene sammen; de smalle, fint tegnede Læber bevægede sig med en næsten rhythmisk Regelmæssighed, naar han talte; Stemmen havde en smuk og klar, men monoton Klang; man fik Indtryk af, at Alt, hvad han sagde, var et fuldstændig korrekt, logisk akcentueret Referat af Et eller Andet, hvortil han havde været et ubestikkeligt og paalideligt Øjenvidne. Selve Begravelsesdagen viste han mig en stille, næsten opmærksom Venlighed; i Følget, hvori Byens Embedsmænd gjorde under-

lige Figurer i deres Uniformer, tog han sig helt aristokratisk ud, med den ranke Figur i den blaa, guldbroderede Frakke, som han bar med et let Anstrøg af militær Anstand, dog uden al Stivhed eller støvletmæssig Holdning.

Dagen efter lod han mig om Morgenens kalde ind i Dagligstuen; der sad han med sin Thekop foran sig, sin vellugtende Cigar i Haanden; paa Bordet laa en Del Papirer og Dokumenter. Med en Haandbevægelse betegnede han, at jeg skulde tage en Stol. Jeg satte mig lige over for ham, og han saâ paa mig med sine inkvisitoriske Øjne; men der var intet Strengt eller Haardt i dem, kun hvad jeg vilde kalde en officiel, human Velvillie. Han sagde:

— Det er ikke gaaet Dig særdeles godt i Skolen, Theodor, det ser jeg nok. Jeg vil imidlertid ikke lægge nogen afgjørende Vægt derpaa endnu; jeg véd godt, at visse Drenge udvikler sig sent, men siden bliver særdeles dygtige, endog usædvanlig dygtige Mennesker. Har Du specielt Lyst til Noget, føler Du Talent i en eller anden Retning?

— Ne—j— jeg véd ikke ...

— Naa. Saa er der foreløbig ikke Andet at gjøre end lade Dig blive Student, saa kan Du vælge, hvad Du vil, men den klassiske Dannelse maa ethvert ordentligt Menneske have til Grundvold. Jeg kan meget godt respektere

ustuderede Folk, men omgaas eller tale med dem kan jeg i Reglen ikke. Din Moder efterlader sig Intet undtagen dette lille Hus; det skal sælges og Kapitalen opbevares til Dig, naar Du bliver myndig. Det er min Pligt at sørge for Dig; det er mig ingen Byrde, det maa Du ingeniunde tro, mig er enhver virkelig Pligt kjær, og mine Kaar tillader mig at gjøre det uden den mindste Gene eller Opofrelse. Er Du ellers vel fornøjet paa Opdragelsesanstalten?

Jeg nølede.

— Ja ... jeg ... jeg tror ...

Han brød brat af:

— Blot et klart og bestemt Svar! Ønsker Du at blive der?

— Nej.

— Godt, saa melder jeg Dig strax ud, og Du tager med mig til Kjøbenhavn. Saa vil jeg lade Dig dimittere privat; jeg ynder ikke de store Skoler der. Vil Du opsætte en Liste over dem af dine Ejendele, som beror paa Anstalten, saa rekvirerer jeg dem samtidig med, at jeg melder Dig ud.

Gud skal vide, hvor mange Stykker Uldent og Linned der manglede i den Liste, jeg opsatte; heldigvis kunde min Onkel ikke kontrollere det. To Dage efter vare vi i hans Hjem i Kjøbenhavn.

Han boede ude paa Østerbro, der den-

gang var lidet bebygget, i et Hus for sig selv. Det havde kun Stueetage og en lille Kvist; foran det, ud mod Gaden, var et Blomsterparterreanlæg. Beboelseslejligheden havde forneden fem Værelser; af dem vare de to møble-rede som Arbejdskabinetter med Skrivebord og Reoler; det, der laa paa Solsiden, benyttede min Onkel om Vinteren, det andet om Sommeren, men Dørene mellem dem stod altid aabne; saa var der Soveværelse, Spise og Dagligstue; men den sidste benyttedes kun, naar Husets Herre havde Fremmede. De ensfarvede med mørk Oliefarve malede Vægge, de blanke Møbler, der stod saa korrekt paa deres Plads som Skildvagter paa Post; Resonansen, som baade Ens Skridt og Tale frembragte, da der næsten ingen Tæpper eller uldne Draperier fandtes, der kunde dæmpe Lyden; selve Kobberstikkene, alle i sorte lakerede Rammer med en enkelt forgyldt Liste, og som uden Undtagelse var efter de mest bekjendte, klassiske italienske Malerier; Lysekronerne, der saâ ud, som om de kun saare sjældent benyttedes, — Alt gjorde Indtryk af en upersonlig, repræsentativ Elegance, som om det Hele snarere var bestemt til at holde Komitémøder end til at bo i. Jeg følte tidt en næsten ubetvingelig Lyst til at spytte paa Gulvet for dog at bryde denne irriterende Korrekthed.

Da Drosken, hvori vi ankom fra Jern-

banen, holdt udenfor den lille Gitterdør, vare vi i Forstuen blevne modtagne af min Onkels Husholderske, Madam Bertelsen, en Enke efter et Retsbud. Hun havde en rank, høj Figur og bar sort ulden Kjole og hvidt Forklæde, hvis Smække sad stramt som et Panser om det flade Bryst; hendes Ansigt med de store, haarde Træk, den lange, tynde, over Munden nedhængende Næse med Hornbriller paa; var en levende Illustration af Devisen *Nil admirari*. Hun hilste min Onkel med et mandfolkeagtigt Buk; mig saâ hun næppe til.

— Det er min Søstersøn, den unge Stenberg, sagde min Onkel; han skal for Fremtiden bebo Gjæstekammeret.

— Vel, Hr. Assessor, sagde Madam Bertelsen. Jeg saâ ned efter hendes store højre Haand med de tykke Aarer; jeg ventede, at hun militærisk vilde føre den op til den Bobinets Kappestrimmel.

— Værelset er naturligvis i fuldstændig Orden, saa det kan tages i Brug strax?

— I fuldstændig Orden, Hr. Assessor.

— Godt. Middagsmaden?

— Serveres nu, Hr. Assessor.

Det var et ganske anderledes velsmagende Maaltid, end jeg var vant til at tære paa Opdragelsesanstalten. Og dog havde jeg ingen Appetit. Der blev ikke talt et Ord, medens det gik for sig, Stilheden afbrødes kun af den

dæmpede Lyd af Madam Bertelsens Skridt, da hun gaaende paa Filtsko skiftede Tallerkener og henne i Buffeten hentede en Rødvinsflaske, hvoraf hun skjænkede et Glas for min Onkel, som strax efter satte Proppen paa; saa satte Madamen den atter ind i Buffeten. Min barnagtige Æresfølelse følte sig krænkert over, at min Onkel ikke engang bød mig et Glas Vin den første Dag, jeg var i hans Hus; det havde min fattige Moder dog gjort, hver Gang vi spiste sammen paa en eller anden Mærkedag.

Jeg var fra Opdragelsesanstalten vant til, at Alt gik paa Klokkeslet, saa Husets til det Mindste gjennemførte Præcision generede mig for saa vidt ikke. Men jeg manglede her den Fornøjelse, som frivillige eller ufrivillige Brud paa Ordenen før forskaffede mig. Der nede brød jeg mig kun lidt om at komme for sent til et Maaltid eller en Læsetime; de Skjænd eller Ørefigen, det kunde medføre, var dog en Slags Afvexling i Ensformigheden. Her kunde jeg ikke gjøre det svageste Forsøg paa noget Saadant; jeg følte, at jeg stod over for en Personlighed, med hvem jeg ikke turde optage en Kamp. Dette rolige, koldt-velvillige Ansigt, der aldrig blev mørkt, men heller aldrig lo, indgød mig en frygtsom, tilbageholdende Lydighed; og min Onkel gjorde ikke et Skridt for at faa mig til at nærme sig ham. Jeg fik nu, som han havde bebudet mig i

Forvejen, private Manuduktionstimer. Jeg var langt flittigere end i Skolen, dels fordi jeg ingen Lejlighed havde til Adspredelse eller Udskejelse, dels fordi mine Lærere tog Sagen tørt og praktisk, og jeg ikke som hist blev opvartet med idealt klingende Fraser om den klassiske Dannelses Herlighed og begejstrede Lovtaler over Cicero eller Livius; jeg følte, at jeg skulde laves til Student paa den kortest mulige Tid, som en Dreng, der maa staa sine Læreaar ud, før han kan blive Svend. Det var langt fra, at denne Methode begejstrede mig eller tilfredsstillede nogen dyb Trang i mig, men den irriterede mig ikke, vakte mig ikke til Spot og Modstand. Ti Gange hellere den nuværende Kursusentreprenør med sin haandværksmæssige Indtærskning af det, Examen nødvendigvis fordrede, end min forrige Rektors ethiske-indignerede Prædikener og Adjunkternes forlorne Samvittighedsfuldhed og andægtige Idealisme.

Min Onkel, som aldrig før havde været oppe paa mit Værelse, kom der ind en Morgen, som jeg sad og forberedte mig paa et latinsk Pensum til samme Dags Formiddag. Jeg fôr sammen og skjulte et Blad Papir, der laa over den ene af den opslaaede Bogs Sider, og jeg følte, at jeg blev ildrød i Hovedet.

Det var i Oktober Maaned. Jeg havde været tidlig oppe og siddet i mit Kvistvindue,

hvorfra jeg kunde se ud over den blaa Sø. Det var mildt-kjøligt, uendelig klart Vejr; de sorte Trægrene med den sparsomme gule, røde og grønne Løvbesætning stod med skarpe Omrids mod det dybe Blaa i Luft og Vand; det falmede Løv vidnede om, at Dødens Time snart skulde slaa, men hvilken tryk Klarhed, hvilken mandig-resigneret Stolthed laa der ikke i disse dybe Farver, i disse kjække, ranke Former! Naturen gik Døden imøde med oprejst Pande, med et vemodigt, men roligt Smil, det var, som et stoisk Heltomod slog mig imøde. Og nu dukkede en Følelse op i mig af Modsætningen mellem denne klare Ro og det Dumpe, kaotisk Uklare i mig selv, hvor Intet vilde fæstne sig i bestemte Omrids eller lyde ud i en klar Tone. Næsten uden at jeg vidste af det, havde jeg nedskrevet nogle Vers paa et udrevet Blad af en Stilebog; det var det, jeg skyndte mig at dække til; den latinske Bog, jeg læste i, var *Cicero de officiis*.

— Jeg skal ikke forstyrre Dig længe, sagde min Onkel, efter at have fæstet et kort og skarpt Blik paa mig; men jeg bør sige Dig, at Din Manuduktør og Dine Lærere ere ret vel fornøjede med Dig og mener at kunne dimittere Dig til Sommer, altsaa et Aar tidligere, end Skolen i heldigste Tilfælde vilde have kunnet. Da jeg finder, at det er min Pligt at tildele Dig den Ros eller Dadel, som

Du maatte fortjene, har jeg ikke villet undlade at meddele Dig min Tilfredshed med Din Flid, ligesom jeg heller ikke har det Mindste at klage paa Din Opførsel i mit Hus, hvor Du hidtil altid har vist den beskedne Tilbageholdenhed, som sømmer sig for et purt ungt Menneske, der endnu ikke er Student ... Du læser der? ... sagde han, idet han bøjede sig ned over Bogen.

— ... *Cicero de officiis*, sagde jeg hurtig.

— Det er en fortræffelig Bog; jeg erindrer den meget godt fra den Tid, jeg selv læste den. Hm? Du ser ud, som Du var af en anden Mening. Naa, tal frit; det kunde more mig at høre den.

— Jeg — ja ... jeg synes, det er saadan en dagligdags Moral, saadan ... nogle prosaiske Betragtninger ...

— Men Moralen er netop dagligdags, thi i den skal vort daglige Liv bevæge sig, og det er Prosa, ikke Poesi. Prosa er det Normale, Poesi det Abnorme. Jeg véd nok, at Cicero kaldes en Eklektiker af de fornemme Metafysikere, og det er vel et Ekko af denne, af disse Herrer fastslaaede Dom, der paa femte eller sjette Haand er kommet til Dig. Men Eklektiker er enhver praktisk Mand; Gud hjælpe den, der i Livet vil følge en enkelt Tænkers System. Med al Agtelse for f. Ex. Platos Genialitet, som der vel maa være Noget

om, siden alle Dannede priser den, saa er han dog noget af en ekstatisk Drømmer. Hans Stat, som jeg i modnere Alder har læst i Oversættelse, er Vanvid; hvis En nuomstunder vilde søge at virkeliggjøre hans Theorier, vilde han komme i Konflikt med Straffeloven. Søg Du først at fordøje, hvad Du kalder den prosaiske Moral; det er Menneskenes daglige Brød.

— Men — vovede jeg at indvende — er Poesien ikke det Højeste?

— Det véd jeg ikke; det er et ørkesløst Spørgsmaal, som ikke interesserer mig. Kun det vil jeg sige Dig, at uden den dagligdags Moral kan intet Samfund bestaa, men jeg kan ikke indse, at Samfundet vilde lide væsentlig Skade, hvis Poesien ophørte at eksistere. Hvis f. Ex. Champagnevinen forsvandt af Verden, vilde det ganske vist være et Savn, men (og det lille selvtilfredse Smil krusede min Onkels smalle Læber) det vilde man dog kunne bære, skjønt Champagne, nydt med Maade, er god til Tid og Sted.

Medens han talte, løftede han til min store Forfærdelse Cicero op fra Bordet og blottede Bladet, hvor mine Vers stod. Mit Hjerte bankede voldsomt, da han tog det, idet han sagde:

— Naa, det var Ret, Du skriver Notitser til Dit Pensum . . . nej — hvad er det? Se, se! . . . Ensformigt og langsomt læste han den

utydelige Skrift; men han var vant til at
dechiffriere utydelige Haandskrifter.

O, gid en rensende, spredende Storm
sused igjennem mit Indre,
saa Taagen svandt, og den klare Form
i Solens Blink kunde tindre!
O, gid hvad lavt og krybende gror,
ranked sig højt til en Stamme;
gid Stormen ned i de Gnister fór,
som døsiges, spredte i Sjælen bor,
og blæste dem op i Flamme!

O, gid et Eneste tog i mit Sind
den tronende Herskers Sæde,
og væded mit Øje og gløded min Kind:
en mægtig Sorg eller Glæde,
en Klang fra Naturens dybe Grund,
en Tanke, en adelsbaaren,
en Kvindesang i en Aftenstund,
saa fin, saa sart, som i Skovens Bund
den unge Flora i Vaaren.

Jeg længes saa stærkt imod Livets Færd
fra Mulmet, hvori jeg huser,
og efter at svinge i Luft mit Sværd,
saa højt det hviner og suser.
Og lad mig kun saa i ubændig Trang
bryde hver Trense og Tømme,
naar blot jeg for Alvor har følt engang
i Øjet Lys og i Øret Klang
fra Luftens levende Strømme!

Min Onkel lagde aldeles rolig Bladet ned
paa sin Plads.

— Hvor gammel er det, Du er? spurgte han tørt.

— Sytten Aar.

— Skriver Du tidt Vers?

— Nej, kun sjelden.

— Ja, det gjør heller ikke videre, naar det ikke tager for megen Tid. Det er heldigst, naar man i Tide overstaar sine Børnesygdomme. Det er vist ellers ret fix gjort . . . Dermed vendte han sig om og gik ud af Døren.

V.

Min Onkel kom ikke saa sjelden ud, navnlig i Middagsselskab; vel én Gang om Ugen saâ jeg ham gjennemskride Værelserne i sort Kjole, hvidt Halstørklæde og Ridderkors paa Brystet, og jeg kunde ikke nægte, at han tog sig godt ud. Madam Bertelsen holdt sig ved slige Lejligheder altid i det midterste Vindue i Dagligstuen med en Holdning, som om hun havde lystret Kommandoordet: „Ret!“ Det samme Replikskifte gjentog sig hver Gang.

Onkel (spørgende): Hm?

Madam Bertelsen: Assessoren ønsker The iaften?

Onkel: Ja.

Madam Bertelsen: Turde jeg spørge om Tiden?

Onkel bestemte da Klokkeslettet, der aldrig var senere end Ti; han drak altid The hjemme, naar han kom fra Selskab. Om han gjengjældte disse Indbydelser ude af Huset, véd jeg ikke; hjemme hos sig selv saâ han kun nogle Embedsmænd — Kolleger fra Retten, en Departementschef og en Kontor-dito — til L'hombre om Vinteren, men det var ikke til videre Glæde for mig, der hver Gang havde den Ydmygelse at blive forbigaaet med de fine Vine, som skjænkedes ved det med Østers, Fuglevildt osv. besatte Aftensbord; jeg fik mit ene Glas røde Bordvin, og dermed Basta. Jeg slog Knips i Lommen af Ærgrelse og gik længe forbitret op og ned i mit Kammer, hvorhen jeg altid forføjede mig, saasnart Bordet var hævet.

Kort efter denne lille Episode med Versene tog min Onkel ud til Middag — hvorhen vidste jeg aldrig. Han havde en Dag givet Ordre til at servere The Klokken Ni. Præcis paa Slaget ankom han, men var mod Sædvane ledsaget af en Fremmed. Det var en lille, korpulent Mand, der saâ helt anderledes ud end de Gjæster, jeg ellers var vant til at se. Hans Haar, der var meget tyndt i Panden og rent borte paa Issen, hang i graa Krøller ned ad Nakken; en kraftig Knebelsbart slyngede sig under den lille Opstoppørnæse og var det eneste Mandige i dette Ansigt med

smaa, kvindelige Lineamenter, som dog vare noget vanhældede af en større Kjødrigdom, end de kunde bære. Hans Linned sad noget uordentlig og krøllet; Skjortekraven posede ud, og Flipperne hang ned over Vesten som slappe Sejl. Saasnart han kom ind i Stuen, smed han sig i en stor Lænestol, strakte Benene langt fra sig, gabede højt og sagde:

— Der var nederdrægtig kjedeligt. Og sikke nogle Kvalmepinde af Cigarer efter en Middag! Op med en bedre, Du Lovtrækker!

Onkels fine Næse slog nogle fine Rynker.

— Skal vi ikke have The først? sagde han.

— The? Nej ellers Tak. Har Du ikke en Genever og en Bajer?

— Blot her var noget af den Slags i Huset — men!

— Aa hvad, jeg kan jo gjøre Kur til Din Korporalnymfe og sige hende nogle Behageligheder om hendes svulmende Former og ...

Onkel afbrød ham hurtig, pegede paa mig og sagde:

— Det er min Søstersøn Stenberg, endnu ikke Student.

— Ho — *Maxima debetur* ... naa, Fyren kan jo Latin bedre end jeg, haaber jeg for hans Skyld.

— Det er, sagde Onkel til mig, Hr. x. x., og han nævnede et Navn, hvis Ejer var vel bekjendt i den musikalske Verden som en

udmærket Violoncellist. Jeg vidste, at han var en Skolekammerat af Onkel og Student fra samme Aar. Kontormændene havde stundom nævnet ham ved L'hombregilderne med et underlig beklagende Skuldertræk. Da jeg rejste mig og hilste, lod min Onkel sine Øjne glide fra den Ene til den Anden af os med en svag Antydning af et sarkastisk Smil og sagde:

— I er paa en Maade Kolleger. Du er jo Musiker, og min Søstersøn skriver Vers.

Man kunde have købt mit Liv for fire Skilling. Jeg ventede aldeles sikkert at høre den lille Musiker slaa en høj Latter op; men hvor blev jeg ikke skuffet ved at møde et sympathetisk bifaldende Blik i hans brune, svømmende Øje.

— Det glæder mig s'gu. Alle unge Mennesker, der duer Noget, har skrevet Vers. Det er sandt, at kun faa af dem bliver Digtere, men den Trang er blot et Udslag af den Poesi, som, hvad enten den bliver til Kunst eller ikke, dog er det Eneste, der duer til Proviant paa den lange Livsrejse.

— Den har jeg aldrig haft videre Brug for, sagde min Onkel, idet han tog Lampen og lyste os ind i Spisestuen, hvor Bordet var dækket, og hvorpaa der mod Sædvane stod en Flaske Rødvin og en Karaffel Sherry.

Den Fremmede havde aabenbart ikke Lyst

til at indlade sig paa en Diskussion; han sendte et velbehageligt Øjekast hen til Bordet og sagde:

— Ho—ho — Vin! Ja saa beder jeg om Forladelse, at jeg rekvirerede Øl og Brændevin.

Men min Onkel, som Intet spiste, medens Musikeren tog forsvarligt til sig, navnlig af Vinen, optog den lige begyndte Samtales Traad.

— Jeg har Intet mod, hvad I kalder Poesi, saa lidt som jeg har mod Luxus indenfor visse Grænser. Men jeg har mod al Affektation og Overdrivelse. Vil man lade Poesien og Kunsten blive paa deres naturlige Plads som en højere Luxusartikel, bestemt til Dannedes og Modtageliges Rekreation — nu vel — saa lad gaa! Men Intet harmede mig mere end den Forgudelse, som vore Samtidige drev med de Ting, og omendskjønt jeg ikke sværmer for mange af vor Tids Rørelser, saa har den dog gjort Ret i at skyde det æsthetiske Afguderitil Side. Kan der tænkes noget Taabeligere end at raabe op om en Tragedie af Oehlen-schläger eller et Digterværk af Heiberg, som om det var en Begivenhed af indgribende Betydning for vort Samfund, saaledes som man gjorde i vor Ungdom? Det var, som om Digterne var Menneskeslægstens største Velgjørere, som om de ved en mystisk Inspiration stod i Pagt med Guddommen og trængte langt dybere ind i Sandheden i Kraft af den, end Videnskabs-

manden eller Praktikeren ved Fornuftens eller den ihærdige Flids Arbejde. Sig mig en Gang, kan Du i en kort Formel indbefatte, hvad Gavn alle disse inspirerede Herrer lige fra Homer til Shakespeare, fra Dante til Goethe har gjort Samfundet?

— Om jeg kan? Lad mig se . . . Nej Gu' kan jeg ej, og det behøves heller ikke. Men jeg paastaar, at den maa være dum som en Ko og døv som en Sild, der ikke føler sit Hjerte slaa højere og sin Tanke løftes op i en renere Æther, naar han læser saadant Noget som Hamlet eller Faust.

— Naa og hvad saa? Det kan muligvis være meget behageligt for ham, men hvad gavner det Menneskeheden?

— Ja for en Ulykke . . . bi lidt, nu har jeg det. Naar han selv ved at beskjæftige sig med de Ting bliver et bedre Menneske, saa bliver ogsaa hans Virksomhed ud ad til bedre og renere.

— Det tror Du ikke selv for Alvor paa, Højstærede. I Æsthetikere, i det mindste I, som hører til den romantiske Periode, protesterer jo, saa vidt jeg véd, mod Kunstens Anvendelse i Moralens Tjeneste. Ja var det, I kalder den højeste Poesi, idyllisk og priste den harmoniske Tilstand, hvori Enhver føler sig som et Led af Samfundet, saa var der Intet at sige derimod; men sætter I ikke netop

højest Pris paa de Digtninger, der forherliger Lidenskab og de revolutionære Tendenser i Individet: Oprøret mod Guddommen, som hos Faust, Selvtægten, som hos Hamlet. Jeg kjender kun de Ting efter Andres Beretning, men har Du Noget at indvende mod mit Referat?

— Men for Helvede, Menneske ... jeg er nær ved som Jesper Ridefoged at bruge det Bevis, at jeg finder udi min Samvittighed, at, hvad Du siger, er Løgn. Lidenskab — hm — uden Lidenskab er intet Stort udrettet i Verden.

— Det Citat har jeg ogsaa læst, jeg véd ikke hvor. Det kan være rigtigt, for saa vidt der menes den Art Lidenskab, der er rettet mod et for det Hele velgjørende Maal og energisk forfølger det. Jeg beundrer Kolumbus's Lidenskab, hvis man kan kalde det saaledes, thi hans Plan var ikke fattet i nogen Inspirationens Rus, men hvilede paa matematisk og navtisk Grundlag. Jeg kan ogsaa beundre f. Ex. Galilei, til en vis Grad: jeg kjender ikke videre til hans Histories Enkeltheder, men man kommer ikke paa Pinebænken, uden man har baaret sig utilbørlig ad i en eller anden Retning.

— Saa! Nu har jeg hørt det med! Skulde han have løjet og sagt, at Solen drejede sig, og Jorden stod stille?

— Nej. Men han burde have kjendt sin Tid og nedlagt sin Opdagelse i en forseglet

Pakke, som først skulde aabnes efter hans Død. Det vilde have sparet ham selv for Ubehageligheder, og Sandheden vilde langt hurtigere og lettere bane sig Vej, hvis den ikke netop med en vis, om Du vil, poetisk Lidenskabelighed trodsig traadte op mod det Bestaaende, der altid er i sin Ret, naar det forsvarer sig. Man skal ikke raabe nylig opdagede Sandheder, som strider mod den almindelige Opfattelse, ud paa Gader og Stræder; det er kun at revolttere Pøbelen. Man skal holde dem inden for de Indviedes snævre Kreds, gjemme dem dér en rum Tid, saa baner de sig lidt efter lidt Vej, uden voldsomme Omvæltninger. De burde helst nedskrives i et Ciffer-sprog, som kun tyve Mennesker forstod. Saa spares der meget Blod i Verden.

— Men kan Du ikke begejstres for en ædel Martyr for Sandheden, Din Parykblok? raabte Musikeren og slog i Bordet.

— Du skulde ikke tage Dig af Martyrerne, sagde min Onkel med skærende Kulde; Du har meget lidt tilfælles med dem. (Musikeren var just midt i at tømme et vældigt Glas Pale Sherry.) Jeg tvivler ikke om, at en stor Del af dem har været hæderlige og uegennyttige Mænd; men netop i deres Egenskab af Martyrer gjør de ikke Spor af Nytte. Det Sande og Fornuftige sejrer ved sin egen Magt, man skal blot have Taalmodighed og bekæmpe sin

personlige Lidenskab for det. Men for at komme tilbage til Dine priste Digtere, de har, saa vidt jeg véd, aldrig givet sig af med at være Martyrer. Jeg kjender ikke meget til Literaturhistorien, men jeg tror dog ikke, at jeg fejler, naar jeg opkaster en beskeden Tvivl om Digternes Tilbøjelighed til Martyriet. Det er i Regelen epikuræiske Egoister, for hvem Privat- og Samfundslivets Pligter ligger meget for lavt. Nogle forførte Kvinder, for ikke at tale om nogle bedragne Kreditorer — hvad generer det en stor Aand? Nej tværtimod; det giver Stof til tragiske og komiske Skildringer, der bliver saa meget sandere, som de beror paa personlig Erfaring. Derfor er Digtere og Kunstnere jo forelskede i en Figur som Don Juan.

Musikeren havde set saa flittigt til Glassene, at hans i Forvejen ringe Evner til at føre Noget, der lignede en Diskussion, nu slog komplet Klik. Han raabte:

— Don Juan — Don Juan — men Dit Uhyre — beundrer Du ikke Mozarts Don Juan? Er der ikke Spor af Sans for det Erotiske i Dig?

— Hvad jeg mest beundrer ved Don Juan er, at den som alle musikalske Kompositioner hviler paa Mathematik, det Tørreste, Rationelleste, *ergo* det Sikreste af Alt. Hvad det Erotiske angaar, saa skal jeg i faa Ord sige

Dig min Mening derom. Da det beror paa en Naturlov, har det samme Krav paa Respekt som enhver anden Naturkraft, men kun for saa vidt den holdes inden for de Grænser, som Samfundets Tarv kræver. Det, Du kalder det Erotiske, skal beherskes af Villien og af tusind Hensyn til det Passende, det Nyttige, det Udførlige osv. En ung Fyr, der forelsker sig i Tyveaarsalderen, skal i ethvert Tilfælde bekæmpe sin Lidenskab, thi han vil i vort Samfund ikke kunne gifte sig; en Mand, der ikke har Raad til at føde en Kone, skal jage sin Forelskelse ud af Tanken; den, der begaar en Mesalliance, navnlig hvor Misforhold i Dannelsesvilkaar er tilstede, handler som en ... handler ikke klogt.

Jeg fik siden at vide, at Musikeren i sin Tid havde ægtet sin Tjenestepige, fra hvem han efter et ulykkeligt Ægteskab var bleven skilt. Han sukkede og sagde resigneret:

— Det Sidste er der s'gu Noget i.

— Men det Øvrige? spurgte min Onkel i en let udfordrende Tone.

— Aa — jeg giver Dine Argumenter Døden og Djævelen. Har Du ikke et Klaver? ... for vel er jeg Violoncelspiller og ikke Pianist, men lad mig faa fat i Klaveret, og jeg skal bevise ... jeg skal Satan ...

— Nej, jeg har ikke noget Klaver, saa

Du maa opsætte Din harmoniske Argumentation til et saadant er ved Haanden.

Musikeren rejste sig op, blussende rød, havde megen Umage med at faa tændt en Cigar over Lampen, bød Farvel og slog nogle underlige Kurver med en betænkelig Tendens til at karambolere med Stuens Møbler, hvorefter min Onkel lyste ham ud.

Da min Onkel kom tilbage, tog han Lampen og rettede Gangen ind mod sit Soveværelse. I Døren vendte han sig om, saå fast og rolig paa mig og sagde:

— En Skjønhedens Præst — en Poesiens Apostel!

Det kogte i mig af Vrede, men Vreden gjorde mig godt. Noget af det, der syntes at være det Bedste i mig, rejste sig til Trods. Min Onkel havde villet slaa ind paa de gamle Lakedæmoners Manér: at lade en Helot drikke sig fuld i et pædagogisk Øjemed. Men den, han betragtede som en Helot, betragtede jeg som en langt ædlere Skikkelse end ham selv. Trods hans kluntede og raa Replikker og komplette Underlegenhed i Diskussionen, havde jeg set i hans Øje, hvad jeg satte langt mere Pris paa og bedre forstod end min Onkels advokatoriske Dygtighed: Begejstring og Gemyt. Selve det, at Meget i hans Ydre og hans Væsen pegede hen paa en mankeret Existens, bidrog i min daværende Stemning

til at forhøje min Sympathi for ham. Hvor længtes jeg ikke efter at høre hans „harmoniske Argumentation“.

Jo længer jeg sad og grublede, jo mere opbragt blev jeg paa den Tankegang, der gik gjennem Onkels Ræsonnementer. Det var jo Protest mod de elementære Naturmagter, mod Lidenskaberne, mod det Vældige og Gigantiske til Fordel for det Træge, det Stillestaaende, det Korrekte. Jeg huggede i Bordet og raabte højt:

— Leve det Uregelmæssige, leve det Revolutionære!

Jeg satte mig hen ved mit Bord og skrev følgende Linier, der var et Udslag af alt det Had, der hidtil ubevidst havde opdynget sig i mig mod dette Huses iskolde Mekanisme, mod denne Kultus af det Korrekte, som gik gjennem dets mindste Detail:

Som Kyradserer i gungrende Chok
hen over Havstokken Bølgerne ride;
staalblanke Pansre og Hjelmbuske hvide
gnistre og flågre i tætsluttet Flok.
Vindens Basunstød mod Strandbreddens Klint
driver til Indhug de stejlede Rækker;
fodfast staar Brinken; mod Choket den strækker
Fronten af Kridt, Bajonetten af Flint.

Bragende tørne de sammen, og malt
bliver til Skumstøv den modige Skare.
Ho! det Solide skal nok sig forsvare
mod hvad der stormer saa vildt og saa galt.

Driv kun i hundrede Aar Eders Sport,
 knus kun i ridderligt Vanvid Jer Pande,
 Gang efter Gang skal I dyrt faa at sãnde:
 Sejgt er vort Ler, og vort Kridt det er haardt.

Ja — der gaar hundred og hundrede Aar,
 stedse til Angrebet fylker sig Skaren;
 uforsagt klinger bestandig Fanfaren;
 ak, men det Sejge og Haarde bestaar.
 Da bryder frem en fornøjelig Dag,
 Himlen den fyrer med alle Kanoner,
 der kommer Liv i de blaa Eskadroner:
 Hurra! idag skal vi vinde vort Slag!

Nu ta'r de fat. Deres krummede Front,
 Boen lig, sig om Kridtbjerget spænder,
 knuger med Vælde dets knoklede Lænder,
 sukkende klynker det — Taget gjør ondt.
 Træerne flyve med Top og med Rod,
 Brinken den falder . . . det syder og sprøjter,
 Vindene tuder i Horn og i Fløjter;
 Bølgerne jubler i sejerstolt Mod.

VI.

Det var kun et Stormpust, der for et
 Øjeblik gjorde det klart i mit Indre; snart
 trak Taagen sammen igjen. Jeg var falden i
 Søvn med den tapre Beslutning at overlevere
 min Onkel nysnævnte Dokument som en Art
 Krigserklæring, forlade hans Hus og ty til hans
 Skolekammerat, der strax saa sympathetisk
 og kollegialt havde hilst mig som en yngre

Broder i Apollo. Men næste Morgen var mit Heltmod forsvundet; jeg tog meget resignert mine Bøger, læste mine Lektier og gik til Byen til mine Kursustimer. Rigtignok skjældte jeg mig selv dygtig ud paa Vejen og ledsagede mine indvendige Selvbebrejdelse med den Gestus at sætte den knyttede Haand op under min Næse, men alt blev som før; Foraaret gik, Sommeren kom og med den min Studenterexamen, som jeg absolverede med anden Karakter. Mine løst paaklistrede Kundskaber kunde umulig have drevet det videre; alligevel havde jeg næret et lønligt Haab om første Karakter, da det var gaaet mig godt i det første Par Fag. Jeg var ikke aldeles rolig tilmode, da jeg var færdig og om Aftenen kom hjem med dette Resultat til Onkel.

Jeg bankede paa Døren til hans Sommerstudereværelse. Han sad ved sit Skrivebord med Ryggen mod Indgangsdøren, lænet tilbage i Stolen, læsende i et Folioark. Han vendte sig ikke om strax, men sagde:

— Hvem der?

— Det er mig — jeg . . . er færdig med Examen.

— Godt. Vent lidt; jeg skal strax være hos Dig.

Han vendte Arket og læste den næste og derefter følgende Side ned; derpaa drejede han Ansigtet om imod mig og saâ paa mig.

— Nu? sagde han.

— Jeg fik kun anden Karakter.

— Havde Du ventet mer? Jeg maa sige, at dette Resultat svarer til, hvad jeg havde ventet ifølge de Forhold, hvorunder Du har arbejdet, og den Tid, Du har anvendt. Da jeg ikke bryder mig om, at Du faar Regens eller Stipendier, men meget gjerne vil blive ved at understøtte Dig som hidtil, er din Artiums-karakter jo temmelig ligegyldig. Gaa nu op paa dit Værelse! naar jeg er færdig med mit Arbejde, kommer jeg op til Dig, jeg har Noget at tale med Dig om.

Han vendte atter Ryggen til mig og tog fat paa et nyt Folioark; jeg gik op paa mit Kammer.

Jeg stillede mig hen i det aabne Vindue. Solen gnistrede endnu lystig over Sortedams-søen; der steg en lun og frisk Duft op fra Haverne langs Dosseringen; en Mængde Spadserende krydsede hinanden paa Stien. Jeg syntes, de allesammen saâ ud, som de vare glade ved Livet og ventede at komme til at more sig den smukke Sommeraften. Latter og Tale lød op til mig. Jeg fik en inderlig Lyst til at gaa ned iblandt dem. Dog — hvad skulde jeg der? Ingen kjendte mig, jeg kjendte Ingen; der var ikke en Eneste, til hvem jeg kunde fortælle, at jeg nu var Student, Ingen, som vilde gratulere mig og række mig en

hjærtelig Haand og foreslaa mig at tage ud sammen og drikke min Skaal. Langt henne paa Stien saâ jeg en Flok mandlige Skikkelser i fuldt Løb. Da de kom nærmere, saâ jeg, at det var ganske unge Mennesker med splinternye Studenterhuer; de lo og søgte leende at skubbe hinanden ud i Søen. Jeg kunde kjende et Par af dem, der ligesom jeg var gaaede op ved Universitetet som private Dimittender. En af dem raabte til de Andre:

— Saa — skynd Jer nu, at vi kan komme op paa en Kapervogn og ud i Skoven! Lad være at skubbe til Alfred — han har Flaskeforet i Tasken, det maa vi ikke sætte til . . . Jeg tror, I er gale.

De løb videre, lo og raabte; Lyden forsvandt først, da de bøjede om Hjørnet. Jeg flyttede mig bort fra Vinduet; jeg følte mit Indre saa tomt, min Sjæl saa ensom; jeg tænkte paa mit lille Barndomshjem, paa den lille Fest, som Moder vilde have beredt for mig, og jeg gav mig til at græde. Da lød der Trin paa Trappen; i en Fart fik jeg tørret mine Øjne og sat mit Ansigt i Lave. Det bankede paa Døren; jeg studsede, thi det kunde jo ikke være min Onkel, som de faa Gange, han havde været paa mit Værelse, aldrig havde iagttaget denne Ceremoni. Det var alligevel ham, og denne lille Opmærksomhed stemte

mig velvillig imod ham. Han havde nogle Papirer under Armen.

Han saâ sig om i Værelset med et hurtigt mønstrende Blik, kneb Læberne sammen og sagde:

— Se snart at faa Orden i dine Bøger og andre Ting, der ligger omkring paa alle Møbler. Vær ikke saa barnagtig at tro, at det er genialt at være uordentlig. Naa . . jeg har forresten et Alvorsord at tale med Dig. Tænd Dig en Cigar (han bød mig sit Futteral), nu er der intet Upassende i, at Du ryger i min Nær-værelse.

Han tændte selv en, satte sig ned og begyndte:

— Jeg vil først gaa over til dine rent praktiske Forhold. Du har nu snart i et Aar været myndig under Kurator; strengt taget burde jeg maaske have underrettet Dig derom den Dag, Du fyldte dit 18de Aar, men efter moden Overvejelse besluttede jeg at vente, til Du var færdig med din Studenterexamen. Da din Moders Bo var sluttet, blev der en Kapital af 3000 Rigsdaler, eftersom jeg fik Huset meget fordelagtig solgt. Det er nu min Mening at udbetale Dig en Sum af denne Kapital hver Maaned i dine Studenteraar, og naar jeg sætter sex Aar — hvad der er meget rigeligt — som Tiden for dit Embedsstudium, paa hvis Valg jeg ikke tror mig berettiget til at øve nogen

Indflydelse, men som jeg selv vil bede Dig vælge efter moden Overvejelse — det haster ikke . . . saa vil Du, naar Du hvert Aar har brugt 300 Rigsdaler til Klæder og Lomme-penge, endda have 1200 Daler kontant, naar Du bliver Kandidat. Kost, Logis og dertil hørende Lys og Varme faar Du her som hidtil. Jeg ønsker, at Du møder præcis ved Middagsbordet; med Hensyn til de andre Maaltider har Du din Frihed; jeg stoler paa, at Du ikke misbruger min Tillid ved at hengive Dig til nogen Slags Udskejelser, men jeg ønsker heller ikke, at Du skal undlade at leve, om Du vil, som en Kavaller; og skulde Du trænge til Penge, til, hvad jeg vil kalde smaa repræsentative Udgifter, f. Ex. en lille Souper til Gjengjæld for modtagne Invitationer, vil jeg gjerne hjælpe Dig: mit Hus er, som Du véd, ikke indrettet paa ungdommelige Selskaber. Sligt maa Du arrangere andensteds.

Med et Udtryk i sit Ansigt, hvor Følelsen af den gode Samvittighed lyste frem, standsede min Onkel, gik hen og lukkede Kakkelovnsdøren op og kastede Asken af sin Cigar ind i Kakkelovnen, idet han parenthetisk bemærkede:

— Jeg skal lade Madam Bertelsen sætte et Par Cigarkopper herop.

Saa satte han sig, rømmede sig og begyndte igjen:

— Med Hensyn til din nye Stilling har jeg dernæst isinde at meddele Dig nogle Betragtninger, som jeg mener ikke kommer paa urette Tid og Sted. For faa Aar siden spillede Studenterne en vis fremtrædende Rolle i vort Samfund. De dannede det intelligente og modtagelige Publikum for en politisk og social Retning, hvis bedste Kræfter var udgaaede fra deres Midte. Jeg tror nu ingenlunde, at denne Retning har udspilt sin Rolle, da den indbefatter Alt, hvad der duer en Smule her i Danmark; men den Fejl, der i sin Tid blev begaaet ved at give Pøbelen Lov til at tale med, er ved at frembringe Tilstande af en saadan Art, at vi Intelligente maa søge andre Alliancer; herom kan og vil jeg imidlertid for Øjeblikket ikke udtale mig videre; men jeg siger Dig dette, for at Du ikke skal gjøre Dig Illusioner om en Række festlige Aar med Studentertog og Sligt. Vi Klassisk-Dannede, som er Nutidens egentlige Adel, maa for Øjeblikket resignere; det er maaske en Slags Straf, fordi vi — eller i det Mindste en Del af os, lod Stemninger og Illusioner løbe af med os. Som Sagerne nu staar, har et ungt Menneske i din Stilling ikke Andet at gjøre end at arbejde med et bestemt, fast Maal for Øje og søge sin Glæde i sin Pligt, saa kommer Lønnen, — om end først efter en Aarrække; men den kommer.

Jeg véd ikke, om jeg tog fejl, men jeg syntes, at min Onkels Øje søgte Ridderbaandet, som prydede hans Knaphul. Han gjorde en forberedende Bevægelse til at gaa ud ad Døren; men, som greben af et pludseligt Indfald, vendte han sig om, støttede den ene Haand mod en Stoleryg, og gjorde med den anden en Bevægelse, som naar man slaar til en Flue. Han sagde henkastende:

— Naa, Vers og Sligt befatter Du Dig vel ikke mere med? Naa gjør Du? Ja som Tidsfordriv i ledige Timer, nærmest i Form af Sange ved festlige Sammenkomster, kan Sligt jo ikke skade. Tiden har ikke Brug for nogen anden Slags Poesi; ingen fornuftig Mand interesserer sig nu om Stunder for en ung lyrisk Herres Stemninger og Tilstande; om han er klar eller uklar indvendig, forelsket eller forbitret, kommer virkelig ikke hans Samtid ved. Nu vil jeg lade Dig overveje disse forskellige Betragtninger, som jeg her har meddelt Dig; de kommer fra en Mand, der har en Del Erfaring baade som Embedsmand og i andre Retninger, og som stedse skal være til Rede, naar Du ønsker et modent, overvejet Raad.

Et Kast med Hovedet og en Hævning af Brynene, der betød Punktum Finale og Underskrift paa Aktstykket, endte Talen, og Onkel gik hilsende ud ad Døren.

VII.

Jeg blev igjen flittig af Kjedsomhed; det vil sige flittig paa min egen Maade. Det havde aldrig ligget for mig at bestemme mig, og følgelig opsatte jeg at vælge et Embedsstudium; den Smule Filosofi, der fordredes til anden Examen, faldt mig ikke svær, men den hverken fængslede mig i nogen særegen Grad, ej heller kunde den fylde min Tid. Derimod læste jeg Alverdens Digtere i Oversættelse — vore egne kjendte jeg det Meste af — og det var som før de Arbejder, hvori Lidenskaben ret slaar sig løs, der greb mig mest. Mit stille, dvaske Virkelighedsliv søgte jeg Modgift mod gennem et lidenskabeligt bevæget Liv i Fantasien. Jeg vidste naturligvis godt den Rangfølge, der gjaldt i den almindelige Opfattelse, og jeg tilstod ikke engang for mig selv, at jeg i mit inderste Hjerte havde mest Glæde af Viktor Hugos Notre Dame de Paris og Prévost's Manon Lescaut. Den Sidste, som jeg havde kjøbt hos en Antikvar, skjulte jeg omhyggelig i min Seng; jeg havde en Følelse af, at Onkel vilde blive rasende, hvis han så, hvad den indeholdt. Filosoficum absolverede jeg heldig og uden stort Arbejde, og da Onkel spurgte mig, hvad jeg vilde studere, før Ordet Theologi mig ud af Munden. Han nikkede uden at ytre enten Mishag eller Bifald.

Jeg havde aldrig følt Noget i mig, der gik i Retning ad religiøse Rørelser; men jeg havde en dunkel Fornemmelse af, at der maatte være mest „Idealitet“ i det Studium. Dette Aars Kursus i Kirkehistorie begyndte netop med Middelalderen; det tiltalte mig, og jeg supplerede Docentens tørre Omrids af de mægtige kulturhistoriske Figurer som Abeilard, Arnaldo af Brescia, Franciskus af Assisi med min Fantasis Farver; det Ene førte til det Andet, og inden jeg vidste et Ord deraf, havde jeg læst det ene Værk om Middelalderens Kirke- og Kulturhistorie efter det andet. De øvrige theologiske Discipliner hørte jeg Forelæsninger over som i Drømme; jeg skrev mekanisk Kollegier, men aabnede aldrig hverken dem eller dogmatiske og exegetiske Bøger.

Det var bestandig et Eremitliv. Kun flygtige Bekjendtskaber, ingen Kammeratskaber. Mine Kursuskammerater havde jeg aldrig kjendt synderlig til, og da jeg havde været et Par Gange i Studenterforeningen, lugtet Tobaksrøg, set paa Skakspillere og Avislæsere og set Aftengjæsterne klumpe sig sammen i Kliker, fik jeg nok af den. Det kan have været min sky og ubehjælpssomme Naturs Fejl, men Spor af noget Kammeratligt fandt jeg ikke der; det kan have beroet paa min ensidige Dannelse, der blot hvilede paa æsthetisk og historisk

Læsning, men jeg mærkede aldrig Noget, der lignede Aand, slaa mig imøde i de Haller.

En Gang, da vi spiste Middag, spurgte min Onkel mig:

— Jeg synes, Du gaar aldrig ud?

— Det gjør jeg heller ikke.

— Du læser meget? Naa, det er jo glædeligt nok. Men da Du ingenlunde har den Begavelse, der fordres til at være Videnskabsmand i dette Ords strengere Forstand, bør Du samle dine Studier med din Examen som Maal og søge den for din Alder passende Recreation i Omgang med Jævnaldrende.

— Jeg kjender Ingen.

— Naa, Du er ikke skikket til at gjøre Bekjendtskaber? Det tænkte jeg nok. Ja, saa kommer jeg vel til at tage mig af Dig og indføre Dig i et af de Huse, hvortil jeg har Adgang. Du kan have godt af at se ældre og mere udviklede Personligheder, der spiller en fremtrædende Rolle i Samfundet.

Et Par Uger efter meldte han mig, at jeg om Aftenen var inviteret til en stor Grosserer med Titel af Etatsraad. Onkel selv skulde der til Middag sammen med de Ældre.

Jeg kjedede mig skrækkelig. Hvad der egentlig gik for sig, skal jeg ikke kunne sige. Der var en gruelig Mængde Mennesker. Damerne vare udmajede som Kaneheste, en Del af dem saå dog livlige og friske ud, men de

sortklædte Kavallerer, der underholdt dem, først ved Bordet og siden under Dansen, havde dels et brutalt-dyrisk, dels et mat og udvisket Udseende. De vare vist vante til at komme hyppig sammen, thi jeg hørte i deres Samtaler de samme Navne blive nævnte med Allusioner til, hvad der var sket i det og det Hus. Jeg stillede mig flere Gange bag et samtalende Par; jeg hørte Noget, hvoraf de lo, som jeg ikke forstod, jeg hørte kritiske Bemærkninger om de Tilstedeværende, om Theatret, der dog mest indskrænkede sig til, hvorledes den eller den Skuespillerinde eller Sangerinde havde „set ud“ i den og den Rolle, men jeg hørte ikke en Replik, såå ikke en Bevægelse, der enten umiddelbart vakte min Sympathi eller fængslede mig ved et Præg af en ejendommelig Personlighed. Det var et Menneskemudder, en grødet Masse, syntes det mig. Der var fri Passage gennem alle Stuerne. I en Salon sad en stor Del ældre Damer, nogle ved Whistborde, andre om et stort Bord midt i Salen, gruppevis samtalende; Nogle såå ud, som de hele Tiden sagde hinanden Stikpiller med fornærmede Miner, Andre stak Hovederne sammen som Faar i Regnvejrs og talte fortrolig hviskende, medens den Talendes Øjne spejdede rotteagtig om til alle Sider; atter andre såå bekymrede og alvorsfulde ud og nikkede betydningsfuldt, som understregende hvert Ord,

de vexlede. I et Par Kabinetter spilledes der Kort af de ældre Herrer; her var dyb Stilhed og tæt Tobaksrøg, hvorigjennem der kun en enkelt Gang lød et Forbavselsesudraab over en vis Kombination af Kort, der var falden paa én Haand; ellers summede kun L'hombre-kortenes Navne En om Ørene. Saa var der et stort Værelse, hvori man konverserede og røg. Hvad der blev talt højt om, var Politik, men det blev ved Hentydninger, som de Deltagende Alle forstod som et Frimurersprog; de kaldte ugenert Ministrene ved deres Navne, og det var aabenbart en Forudsætning, som Enhver gik ud fra, at alle de Tilstedeværende vidste, at man omgikkes disse Excellencer saadan i al Gemytlighed. Pludselig tvinges mit Blik hen mod en Krog, da jeg hører mit Navn nævne . . . der stod min Onkel med Ryggen mod mig og talte med en Universitetsprofessor, der sagde:

— Stenberg — hm — Stenberg . . . jeg skal nok huske Navnet. Ja det lille Legat skal han nok faa. Altid til Hjælp til en lille Rekreatiønsrejse. Jeg skal tale med Eforus, der kan Intet være i Vejen. Hør, gode Hr. Overretsassessor, min Søn . . . (her blev Samtalen hviskende).

— Hvor mange Aars Kandidat? spurgte Onkel. Jeg hørte ikke Svaret.

— Jeg skal tale med Justitiarius. Jo vel skal han have det.

Jeg listede mig bort for ikke at blive set. Paa Vejen tilbage gennem de andre Værelser mødte jeg den Musiker, som jeg i sin Tid saâ hos min Onkel, men som jeg aldrig havde fundet paa min Vej siden. Han sejlede afsted med svulmende Skjortekrave og vidt udspilede Flipper, da Husets Frue kom ham imøde.

— Glæder De os saa med lidt Musik Hr. xx? Tjeneren har hentet Deres Instrument, De gav mig jo Lov til det sidst hos Etatsraad Vengs. Frøken Korff, som akkompagnerer Dem, er ogsaa kommen.

Den lille Mand bukkede og fulgte med Fruen ind i den Salon, hvor Klaveret stod. Ved dette sad en lille, lidt forvoxet, midaldrende Dame i en ingeniørens ny eller moderne graa Silkekjole. Et stort Publikum samlede sig i dette og det tilstødende Værelse. Efter at Musikeren havde hvisket et Par Ord til Damen ved Klaveret, tog hun et Nodehefte frem og slog an.

Det var en pragtfuld Marche i bred, flot Stil. Ungdommelig, trodsende Livsglæde, Mod til at gaa lige tværs gennem Verden med faste Trin, med oprejst Pande, Sikkerhed i sin Sag og Vished om, at Tilværelsen vilde hjælpe den frem, klang fuldt ud i dette kraftige Foredrag, der forekom mig saa frejdig-fornemt, som

om Kunstneren ikke brød sig det Mindste om sit Publikums Mening. Det jublede indeni mig; det forekom mig, som den lille Mand udfordrende kastede en Handske til alt dette Listende, Surrende, Summende, Ængstelige, al denne Hensynstagen til Højre og Venstre, alt dette Dorske, Blaserede eller flovt Vigtige, alt dette officielt Værdige, dette forlorne Ædle, som havde tirret mig den hele Aften. Da han var færdig, turde Ingen klappe eller raabe Bravo; man hørte kun dæmpede Henrykkesudbrud, især fra de Damer, der havde slaaet gal Takt med Hovedet.

— Rent — klassisk! — gryntede Husets Herre, den store, tykke, med Ridderkors dekorerede Etatsraad og Grosserer, der lignede en Præmiestud, og han nikkede protegerende til Kunstneren, som bukkede flygtig og trak sig tilbage.

Han passerede lige forbi mig. Han maa have læst Noget i mit Blik, thi han standsede foran mig:

— Har jeg ikke set Dem før? spurgte han. Jeg fortalte ham hvor.

— Det er rigtigt. Morer De Dem? — det Sidste hviskede han.

— Nu ikke længer . . . Han lod mig ikke fortsætte.

— Skal vi stikke bort sammen? Nu skal

de til at drikke The, saa gaar vi, og Ingen mærker det.

Jeg var heller end gjerne med. I en Fart vare vi komne ud i Entreen, fik vort Tøi paa, og naaede ned paa Gaaden.

— Det er s'gu Slid for Føden dette herre, sagde den lille Virtuos. Men Mennesket er saa svagt og gjør Meget for god Mad og Vin. Ha! sikken en *Château Margaux*, naada! Men det er sandt, den fik de Unge nok ikke Noget af? Uden den Slags Ting skulde da Fanden være med til det Hoveri. Det gjør Folk saa dumme. Tænk Dem, der var nogle af vore bedste Videnskabsmænd, Forfattere, Komponister og Kunstnere til Stede, og ikke et fornuftigt eller muntert Ord.

— Hvor var de? spurgte jeg forbavset.

— Ja hvor? Rundt omkring. Saâ De ingen af dem?

— Jeg kjender dem ikke.

— Naa. Ja paa saadanne Steder er de ligesom alle de andre Kanuter og udmærker sig kun af og til ved et mere menneskeligt Fysiognomi ... skjønt alt det Æderi i Længden tager paa Adskillige. Jeg er ellers med Skam at tale om bleven sulten igjen, men deres tynde Franskbrød og Thevand skulde jeg dog ikke have Noget af. Hvad siger De om et Par Rundstykker med Kaviar, en Bajer og en ganske ubetydelig lille Snaps? Men De maa

s'gu ikke sige det til Deres Onkel . . . Aa, jo det maa De for Resten gjerne. Lad os røre os lidt først . . . ud ad Frederiksberg til.

Jeg følte ikke megen Lyst til de nævnte Fortæringsgjenstande, og uagtet der var Noget ved ham, der fordunklede det glimrende Indtryk af hans Spil, var jeg dog altfor glad eller smigret ved at være i Selskab med ham, til at jeg ikke skulde gaa ind paa Alt.

Han standsede foran en Pavillon i Frederiksberg Allé.

— Ja der er Sangerinder, sagde han og rynkede Næsen. — Hm — naa — det er Bestialitet, det Forrige var Idiotisme. I al Fald er dog Menneskene paa denne Beværtning sandere end paa den forrige.

En skrækkelig Sang lød os imøde fra nogle pyntede og sminkede Fruentimmer paa Tribunen. Ved Smaabordene sad alle Slags Mennesker af begge Kjøen; Nogle sov, Andre passiarede. Der var en Tobaksrøg, en Lugt af Smørrebrød, Øl, Brændevin, Toddy o. s. v., der gjorde Luften saa tyk, at man fik Lyst til at skære i den med en Kniv. Den lille Musiker bestilte og fik de nævnte Spise- og Drikkevarer; Ingen af os hørte eller saâ paa de producerende Kunstnerinder, men min Led-sager sad og morede sig over Gjæsterne og gjorde mig opmærksom paa de mest komiske Figurer iblandt dem.

Der sad nu en sat ældre Mand med sin jævnaldrende Kone; han saâ saa gnaven og inderlig misfornøjet ud, at man snarere skulde tro, han sad midt i et overvældende Arbejde, end at han var ude at more sig; hver Gang Konen, der gabede den ene Gang efter den anden, henvendte Ordet til ham, snerrede han ad hende, som vilde han bide hende. Naar han havde taget en Slurk af sit Øl, rystede han paa Hovedet og satte Glasset haardt fra sig. Der sad en ung Fløs, klædt efter sidste Modejournal, med en Guldvestekjæde saa tyk som en Hundelænke, og en sort Hat, der var saa blank, at den skar i Øjnene; han var saa opfyldt af sin egen Storhed og den omgivende Verdens Ringhed, at kun Loftet med den smagløse Dekoration af Forgyldning og Spejlglas var Gjenstand for hans Blik, hvori den ferskeste Dumhed afmalede sig; kun naar en uværdig Medskabning strøg saa tæt forbi ham, at den kom i let Berøring med hans Frakkeærme, kom der en Art Indignationens Liv i Øjet; han trak da sin lilla Handske af og børstede ivrig Ærmet med Haanden, som en Brahmin, der renser sig efter Berøringen med en Paria. Der sad tre Individuer af den Slægt, som Folkesproget kalder Rødder, med Hattene enten paa Snur eller satte langt ned i Nakken samt med slukte Cigarer i Mundvigerne, og gjorde alt Muligt for paa den mest højroastede Maade at

minde om deres Tilværelse; de skrabede med deres Stole, klinkede med deres Toddyglas, som vilde de slaa dem i Stykker; En akkompagnerede Sangerinderne ved at fløjte, medens de to Andre slog Takt med deres Stokke; de stemte i Visernes Omkvæd af fuld Hals, vexlede Øjekast med Fruentimmerne paa Tribunen o. s. v. Der sad to ældre Fyre af et noget forfaldent Udseende, de vare lige ved os, saa vi kunde høre den Ene sige med en af Graad bævende Stemme:

— Ja Du er min Ven, Kristoffersen, det skal jeg aldrig glemme, saa længe disse hersens Øjne kan se Sol, Maane og Stjerner, og om Du saa laa i den værste Rendesten nere i Borjergade, saa skulde jeg aldrig holde mig for god til at række Dig denne hersens og sige: Kristoffersen, Du er min Ven i Livets og Dødens Rige.

Kristoffersen var mindre rørende stemt; de mange „Omgange“ han havde faaet, havde gjort ham søvnig. Naar han i Mellemrum vaagnede, gnavede han paa et Andeben eller en anden fed Gjenstand, saa faldt han i Sovn igjen og nikkede, ved hvilke Bevægelser hans Pande faldt ned paa Andebenet, saa han tværede Fedtet ud over hele Ansigtet, der havde et saa koncentreret Udtryk af Smerte og Ildebefindende, at de gav hans Kammerat Lejlighed til at gjentage de lyrisk-rørende Forsik-

ringer om sit ømme Venskab, som om det kunde hjælpe mod Kvalme.

Jeg morede mig mere over den lille Musikers Glæde end over dens Gjenstande, thi han nød den i lange Drag. Hvor vilde jeg have ønsket, at han havde haft sin Violoncel ved Haanden og havde tolket den Fryd, der spillede i hans brune Øjne! Just som den Tanke faldt mig ind, sagde jeg til ham:

— Hvor kunde De spille saa smukt i det Selskab, hvor De kjedede Dem saa skrækelig?

Hans Ansigt blev pludselig alvorligt, næsten bittert:

— Jeg spillede heller ikke godt. Jeg kan overhovedet ikke spille mere. For tyve Aar siden spillede jeg godt eller var nær ved at gjøre det.

Jeg vilde gjøre en Indvending i Form af en Kompliment, men han afbrød mig:

— De fleste Kunstnere her i Danmark bliver dumme, naar de er fyrretyve Aar, og naar de i den Alder er naaede til, hvad man kalder Anerkjendelse, saa slaar de dem til Ro og tærer paa deres Kapital. De har faaet deres Stempel af Kritiken og søges af vore saa kaldte Kunstens Mæcenater, der hellere burde kaldes Kunstnernes Restavratører. Man bliver officiel og doven, man har naaet, hvad man tror, man kan naa. I en lang Aarrække

var man desuden her hjemme saa overbevist om vor egen Fortræffelighed, at den, der vilde lære Noget af andre og større Folk, blev betragtet som en skabagtig Karl. Jeg troede inderlig paa vor „nationale“ Kunst i alle mulige Retninger, og jeg maatte jo gjøre det, for jeg kunde ikke gjøre et Buestrøg, uden Aviserne fortalte mig, hvor mesterligt det var. Jeg havde stor Færdighed i at beklippe al Slags Musik, saa den kunde gaa i dem her hjemme; Lidenskabten kunde jeg gjøre takkelig, Fortvivlelsen kunde jeg gjøre sentimental, den sprudlende og funklende Erotik kunde jeg gjøre saa moralsk, at baade Præst og Degn kunde velsigne den. Naa — saa kom jeg til at gjøre en Rejse, som jeg skulde have gjort, da jeg var fem og tyve Aar, men jeg var to og fyrrer. De store Virtuoser, som jeg hørte, spillede min kjøbenhavnske Katekismus sønder og sammen, men nu var jeg for gammel til at faa den ud af Hovedet. Saa maatte jeg dreje den gamle Lire for at faa Lidt til Brød og Brændevin; jeg var vant til at lade mig stoppe med Mad som en Kapun af mine Mæcenater; nu æder og drikker jeg mig gjennem de Aar, jeg har tilbage. Fanden gale i det Hele — men det bliver nu ikke anderledes. Hej Opvarter, en Bajer til!

Han kastede sin Cigarstump hen ad Gulvet og saå gnaven ud. Der var en Pavse i

Skraaleriet oppe fra Tribunen. Pludselig aabnedes Indgangsdøren paa vid Gab, og en Hob unge, selskabsklædte Mennesker kom ind. Da de kom nærmere, gjenkjendte jeg Ansigterne fra Selskabet hos Etatsraaden.

Støjende og sparkende til alle Sider stormede de helt op til Tribunen, smed sig ned paa deres Stole, strakte Benene ud i Verden, pustede Cigarrøg ud med en Mine, som om de vilde spytte den i Øjnene paa Tilværelsen i Almindelighed. Det var vor *jeunesse dorée*, Plutokratiets Stamherrer.

— Dersom de Fyre er skabte i Guds Billede, maa Gud se underlig ud, brummede Musikeren.

Pavsens paa Tribunen varede temmelig længe, og man fik efterhaanden en Fornemmelse af, at der forberedtes noget Usædvanligt. Endelig ringer Klokken, Baggrundsdraperiet bevæger sig, en Kvinde kommer frem. Strax runger en vældig Applavs gjennem Salen. Næppe havde mit Øje hvilet paa hende et Sekund, før jeg følte som et elektrisk Stød gaa igjennem mig . . . En Mur af Aar, der laa mellem Barndommen og nu, revnede med en vældig Breche. Haven, Æbletræet, Snefoget af Blomsterblade, Kysset, Ringen, Gildet hos Skomageren, mit barnagtige Elskovsdigt, Moders Død, Spaascenen i Skorstenen gled forbi mig, hvert Billede som Oplyst af et Lynglimt

og strax givende Plads for det næste. Ja, det var Kagepigen fra min Fødeby.

Hun var bleven høj, ikke lidt over Middelhøjde, med en kraftig, ikke yppig Figur; der var noget Atheneagtigt ved hendes Former, men Hovedet og Ansigtet var alt Andet end græske. Det første var lille, men bredt i Forhold til Længden og mindede om den katteagtige Rovdyrtype, det sidstes Farve var en mørk, ensfarvet Bleghed, saa længe det var i Hvile; siden fik Kinderne et brunrødt Skjær. Hvad jeg strax kjendte hende paa, var de store, klare, sorte Øjne paa den blaa Emailgrund med deres stærke, men kolde Glans. Hun var pragtfuldt klædt i en gul, brocheret Silkekjole, der sad stramt som et Harnisk om Busten; om Livet havde hun et højrødt Skjærf, om Halsen et Baand af mælkehvide Perler. Det krøllede Haar hang stærkt, yppigt og frit ned om Nakken og Skuldrene. En af de nævnte, nylig ankomne Herrer rejste sig op og lorgnetterede hende lige op i Ansigtet; hun gjorde en hilsende Sænkning af Øjenlaaget og sendte et næsten umærkeligt, snarere spodsk end venligt Smil til ham.

Med Altstemme begyndte hun paa et langt, saa kaldet humoristisk Sangnummer; Text og Musik var simpelt Fabrikarbejde; men hendes Sang og Foredrag hævede dem ud over deres oprindelige Sfære, ja bragte En næsten til at

glemme, at det var en simpel Sangerkneipe-luft, man aandede. Visen handlede om et Pigebarn, der giver en Række Friere Kurven, og i Fremstillingen af disse lagde hun et virkeligt mimisk-dramatisk Talent for Dagen. Midt i min lyttende og stirrende Betagethed hørte jeg som i Drømme min Ledsager udbryde gjentagne Gange: „Guds Død og Pine, der er Skam Geni!“ Det gjorde en ganske ejendommelig Effekt at se og høre den unge, smukke Kvinde i Udtryk og Stemme snart efterligne en fed, stakaandet Pengematador, snart en fløset ung Baron, der vil imponere ved blaseret Overlegenhed, snart en ung tungerap Probenreuter, der under Frieriet børster sine Whiskers, snart en sentimental, klynkende Lyriker med begge Hænder paa sit svulmende Hjerte, snart en Dragonofficer, der under Frieriet sparker med venstre Ben til Sabelen og piller med højre Haand ved Snippen af sin Knebelsbart osv. Men jeg lo ikke som Alverden, jeg slugte hende med Øjne og Øren. Det var det sidste Nummer i Forestillingen; at det lønnedes med uhyre Klap og gjentagne Fremkaldelser, forstaar sig af sig selv. Jeg blev lige til den sidste Fremkaldelse, uagtet min Ledsager trak mig i Armen og vilde have mig med. Da det endelig lykkedes, sagde han: — Ja vist er der Talent hos den Tøs, men hun ender dog i Rendestenen.

— Hvorfor det? spurgte jeg rask.

— Saâ De ikke den Grossererdreng, der koketterede med hende? Det er naturligvis Elskeren.

Tavse gik vi ved Siden af hinanden, til han gik ind i et Hus paa Vesterbrogade, hvor han boede. De sidste Ord bed mig i Sjælen. Jeg havde netop beundret hendes kolde, spodske Hilsen til Lapsen, men saa faldt det mig ind: saadan saâ hun jo ogsaa paa Dig hin Sommerdag under Mødet paa Trætoppen; hun kyssede Dig først, da Du havde givet hende Ringen.

VIII.

Jeg vendte brat om og gik atter ud i Alléen. Jeg naaede Sangerkaféen, hvor der nu var lukket og slukket. Paa hver Side af Façaden var et Gitter, der forhindrede i at gaa helt rundt om Bygningen. Der var Noget i mig, der ligesom med mekanisk Nødvendighed drev mig til at efterligne mine Drengebedrifter; jeg krøb med Lethed over Gitteret. Jeg kunde orientere mig for saa vidt, som jeg opdagede, at et smalt Stykke Have løb om Pavillonens tre Sider. Ved at famle langs den Façaden modstaaende Mur fandt jeg en Dør, gennem Nøglehullet saâ jeg Lys indenfor. Jeg listede

mig tilbage og styrede i lige Linie fra Døren, til jeg stødte paa et Træstakit, fandt en Laage og kom ud paa et frit Rum, hvor jeg sank i opblødt Jord lige til Anklerne, snublede over Murbrokker og hverken kunde finde ud eller ind. Store Regndraaber begyndte at piske mig i Ansigtet. Jeg var tvivlraadig, om jeg skulde gaa videre paa Maa og Faa eller gaa tilbage gennem Laagen; men som jeg overvejede dette, aabnedes den lille Dør. Et Lys slukkedes i det Samme indenfor; men jeg havde set to i Kaaber og Shawler tæt indhyllede Kvindeskikkelser i Døraabningen i samme Øjeblik, som Lyset forsvandt. Snart hørte jeg deres Trin, som gav en pjaskende Lyd paa den mudrede Grund. Trinene kom nærmere, jeg kunde skimte en højere og en mindre Skikkelse; den første gik nogle Skridt foran den sidste; de talte hviskende, den bageste standse et Øjeblik og syntes at ville vende om ad en anden Vej, . . . da hørte jeg den højeste sige utaalmelig:

— Jeg vil ikke — jeg vil ikke — jeg vil ad denne Vej!

— Han bliver dog tilsidst gal paa Dig, naar han hver Nat maa holde med sin Droske som en Nar, snerrede den Anden med en tandløs Læspen.

— Saa faar han blive god igjen.

— Han er en gentil Herre. Naar han

bliver vred, hvem skal saa give Dig Silke-kjoler og Stads?

— Et andet Tossehoved, der har Penge nok til at smide ud ad Vinduet, lo den Høje.

— Paa den Maade gaar det ikke i Længden med den Levevej.

— Saa faar det lade være at gaa.

— Ja, saa kan Du ved Gud sejle din egen Sø; nu gaar jeg den anden Vej, jeg vil ikke pjaske gennem alt det Pladder.

— Vær's artig, Madam, gaa De kun, saa sejler jeg, lo atter den friske unge Stemme, og dermed gjorde dens Ejerinde nogle lange Skridt fremad. Den Gamle gav sig til at gaa efter hende; saa vidt jeg kunde skjønne, tog hun fat i hendes Kaabe . . . jeg hørte som et Klask med Haanden og derpaa et hvæsende Arrighedsudbrud:

— Din snottede Tøs — er Du fjantet? Sla'r Du? Nu gaar jeg ud til Herrens Droske, saa kører vi hjem . . . jeg har Nøglen . . . sov hun saa kun paa Stationen i Nat, Jomfru Snærpehæl!

Og jeg hørte hendes trippende Skridt vende sig i modsat Retning og fjerne sig. Den anden Kvinde stod et Øjeblik ligesom raadvild, derpaa tog hun en rask Beslutning, samlede sine Klæder og gav sig til med lange og hurtige Skridt at gennemvade den aabne Plads. Men da hun ved at passere lige forbi mig

opdagede en Mandfolkeskikkelse, undslap der hende et lille Skrig.

— De skal ikke være bange, sagde jeg, jeg vil ikke gjøre Dem Fortræd.

— Hvorfor staar De her? spurgte hun kort.

— Jeg er faret vild og kan ikke finde Udgangen af denne Plads.

Der maa have været noget Enfoldigt eller Troskyldigt i min Maade at tale paa, thi hun gav sig til at le. Jeg blev lidt stødt og spurgte:

— Jeg hørte nogle Ord, De vexlede med en Anden . . . Ønsker De, at jeg skal ledsage Dem?

— Hvad . . . hvem er De?

— Jeg er Student, jeg . . .

— Pst! . . . hør — kommer der Ingen? . . . jo jeg synes det! — Kom.

Og med Heflighed tog hun min Arm, saa hun næsten kneb den, og i Regn, Sjask og Slud løb vi formelig over den øde Plads. Hun kjendte Vejen; efter faa Minuters Gang vare vi ude paa en gasbelyst, halvt bebygget Gade eller Vej uden Brolægning.

Hun standsede et Øjeblik; endnu holdt hun min Arm, saa jeg bag hendes venstre Bryst, der lænede sig tæt op mod min højre Overarm, kunde føle det stærke Hjerteslag. Lygteskjæret faldt paa hendes Ansigt, der nu blussede af det voldsomme Løb: idet mit Øje

mødte hendes, gjenkjendte jeg det samme Blik som hin Sommerdag i Træet. Uvilkaarlig nærmede jeg mit Ansigt mod hendes . . . dengang dryssede Blomstersne ned over mig i Sommereftermiddagens blinkende Sollys, nu piskede Efteraarsregnen mig i Ansigtet under det dirrende, for Vindstødene svajende Gaslygteblus . . . dette eller noget Lignende gjenemlykede min Erindring . . . Mit Ansigt var hendes ganske nær, da hun pludselig slog Hovedet tilbage og trak Armen ud af min og begyndte at gaa hurtig langs Gaden.

— Hvem er De? Jeg har set Dem før, sagde hun.

— Ja i det gamle Æbletræ i Deres Moders Have.

— Aa De er en Søn af den Frue med Lotteriet?

— Ja — og jeg så Dem den Nat, hun var død. De lagde Kort op for min Moders Tjenestepige.

— Den lange Kristiane — ja. Aa hun var saa dum og havde altid Vrøvl med sine Kjærester.

— Jeg kjendte Dem strax, da De traadte frem paa Tribunen i Aften . . .

— Naa De var nede i Salen? Synes De ikke, jeg sang den Vise morsomt om alle de tossede Mandfolk? Ha, ha, ha!

— De lader til at være glad ved Deres Stilling?

— Aa ja . . . saamænd.

— Sig mig . . . hvorfor var De saa bange før? Hvem flygtede De for?

— For et af den Slags tossede Mandfolk, som jeg sang om.

— For ham, der stod op og betragtede Dem gennem Lorgnetten?

— Ja, ham med de store Koøjne.

— Han er . . . forelsket i Dem og . . .

— Det er en Tosse. Han er saa kjedelig — uh — og saa dum!

— Men jeg hørte, at den Kone, som gik fra Dem, sagde, at han gav Dem Foræringer.

— Ja, han . . . det vil sige hans Fader . . . er forfærdelig rig. Han har givet mig den gule Kjole, jeg havde paa i Aften paa Tribunen, et Gulduhr med Kjæde, et Perlehalsbaand . . .

— Hvorfor tager De mod de Presenter?

— Fordi jeg holder meget af smukke Kjoler og Guldstads. Det har jeg altid gjort. Han har jo Penge nok og kan lige saa godt give dem ud til det som til andre Narrestreger.

— Men De vil alligevel ikke bønføre ham?

— Hvorfor skulde jeg det? Jeg kan jo ikke lide ham. Jeg kan i det Hele ikke lide Mandfolk; de er kun til at gjøre Nar af . . .

Farvel, nu tør jeg godt gaa ene; jeg bor ved Enden af den Gade.

— Men hun, Konen, sagde, at hun tog Nøglen med, hørte jeg.

Hun standsede pludselig, tog igjen min Arm fast og raabte:

— Gud — og hun sagde jo, at hun vilde kjøre i hans Droske. Hun har taget ham med hjem . . . han er hjemme! Aa Gud, aa Gud, hvad skal jeg dog gribe til? — Og hun gav sig til at hulke som et Barn.

Jeg stod raadvild lige overfor det underlige Væsen. Spillede hun en Komedie med mig, eller var hun oprigtig? Var der ikke al Grund til at tro, at hun var en fordærvet Kvinde, tilfals for Enhver, der vilde tilfredsstille hendes Pyntesygge og ravneagtige Lyst til blanke Smykker? Var det noget Godt i hende, der bragte hende til at fly den rige Lømmel, eller var det blot, fordi hun var bange for at støde en endnu rigere eller for hende fordelagtigere Medbejler? Stod jeg ikke her som Don Quixote, der tog den asturiske Krotøs for en ædel Ridderdame, for hvem man burde ofre Livet? Men denne Uvished varede kun et Minut, saa betog den skønne Skikkelse, der lænede sig op til mig, og hvis kraftige Legeme Graaden overmandede, mig ganske; jeg trykkede hende lidenskabelig op til mig og sagde:

— Jeg skal blive hos Dem, om det saa var hele Natten.

Men da hun mærkede, at min Arm vedblev at omfavne hende, rev hun sig løs med et vredt Ryk og sagde:

— Lad mig gaa, siger jeg. De er væmmelig ligesom de Andre. Nu véd jeg, hvorfor De har fulgt med mig. Der er ikke et ordentligt Mandfolk til! De er alle lige saa slemme som de værste Fruentimmer, de selv har skubbet ud i Mudderpølen.

Hun gav sig til at løbe, saa stærkt hun kunde, hen ad Gaden ind mod Byen. Jeg løb efter hende og indhentede hende ikke uden Møje, thi hun sprang afsted som en Hind. Nu syntes hun at have opgivet Alt; hun slog Armene omkring en Gaslygtepæl, for at holde sig oprejst.

— Vil De følge med mig? — sagde jeg rolig — jeg er ikke rig og kan ingen Stads give Dem, men jeg vil forsøge at hjælpe Dem med Udsigt til store Ubehageligheder for mig selv; jeg har Alt at tabe, Intet at vinde. Jeg bor hos en Onkel af mig, en streng, yderst korrekt Mand, med en Husholderske, der er Ærbarheden i egen Person. Jager de Dem bort og under de Dem ikke et Tilflugtssted for i Nat, ja saa véd jeg ikke, hvad vi skal gjøre; men vil De vove Forsøget med mig?

— Ja, ja, svarede hun, men jeg fik det

Indtryk, at hun ikke havde hørt, hvad jeg sagde; men den kolde Ro, som jeg af yderste Evne fremhyklede, var det maaske lykkedes mig at tvinge ind i min Stemme. Hun samlede sig sammen, og vi gik et Øjeblik tavse ved Siden af hinanden. Hun brød først den lange Pavse.

— De tror ikke om mig, at jeg er en retskaffen Pige, sagde hun.

— Hvoraf slutter De det?

— De har set mig paa Tribunen i en Sangerindekafé, og De har hørt, at jeg har taget mod Presenter af den Herre; saa mener De, at jeg er ligesom de Andre.

— Jeg vil tilstaa, den Slags Ting kan bringe En til at tvivle. Hvorfor har De valgt den Stilling?

— Vilde De maaske have, at jeg skulde tage ud at tjene som Kokkepige?

— Ja, hvorfor ikke? Jeg ser ikke noget Uhæderligt deri.

— Har De prøvet at tjene?

— Nej — men . . .

— Ja, saa kan De ikke tale med. Saa længe jeg kan huske tilbage, har det været min største Fornøjelse at se godt ud og høre Folk sige, at jeg gjorde det. Hvordan vilde jeg have set ud, hvis jeg havde skuret Gryder og skrabet Fisk? Her skal De se, hvor pæne jeg har holdt mine Hænder.

Hun tog sin sorte Handske af den højre Haand og viste mig den ved en Lygtes Skjær. Den var lang, smal, hvid, med gjennemsigtige, lange og elegant holdte Negle; flere kostbare Ringe glimrede paa hendes Fingre. Hun smilede glad, da hun læste Velbehaget i mit Blik.

— Min Moder, ser De, tog hun igjen til Orde, var ikke Andet end en Bondepige, men min Fader maa vist have stammet fra fine Folk. Ham kan jeg knap huske; men min Moder vilde prygle mig til at gaa ud og sjove. Da jeg skulde konfirmeres, løb jeg fra hende til en Kone, der rejste om med Sangerinder til Markederne; hun sagde, at jeg sang godt, og lovede mig Guld og grønne Skove. Det var hende, De hørte mig skjændes med før.

— Der faldt De nok i gode Hænder.

— Ja, det er et ækelt gammelt Dyr. Hun sælger de stakkels Pigebørn til rige unge Herrer, men mig har hun ingen Vegne kunnet komme med, derfor er hun arrig paa mig. Og sikke Herrer! Man kan gjøre Nar af dem lige op i Øjnene, uden at de mærker det; ja de betaler endda for det. De klapper ad mig, naar jeg gjør dem efter paa Tribunen, og naar jeg har gjort det ved deres Østers- og Champagnegilder, falder de paa Knæ for mig. Jeg har tidt havt Lyst til at sparke dem i Næse og Mund, men det vilde have været dumt, for jeg skal bruge deres Penge. Jeg kan ikke tjene

saa Meget, at jeg kan købe saadanne Ringe som dem, De saâ før; og naar De vidste, hvor jeg holder af de dejlige Stene i dem!

Jeg kunde mærke, at dette Pigebarn ikke havde ringeste Forestilling om det, min gamle Rektor kaldte det Ethiske.

— Finder De nu ikke det mindste Urigtige i at tage de Fyres Penge og endda gjøre Nar af dem, som De siger? spurgte jeg.

— Nej. Hvad er der i det? De har jo fler, end de behøver. Naar de endda gav til fattige Mennesker, hvad de kaster væk til Heste, Hunde og det, der er værre, saa vilde jeg maaske heller ikke gjøre det, og dersom de arbejdede og tjente deres Penge selv, vilde jeg maaske heller ikke gjøre det. Men det er jo et rent Slumpetræf, at deres Fader eller Bedstefader har tjent en Million, og at min var saa fattig som en Kirkerotte. Jeg forstaar at klæde mig kjønt og tage mig ud for deres Penge, det er altid Noget; de ser ud som Abekatte, hvad de saa hænger paa sig. Nej det kan der aldrig være noget Ondt i.

— Har De aldrig gaaet i Skole, aldrig lært Religion?

— Jo — jo — det vil sige, jeg læste aldrig paa mine Lektier, for det var saadant noget kjedeligt Vrøvl, som jeg ikke kunde forstaa. Jeg rev Bladene ud af mine Bøger, holdt dem i Haanden og læste op af dem.

Jeg er fingernem og kan gjøre Kortkunster, og naar Skolelæreren kom ned foran mig, kunde jeg gjemme Bladene i mine Ærmer, uden at Nogen kunde se det. Og saa har jeg altid kunnet sætte Ansigter op, som De saâ før, da jeg sang — aa — De skulde bare have set, hvordan jeg kunde lave mig om til et Guds Ord fra Landet, naar Skolelæreren kom mig nær, og saa troede han, at jeg var lige saa dum som han selv . . . Men hvor er det, vi gaar hen?

Efterhaanden som vi nærmede os Østerbro, blev jeg mere og mere urolig. Det Tilbud, jeg i et exalteret Øjeblik havde gjort, at skaffe hende Nattely i min Onkels Hus, var jo Vanvid. Hun gjentog sit Spørgsmaal. Jeg var *bound by honour*, jeg kunde ikke gjøre et Tilbagetog.

— Jeg vil bede min Onkel huse Dem i Nat.

— Deres Onkel, hvem er det?

— Det er . . . det er en fornem Mand, en Mand, der tror paa, at det, som Folk af hans Slags har fastsat som Regel, bør følges som et Evangelium.

— Naa saadan En som Byfogden i B...?

— Aa . . . ja.

— Jeg er slet ikke bange for ham. Jeg kan godt spille en fin Dame. De kan jo fortælle, at De har reddet mig fra et Overfald . . . bi lidt — jeg skal nok selv lave en Historie.

— Nej jeg vil ikke lyve for ham, det maa De heller ikke.

— Aa hvad! Det er saa morsomt at gjøre Nar af saadan nogle Stivstikkere.

— Nej, det fortjener han ikke af mig, det vilde være Synd . . .

— Synd! Uh . . . det hørte jeg saa meget om i Skolen, men jeg har aldrig kunnet begribe, hvad det var. Det, der morer En, kan der jo dog aldrig være noget Ondt i. Er vi blevne til for at kjede os? Saa maatte man da heller springe i Peblingsøen. Men hvordan skal jeg saa stille mig an med Deres Onkel? Han jager mig vel paa Døren?

Jeg nærrede i mit Hjerte den samme Frygt, og den voxede som en Lavine med hvert Sekund; men det gjaldt om at give hende Indtrykket af, at jeg var sikker i min Sag. Mit Svar: „Lad De mig om det, jeg klarer Alt“, maa imidlertid have ladet Noget tilbage at ønske i Aplomb, thi hun smaalo og sagde i en næsten beskyttende Tone:

— Ja det er vist bedst, vi hjælpes ad . . . Hør, hvad kalder man Deres Onkel? Etatsraad, Justitsraad? for den Slags Herrer maa man jo ikke nævne ved deres Navn.

— Han er Overretsassessor.

— Over-rets-as-ses-sor, Overretsassessor

— nu skal jeg nok huske det.

Endelig stod vi udenfor Huset. Der laa det med Skodder for alle Vinduerne i Stueetagen, lukket og slukket, i den mest korrekte og moralske Søvn, uforstyrret af Alt, hvad der kunde ligne urolige Drømme eller Anelser om Indbrud i dets Ro fra Zigeuner- og Landstrygerverdenen. De fire gamle, afbladede Popler strakte truende deres lange store Kroppe op i Mørket som Dydsgrenaderer, der holdt Vagt foran Regelrethedens Tempel, hvori min Onkel var Ypperstepræst og Madam Bertelsen Præstinde. Mine Vers om Bølgechok'et mod Kridtklinten randt mig ihu; nu kom det an paa, om Demoiselle Gatti og jeg kunde præstere et sejrrikt Stormløb mod al denne Soliditet. At bruge min Gadedørsnøgle, som jeg havde i Lommen, gaa ind og vække Onkel og sætte ham ind i Situationen, tiltroede jeg mig ikke Sikkerhed og Ro nok til; der maatte gjøres noget Opsigtsvækkende, noget Eklatant. Med et Spring satte jeg over Parterret mellem Laagen og Huset, tog fat i Dørklokkens Greb og ringede af al Kraft. Det var mig, som Stormklokken lød, som hele Huset rungede og rystede, som om alle Madam Bertelsens Tallerkengeledder faldt ned af deres Hylde, og alle min Onkels Lovbøger i vild Forvirring styrtede ned fra Reolerne. Sangerinden stod og tørte ivrig sit Fødtøi i Græsset og paa Dørmaatten.

Endnu rørte Intet sig. Alt sank tilbage i Dødsstilhed; jeg hørte kun de tunge Regndraabers Raslen i det visne Løv, der laa strøet paa Jorden. Pavsens, der forekom mig uendelig lang, blev først afbrudt af min Ledsagerskes Latter og følgende Ord:

— Det bliver en mageløs Komedie!

Forbitret og skamfuld tog jeg et nyt, om muligt stærkere Tag i Klokken, der ringede vældig og mangfoldig gjentagne Gange. Et Lys tændtes indenfor Vinduet til Venstre for Gadedøren i Madam Bertelsens Kammer; lidt efter forsvandt det; jeg begreb, at hun kaldte paa Pigen. Døren aabnedes paa Klem, et Hoved listede sig frem.

— Ih Gud, hvad er der paa Færde?

— Det er mig, Stenberg . . . jeg har glemmt min Nøgle, og jeg maa absolut tale med min Onkel.

Pigen aabnede Døren og krøb sammen i Krogen bag Døren med sin Lampe; men da hun hørte, at En fulgte efter mig, stak hun et Stykke Ansigt frem, som Bestyrtelsen formelig forstenede, da hun opdagede en kvindelig Skikkelse. Midt i Gangen foran Fløjdøren, der gik ind til Dagligstuen, stod Madam Bertelsen med Natkappen paa sit lange, spidse Hoved, med et uldent Shawl hyllet om sin Overkrop, med store Fødder og tynde Ben i de sribede Uldstrømper, der stak frem under en karmoi-

sinrød Underklokke. Hun holdt sig ganske ubevægelig, men hendes Øjne maalte mig og den Fremmede fra Top til Taa. Da vi nærmede os Døren, lagde hun Haanden paa Laasen, som vilde hun forbyde os at gaa ind.

— Jeg skal og maa tale med Assessoren strax, sagde jeg i en Kommandotone, som jeg aldrig før havde brugt mod hende. — Jeg vil ind.

Med den Forargelse og Uvilje, hvormed en gammel Kommandersergent adlyder en ung Sekondlieutenants aldeles urimelige Ordre, slap Madam Bertelsen Laasens Greb, gjorde et Skridt til Siden og spankede i stadig Parade-marsch paa sine Hosesokker ned ad Gangen med sit Lys og ind i sit Kammer.

At Onkel ogsaa var vaagen, saå jeg paa Lyset, der tittede ud ad Nøglehullet paa hans Sovekammerdør hinsides Spisestuen, hvortil Døren fra Dagligstuen stod aaben. Strax aabnedes Sovekammerdøren, og min Onkel kom ud i en lang Morgenfrakke, knappet helt op i Halsen, men med Støvler paa og glatkæmmet Haar, samt med et Stearinlys i en pletteret Stage i Haanden. Da han saå mig, bevarede han endnu Devisen *Nil admirari* paa sine Træk; men da han opdagede en Kvindeskikkelse ved Siden af mig, kneb han Læberne og Øjenbrynnene sammen og kastede et inkvisitorisk, fortørnet Blik paa mig.

Kort, tørt, rapportmæssigt fortalte jeg, hvad der var hændet. Min Onkel satte sig ned paa en Stol og sagde:

— Du har handlet ubesindigt, upassende og barnagtigt. Jeg hverken kan eller vil huse Vedkommende. Du behager nu at vente, til jeg bliver fuldt paaklædt, saa gaar Du med mig og den — — den Dame til den nærmeste Politistation, hvor man vil tage sig af Vedkommende paa passende og lovlig Maade.

— Det gjør jeg ikke, Onkel; det vilde være ubarmhertigt, ja brutalt.

— Behag at vælge dine Ord i Overensstemmelse med hvad der skikker sig for din Alder og Stilling. Jeg handler altid, som jeg bør, og som det er passende for min Stilling.

— Du vil maaske ødelægge denne Kvinde for hendes hele Liv og det blot af Hensyn til det Usleste, det Elendigste af Alt, det, I kalder det Passende.

— Du har drukket for meget i Aften, Theodor. Gaa i Seng! jeg skal lade kalde paa Karlen, saa følger han med til Stationen.

— Nej, saa gaar jeg selv, ikke til Stationen, og hvorhen véd jeg ikke, men jeg forlader ikke denne Dame. Farvel, Onkel, og Tak for, hvad Du har gjort for mig!

— Ja selv Tak!

— Men nu maa vi skilles for bestandig.

Ja saa? Farvel da! Skal den Slags Scener

opføres i mit Hus, bliver det muligvis det Retteste.

Jeg vilde til at tage den unge Pige ved Haanden og gaa med hende; men pludselig vendte hun sig om mod min Onkel, slog sit Slør til Side, og ved en rask Bevægelse, der saâ ud, som den var uvilkaarlig, faldt Kaaben af hendes Skuldre, og hun stod i en prunkløs, men elegant sort ulden Kjole, som gjorde hendes Figur endnu slankere og blot prydedes af en kort, svær, mat Sølvuhrkjæde. Kjolen var opfæstet for neden, og de tyksaaledede, højhælede Støvler flatterede paa en koket Maade Fødderne og de slanke Smalben. Hun gjorde en fornem hilsende Bevægelse til min Onkel og sagde:

— Jeg forstaar meget vel, Hr. Overrets-assessor, at De ikke kan antage mig for en Person, der kan forlange Beskyttelse af en Herre som Dem. Jeg fortryder, at jeg i min store Angest tog mod Hr. Stenbergs Tilbud. Jeg beder Dem om Forladelse og siger Farvel. Men — og her gjorde hun en let, fint nuanceret Overgang hen imod en mere pathetisk Tone — naar De kjendte mig og vidste, hvor jeg har maattet overvinde Fattigdom og Fristelser . . . men det kan De jo ikke vide . . . saa vilde De dog maaske dømme anderledes.

Havde min Onkel nu havt blot saa megen Kjendskab til denne Pige eller blot saa megen

Sans for Skuespilkunst som jeg, havde han i Overensstemmelse med sin sædvanlige Maade at være paa drejet sig fra hende med en afvisende Haandbevægelse; men jeg saâ en pludselig Forandring i hans Ansigts Udtryk. Hans Øjne heftede sig stift paa den skønne Skikkelse, som dér stod for ham med den decente og værdige Holdning, og som talte et dameagtigt Sprog. Han havde kun havt ringe Lejlighed og Lyst til at indlade sig med Kvinder, og i Theatret kom han aldrig; mig undgik det Theatremæssige i hendes sidste Volte ikke, jeg morede mig indvendig derover og beundrede Rosavras uomtvistelige Talent.

Hun vedblev at plante sine mørke, glansfulde Øjne lige i min Onkels staaigraa, ellers saa rolige Blik. Han rødmede fra Panden ned til Hagen og slog Øjet forlegent ned mod Jorden. Jeg havde aldrig set ham saadan. Efter en temmelig lang Pavse nejede hun anstandsfuldt og sagde:

— Altsaa om Forladelse, Hr. Overretsassessor, og Farvel! Og De, Hr. Stenberg, følger mig maaske og hjælper mig med at komme ind paa et Hôtel. Deres Søstersøn, Hr. Overretsassessor, kan give Dem sit Æresord paa, at der ikke er noget andet Forhold mellem os, end at vi er Bysbørn og har været Legekammerater.

Min Onkel stammede:

— Det er mig, der skal bede om Forladelse . . . jeg vidste ikke . . . jeg kunde ikke vide . . .

— Nej naturligvis, det forstaar jeg saa godt, Hr. Overretsassessor. — Denne Titel, som hun havde studeret paa, medens vi gik sammen, udtalte hun nu med en hurtig Færdighed og listede sig til at kaste et triumferende Øjekast til mig, som om hun æskede min indvendige Applaus.

— Men De maa ikke gaa, sagde min Onkel; da jeg nu har set, at De er en . . . dannet Dame, skal det være mig en kjær Pligt at yde Dem Husly.

Jeg formelig stod og gabede i maalløs Beundring; den skulde endda forøges. Med resolut Sikkerhed greb Demoiselle Rosavra begge min Onkels Hænder, trykkede dem fast og så med taknemmelig, barnlig Inderlighed paa ham:

— O Tak, Tak . . . De véd ikke, hvad De gjør for mig.

Det gav et Sæt i min Onkel, han sank i Knæ ved hendes Haandtryk. Da han atter fik rettet sig og mødte hendes Blik, blev hans Øjne som tryllede til hendes; de fik et Udtryk af Ild, af Begjær, som jeg aldrig havde anet kunde rummes i dem. Hans Ansigt var glødende rødt, og hans Arme skjælvede. Uvilkaarlig kom jeg til at tænke paa Claude

Frollo i Notre Dame de Paris. Paa engang fik min Onkel Øje paa mig. Han slap pludselig hendes Hænder og kom atter til at se forlegen og usikker ud.

— Jeg skal kalde paa min Husholderske og lade hende sørge for Dem, sagde han hurtigt og gik ud af Stuen.

Rosavra gjorde en hurtig Grimace til mig — den røde Tungespids kom frem mellem de hvide Tænder.

— Han strakte Gevær, hviskede hun og lo. — Jeg forstod bedre at tage ham end De.

— Ja, jeg bærer mig altid dumt ad, sagde jeg i et Anfald af Jalousiens Bitterhed og vendte mit Hoved bort fra hende.

— Fy. Nu bliver De jo vred. Jeg holder jo meget mere af Dem; det kan De da nok begribe. Jeg skal aldrig glemme Dem denne Nat af.

Denne Replik løb mig til Hovedet som et Glas hed Vin. Jeg bredte mine Arme ud mod hende og nærmede mig hende i et Spring; men hun smøgede sig til Siden, behændig som en Kat, løftede truende Pegefingeren og pegede leende hen mod Udgangsdøren, der et Øjeblik efter gik op, — og ind traadte Onkel med samt Madam Bertelsen kostumeret som i forrige Scene paa det nær, at hun nu mødte med Morgensko. Sangerindens Ansigt fik pludselig den værdigste Dyds Præg.

— Min Søstersøn har reddet denne Dame fra et raat Overfald paa Gaden, sagde min Onkel. Hun er fremmed i Byen og kan ikke komme ind i sit Hôtel. Er det lille Værelse ved Siden af Deres i Orden?

— I fuldstændig Orden, Hr. Assessor.

— Vil De følge hende derind.

— Vel, Hr. Assessor.

— Tak for Deres Ulejlighed, sagde Sangerinden med mild, dameagtig Nedladdenhed; det gjør mig ondt, jeg har forstyrret Deres Nattero.

Madam Bertelsen sænkede Øjnene til en Slags Hilsen og lyste Damen ud. Denne rakte min Onkel Haanden og hilste mig.

Min Onkel stod et Øjeblik og saâ hen for sig. Pludselig fôr han op som af Søvne og saâ adspredt paa mig.

— God Nat! sagde jeg.

— Jeg gjorde Dig Uret før, sagde han, eller rettere: jeg gjorde Damen Uret.

— Ja, om Forladelse, jeg blev hidsig . . .

— Naa — lad nu det være glemmt. Jeg kunde jo ikke vide, at det var en dannet Dame. God Nat!

IX.

Jeg gik op paa mit Værelse. Jeg var altfor betagen af denne Nats Hændelser til at tænke paa at sove. Strax tændte jeg min

Lampe, satte mig foran mit Bord, og med Albuerne støttede mod dets Plade, med mit Hoved i begge Hænder, reproducerede jeg, hvad der var sket, og som et Omkvæd lød det bestandig i mit Indre: Jeg elsker hende. Jeg malede i Fantasien den nærmeste Fremtid, hvori jeg skulde gjøre Mit til at danne denne vidunderlige Piges Aand og nære den med ædle Indtryk af Verdens højeste Poesi; jeg forudsaa hendes Optræden som glimrende Skuespillerinde; dunkelt tegnede sig for mig Scener af Konversationsstykker, hvori hendes aandfulde Replikker slog som Lyn ned i Publikum, medens jeg sad nede i Salen og nød hendes Triumf i lange Drag . . . jeg selv var jo Digteren, som hun fortolkede. Det var en Fremtid med ranke Træer, hvis mægtigt bugnende Kroner vare mættede med Lys og høj Luft. Udenfor var det kulsort, Regnen slog mod Ruden, jeg lo ud imod den, og næsten uden jeg vidste af det, formede disse Strofer sig for mig.

Ret din Ryg, der før var krummet
 over Bogen i din Vraa!
 Ud i Livet, ud i Rummet,
 hvor de stærke Storme gaa!
 Spredt er Taagen,
 kjæk som Maagen
 træd en Dans paa Bølgeskummet!

Tag saa med hin høje Kvinde,
fuld af Livets sunde Saft,
smidig som de unge Linde,
slank som Marmorsøj lens Skaft!

 hun ved Sangen
 egger Trangen
til det største Spil at vinde.

Se, hvor hun det Tunge driller,
pisker først det som en Top,
slynger saa, til Lattertriller,
kraftig det i Luften op.

 Stærkt det glimter;
 knap Du skimter,
hvor de gyldne Kugler spiller.

Naar de ned mod Jorden hige,
fanger hendes Haand dem let,
tvinger dem til op at stige,
til en Kamp mod Tyngdens Ret.

 Og hun raaber:
 Med Jer Taaber
skal jeg evig sejrrig krige!

Jeg skrev Versene ned med kæmpestore
Bogstaver og fantastiske Sving paa et stort
Folioblad; jeg følte en inderlig Lyst til at
smække begge Vinduerne op og synge dem
af mine Lungers hele Kraft ud i den bælgmørke
Efteraarsnat; men jeg havde dog saa megen
Besindelse, at jeg lo højt af dette Indfald og
lavede mig til at gaa i Seng, med den Hensigt
at ligge længe vaagen og i salig Mag nyde
mine Tanker og Fantasier.

Da hørte jeg en Lyd neden under mig. Den maatte komme fra Dagligstuen, oven over hvilken mit Kammer laa. Der gik Nogen der nede. Men saa tabte Lyden sig. Det maatte være Onkel . . . nu gik han formodentlig ind i sit Sovekammer. Nej — nu kom Lyden af disse Skridt igjen . . . nu blev den sagtere . . . nu hørte jeg den atter lige under mig . . . det blev ved; det var aabenbart, at den Spaserende gik frem og tilbage gennem hele Huset. Jeg satte mig paa min Seng og blev ved at lytte længe. Det var hurtige Trin som af et Menneske, der aandeløs iler mod et Maal, uden Ro og Rast. Det blev mig uhyggeligt. Hvad kunde være forunderligere end at mærke en saadan hvileløs Nattevandrer i dette Hus, hvor man ellers aldrig hørte en Lyd efter Midnat? Jeg saâ paa mit Uhr. Klokken var fire om Morgen.

Jeg kom i en nervøs Spænding. Denne bestandige Kommen og Gaaen, denne Stigen og Falden af den hurtige, regelmæssige Lyd pinte mig mere og mere. Efter nogen Betænkning aabnede jeg min Dør saa sagte, som jeg formaaede, og listede mig paa Hosesokker, stille og forsigtig ned ad Trappen og gennem Korridoren under neden. Der var Lys i Dagligstuen; Døren stod lidt paa Klem; man maatte have glemt at lukke den. Jeg sneg mig hen til den og kikkede derind . . . for Øjeblikket

var der Ingen, men jeg hørte de samme hurtige Skridt i Værelset til Venstre. Det varede ikke længe, før jeg mærkede, at Vandreren var vendt om . . . jo det var virkelig min Onkel, der nu viste sig. I de faa Sekunder, som hans Vandring gennem Dagligstuen medtog, såå jeg, at hans Ansigt var feberglødende; hans Øjne varē sænkede ned mod Gulvet; han holdt de tæt sammenknugede Hænder foran sig, vandrede ind i Spisestuen til Højre, derfra videre, kom igjen og nærmede sig Døren ud til Gangen. I en Fart listede jeg mig tilbage og skjulte mig i en Krog, der dannedes af Trappegangen og Væggen. Min Onkel støttede sig et Øjeblik til Dørstolpen, syntes at lytte efter Noget, såå ned i samme Retning, som jeg stod . . . lige over for mit Stade laa Madam Bertelsens Værelse og det Gæstekammer, som var anvist den Fremmede. Jeg hørte ham drage et dybt Suk, såå ham derpaa gjøre en brat Drejning, gaa ind i Dagligstuen, og nu hørte jeg ham foretage den samme Vandring, som jeg saa længe havde hørt.

Hvad var der sket? Havde denne Kvinde smeltet denne Ismand? Min første Indskydelse var at stille mig hen foran hendes Dør og holde en Slags Riddervagt der til den lyse Dag. En Ridder i Skjorteærmer og paa Uld-sokker! Denne sygelig skarpe Sans for det Komiske, som kan gribe En i de mest pathe-

tiske Øjeblikke, var nær ved at overvælde mig; jeg maatte kvæle en Krampelatter, der maaske lige saa godt kunde være bleven til en Krampegraad; jeg vidste ikke rigtig, hvilken af Delene der vilde frem. Jeg stod der med Hænderne klamrede om to af Trappens Gitterstænger; min Strube var tør og hed, og mit Hjerte bankede, saa det gjorde ondt i Brystet.

Min Onkel kom igjen. Atter stillede han sig i Døraabningen og saâ ned til den samme Side i Gangen. Var han gaaet ud i den, havde jeg aldeles bestemt styrtet mig imod ham; men han blev staaende stille og sukkede. Atter var jeg nær kommen til at le. Hun, som rimeligvis sov trygt og sorgløst derinde, skulde blot vide Noget om den tavse, daadløse Kamp, der førtes om hende, og hun vilde slaa sin skarpeste, mest haanende Latter op. Naa — Situationen var jo ogsaa komplet latterlig. Onkel gik ind igjen og vandrede videre; jeg gik op paa mit Værelse, kastede mig paa min Seng, forsøgte at tale mig selv til Fornuft ... ja nu lykkedes det ... sov nu! Saa lød atter Trinene dernede, saa mærkede jeg den korte Standsning ved Dagligstuedøren, og jeg rejste mig paa Hug og lyttede. Saaledes tilbragte jeg Natten; ved Morgengry maa jeg være falden i Søvn.

Jeg vaagnede sent, men havde strax den trykkende Fornemmelse af ubestemt Frygt, der

gaar forud for Bevidstheden om Frygtens virkelige Gjenstand. Da denne klarede sig, svandt dens Dimensioner ind ved Dagslyset. For det Første havde Rosavra jo sagt, at hun holdt meget mere af mig end af min Onkel, og det syntes jeg ogsaa selv var naturligt; jeg var dog ung, og min Erotik havde et romantisk Højtryk, som den snart halvtresindstyveaarige Jurist dog næppe var i Stand til at præstere. Og for det Andet... var ikke selve Mistanken om, at hans Uro skrev sig fra Forelskelse i min Flamme, en Urimelighed? Han, der i alle Maader hørte til „Selskabet“, der ikke erkjendte Nogens Ret til at tænke og handle mod dettes Vedtægter, han, der stod i Forbindelse og Omgangsforhold med indflydelsesrige Politikere og rige Finansmænd, han skulde ville knytte en Forbindelse med en Sangerinde fra en *café chantant*! Han, i hvis Tanke alle Livsrørelser havde hver sin Skuffe med Etikette paa som i et Apothek, han, Lidenskabens Bekæmper, Skeptikeren over for Poesi, Erotik og den Slags Fænomener, skulde kunne trodse sine saa højt og myndigt ved saa mange Lejligheder udtalte Principer!

Jeg var naturligvis nysgjerrig efter at vide, hvad der var blevet af vor Gæst, og saasnart jeg var klædt paa, gik jeg ned under. Døren til hendes Værelse stod aaben, Sengen var redt, og Kammeret i fuldstændig Stand;

hun maatte være taget afsted, før jeg var vaagnet.

— Ønsker Hr. Stenberg The? spurgte Madam Bertelsen, som viste sig i Korridoren.

— Tak! — Er min Onkel hjemme?

— Nej, Hr. Stenberg.

— Er den fremmede Dame taget bort?

— Ja, Hr. Stenberg.

— Ledsagede Onkel hende?

— Det véd jeg ikke, Hr. Stenberg.

Der fik jeg god Besked. Nu vaagnede Skinsygen i mig igjen. Jeg maatte have Oplysning om, hvorledes Rosavra var kommen bort, og hvilken Rolle min Onkel havde spillet ved denne Lejlighed. Jeg fik en Idè. I en Kjælder ved Siden af os boede Grønthandler Jens Kristensen, oprindelig en Kulsjover, som havde giftet sig med en gammel Grønthandlerske, der besørgede Handelen, medens han selv gik forskjellige af de omkringboende Familier til Haande; hos os fungerede han som Støvlepudser, Brændebærer og deslige. Han var lige saa løs og aabenmundet, som Madam Bertelsen var disciplineret og ordknap. Som sædvanlig stod han i sin Dør, gabede ud i Luften og fløjtede.

— God Dag, Jens Kristensen.

— God Dag, Fanden æde mig, Hr. Stenberg. Det er dog et Tyve-Vejr idag. Man skulde tro, de havde faaet ind at brække paa

der oppe i de øvre Religioner, hæ—hæ—hæ. Naa ja, det Hele gaar jo natyrlig til, for naar det er Efteraar, saa kan det jo ikke være Sommer — nej, saa den Onde osv. — om det kan.

Jens Kristensen bandede ved alle mulige og umulige Lejligheder, selv i Spørgsmaal, som f. Ex.: Hvor skal Du, Fanden gale mig, hen? men efter at have gjort opmærksom derpaa tør jeg maaske nøjes med i det Følgende blot at antyde disse Prydelser i hans Stil.

— Jeg gaar og leder efter min Onkel Assessoren, sagde jeg; har De set, om han er gaaet her forbi?

— Gaaet? Nej S— osv. om han er gaaet, han er kjørt. Han lod mig hente to Drosker for en halv anden Times Tid siden.

— To?

— Ja hele to, den O— osv. Mindre kunde inte gjøre det. Men der var jo ogsaa et Kvindfolk i den ene, det kan nok hænd' sig, hun kom glidende som en Læsejler, og jeg tænkte saadant Mit ved de Omstændigheder, Hr. Stenberg.

— Hvad skulde de med to Drosker? De kunde da nok rummes i én.

— Ja vel, det kunde de F— osv. med største Magelighed, Hr. Stenberg, det er Synd at sige Andet. Men ser De, Assessoren er saadan en finere Konditor, om jeg saa maa sige. Han var natyrligvis bange for, at Kusken skulde

tro, han kjørte med Postelin. Naa, han skal vel snart være Etatsraad?

— Det kan ingen Embedsmand blive mere —

— Nej vil man bare se. Dæ'len osv. lyne i det Bonderak, for det er dog de Bønder-snuder, der laver saadanne raadne Æggekekager. Hvad skal saa saadan en Mand leve for? Herre Gud! Assessoren saâ ud, som han lige akkurat var skabt til Etatsraad. Saadan en Mand grandsker jo dog i Lov og Ret, mens saadan en Fjolrik som Etatsraad N. (— det var netop ham, jeg havde været i Selskab hos), ham, som jeg har baaret Kul for, jo dog inte er Andet end en større Kulsjover. Det er skammeligent at tænke sig.

— Hm — hvor kjørte de hen, Jens Kristensen?

— Dæ'len skal osv. . . . om jeg kunde faa det ud af nogen af de Droskepiskere; de maatte ikke sige det, sagde de. Jeg bød en halv Pægl til Hver, for jeg har altid Lyst til at være inde i Tingene, skal jeg sige Dem, men der var den O . . . osv. vinket af.

— Farvel, Jens Kristensen.

— Farvel, Satan kvæle mig, Hr. Stenberg.

Jeg tilbragte nogle pinlige Timer med at strejfe op og ned ad Gaderne i det ubestemte Haab at komme paa et eller andet Spor af min forsvundne Flamme. Det var naturligtvis unyttigt. Middagstiden kom; jeg gik hjem.

Der blev sjelden talt synderlig ved Bordet. I saa Henseende gik det idag som sædvanlig, men min Onkel havde ikke sin urokkelige, sikre Holdning. Han saâ paa éngang forlegen og overanstrengt ud; han svarede i en usædvanlig irriteret Tone paa de Spørgsmaal, som Madam Bertelsen af og til maatte henvende til ham; Maden rørte han saa godt som ikke. Da der var taget af Bordet, blev han, ligeledes ganske mod sin Vane, siddende og vred sin Serviet i sine Hænder. Flere Gange saâ han paa mig og gjorde en Bevægelse med Munden, som vilde han tiltale mig, men det blev ikke til Noget. Situationen tyngede og knugede os Begge. Endelig fik han brudt Tavsheden.

— Hvor gammel er det, Du er, Theodor?

— Tre og tyve Aar.

— Naar kan Du blive Kandidat, tror Du?

— Det har jeg ingen Mening om.

— Hm! Hør — mener Du ikke, at jeg og Du er meget forskellige med Hensyn til Livsopfattelse og Sympathier?

— Jo.

— Du er nu over den Alder, at jeg tror at kunne bøje Dig ind ad andre Baner. Vilde Du have Noget imod at modtage dine resterende Penge og leve paa egen Haand?

— Nej.

— Godt. Du fritager mig selv for det Løfte, jeg gav Dig, da Du blev Student?

— Ja. Og jeg takker Dig for den Tid...
Han rystede paa Hovedet og slog med Haanden.

— Sligt er . . . er overflødigt. Naar vi skilles, er det i Begges vel forstaaede Interesse. Arrangér Dig nu efter din Bekvemmelighed og søg Dig en ordentlig Lejlighed, det haster jo ikke. Trænger Du til Penge?

— Nej, Tak; jeg er forsynet.

Det var jeg nu ikke, men jeg fandt, at jeg burde svare saaledes. Vi havde Begge rejst os op og stod et Øjeblik og saâ paa hinanden, som vi vilde læse Svaret paa et Spørgsmaal, vi nødvendig maatte rette til hinanden, ud af hinandens Øjne. Min Onkel slog først Øjnene ned, drejede sig om, gik hen til Vinduet og saâ, eller lod, som han saâ, ud i Haven.

— Farvel, Onkel! sagde jeg højt.

— Farvel, Theodor, Farvel! sagde han uden at vende sig om.

Samme Eftermiddag var jeg ude af hans Hus og havde lejet mig et lille Værelse foran paa Vesterbro.

X.

Jeg besøgte den Sangerpavillon, hvor Musikeren og jeg havde hørt Rosavra synge. Jeg gjorde Bekjendtskab med et Par Sanger-

inder ved efter Forestillingen at traktere dem med Toddy, fik spurgt, *en passant* og i en ligegyldig Tone, om de ikke vidste, hvor deres forrige Kunstfælle var bleven af, og fik det ligegyldige Svar —

— Det kan De spørge den unge W. om.

Det var netop den unge Pengearistokrat, for hvem hun var flygtet hin Aften. De var altsaa ikke paa rette Spor.

Der var kommet en sejt Energi over mig. Hver Dag gik jeg paa Efterforskning, og skjønt den ene Dag efter den anden endte uden Resultat, begyndte jeg igjen den næste paa samme Maade og afsøgte den ene Gade efter den anden, idet jeg gik op ad den langs det ene og ned ad den langs det andet Fortov, mønstrende alle Vinduer fra øverst til nederst. Mer end én Gang søgte jeg at tale Fornuft til min Lidenskab. Det var den evige Gjentakelse: Er det dog ikke et koldt, hjerteløst Fruentimmer? Er det Andet end en listig Kokette, der kan spille alle mulige Roller? Holder hun ikke Alle for Nar? Jeg tænkte paa det kolde Blik, som hun havde, naar hun ikke i en eller anden egen-nyttig Hensigt gav det et andet Udtryk. Ja hvad nyttede den Slags Betragtninger? Kort efter slog min Tankegang ind i en anden Bane. Var det ikke snarere en dejlig Galateastatue, der ventede paa Pygmalions Bøn og brændende Elskov for at faa Livets varme Pulse til at

banke? Jeg var ingenlunde en fortvivlet Elsker; egentlig befandt jeg mig vel, thi mit Sjæleliv, der hidtil havde vegeteret i en for mig pinefuld Ørkesløshed, havde godt af den Disciplin, hvorunder det var kommet. Jeg syntes, at jeg paa kort Tid havde rystet flere Aars aandelig Forkuelse af mig; den theoretiske Protest jeg hidtil havde udtalt i Vers, glædede jeg mig til at udføre i Praxis, og jeg havde en Kulsviertro paa, at min Søgen maatte naa sit Maal.

En Eftermiddag sad jeg i Skumringen i min Stue. Jeg havde just nedskrevet følgende Vers paa Klatpapir i min Skrivemappe:

Jeg vil finde Dig, hvor Du Dig dølger,
og min Elskov med brusende Fald
skal skylle, som Lavaens Bølger
hen over dit blanke Krystal.

Du skal vækkes i favnende Arme
fra en marmorkold Statuedød,
og ved Livets velsignede Varme
skal dit Øje faa Farve og Glød.

Under Klangen af malmfulde Klokker
ride stolte vi hen over Bro,
dine dunkle og fyldige Lokker
skal som legende Slinger sig sno.

Hvor et Aandedræt friest og snarest
løftes op fra et Menneskebryst,
op, hvor Luften er lettest og klarest,
vil vi stige med jublende Røst.

Strax efter gik jeg hen og satte mig ved mit Vindue og saâ adspredt hen ad Gaden. Gaslygterne vare lige blevne tændte; deres Skjær stod hvidt imod det endnu ikke helt uddøde Dagslys. Blandt dem, der paa det modsatte Fortov vandrede ud ad Broen, opdagede jeg pludselig en høj, tæt tilsløret, sortklædt Kvinde — hvilken let, elastisk Gang — var det hende? — Jo, jeg kjendte Gangen og Figuren! I en Fart fik jeg Hat og Frakke paa og løb som en Besat ned ad Trappen fra første Sal; da jeg kom ud paa Gaden, havde hun paa Grund af sin hurtige Gang allerede faaet et ikke ringe Forspring. Jeg satte efter i Løb, men da jeg var en halv Snes Skridt fra hende, drejede hun pludselig ind ad en Port. Jeg hørte det ringe paa en Klokke, da jeg endnu var ved Foden af Trappen; jeg tog tre Trin ad Gangen og saâ endnu Fligen af den sorte Kjole smutte ind ad Døren paa anden Sal. Paa Dørpladen læste jeg min Ven Musikerens Navn. Jeg ringede paa. Det varede noget, før jeg hørte en Dør inden for aabnes, derpaa standsede den Udtrædende et Øjeblik i Entréen, aabnede Døren til Trappen paa Klem uden at komme ud, og jeg hørte Musikerens Stemme spørge dæmpet:

— Er det Dig, Assessor!

— Ja, svarede jeg.

— Kom kun og luk efter Dig!

Jeg saâ den lille Mands brede Ryg foran mig; den fulgte jeg og gik ind i en mørk Stue efter ham.

— Du kommer Pokkers tidlig. Frøkenen er lige traadt ind ad Døren; vi har hverken faaet tændt Lampen eller Lysene paa Klaveret; jeg blev lige vækket op af min Middagsskraber.

Han rev en Svovlstik af og tændte Klaverlampetterne. I samme Øjeblik gik Døren op til et Sideværelse; hun traadte ind i den sorte Kjole med Sølvuhrkjæden paa. Næppe havde hun kastet Øjet paa mig, før hun med et sandt Jubelskrig ilede hen imod mig; jeg aabnede Armene, men hun veg behændig til Side, greb min ene fremrakte Haand, idet hun satte sine Fingre mellem mine, og bøjede med et kraftigt Ryk og leende hele min Haand tilbage, saa jeg nær var gaaet baglængs om.

Den lille Musiker vendte sig, og efter en kort Forbavrelsens Pavse, tilbragt med aaben Mund og opspilede Øjne, raabte han:

— Men hvad Djævlén! hvad er det?

Med en komisk, theatralsk Grandezza bøjede hun sig imod ham, idet hun holdt mig ved Fingerspidserne, som skulde vi til at træde en Menuet, nejede dybt og sagde:

— Det er min Æres Frelser, min tro Ridder, ham, jeg i svundne Dage gav min Tro oppe i det blomstrende Æbletræ i min Moders

dejlige Hauge. — De sidste Ord udtalte hun paa den i Tragedien gængse, affekterede Maade.

— Men, Rosavra . . . ! Er De fra Forstanden? Nu kommer jo Assessoren om et Øjeblik . . . Hvad? Det er jo hans Neveu, Hr. . . . Hr. . . . ? raabte Musikeren.

— Og lidenskabelige Medbejler, ja vel.

— Men, Rosavra, hvad tænker De paa?

— Paa en frygtelig . . . frygtelig grinagtig Scene mellem de To.

— Det gaar s'gu ikke, det bliver til Skandale.

— Ja, men det er jo netop det Morsomme. Jeg har kjedet mig saa længe idag, at jeg længes efter Noget, der rigtig knalder og sprutter.

— Men det er jo fortvivlet! Jeg har lovet Manden dyrt og helligt, at jeg ikke vil aabenbare til noget Menneske . . .

— Det har De jo heller ikke gjort. Hør! Er De ikke en Kunstner, der holder med al Slags Vildskab?

— Jo Gu' gjør jeg egentlig det. Men det er pinegalt . . . Hvordan er De kommen her, Hr. . . . Hr. . . . ?

— . . . Stenberg, supplerede hun . . . han er ganske bestemt kommen op ad Trappen, og De har vist selv lukket ham ind. Det er mageløst, det er en hel Komedie. Naar den ene Elsker kommer, skjuler den anden sig i det mørke Sideværelse; i det rette Øjeblik træder

han ind med Kappen over den venstre Arm, med en Dolk i den højre Haand og raaber: Ha, stands, Frække!

Musikeren kløede sig bag Øret, brast i Latter, saa tog han sig i det og fik atter det alvorlige Ansigt paa.

— Hør véd De hvad, Frøken, sagde han, det kan jeg, rent ud sagt, ikke lide. De skal have Deres Time i Musik, som den . . . han, De véd nok, jo betaler. Han har betroet sig til mig, og De er jo selv gaaet ind paa det Hele. Ja jeg tør ikke sige Mere.

— Da tør jeg saamænd sige det Hele til den Herre; ja egentlig skylder jeg ham det lige-frem — naa, Hr. Stenberg, staa nu ikke og se saa kjælen ud, saa kan jeg ikke lide Dem mere. . . . Jo ser De, Morgenen efter at vi To havde vundet det berømte Slag paa Østerbro, kjørte den Gamle og jeg hver i sin Droske hen paa et Hôtel garni, hvor han lejede mig et Værelse. De skulde bare have set ham, da han kom næste Dags Formiddag for at følge mig hen i mit nye Logis. Han tog fat i mig og knugede mig, som han vilde rive mig itu, og fortalte mig med en Stemme, der rystede og hvert Øjeblik slog over, at jeg havde manet Noget frem i ham, som han havde stridt imod hele sit Liv og hadet som Pesten; nu voxede det ham over Hovedet; nu var jeg nødvendig for hans Liv . . . ja jeg blev forresten bange for,

at Manden skulde faa et Tilfælde . . . saa jeg klappede ham og tyssede paa ham som paa et lille Barn. Naa ja, tilsidst fik han stivnet sig lidt, og saa fulgtes vi ad til min nye Lejlighed, hvad mener De? — to nydelige Værelser med karmoisinrødt Fløjel paa Møblerne, et stort forgyldt Spejl med Marmorkonsol, svære grønne Repsgardiner — aa, netop som jeg havde ønsket det. Saa sagde han, at Alt, hvad jeg ønskede, skulde han skaffe; jeg skulde lære Musik og skulde læse de bedste Bøger, der var til, for han havde jo snart luret mig af, at naar jeg brugte dannede Talemaader og førte mig op som en fin Dame, saa var det bare for Kommers og saadant Noget, som jeg abede efter af det, jeg havde læst i Romaner og set det halve Aar, jeg tjente hos den gamle Grevinde Platow, De véd Enken efter Amtmanden, for der var jeg, da jeg løb bort med det Sangerselskab, som Madam Laxmann hyrede mig til.

— Men, Rosavra, sagde jeg hidsig, nu har De vel styrtet Dem i et værre Forhold end det med de unge Herrer?

— Men, Hr. Stenberg, sagde hun, karikerende min Pathos, er De saa artig at lade mig tale ud? Jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke kunde leve uden smukke Klæder og ordentlige Møbler. Rigtignok har jeg somme Dage maattet kjede mig et Par Timer ved at høre Deres

Onkels Kjærlighedserklæringer, men det er da ikke saa farligt Slid for saa mange gode Ting. Jeg lærer nu at synge hos Hr. X. X. der, og det er virkelig morsomt, for han roser mig tidt. Saa kommer Assessoren her de to Gange om Ugen og følger mig i Theatret og hjem igjen; at læse i de Bøger, han giver mig, er ogsaa morsomt for en Times Tid. Naar det er Komedier, øver jeg mig i at spille de Roller, jeg synes om, foran mit store Spejl; naar jeg ikke har Lyst til at gaa, kører jeg i Droske. Jeg har aldrig havt det saa godt i mit Liv.

— Maa jeg spørge Dem, sagde jeg saa rolig, som jeg formaaede, synes De, at De handler rigtig mod min Onkel?

— Ja, hvorfor ikke? Naar han gjør Alt det for mig, maa det jo fornøje ham; jeg har aldrig bedt ham derom. Han er heller ikke væmmelig og nærgaaende som de unge Fyre; han opfører sig som en pæn Mand og sukker blot, naar jeg ikke vil kysse ham. Han vil gifte sig med mig til Sommer, det er da Alt, hvad jeg kan forlange. Jeg har maattet love ham det for at faa ham en Smule fornuftig.

— Men De vil ikke holde det?

— Gifte mig med ham . . . nej, det vil jeg meget nødig.

— Men naar nu Sommeren kommer?

— Den Dag, den Sorg.

Musikeren, der tavs havde hørt paa dette

og snart let, snart rystet paa Hovedet, snart havde trommet med den ene Haand paa Klaveret, udbrød nu:

— Jeg kan ikke lide det Hele. Det var meget naturligere, at De elskede den unge Mand der; man kan da nok se, at han holder af Dem.

Hun nærmede sig til mig og saâ stift paa mig. Der laa et paa engang mildere og alvorligere Udtryk i hendes forunderlige Øje, end jeg nogensinde havde set. Ilden blussede op i mig; det maa have røbet sig i mit Ansigts Udtryk og Farve, thi hendes Blik blev ængsteligt, hun lagde sin Arm paa min Skulder og rystede paa Hovedet.

Det ringede paa Døren.

— Det er Deres Onkel . . . ind med Dem i det andet Værelse!

— Nej, jeg bliver, sagde jeg. De ønskede jo selv en Skandale.

— Aa for Guds Skyld, bad Musikeren . . . jeg er om en Hals, hvis . . .

— Vær De rolig, her skal ingen Skandale blive.

— Hvad vil De da, Menneske?

— Tale med min Onkel. Luk ham bare op!

Rosavra saâ paa mig med store, nysgjerrige Blikke. Det ringede igjen, stærkere end forrige Gang.

— Gaa dog ind i det andet Værelse, Meneske! sagde Musikeren.

I Stedet for at svare gik jeg ud og lukkede op. Der var mørkt i Entréen, men Lys paa Trappen; jeg kjendte min Onkel, men han ikke mig. Kun har han maattet opdage, at jeg var meget højere end den lille Musiker, thi han standsede og sagde:

— Jeg søger Hr. X. X.

— Han er der inde. Han underviser en Dame.

Uden at svare lukkede min Onkel Stuedøren op; jeg gik ind lige efter ham; i en Fart vendte han sig om og saâ paa mig. Det var, som han havde set et Medusahoved; hans Ansigt blev ligblegt. Men det varede kun et Sekund, saa fôr Blodet ham til Hovedet; uvilkaarlig greb han fat i et Bord og støttede sig til det. Musikeren var flygtet hen til den mørkeste Krog; midt i Værelset stod Rosavra med en spændt, men slet ikke frygtsom Mine; hun lignede En, der interesserer sig for et Dramas lige forestaaende Peripeti. Jeg tog først Ordet:

— Ved et Tilfælde saâ jeg denne Dame paa Gaden idag. De véd, at jeg har Grund til at interessere mig for hende. Da jeg ønskede at tale med hende, gik jeg efter hende, og saâ, at hun gik ind til den Herre, som De ligeledes véd, jeg kjender. Den Herre er aldeles uden Skyld i, at jeg har faaet Vished

om det Forhold, hvori jeg havde en Anelse om, at De stod til hende. Siden den Aften, De véd, ja før den Tid, har jeg elsket denne Dame. Jeg vil kæmpe med Dem om hende; men aabent og ærligt, uden Krogveje. De synes at have faaet praktisk Erfaring om, at den Lidenskab, hvis Ret De tidligere saa haanlig afviste, er mægtigere end de Doktriner, hvorefter De har søgt at regulere Deres Liv, og som De har villet paatvinge Alle.

Min Onkels Hænder rystede, og hans Læber vare pressede mod hinanden som i Stivkrampe. Paa en mærkelig Maade vare vore Roller ombyttede. Nu var jeg sikker og rolig, i fast Tro paa den ungdommelige Liden-skabs Ret og sejrrie Magt; han uklar, overvældet, slaaet til Jorden ved en Reaktion af de elementære Magter i hans Natur, som han ved kunstige Diger omhyggelig havde søgt at dæmme op for og ved sindrig gravede Kanaler havde stræbt efter at sprede ud i fladt, regelmæssigt Løb. Den snart halyhundredeaarige Mand havde ligefrem ikke legemlig Kraft til at staa mod denne Stormflod; han var, siden jeg havde set ham, bleven synlig ældre; hans Haar var graanet, og i hans tidligere glatte Pande havde Rynker gravet sig ind. Hans Holdning, før saa sikker og selv-tillidsfuld, var klodset og famlende; det var, som om den før saa faste Jord svigtede ham,

som om den gyngede i Bølger under ham. Som en ruineret Hidalgo søgte han at drapere sig med Pjalterne af sin gamle Værdigheds Kappe; han støttede sig stadig til Bordet, idet han sagde:

— Vi To — har — har Intet at tale sammen om.

— Jeg vilde være af samme Mening, svarede jeg, dersom jeg ikke følte mig i Taknemmelighedsgjæld til Dem. De har bevist mig Velgjerninger, vistnok mere for at tilfredsstille, hvad De kaldte Deres Pligtfølelse, men som jeg vilde kalde en forfinet Form af Deres Egoisme, end fordi De nogensinde har næret Sympathi eller Hjertelag for mig. De har handlet mod mig, som De har gjort, fordi De mente, at det hørte sig til. Imidlertid har jeg levet i Deres Hus i flere Aar; og hvor forkuet og lysberøvet mit Liv end der har været, erkjender jeg, at De ifølge Deres Natur aldrig har kunnet forstaa eller agte, hvad jeg skattede højest, Gemyttets Varme og Menneskenaturens frie Udfoldelse. Nu hævner Lidenskaben sig paa Dem som en Erinnys; jeg har ondt af Dem, men jeg kan ikke opgive min Livslykke for Deres Skyld. Hun der hører mig til.

Rosavra havde tabt sin Interesse for Situationen; den Maade, hvorpaa jeg tog Sagen, laa uden for hendes Rækkeevne; hun havde under min sidste Replik sat sig paa en Stol,

trommede paa Gulvet med sine Støvlehæle, og holdt Haanden for Munden for at skjule sin gjentagne Gaben.

— Naa, hvad bliver det saa til? spurgte hun ironisk klynkende.

— Det beror paa Deres Valg, sagde min Onkel.

— Ja, saa vil jeg paa Komedie, svarede hun, ilede ind og tog sit Tøj paa.

— Kan Du se? sagde min Onkel triumferende til mig; vi havde dog nok Intet at forhandle.

Hun kom tilbage, greb hans Arm og sagde:

— Lad os komme afsted, inden det bliver for sent.

Min Onkel tilkastede mig et haanligt Blik og nærmede sig Døren med hende. Jeg fulgte dem hurtigt, bestemt paa at rive hende fra ham; men i Døren vendte Rosavra sig om, missede med Øjnene og rystede paa Hovedet, som hun vilde sige: Jeg snakker ham bare efter Munden, han er ikke rigtig klog. Dermed forsvandt de Begge.

Det maa have været morsomt for en Tredie at se Musikeren og mig, som vi stod der forbavsede og gloede paa hinanden; han havde ligesom jeg set Pigebarnets Gestus til mig.

— Det er et farligt Fruentimmer, sagde han.

— Hvorfor?

— Hun gjør Nar af Jer begge To. Der er ingen Bund i hende.

— Maaske man finder den, naar man lodder dybt.

— Hm — hør, det skulde glæde mig, om De kunde vinde i det Vædderidt, for, oprigtig talt, jeg har et Horn i Siden paa Deres Onkel. Han har altid behandlet mig som et Pattebarn. Men véd De hvad . . . ja det er maaske umoralsk og galt at tale saadan til et ungt Menneske . . . men ligesaa vist som den erotiske Lidenskab faar Noget af det Højeste og Lifligste op i et Menneskes Natur, ligesaa sikkert er det, at den ikke holder ud i Længden.

— Jo, naar Personlighederne duer.

— Ja, men de fleste duer s'gu ikke. Ja, jeg indrømmer, at Kjærlighed drager, lokker og spænder Menneskene ligesom Hasardspil . . . men det er en Fandens Ting. Hør — nu skal jeg fortælle Dem Noget. Jeg har været forelsket, saadan for Alvor, to Gange. Første Gang var det i en Slags Alf, blond, blaaøjet, hvid og rød, sød og blød. Hun var kjælen som en Due. Forlovelsen var hemmelig, men blev opdaget. De Gamle — rige Grossererfolk — sender hende bort — nogen Tid efter faar jeg et hjerteskjærende Brev; hun skal tvinges til en Anden, men før vil hun dø, skrev hun.

Han standsede lidt og saå hen for sig.

— Naa? og saa? spurgte jeg.

— Hun tog ham s'gu alligevel, sagde Musikeren.

Jeg lo, og han lo med. Derefter vedblev han:

— Og hun skulde endda være af disse sjælfulde nordiske Kvinder. Hun sang Weyses Romancer og alle kæmpeviseagtige Sager saa smeltende dejlig. Hendes Mand, der endte som Konferensraad, er nylig død af Fedtsyge; selv er hun ogsaa myrderlig fed. De fik 10 Børn sammen. Naa, hvad Fanden griner De saadan af? Halloj, Jomfru Larsen!

— Hvad behager? spurgte jeg.

— Jeg kalder paa min Husholderske. Hun skal skaffe os et Par Boeuf'er og lave os et Par Toddyer.

— Tak — jeg kan ikke nyde Noget.

— Snak, vist saa; bliv nu hos mig i Aften.

— Og Deres anden Kjærlighed? — om Forladelse, men De begyndte selv at fortælle . . .

— Hun havde ingen Anelse om, hvad Sjæl var; hun kunde hverken synge, læse eller skrive, men Fut var der i hende — hu hej . . . Men da hun blev henved de tredive — vi var gifte, skal jeg sige Dem — blev hun baade griset, arrig og . . . uh, jeg gider ikke fortælle Mere . . . lad mig være fri!

— Som De vil. Men tillad mig, hvis De

selv havde havt mere Fasthed, mere Karakter, var det maaske gaaet bedre med den Sidste.

— Karakter! Pu—hu! Det raaber de paa her hjemme, men det findes ikke *in rerum natura* her i Danmark. Jeg har altid vedgaaet, at jeg ikke havde Noget deraf; mange af mine Samtidige, som har stukket Maven frem og set myndige ud, har været endnu større Pjalte. Hidtil har jeg troet, at han, Deres Onkel, var en Undtagelse; derfor havde jeg en vis Respekt for ham, endskjønt jeg ikke kunde lide ham. Nu er han krænget; nu ser jeg, at han er en Vante som vi Andre; Gud ske Lov og Tak, havde jeg nær sagt. De skal se, han ender med at gaa i Hundene. Nej, vi Mandfolk, vi tænker og overvejer, betænker os og forvrøvler os; Fruentimmerne handler efter deres Instinkter, derfor har de Krammet paa os. Se nu vor Kunst her hjemme! Er der nogen Mandighed i den? Den kan juble ungdommelig, fordybe sig i Drømme, svælge i Mollakkorder, men den rigtig store Pathos, den naar vi ikke; vi kan tillæmpe, pudse, glatte, affile ... vi er maaske Kunstnere, men ikke Genier.

Pludselig pegede han op paa Beethovens Portræt, der hang over Klaveret.

— Se han der — det var et Geni; derfor kan de ikke spille ham herhjemme, men ikke mine Ord igjen. Ham var der baade Ben og

Muskler i . . . og Lidenskab, Guds Død og Pine! Og saa var han tillige Kunstner til Fingerspidserne. Ja, De maa undskylde mig, hvis jeg forvrøvler mig, for jeg er ikke stærk i Logiken, men jeg mener, at en saadan Mand fremstiller et sandt Menneske; han lader Lidenskaben rase, men han magter den dog og render ikke Panden mod Muren som en gal Tyr.

— De kan ikke bekvemme Dem til at spille Noget af ham?

— Nej . . . det skal jeg vel vogte mig for. Han betænkte sig lidt.

— Nej, nu skal De faa en af mine egne, den er ikke overanstrengende. Ordene er af en af mine Ungdomsvenner; han troede, han var Digter, men han døde, inden han fik vist det. De Vers sendte han til mig, da han mærkede, hvorledes det stod til mellem mig og hende — Numer to, som jeg talte om før. Jeg satte dem i Musik, men Moralen vil jeg anbefale Dem at følge.

Han tog sin Violoncel ud af Kassen.

— Undskyld, jeg har kun Stumper tilbage af en Smule Stemme, sagde han, medens han drejede paa Skruerne og klimprede paa Strengene.

Forspillet udførte han ved Fingergreb; kjække, klokke-klingende-Harpeggier. Dernæst sang han med en ikke frisk, men endnu

fin og smuk Baryton følgende to Strofer, som han ledsagede med Buestrøg paa Violoncellen:

Naar Attraa ulmer i dit Blod,
saa løs den ud med dristigt Mod
i Himlens frie Vejr.
Luk op for Hjertets stærke Trang,
der kræver Luft og Lys og Klang;
tøv ikke, til i vildt Begjær
den sprænger Bolt og Stang.

Saa brus kun ud i mægtigt Kor
mod Himlen op, ud over Jord
med Livets Ret og Krav!
Usynlig maa en hellig Magt
dog over Koret holde Vagt;
med Aandens Guldkommandostav
Du myndig skal slaa Takt.

Han gik over fra Andante til Allegro. Melodien var en anden end i de to forrige Strofer, muntrere, lettere, og Akkompagnementet sagte kvidrende:

Højt over Tagets hvide Røg,
ja, over Kirkespirets Fløj
den lette Drage fór.
Nu drejer den i vilde Sving,
for Vinden danser den i Ring.
Men hold kun fast den fine Snor,
saa gjør det Ingenting.

Puh, — man bliver tør i Halsen af at synge. . . Naa, der er Aftensmaden. Naa, giv nu ikke en smægtende Elsker med Bugvrid. .

Spis og saml Kræfter til at slaas med Assesoren.

Han foregik mig med det bedste Exempel; jeg véd, oprigtig talt, ikke, om jeg fulgte det eller ej. Da han havde faaet Boeufen med tilhørende Snapse og Øl til Livs, sukkede han og sagde:

— Gud véd, om man var bleven en større Kunstner, hvis man havde holdt mindre af Boeuf og Brændevin.

— Der er heller ingen Bund i Dem, sagde jeg, idet jeg saå stift paa ham.

— Hvad? Er det saa forfærdeligt at spise én Boeuf?

— Nej, sagde jeg fortrædelig. Men jeg kan ikke opdage Grænserne mellem det Frivole og det Alvorlige hos Dem; det flyder sammen for mig.

— Hm — lad os nu være fri for flere psykologiske Betragtninger, det tager saa stærkt paa mig.

— Sig mig da, viser Rosavra meget Talent for Sang og Musik?

— Ja . . . det er et sært Fruentimmer. Noder kan eller gider hun ikke lære ordentlig. Hun synger Alt efter Gehør; Stemmen er udmærket af Naturen og usædvanlig omfangsrig, men det, vi her hjemme holder mest af: det romantisk Hensvømmende, kan hun slet ikke lære. Men Arier af italienske Operaer som

Il Brindisi i Lucrezia Borgia, Marketenderskens Sange af Regimentets Datter, Rosinas i Barberen kan hun komme til at synge brillant, for efterhaanden faar hun flere og flere høje Toner. Og Skuespillertalent har hun, det er vist. I Begyndelsen sagde hun, at den største Lykke, hun kunde tænke sig, var at komme til Theatret, men siden har hun erklæret, at hun aldrig kunde bekvemme sig til at lære saa Meget udenad.

— Véd De, hvor hun bor? Eller har De maattet love ikke at sige det?

— Jed véd det Skam ikke, men jeg har en Anelse om, at det er helt ude paa Strandvejen. Men her kommer hun iovermorgen. De kan jo patrouillere i Omegnen; den Gamle møder først halv syv, hun kommer tre Kvarter paa sex.

XI.

Fra et Kvarter til sex patrouillerede jeg frem og tilbage foran Porten; Klokken blev tre Kvarter, den blev hel; hvert Minut forekom mig lang som en Time; jeg blev utaalmodig og fægtede i Luften med Stokken, snart forsøgte jeg i fortvivlet Sløvhed, om Stavelserne i en hel Visestrofe kunde gaa op i Vinduerne paa Gjenbohusets Façade. Ende-

lig faldt det mig ind, som jeg naturligvis strax burde have indset, at der var gjort Noget fra min Onkels Side for at forhindre os fra at mødes for Fremtiden hos Musikeren. Jeg gik op til ham, og det Første, han gjorde, var at række mig en Billet, hvis Haandskrift jeg strax kjendte, af følgende Indhold:

„Frøken R. Gattis Musik og Sanginformation ophører. Indlagt Honoraret.“

— Nu, saa begynder jeg mine Efterforskninger paany, sagde jeg.

— Det er en fortvivlet Historie, sagde Musikeren; jeg har tænkt meget paa den. Der er Dæmonik over det Fruentimer, som man sagde i mine unge Dage. Hun er lige som „das feuchte Weib“ i Goethes „Der Fischer“.

— Hun har ikke „draget“ mig, og jeg skal ikke „synke hen“, svarede jeg; jeg vil mane Lidenskaben og Gemyttet frem i hende; hun skal tilhøre mig.

— Store Ord og fedt Flæsk! Jeg kjender de danske Studenter, naar de bliver drabelige. Det er noget rent Nervøst.

— Jeg hører til en anden Generation end De.

— Ja, som har anlagt et moderne, koldt Staalpanser, men bag det bævrer den samme Gelée som altid. Det bliver hende, der tager Dem, hvis hun vil; vil hun ikke, tager De hende aldrig.

— Vi faar at se — Farvel!

Nu tog alle mine Vandringer Strandvejen til Maal. Jeg forsøgte at gaa methodisk frem, at gaa op i alle Husene, der vare beboede om Vinteren, og spørge mig for — det kunde jo ikke være uoverkommeligt. Hvert skuffet Haab gjorde min Iver mere og mere feberagtig. Da fandt jeg paa at rekognoscere Terrænet i Nærheden af min Onkels Hus paa Østerbro og at søge at bevogte hans Veje. Jeg saâ ham gaa ud og fulgte ham i lang Frastand, men hvad enten det var Morgen eller Aften, styrede han altid sine Skridt ad Byen til; jeg blev ved at gaa med, men om Formiddagen gik han til Raadhuset, og om Eftermiddagen tog han en Droske, som snart kom uden for min Synsvidde. Var hun flyttet? Situationen blev vanskeligere. Jeg drev denne fortvivlede Færd i et Par Maaneder, tror jeg. Det faldt mig ikke mere ind at le ad mig selv, jeg kom ikke længer i Konflikt med min komiske Sans. Det var vel i visse Maader en Tilbagegang.

En Eftermiddag saâ jeg min Onkel tage en Droske i Store Kongensgade. Der kom just en anden kjørende mig imøde. Jeg raabte den an, den var ledig, og jeg lovede Kuskens 2 Rigsdaler, hvis han kunde naa den Droske, som kjørte der foran, følge den i nogen Afstand, og, naar den holdt, og Herren der inde steg ud, da ogsaa vilde holde og lade mig

komme ud. Det var begyndt at mørknes, der var al mulig Udsigt til, at Expeditionen kunde gaa for sig uden at opdages. Vi drejede om ad Dronningens Tvergade, kjørte op ad Kronprinsessegade, drejede ned ad Gothersgade, saa om ad Nørrevold. Det var mig, som kjørte jeg gennem hele Evro-pas Fastland; jeg kunde mærke alle mine Pulse banke; jeg stod bestandig paa Springet til at fare ud; jeg knyttede min Haand om Pengene til Kusken for at kaste dem til ham i Farten, mens jeg løb forbi ham. Endelig holdt han lidt paa den anden Side Nørregade, og da jeg steg ud, sagde han: „To Huse herfra, Herre!“

Jeg gik ind ad Porten til det betegnede Hus. Da jeg ikke hørte Skridt paa Trappen eller nogen Ringen af Klokken, sluttede jeg, at min Onkel ikke kunde være kommen længer end i Stueetagen. Der stod intet Navn paa Døren, jeg gik op paa Trappeafsatsen mellem Stuen og første Sal og besluttede at vente, til jeg mærkede Nogen komme ud. Det varede næppe fem Minuter, før jeg så min Onkel; Lygteskjæret faldt paa hans Ansigt; det var blegt som Døden, og hans Træk vare forstenede. Hans Skridt vaklede, han gik hen og støttede sig til Karmen paa Trappevinduet; men Benene krummede sig under ham, og han faldt tungt om paa Trappeafsatsen.

Jeg løb hurtig til, greb fat i ham og løf-

tede ham i Vejret. Hans Øjne betragtede mig først sløvt, men pludselig fortrak hans Ansigt sig til en vild, vanvittig Forbittrelse, hans Haand knyttede sig, som han vilde slaa mig i Ansigtet, men den faldt mat ned.

— Hvor er hun? mumlede han med sammenbidte Tænder.

— Onkel, jeg giver Dig mit Æresord paa, at jeg aner det ikke. Jeg har søgt hende forjæves i Maaneder . . .

— Dreng . . . hvis Du lyver.

— Støt Dig til mig, Onkel, sagde jeg venlig; Du er meget ulykkelig.

Han saâ forundret paa mig.

— Véd Du Noget?

— Intet, ikke det Ringeste.

— Hun er borte . . . er forsvunden . . . har ikke været hjemme i tre Dage. Aa, hvis Du anede, hvor jeg har lidt!

— Onkel; jeg har ærlig sagt Dig, at jeg elskede hende! jeg vil rive hende fra Dig, og har gjort alt Muligt for at naa mit Maal, men jeg har ikke set hende siden den Gang vi sidst saâs.

Han syntes med Vanskelighed at samle sine Tanker.

— Naa — hos — X. X.?

— Ja.

— Hør, Theodor, hvis Du finder hende,

saa . . . nej, det kan jeg ikke . . . jeg kan ikke. Theodor, vil Du følge mig hjem?

— Gjerne.

— Theodor, det er forfærdeligt. Et helt Livs møjsommeligt opførte Bygning har hun faaet til at styrte sammen. Jeg har ofret min Stolthed, min Anseelse i Verden; jeg har tilbudt hende at ægte hende; jeg har behandlet hende som en Dronning; i lange Tider har jeg kun nærmet mig hende med den største Hensynsfuldhed; jeg har kæmpet med mig selv . . . vort Forhold har været rent, uplettet . . . og nu . . .

Under vor Hjemkjørsel gjorde han intet Andet end uophørlig at gjentage: Hvor er hun?

Da vi kom ind i den velkjendte Gang, saâ jeg med Forbavselse, at det ikke var Madam Bertelsen, der lukkede op for os, men en ny Husholderske, som var mig ganske ubekjendt.

— Assessoren er upasselig, sagde jeg; han maa strax til Ro. —

Jeg fulgte min Onkel ind i hans Sovekammer. Hans Adfærd mod mig var nu forlegen venlig. Da jeg havde hjulpet ham i Seng og gjorde Mine til at blive, sagde han tøvende:

— Tak, gaa Du kun!

— Ønsker Onkel ikke . . . ?

— Nej. Gaa, Theodor . . . jeg har ikke godt af, at Du bliver . . . der kunde komme Noget op i mig. . . . Tak for din Venlighed! God Nat!

Da jeg kom ud, før jeg, dreven af Uro og Angest, næsten i Løb afsted gennem Garderne. Det dumpt Rugende, det tyngende Uklare, som havde pint mig en saa stor Del af min Ungdom, følte jeg sænke sig ned over mig som en klam, hver Muskel slappende Taage; jeg ilede afsted, jeg vilde løbe fra den. Havde Musikerens Instinkt Ret, da han paa stod, at hun ogsaa gjorde Nar af mig? Jeg, der nylig havde følt, at Lidenskabens Storm havde blæst Tvivlen ud af og Frejdigheden ind i mit Sind, jeg vidste nu hverken ud eller ind. Var hun dog ikke et meget snildt, men løst Fruentimmer, spurgte jeg atter mig selv for titusinde Gang.

Efterhaanden som jeg kom min Bopæl saa nær, at jeg kunde forudse, at jeg vilde naa den paa et Kvarters Tid, blev jeg overfalden af en uovervindelig Modbydelighed for at sidde alene der hjemme og grunde mig vanvittig. Jeg stod stille og saâ omkring mig, og da der skulde tages en Beslutning, tog jeg den nær for Haanden værende at gaa op i den nærmeste Kafé; jeg foretrak ethvert Sted for mit eget Værelse, hvor jeg forudsaa, at jeg, ligesom min Onkel før i Vognen, i al Uende-

lighed vilde gjentage det Spørgsmaal: Hvor er hun?

Jeg slængte mig i en Krog, tog en Avis, læste Spalte op og Spalte ned, uden at ane, hvad jeg læste; jeg saâ ikke omkring mig, da jeg pludselig syntes at høre min Onkels Navn blive nævnet i Sideværelset temmelig højt, hvorpaa en Stemme sagde Pst! Jeg sad saaledes, at jeg gennem Døren med den tilbageslaaede Portiære kunde se en Del af dem, der sad i hint Værelse. Det var nogle af de unge Løver, som jeg havde set hin skæbnesvangre Aften hos Grossereren og i Sangerindepavillon. Jeg rykkede Døren nærmere; de talte temmelig højt og ugenert.

— Jo Gu' har han villet gifte sig med hende . . . det er ganske vist.

— Gifte sig med hende? Var han gal?

— Ja, da det blev bekjendt, blev han jo efterhaanden udelukket fra alle Kredse. Det var jo en ren Skandale. Nu betænker han sig sagtens.

— Maatte W. ogsaa paa Stationen?

— Ja vel maatte han det. Det er ogsaa et pøbelagtigt Politi, vi har; naar W. nævner sin Faders Navn, saa er det da saa fint Papir, at saadan en Flab af Assistent burde bukke og følge ham ud.

— Men Tosen? Hvad blev der af hende?

— Det véd jeg s'gu ikke; hun er vel i Brummen.

— Det var ellers en flot Sejler.

— Ja, men en lunefuld og knibsk Satan, der pretenderede, at man skulde behandle hende som en Dame. W. er vel sagtens gaaet noget vel flot til Værks, men han er jo en Mand, der kan betale sine Varer . . .

— Men det er en forbandet Historie for ham at komme paa Stationen med en Demi-monde-Dame.

Jeg havde rejst mig op og stod omtrent i Døraabningen, da En af de Samtalende opdagede mig og muligvis, efterat have gjenkjendt mig eller faaet Mistanke, traadte sine Sidemænd paa Foden; thi pludselig sagde den Talende meget højt:

— Grosserer P.'s sidste Diner var s'gu mankeret. Der var ikke Spor af Smag i de Oliven i Saucen til den første Mellemret, og Bourgognen var overgjemt.

Jeg trak mig tilbage. I et Øjeblik røg den vanvittige Tanke mig gennem Hovedet at tage en Stol og kyle den ind mellem disse mig saa modbydelige Existenser. Saa kom jeg til at le, højt, krampagtig; jeg blev ved at le; det var som en Hikke, jeg ikke kunde standse. Stuen løb rundt for mig jeg knugede min Haand mod min Pande.

Instinktmæssig stod jeg stille foran min

Gadedør. Jeg kunde ikke huske, at jeg var gaaet ud af Kaféen og havde passeret en Del af Vesterbrogade. Jeg saå omkring mig . . . det var Frosttaage. Jeg véd ikke hvorfor, men Kjørselen fra min gamle Skoleby til min døende Moder skød op i mit Minde. Den trængte sig frem med en saadan Magt, at jeg syntes, at jeg siden den Tid havde sovet og drømt.

Nej, jeg vilde ikke gaa ind. Jeg gik op til Musikeren. Da han saå mig, udbød han:

— Guds Død, det var godt, De kom. Jeg har været en to, tre Gange hos Dem og ringet og ringet, men Ingen har lukket op. Her ligger et Brev til Dem; jeg fandt det i min Brevkasse i Middags, da jeg kom hjem fra Byen. Det er vist fra . . .

Jeg rev Brevet ud af hans Haand; Udskriften var til mig, men Brevet var adresseret til ham; det var en uøvet Haandskrift, som ved sære Sving havde stræbt at give sig et frit og flot Tilsnit; det indeholdt kun følgende Linier med følgende Orthografi:

„Kom til Helsingør med morgentaaget! en der holder af dem vil tale med dem.“

Neden under stod en barnagtig stor Krusedulle i Stedet for Navn.

Musikeren saå spørgende paa mig. Jeg fortalte ham, hvad jeg nylig havde oplevet.

— Stakkels gamle Assessor, sagde han;

jeg vil ud til ham strax imorgen. Rejs De! jeg er bange, at der er noget piskende Galt paa Færde. Det er et farligt Fruentimmer!

XII.

Det var en høj, klar Martsdag, Luften havde adskillige Kuldegrader, men Solen havde vundet ikke saa lidt i Magt; hvor den kunde faa Rum, smeltede og tøde den, saa den sorte Muldjord saas, fed og grødesvanger ved Siden af det blege, haarde, tørre Fastfrosne. Man saâ, hvor Fugtigheden snildt cernerede frosne Pletter med sorte Rande, der viste, hvor energisk og taalmodig den førte sin Kamp.

Der stod hun, høj, rank, solbeskinnet paa Landevejen uden for Banegaarden, med sin pelsforede sorte Fløjelskaabe, sin sorte Fjerhat med Sløret, hvori hendes Aande blinkede som Sølvpailletter, Kjolen opkiltret i smukke Folder, de smalle Fødder med den høje Vrist og dybe Hulning, der fremhævedes af de højhælede Gedeskindsstøvler. Hun maatte kunne se, hvor ængstelig spændt jeg ilede tværs over Vejen; hun stod der, ubevægelig som en Statue, og kom mig ikke et Skridt imøde. Da jeg var hende nær, nikkede hun, uden at tage Sløret fra Ansigtet.

— Tak, fordi De kom! Jeg fortryder, at jeg bad Dem om det. Er De kjendt her i Byen?

Jeg rystede utaalmodig paa Hovedet; jeg vilde spørge, men jeg kunde ikke forme et Spørgsmaal ud af den Mængde, som jeg bar paa.

— Ja saa tør De vel nok gaa med mig? vedblev hun. Ordentlige Herrer gaar ellers nodig med den Slags Damer ved højlys Dag.

Medens hun sagde de sidste Ord, bævede hendes Stemme, som om den kæmpede med Graad.

— Rosavra, Barn, hvad er der dog?

Hun gjorde en kort Vending og saâ paa mig gjennem Sløret; det var, som hendes Blik vilde gjennembore de sorte Rosetter, der vare indvævede i Maskerne.

— De véd Ingenting? —

— Nej. —

— De læser ikke Aviserne?

Jeg svarede ikke, men saâ spørgende paa hende. Hun løftede sin Kaabe og tog et Blad op af Kjolelommen. Det var en lille, et Par Dage gammel, kjøbenhavnsk Nyhedsavis. Hun pegede paa en Artikel og rakte mig Bladet. Jeg læste:

„Skandale. Paa en Restavration paa Frederiksberg, hvor en Repræsentant for vor *jeunesse dorée* var sammen med en Elskerinde,

en for kort Tid siden bekjendt Sangerinde i en af Alléens Pavilloner, kom det til Slagsmaal mellem de Elskende; den tapre Dame slog en Flaske i Hovedet paa sin Elsker; der blev gjort Anskrig, og Begge bleve bragte til Stationen.“

Jeg rakte hende Bladet tilbage uden at sige et Ord.

— Tror De, at det er gaaet til, som det staar der? spurgte hun og saâ op og ned ad mig. Der var en saadan Sikkerhed og Indignation i hendes Blik, at jeg ufortøvet sagde:

— Nej. —

Hun greb mig under Armen, og vi gik nogen Tid tavse sammen. Vi slog ind paa Vejen, der gik forbi Marienlyst ad Hellebæk til. Sundet laa mørkeblaat foran os i jævn Bevægelse; de hvide Skumtoppe gnistrede i Solen; Skibenes Sejl vare blændende hvide; hvad der var af hvide Huse paa den skaanske Kyst skar formelig i Øjnene; ned ad de høje Skrænter krusede det gulgrønne Mos og Græs sig; Træerne, ad hvis Stammer den smeltede Rim flød langsomt ned som Gummi, stod klare indtil deres mindste Kviste og aftegnede deres dunkle Brunviolette i Luften. Til Højre laa det hvidgraa Kronborg, hvis Spir syntes skarpe som Sylespidser; Hovedtaarnets forgyldte Vindfløj saâ ud som en rolig brændende, lysegul Flamme.

Vi vare komne et Stykke hinsides Marienlyst, uden at der var blevet vexlet et Ord imellem os. Da satte hun sig paa en Bænk; hun slog det tætte Slør til Side, og det var, som hendes Øjnes og Ansigts Udtryk antog Omgivelsernes og Luftens alvorlige Klarhed og stolte Ro. Hun saâ mig stift ind i Øjet og sagde:

— Jeg er saa ren og uskyldig en Pige, som der findes paa Jorden; og dog skal jeg gaa og gjælde for et uanstændigt Fruentimmer. Det har været min eneste Stolthed, at jeg har kunnet gjenne alle næsvise Mandfolk fra mig; det var mig det Samme, om de bar dem ad som gale Mennesker eller som uvane Dyr. Men nu har jeg været paa Politistationen og er bleven behandlet som en ... Og hun knyttede Haanden og truede ud i Rummet.

— Ja, jeg maa jo fortælle Dem det Hele; for jeg tror, De holder noget af mig; det var først, da jeg mærkede, at jeg var helt slaaet i Stykker, at det faldt mig ind, at jeg ogsaa holdt noget af Dem.

— Rosavra! udbrod jeg og trykkede hendes Haand til mit Bryst.

Hun gjorde lidt Modstand og sagde:

— Lad være! Det er for silde. Hør nu, vær nu rolig! Saa ... bliv siddende stille ved Siden af mig lidt Lad os saa gaa

videre; jeg kvæles, hvis jeg ikke kommer til at gaa.

Vi fortsatte vor Vej; hun vedblev:

— I det halve Aar, jeg var Sangerinde, var jeg sammen med ækle Fruentimmer. Jeg var stolt over for dem og talte knap et Ord til dem; de hadede mig, fordi Herrerne gjorde af mig; de misundte mig de Herrer, som jeg syntes var nogle dumme og fjantede Drenges Allesammen. Jeg har jo fortalt Dem, at jeg, lige fra jeg var lille, har sværmet for at se godt ud, for Klæder og Guldstads. Det første Stykke Guld, jeg ejede, var den Ring, jeg fik af Dem . . .

Hun viste mig den hængende ved sin Uhrkjæde.

— Jeg lo af de Andre, der købte disse Ting med deres Skam; det havde været mig umuligt; jeg kan ikke rose mig deraf, for jeg kunde ikke have baaret mig anderledes ad. Men denne Fyr, W, begyndte at blive mig vel næsvis. De kan jo nok huske, at De hjalp mig fra ham, og hvordan det gik hos Deres Onkel og siden. Jeg havde det ret godt, lige til den Aften, De traf sammen med mig hos min Musiklærer, siden den Stund var Deres Onkel jaloux. Jeg maatte flytte fra den skikkelige Kone, jeg boede hos ude ved Vibenshus, og ind hos Madam Bertelsen, som han havde skaffet Lejlighed ved Nørrevold. Hun skulde passe paa

mig; det gjorde hun trolig, og saa sad hun altid og snakkede om Dyd og Flid og saadant Noget, som altid har kjedet mig forfærdelig: hun vilde have, at jeg skulde koge, sy og strikke, men jeg lo hende lige op i Øjnene; hun tav, men fnøs af Arrigskab, og saa kom Deres Onkel, som jeg før kun havde set nogle Gange om Ugen, hver Dag; og enten snakkede han alle Slags højtravende Ord, eller ogsaa skjændte han, fordi Madam Bertelsen havde hidset ham op; det vil sige, han skjændte ikke saadan rigtig, men han talte om . . . ja, Samfundsstilling og ja hed det ikke Moraliteten? Jo, det gjorde; det var især det Ord, der kunde faa mig til at stampe i Gulvet; jeg véd ikke, hvorfor. Men tænk Dem nu: der sad jeg Dag ud, Dag ind; naar jeg tog Tøj paa, sagde Madamen: „Naar De vil kjøre, eller De vil spadserere, saa tager jeg med.“ Saa kjørte vi sammen, eller gik ud sammen; det var ikke til at holde ud. Naar jeg kom hjem, var jeg saa arrig, at det var rædsomt; for at drille Madamen, smækkede jeg et Vindue op og fløjtede ud ad det, saa højt, som jeg kunde; jo mere hun brummede og formanede, jo højere fløjtede jeg; saa fandt jeg tilsidst paa at ryge Cigar saa blev hun brillant . . . hun rev Kappen af Hovedet og raabte: „Hr. Assessor!“ men han var der jo ikke uh, hvor jeg lo! Men De kan

tro, jeg var alligevel ikke rigtig glad. Der kom saa Meget op i mig, som gjorde mig urolig. Gud véd, om det skulde være det, som Skolelæreren i B. kaldte Samvittighed? Er det kommet saa vidt, at man skal blive bange for alt det, som man lo af i sine Velmagtsdage? Dagene blev længere og længere for mig, og om ogsaa jeg anstrengte mig for ikke at tænke paa nogen Ting og sang alle de Viser og Vers, jeg kunde, saa det skraldede i Stuen, og ærgrede Madamen, sad jeg alligevel tidt og gruede for Noget, som jeg syntes maatte komme og gjøre mig Fortræd. Naar jeg tænkte paa, at jeg tidt har givet de andre Sangerinder, som jeg ikke kunde lide, min sidste Skilling, naar det saå galt ud for dem, saa syntes jeg, at jeg maatte være god; men bagefter faldt det mig ind, at jeg havde gjort Nar af mange Mennesker og brugt deres Penge, og at jeg endnu bar mig saadan ad mod Assessoren, og saa syntes jeg, at jeg maaske var ond. Før havde jeg ikke kunnet begribe Andet, end at det var godt, som morede En, og at det var ondt, som kjedede En; nu fortrød jeg, at jeg ikke var bleven ved at tjene som Kokkepige eller Stuepige. En Dag sad jeg og græd den hele Dag, og jeg ligesom saå ud i Verden efter En, der brød sig om mig, saa fandt jeg Dem; men jeg turde ikke

blive ved at tænke paa Dem; der var Noget, som kyste mig.

— Rosavra, udbød jeg, jeg holder jo ogsaa af Dem; det er mit højeste Ønske at besidde Dem; jeg vil gjøre Alt for Dem; jeg vil arbejde, jeg vil . . .

— Jeg tror det nok; men det kan ikke nytte Noget. Jeg kan aldrig svare for mig selv. Jeg holder af Dem nu, men det er ikke sagt, at det holder i Længden, for jeg er ikke oplært til at holde af Nogen uden af mig selv; og nu bryder jeg mig ikke engang om mig selv mere . . . Nu skal De høre videre. En Dag, som jeg sad i Vinduet i et rædsomt Humør, så jeg, at en af de Herrer, jeg tidligere havde kjendt og været til Gilder sammen med, red forbi paa Volden. Jeg havde ikke brudt mig mer om ham end om alle de Andre af samme Slags, men i det Øjeblik syntes jeg, at den Tid, jeg sang og spiste til Aften med de Herrer, dog var bedre end det dræbende Liv, jeg nu førte; jeg aabnede Vinduet og så efter ham; han så ogsaa mig og hilste helt fornøjet, vendte Hesten, og red ned ad den næste Skrænt og forbi Huset og læste Numeret over Døren. Det gjorde mig strax lidt bange, men jeg tænkte dog ikke videre ved det. Dagen efter kommer der et Brev til mig, om jeg vilde spise til Aften med nogle gamle Bekjendte ude paa Frederiksberg. Først havde

jeg i Sinde ikke at komme, men saa kom først Deres Onkel og gjorde mig kjed af at høre tale om, at han vilde gifte sig med mig om fjorten Dage; jeg var sur og muggen, og han skabede sig; saa kom Bertelsen med sine Formaninger, der varede halvanden Time, og gjentog det selv Samme fjorten Gange uh, det kunde intet Menneske holde ud! Da den gamle Bertelsen sov til Middag, listede jeg mig bort og kørte ud til Frederiksberg; jeg kjendte godt Restaurationen; jeg havde tidt spist der i den Tid, jeg sang i Pavillonon. Der var alle de unge rige Fyre, og den ækle W. ogsaa. Jeg blev ikke videre glad, da jeg saâ ham, men jeg blev dog efterhaanden overgiven, sang mine gamle Viser og agerede; de lo og klappede, og der blev drukket Champagne, saa det var vældigt. Efterhaanden gik først den Ene, saa den Anden; jeg tænkte ikke videre ved det; jeg troede, at de var blevne fulde, men inden jeg vidste et Ord af det, var jeg ene med W. Han begyndte med at sige en hel Del Vrøvl og rykkede mig nærmere og nærmere; jeg lo først af ham og smækkede ham over Fingrene, men saa tog han mig om Livet, hans grimme Hugtænder kom frem, han gloede væmmelig paa mig; han lignede et stort Svin. Jeg formelig sloges med ham; jeg brækkede et Par af mine Negle, saa Finger-spidserne blødte — tilsidst raabte jeg paa Dem,

for jeg syntes, at det kunde maaske gaa ligesom forrige Gang, da De hjalp mig fra ham; men da jeg mærkede, at jeg blev træt, greb jeg i Fortvivelse en Flaske, der stod paa Bordet, og slog ham med den i Hovedet. Blodet sprøjtede ud af Panden paa ham; han brølede, der kom Folk til . . . og Politiet trak endelig af med os begge To. Han havde kun faaet en Rift i Panden; det var ikke saa farligt; men paa Stationen skjældte han mig ud med de værste Navne, og Assistenten behandlede mig som et af de værste Fruentimmer; jeg maatte blive paa Stationen den Nat, og om Morgenens sagde En til mig, at fra nu af var jeg under Opsigt af Politiet. Aa, hvor jeg har lidt, Hr. Stenberg; det var det Værste, der kunde træffe mig, at blive sat sammen med . . . aa Gud . . .

Her brast hun ud i en Hulken, der rystede hende som en Krampe; hun greb med begge Hænder om en Træstamme, støttede sig mod den og saå op med et saa fortvivlet Blik, at det skar mig i mit Hjertes inderste Fibre.

— Og jeg har været en retskaffen Pige, raabte hun; de kan sige, hvad de vil, jeg har været en retskaffen Pige, og jeg er det endnu Nej, lad være at tale til mig . . . kom . . . lad os gaa . . . videre . . . videre!

Vi gik og gik. Min Vilje slappedes lige over for dette forunderlige Væsen, hvis Indre

unddrog sig min Forstaaelse. Der blev et Øjeblik køligt inden i mig; jeg havde en Fornemmelse af, at der var Noget i hende, som aldrig kunde smelte, at hun aldrig kunde elske Nogen. Men hvorfor havde hun betroet sig til mig? Jeg fandt, at jeg burde vove et Forsøg, men jeg følte mig uden indre Myndighed, da jeg sagde:

— Nu er De tyet til mig. Jeg har elsket Dem længe; vil De være min?

Hun rystede paa Hovedet.

— Det kan ikke nytte, at jeg lover det; jeg kan ikke tænke mig at leve et langt Liv med Nogen. Jeg har aldrig været vant til at rette mig efter Nogen, og jeg har det paa Fornemmelsen, at jeg vilde volde den mest Fortræd, som jeg holdt mest af. De vilde snart blive kjed af mig, og jeg vilde blive en forskrækkelig dyr Kone. Kom, lad os gaa!

Vi naaede Odins Høj. Bredere, stærkere, med større Skumtoppe og højere Brusen væltede Bølgerne ind fra Kattedagtet; ved Strandbredden klingrede Isstykkerne med en fin Bjældeklang. Tavse steg vi op paa Højen og satte os paa Bænken til Venstre for den store Flagstang, der smaadirrede for Vinden med en underlig Klapren og Klirren; nede væltede de blaa Bølger sig, til Venstre i Horizonten bugtede Kullens Ryg sig i blaagraa Bølgelinier.

Der var en kold Alvor i dette Vinterlandskab med dets Hvide, Blaa og Brunviolette.

Min Ledsagerske havde længe siddet og ridset Figurer i Jorden med Dupskoen af sin Parasol. Pludselig slog hun sit Slør til Side, saå stift paa mig med et Udtryk, der var en Blanding af Vemod og Haan, og sagde:

— Disse stærke Herrer! Se — hvor De sidder og falder sammen som et Fruentimmer. Ikke et Raad! ikke et Ord til at opmuntre En! Rør Dem dog fang mig som i gamle Dage . . . sid ikke der og hæng!

I et Nu havde hun kastet Hat og Kaabe. Det lange, krøllede sorte Haar flagrede til alle Sider; hun rev sine Handsker itu og kastede dem op for Vinden; hun sprang i to Spring hen mod en høj hvid Birkestamme med snepudret Krone og gav sig til som en Kat at entre op ad den; den knagede og sukkede, svajede og skjælvede, men hun lo, saa det gjaldede hen i Luften og helt ud over Vandet.

— Kom, raabte hun, De er bange, uh! De er bange! Fanger De mig, skal De faa et Kys ligesom i Haven hjemme.

Hendes Vildskab smittede mig; jeg klatrede op efter hende; det var mig, som Jord og Vand drejede sig rundt neden under mig i lynsnare Hvirvler; det gnistrede for mine Øjne, som halvt i Søvn hørte jeg Stammens Knagen, Bølgenes Brusen, Maagernes Skrig og Vindens

Summen om mine Øren. Jeg naaede hende, berørte hendes Kjole; som i gamle Dage i den varme Sommerdag Æbleblomsternes Blade mildt kølende faldt ned paa mine Kinder og min Hals, dryssede nu de vaade isnende Snefnugge ned over mig. Mine Drenges susede som en skærende Spot, som et langt udtrukket Hvin forbi mine Øren: Jeg vil op! jeg vil op! lo det i Vinden. Vi entrede ned igjen, det varede en Evighed, syntes jeg. Nu stod vi Begge paa Jorden, hede og aandeløse; hendes Bryst arbejdede, hendes Kinder blussede, hendes Aande svang sig fint hvirvlende ud i Luften. Paa éngang aabnede hun sine Arme, vore Læber mødtes; hun knugede mig med en stærk Mands Kraft — da var det, som en spændt Fjeder sprang i hende; hun sank sammen i mine Arme.

Vi sad igjen paa Bænken. Jeg holdt Armen om hendes Liv, og hun lænede sit Hoved mod mit Bryst. Hendes Aandedræt var dybt og tungt, som om hun sov. Da jeg strøg min Haand over hendes stærke, sorte Haar, vaagnede hun, rev sig løs fra mig og så paa mig med et fremmed, forvildet Udtryk, som om hun ikke kunde orientere sig. Saa fôr hun med Haanden over Ansigtet, sprang op og ilede i rasende Løb hen mod Skrænten og ned ad den; Kjølens Nederdel stod vildt ud i Vinden, Haaret slog ud til alle Sider. Jeg kaldte

hende ved Navn og styrtede efter hende; hun svarede ikke, men vedblev at løbe ned; det var en rasende, en fortvivlet Fart; det gik tværs over Vejen, ud over Marken, saa knagede den frosne Tang under mine Fødder, jeg skimtede hende bestandig et Stykke forude, hun var løbet ud i Vandet; det isnede i mig, saa det stemmede op for min Aande, men jeg blev ved at vade i Løb gennem de klirrende Isstykker; da saâ jeg, at hun kastede sig ned, saa Vandet skummede højt op. Det var det Sidste, jeg skjønnede; Krampen maa have betaget mig; min Bevidsthed forsvandt.

XIII.

Det Næste, jeg fornam, var voldsomme Smerter i Ledemodene, vilde Syner, hvori Rosavra og min Onkel stod og lo ad mig og forhaanede mig; saa syntes det mig, at jeg klatrede op ad en tynd Stang: det fik aldrig Ende; hun var bestandig højt over mig — tilsidst knak Stangen med et voldsomt Brag; jeg hørte hendes Skrig; jeg saâ Bølgerne skumme og sprøjte rundt om mig saa vaandede jeg mig atter i skærende Smerter i alle Led.

Beboere fra Huse ved Stranden havde op-

daget os og vare ilede til Hjælp. Jeg blev bragt til et Sygehus i Helsingør, hvor jeg laa mer end en Maaned af en heftig Gigtfeber, svævende mellem Liv og Død. Hvor var Rosavra? Stuekonen trak paa Skuldrene; jeg spurgte ikke mere.

Under hele Rekonvalescensen følte jeg en uhyggelig, dødsstille Ligeegyldighed. Jeg svarede mekanisk, naar man spurgte mig; men strax efter havde jeg glemt baade Spørgsmaal og Svar. Jeg erindrer, at jeg saå Kronborgs Taarne fra mine Vinduer, og at jeg var hjertelig kjed af Kronborgs Taarne. Jeg var som et Menneske, der var vaagnet efter lang Tids Beruselse, og som ved en naturlig Reaktion ser paa Tingene med den mest nøgterne og kjedelige Stemning. Da jeg var kommen mig og kjørte til Kjøbenhavn paa Jernbanen, var den samme Stemning over mig; jeg lukkede Øjnene for at blive fri for de paatrængende Gjenstande, som plagede mit Syn.

Saa kom en dyb, rugende Sorg, fremkaldt dels ved Savnet af hende, dels ved Anger og Skam over et i Fantasteri spildt Liv. Jeg, som havde længtes saa inderlig efter „højt at svinge mit Sværd!“ — Jeg spandt mig mere og mere ind i golde Reflexioner. Hun og jeg selv . . . det var de eneste Væsener, jeg tænkte paa. Jeg sad inde hele Dagen; jeg har et dunkelt Minde om, at vi havde et tidligt og

varmt Foraar; men jeg gik først ud, naar det blev mørkt.

En Aften, da jeg var naaet langt op i Byen gjennem de mindste og mindst befærdede Gader, faldt det mig ind at gaa ud til Østerbro til min Onkel. Jeg blev formelig livlig ved Tanken; der var dog Mulighed til en Situation, der kunde sætte Noget i mig i Bevægelse; min aandelige Mathed smertede mig.

Sagte, uhørlig aabnede jeg den bekjendte Laage; jeg betænkte mig paa at ringe paa Døren. Jeg gik til Højre i det lille Stykke Have og saå Lys i Vinduerne til min Onkels Studereværelse. Dæmpede Toner af et Strygeinstrument lød ud til mig; det var, som den Spillende udtrykte alt det mest Milde, Dølgende og Trøstende i Tilværelsen i dejlige, smeltende Akkorder. Jeg steg op paa Soklen og holdt mig i den ydre Karm; der var ikke rullet ned; jeg kunde se ind i Værelset. Der sad min Onkel, graahaaret og sammenbøjet, i sin Lænestol; lidt fra ham sad vor Ven, Musikeren, og spillede paa sin Violoncel. Min Onkel saå ned for sig og syntes helt at hengive sig i Lytten efter Tonerne, der udgik fra Instrumentet; naar den Spillende holdt op, nikkede han venlig til ham; han bad ham vist om at blive ved.

Jeg huskede nu, at naar man ringede sagte, kunde det ikke høres længere inde i Huset.

Pigen, som lukkede mig op, sagde, at der var Ingen hjemme, men jeg lod, som jeg ikke forstod hende, og gik uden videre ind gjennem den mørke Dagligstue; Døren mellem den og Arbejdsværelset stod aaben. Jeg blev staaende, til Spillet holdt op, da gik jeg sagte ind og lagde Haanden paa Musikerens Skulder. Det rykkede igjennem ham, men strax efter kom der et glad Udtryk i hans brune Øjne; han sagde højt til min Onkel:

— Her er han, din Søstersøn; Du vilde jo saa gjerne se ham.

Min Onkel rettede sig i Vejret og blev mig vár. Han saâ rolig og mildt paa mig en Stund; derpaa sagde han stille, ligesom for sig selv:

— Vi To er blevne haardt straffede af det, som Du drev Afguderi med, og som jeg fornægtede. Du bliver vel og bor hos mig som i gamle Dage, Theodor?

— Gjerne, Onkel. Du er altsaa ikke vred paa mig . . . ?

— Jeg er ikke vred paa noget Menneske; jeg trænger nu kun til Menneskenes Godhed og Overbærelse; jeg har til Overmaal erfaret min Svaghed; jeg kan ikke dømme Nogen mere; jeg kan ikke finde Ansvarlighedspunktet i Menneskene mere.

Jeg tog mit gamle Værelse i Besiddelse; Musikeren beboede ogsaa et Værelse i Huset.

Han tilbragte næsten hele Eftermiddagen med at spille for min Onkel, der for nogen Tid siden havde taget sin Afsked som Embedsmand; om Formiddagen læste jeg et Par Timer for ham; han holdt mest af det Barnligste og Blødeste, vi kunde finde, som Ingemanns Morgen- og Aftensange. I disse Øjeblikke glemte jeg mine egne mørke Tanker; det at have Noget at leve for, selv om det er nok saa ringe og ensformigt, gribes med Begjærlighed af Folk, der som jeg føle sig tiløvers i Livet. Vi talte aldrig sammen om vor fælles Sorg; min Onkel var som før tavs, men altid mild og venlig, uagtet baade Musikeren og jeg godt mærkede, at han led legemlig. Lægen sagde, at det var en Hjertefejl, som langsomt og organisk havde udviklet sig. Efter et halvt Aars Forløb døde han; sin Formue havde han testamenteret til Deling mellem Musikeren og mig men jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulde udfylde det lange Liv, der maaske laa for mig. Ja, jeg havde rigtignok traadt en Dans paa Bølgeskummet! Hvor kunde mine gamle, dumme Vers pine mig, naar de paa tvang sig min Erindring!

XIV.

Hr. XX og jeg boede sammen i Huset paa Østerbro; i Begyndelsen var han meget sammen med mig; han spillede for mig; jeg læste for ham, uagtet jeg maatte overvinde mig til det som til enhver anden, om end nok saa ringe aktiv Virksomhed. Den Smule Sangbund, jeg tidligere havde fundet i mig, var brusten — sætte mig til at skrive Noget som helst — hvilken modbydelig Tanke! — og Vers! hu! I de første Aar syntes min Husfælle godt om det smukke, rummelige Hjem; han skaffede Tæpper paa Gulvene, Portiærer for Dørene, nyere og verdsligere Vægbilleder; han var formelig bleven huslig, sørgede for, at vi fik en god Kokkepige, gjorde Indkjøb især hos Vinhandleren, og om Aftenen hørte jeg fra hans Arbejdsværelse — det, som min Onkel i gamle Dage benyttede om Vinteren — at han paa sit Instrument studerede nye Musikstykker, helt forskellige fra hans gamle, temmelig indskrænkede Repertoire. I disse Aar lod han sig ikke høre offentlig.

— Det er bare Hus og Hjem, der har manglet mig, sagde han en Gang, da jeg ved Bordet lod nogle Ytringer falde derom; nu skal Du se, Theodor . . . nu bliver der endnu Noget af den gamle Bierfiedler. Nu vil jeg ikke mere bære mig ad som de gamle Præster,

der vender Prækenbøtten Nytaarsaften, ligesom Kjællingen sin Chemise.

Bestandig blev han ivrigere og ivrigere; hans Øvelser optog snart hele hans Dag. Naar han saâ mig, kastede han stundom et forskende Blik paa mig, som om han havde Lyst til enten at meddele mig Noget eller gjøre mig et Spørgsmaal, men jeg gjorde alt Andet end at opmuntre ham. Efterhaanden som Tiden gik, blødte mine Minders Saar mindre heftig, men Smerten i dem sløvede mig bestandig; en Skamfølelse dukkede dog af og til op hos mig ved at se den aldrende Mand arbejde saa flittig, medens jeg drev Tiden hen i tunge Drømmerier. Min Uafhængighed af Livets daglige Nødtørft var mig næsten en Plage — havde jeg dog blot været tvungen til at arbejde for Føden!

Imidlertid blev Violoncellens Lyd i min Husfælles Værelse sjældnere og sjældnere; han selv var gnaven, naar vi mødtes ved Maaltiderne og bed ad mig, naar jeg talte til ham. En Dag skar han Ansigt ad den gode Rødvin. Jeg kom til at smile; han brummede:

— Hvad griner Du af?

— Holder Du ikke mere af Vin? spurgte jeg.

Han sprang op og slog i Bordet med følgende Hjerteudbrud:

— Hellere det værste Giftpøjt paa en

Knejpe end et Glas fin Vin i dette kjedelige Hus. Skal vi ikke sælge hele Barakken? Der er dog Ingen af os, som morer sig her.

Jeg blev noget vred og sagde:

— Det var dog næppe Onkels Mening — men Du har jo din Frihed. Jeg har ikke i Sinde at more mig.

Han rejste sig, gik og slog Døren haardt i efter sig. Jeg grundede forgjæves paa, hvad der kunde være i Vejen med ham. Han blev borte i flere Dage og kom først hjem ud paa Natten. Imidlertid beordrede jeg Pigen til at lade hans Aftensmad blive staaende i Spisestuen og tilberede ham det mægtige Glas Toddy af Kognak og Sherry, som var hans sædvanlige Aftendrik. Han viste sig nu aldrig ved Maaltiderne, men gik ud fra Morgenstunden af. Tilsidst blev jeg urolig, og en Aften besluttede jeg at blive oppe; først Klokken to hørte jeg Nøglen skringe i Laasen paa Gadedøren; jeg gik ham imøde. Paa det blussende Ansigt og den forceret stive Gang kunde jeg skjelne, at han havde liberet til Bakkhos. Han saå stift paa mig.

— Sidder Du oppe efter Dit store Pattebarn, min Dreng? brummede han, medens han tog Overfrakken af. Jeg opdagede nu, at han var i sort Kjole og hvidt Halstørklæde. Ja, det er godt, for samme Pattebarn trænger til at tude og brøle, inden det kommer i Seng.

Og virkelig kastede han sig ned i en Stol, slog Ansigtet ned mod Bordpladen og hulkede. Det stod dog ikke længe paa; snart rejste han sig, purrede sig i Haaret og betragtede mig.

— Du, Theodor, jeg har prostitueret mig i Aften. Jeg har spillet mine nye Sager paa en Koncert — jeg har holdt det hemmeligt for Dig — Du læser jo aldrig Aviser . . . Du . . . det var mat, flovt . . . Publikum gabede . . . nogle Tjat i Hænderne bag efter . . . Du véd nok . . . det, man kalder *succès d'estime*. Skomager, bliv ved Din Læst. Du spurgte mig en Gang . . . det er nu længe siden . . . om jeg ikke var bleven en større Kunstner, hvis jeg havde holdt mindre af dette (her pegede han paa det bajerske Ølkrus, der stod fuldt af Toddy) . . . nu vil jeg svare Dig Jo. Tag Dig i Agt, min Dreng . . . Du har været ulykkelig i Kjærlighed ligesom jeg; jeg har kureret min Sorg med den Medicin, men . . . den er ligesaa farlig som Merkurial . . . Hør Du, Theodor, Kunsten er akkurat ligesom en Kvinde. Man maa være stærkere end den, ellers gjør den s'gu Nar af En . . . mærker den, at man bliver sløj og slap, saa faar man et Spark, saa man vælter paa Næsen . . . ligesom — hihi — Du og den salig Assessor af den forbandede Tøs. Ja, undskyld . . . men det er mig i dette Øjeblik en Trøst at tænke

paa, hvor hun spillede Bold med Jer begge To. *Commune naufragium* — hvad?

Det kogte i mig, og jeg var sikkert faret op, hvis jeg ikke strax havde husket paa, at han var halvt beruset. Jeg tvang mig og sagde med dirrende Stemme:

— Lad Du den stakkels Pige hvile i sin Grav . . . det er dog vel smukkest . . .

Musikeren spilede Øjnene og Munden op:

— Hvad for Noget? Du, Theodor . . . er hun død? Hvor véd Du det?

— Ti stille! raabte jeg . . . er der da ikke menneskelig Følelse i Dig?

Han strøg sig over Panden med Haandfladen, gik hen og drak et Glas Vand.

— Hm, hm, mumlede han. Lad os gaa i Seng!

Han gik hurtig ind i sit Sovekammer. Jeg kunde ikke falde i Søvn den Nat. Mine Saar brød op igjen. Hvad mente han med sine sidste Ord? Skulde hverken han eller min afdøde Onkel nogensinde have faaet det hellsingørske Eventyr at vide? Den næste Morgen gik jeg ind til ham i hans Soveværelse; Klokken var over elleve; foran hans Seng stod en Kaffekop og en Tallerken med Ansjoser; paa Sengetæppet laa en Avis udfoldet.

— Hør XX, spurgte jeg med feberagtig Ivrigheid for at overvinde alle Betænkeligheder og Ængstelser, der rejste sig i mit Indre for

at forhale Sagen, kan Du huske, hvad Du bemærkede igaar Aftes om . . . ?

— Hvad behager? afbrød han, — om jeg kan huske? Tror Du, jeg var fuld?

— at Du ikke vidste Noget om, at Rosavra Gatti var død?

Han betragtede mig sky, bed sig derpaa i Knoerne og sagde i en halv gnaven, halv fortvivlet Tone:

— Lad mig dog have Fred om Morgen; jeg kan ikke taale at tale om Morgen . . . især, naar . . . jeg har havt en saadan Ærgrelse . . .

Med disse Ord slog han et Slag med den knyttede Næve i Avisen, saa der gik en lang Flænge i den, og raabte: De Slyngler, det Negerkram! . . . før kunde jeg ikke stemme min Cello, uden de opstablede alle de trivielle, rosende Adjektiver, som Sproget ejer, og brændte af dem et duftende Baal til min Berømmelse, og nu vover de — se — de siger, at jeg burde blive ved den klassiske Musik og ikke vove mig ind paa Retninger, der ligger uden for mit Talent.

— Spillede Du da godt igaar?

— Nej, jeg spillede skidt. Men det har saadan en Flynder ikke Lov at sige; han skal rose mig, for han kan dog ikke en hundrede Del af, hvad jeg kan.

— Han skal altsaa lyve?

— Ja Gu' skal han det; det er hans Profession, udbød Musikeren, men gav sig i det Samme til at le. — Gaa nu Din Vej og lad mig komme op!

— Nej, sig mig først Besked om, hvad jeg før spurgte Dig om?

— Aa, lad mig have Fred!

— Nej; Du maa svare mig. Véd Du og Onkel ikke, at hun . . . hun druknede sig?

— Hvad for Noget? Hvor? naar?

— Ved Odins Høj . . . da hun havde havt den ulykkelige Historie med W.

— Hvad er det for Noget, Theodor? Trods den Historie giftede Din Onkel sig jo med hende, da den var nogenlunde hendysset. Men det er sandt, at hun havde ligget syg i Helsingør lige kort i Forvejen. Hun skrev til Din Onkel; han tog derop, og de blev viede i en Landsbykirke — ved Fredensborg, tror jeg.

— Viede? Har de været gifte?

— Herre Gud, Menneske, men saa véd Du jo ingen Ting! Hvor det er fatalt, at jeg er kommen til at rippe op i den fortvivlede Historie. Hun løb jo bort et Par Dage efter Brylluppet; vi fik at vide, at hun var taget til Tyskland over Stettin med en Linedansertrup.

— Hør nu, begyndte jeg, véd Du da

ikke? — og nu fortalte jeg ham mit sidste Eventyr med Rosavra.

— Det har jeg ikke vidst et Ord om, svarede han og rystede paa Hovedet. Vi gjen-nemgik nu de forskjellige Begivenheders Da-tum, og det fremgik klart, at det Giftermaal med min Onkel, som han paastod bestemt havde fundet Sted, maatte være sket fjorten Dage efter mit og Rosavras Stævnemøde paa Kysten ved Helsingør, medens jeg laa syg af Gigtfeber. XX fortalte om den forstenende Fortvivlelse, der havde grebet min Onkel den Dag, da han kom hjem fra Retten og fandt sit Hus tomt. Da han, Musikeren, kom til ham, sad han i en Lænestol med rystende Hænder og et idiotisk Blik og syntes hverken at se eller høre, hvad der foregik.

— Jeg er aldrig i mit Liv bleven saa for-færdet ved noget Syn, vedblev han. Han blev siddende der Dag og Nat, Lægerne turde ikke lade ham bringe i Seng med Vold. Saa var det, at jeg fik den Idé at spille for ham . . . saa flød han hen som en Istap, der smelter.

— Og min Onkel eller I Andre forfulgte ikke hendes Spor?

— Nej, han var lovlig undskyldt — og jeg — jeg takkede Himlen for, at det sataniske Væsen var langt uden for Synsvidde.

— Men hør . . . hvad mente dog Onkel

om denne helsingørske Sygehistorie og hendes Flugt strax efter Historien med Politiet?

— Ja, hvad han mente, véd jeg ikke; det har han vist aldrig betroet Nogen; men saa Meget er jeg vis paa, at hun i den Grad havde forhexet ham, at selv om hun var bleven dømt til Tugthuset, vilde han have taget hende, naar hun kom ud. Gud ske Lov, at han aldrig anede hendes *heure de berger* med Dig! Hm, hm, hm.

— Men hvad skulde da dette Selvmordsforsøg sige?

— Ja, hvad véd jeg? Der var ingen Bund i hende.

— Jeg tager strax til Helsingør.

— Herre Gud, Menneske . . . hvad vil Du rippe op i al den Fortvivlelse for?

— Jeg vil befri mig, raabte jeg . . . jeg vil ud af Taagen; jeg maa have frisk Luft, om den end svider i Huden. Jeg vil have fuld Klarhed; jeg vil rive det Gjenfærd ud, som nu i Aarevis har spøget i mit Sind.

— Saa rejser jeg med . . . for, hvis Du gjør Dumheder . . .

— Tag kun med, men tal ikke til mig, naar vi gaar paa den Vej, som . . . Du véd.

Det lovede han og holdt Ord.

XV.

Hvert Udsigtspunkt, hver Hævning og Sænkning af Terrænet, Husene og Kirkerne paa den svenske Kyst gjenkjendte jeg, skjønt det nu var Foraarstid med pippende Lysegrønt paa Jorden, Lyseblaat med graahvide Kugleskyer paa Himlen. Med en underlig hysterisk Vellyst borede jeg disse Mindets Torne ind i mit Hjerte, langsomt, omhyggelig; var det, fordi jeg havde en Forudfølelse af, at deres Braad snart vilde være brudt?

Den skikkelige Kone, der havde plejet mig under min Sygdom, havde jeg opspurgt i Helsingør. Paa mit Spørgsmaal, hvorfor hun ikke havde givet mig rigtig Besked i sin Tid, svarede hun:

— Aa, jeg anede Alleslags, for man hører jo Et og Andet, som man saadan lægger sammen efter sin egen Forstand. Og jeg troede rigtignok, De havde bedst af at tro, at den... Frøken var død. Hendes Veje var vist for vidtløftige, til at en ung Mand havde godt af at følge dem; ja det var nu bare saadan en Tro hos mig.

— Véd De, hvor hun laa syg, før hun rejste?

Hun fortalte mig, at det var hos en af de Fiskere, der havde sat ud efter os, og nævnede hans Navn og Bopæl. Jeg opsøgte ham strax

ved vor Ankomst til Odinshøj. Jeg var ikke lidt forlegen ved at skulle præsentere mig og takke ham, fordi han havde reddet mig.

— Ja, selv Tak! svarede han. Man har da hellens havt nogen Fornøjelse ved at fiske Dem op, siden De kommer og takker En; for en Skræddersvend, der havde hængt sig, og som jeg skar ned, mens der endnu var Vejr i Bælgen paa ham — det er hellens mange Tider siden — han skjældte mig ud til bag efter; det fik jeg for min Villighed.

Jeg tvang med Møje det Spørgsmaal frem:

— Men hun ... den Anden?

— Kan jeg heller inte klage over, det var Synd at sige; hun var overordentlig rimelig, hvad det angaar.

— Laa hun i Deres Hus, mens hun var syg?

Han saâ forskende paa mig og paa min tavse Ledsager, der nu først tog Ordet og sagde:

— Herren dér vil hende ikke Noget; det er blot for en Ordens Skyld, at han vil vide det.

— Naa saadan. Ja, ja ... det er nu ogsaa saa længe siden, og med Tiden driver jo den Slags Fornemmelser over. Ja saagu' laa hun hos os, men der var Krummer i hende, og hun havde bare lidt Feber, og det varede s'gu vist kun en Uges Tid. Ja Herren dér kjender vel — saadan ... hendes Viderværdighed?

Jeg nikkede. Han fortsatte:

— Ja se, hun kjedede sig jo, da hun var bleven nogenlunde rigget til igjen; og se, Fruentimmer har jo ondt ved at holde Noget i sig, saa hun fortalte jo min salig Kone baade det Ene og det Andet. Se, Mutter havde jo ogsaa havt Kjærlighedsfornemmelser, mens hun var ung, vel ikke paa den Maade med Vidtløftigheder; men hun havde jo dog Begreb om, hvordan saadan noget rumsterer i Fruentimmer, saa hun tudede jo af Rørelse over det Hele. Men se, salig Mutter vidste jo ogsaa, hvad Verden gi'r, og at, naar det ikke kan blive til Noget med de finere Behageligheder, saa maa man holde sig til, hvor man kan faa Noget at bide og brænde, og det maa jeg sige, Mammesellen tog mod Ræson og tog jo ind til den gamle Kavaller og giftede sig med ham; naa, det skulde nu hellens Fanden gjort, ikke jeg ... og se ... hun desenterede jo ogsaa. Naa, der er jo natyrligvis blevet spundet lange Ender om hende her paa Lejet, kan De jo nok selv tænke Dem ... ja det er s'gu ikke længere siden end i Fredags, da sagde Anders Olsen, han, som lagde ud efter Herren og Mammesellen for — ja nu er det vel fem Aar siden, hvad? ... han sagde, min Sæl, han havde set hende gjøre Komediekunster ovre i Helsingborg ... ja se her er Komedieplakaten, som han tog hjem med ... bi lidt ... her er den.

Og han pegede hen paa Væggen, hvor jeg blandt opklæbede kulørte Firskillingsbilleder og forgylde Chokoladepapirer over en Seng saå en med et Søm opslaaet Plakat, hvorpaa der var afbildet voltigerende mandlige og kvindelige Figurer i et skrækkeligt Træsnit, over hvilket der stod trykt med fede Typer: CIRQUE GYMNASTIQUE, og midt i Texten stod atter fremhævet med fed, mindre Skrift: „Upptredande af Signora Rosaura de' Gatti, premier artist ifrån stora teatern i Milano“. Jeg trak min Ven hen og viste ham det. Han lo højt og sagde:

— Kunstnerinde blev hun da paa en Maade.

Vi takkede Manden, bød Farvel og gik.

— Er Du kureret? spurgte Musikeren, da vi kom udenfor . . . Naa, Du svarer ikke. Hm . . . lad mig se! Skal jeg være Din Doktor? Skal vi tage til Helsingborg imorgen?

Ja, sagde jeg resolut i Følelsen af, at et Gjensyn af dette Væsen, hvem jeg vel ikke troede at elske mere, men hvis Minde længe havde ligget som en Blyklump paa mit Sind, vilde være det Rette til at bringe Lettelse og Klarhed. Jeg havde jo følt — jeg kunde sige Skinsygens Forbitrelse, da jeg erfarede, hvorledes hun havde ført mig bag Lyset netop efter den Stund, hun havde givet mig saadanne Beviser paa sin Kjærlighed til mig og paa sin dybe Fortvivlelse.

XVI.

Det var de sædvanlige Spil med Kugler, Saltomortaler og kunstige Menneskeopstillinger, der bødes os ved den helsingborgske Kunstpræstation, hvis Scene var et ellers til offentlig Dans anvendt Lokale. Da Øjeblikket nærmede sig, mærkede jeg en Antydning af Uro i Brystets venstre Side; jeg så op til min Ven, paa hvis Træk Smilet havde givet Plads for en vis Spænding.

Man ordnede Trapezerne og de med Haandgreb forsynede Tove. Da ringede Klokken, og hun viste sig; det første, jeg så, var, at hun var stærkt sminket, og at hun så langt sværere ud end før i sin Trikotdragt, som imidlertid ved et stramt Axelskjærf og korte Benklæder af himmelblaat, pailletblinkende Fløj var gjort saa decent som muligt. Men hun lignede omtrent lige saa meget en Mand som en Kvinde med de formodentlig ved den ejendommelige Brug hærdede Former, hvis knudrede Muskulatur traadte skarpt frem paa Ryggen og i Extremiteterne; trods Sminken så jeg tydelig, at Kindernes ungdommelige Runding var falden ind, saa de fremstaaende Kindben i det korte Hoved end stærkere mindede om den katteagtige Rovdyrstype. Der var ikke Spor af noget koket Udfordrende i hendes Optræden; kun et tækkeligt Theatersmil oplivede Ansigtet,

inden hun begyndte sine Kunster, thi da tog hun alvorlig og rolig Maal af Apparaterne. Hendes Sving i Trapezerne, Spring fra det ene til det andet af dem, hendes Entring op og ned ad Tovenne havde intet forceret Halsbrækkende, der kunde bringe Tilskuerne til Gysen og nervøs Ophidselse; der var noget Roligt og Sikkert, en kold Gratie i, hvad hun foretog sig, samtidig med, at Alt vidnede om en usædvanlig Kraft. I den Maade, hvorpaa den stærke Applavs tildeltes hende, var der et Udtryk af, at hun paa sin Maade havde imponeret Publikum.

Hvad jeg følte? Jeg skal ikke bestemt kunne sige det ... jeg vil maaske rigtigst karakterisere min Stemning ved at kalde den vemodig-satirisk; jeg saâ paa min Ungdomskjærlighed med en om end mattere og mere uproduktiv — saa dog lignende Følelse som den, Cervantes maa have havt lige over for det forsvundne Ridderskab, da han undfangede sin Parodi derpaa. Jeg var omtrent tredive Aar.

Hun optraadte kun den ene Gang. Vi rejste os kort efter.

— Skal — hm ... mon vi skal se at faa hende i Tale? spurgte min Ven, idet han skarpt fixerede mig.

— Ja, svarede jeg; det synes jeg.

Han søgte atter at dechifrere mit Ansigt.

— Du gjør vel ingen ...

— Skandaler? fortsatte jeg og lo. — Nej. Giv mig dit Visitkort!

— Mit? hm! Ja rigtig, rigtig; det har Du Ret i; saadan skal det være.

Han fik da fat i en af de Karle, der gik tilhaande med Arrangementet, og bad ham levere Mademoiselle Gatti Kortet. Kort efter bragte Budet den Besked, at Mamsellen var bleven „utomordentlig“ glad, og at „Profesoren“ skulde være velkommen om en Times Tid i hendes Bolig, hvis Gade og Nummer han angav.

Det var ikke et Hôtel, men et venligt udseende, ældre lille Privathus ved en af Byens Udkanter; det havde kun én Etage. Jeg blev staaende i Entreen og lod min Ven banke paa; efter Aftale lod han Døren staa aaben ud til Gangen.

Jeg saâ Rosaura ile sin gamle Musiklærer imøde og hørte hende raabe:

— Nej, det var dog mageløst nydeligt af Dem.

Langt hurtigere, end jeg her kan fortælle det, tog jeg Lokalteterne i Øjesyn fra mit Skjul. Det var et rigtig pænt Værelse med et lille Anstrøg af Elegance, der frembragtes ved broderede og Fløjels Stole, samt Tæpper og Draperier; der var ikke Spor af den Uorden, som man ellers forestiller sig hos slige

vagabonderende Existenser. Midt for Døren stod det dækkede Bord med Theservice af Plet, samt et Par Flasker Vin og to Glas; en parfumeret Essensduft udgik fra Værelset.

Strax efter hendes Modtagelsesord bankede jeg, traadte rask ind midt i Lampelyset og sagde:

— God Aften Fru — (jeg nævnede min Onkels Efternavn).

Hun rørte sig ikke af Pletten, bevægede ikke en Mine, men hendes i Forvejen blege Farve fik formelig en graalig Tone, og fra hendes Øje lynede et ondt Blink mig imøde. Da fortrak hendes Mundvige sig; et Sekund var jeg i Spænding for, hvad det skulde blive til, alt imens Ansigtet fik lidt Farve og Liv — Peripetien var et Latterudbrud. Det smittede; jeg maatte le med, om end Latteren ikke kom hjertelig frem.

— Vi blev begge to fiskede op igjen, sagde hun og lo endnu stærkere.

Musikeren bed sig i Knebelsbarten; jeg kunde se, at han blev vred. Han kæmpede lidt, derpaa mumlede han:

— Men en Tredie kvaltes.

Hun nærmede Brynene lidt til hinanden:

— Det kunde ikke blive anderledes, sagde hun. Men lad os nu spise og drikke. Jeg har Madera.

Jeg kjendte min gamle Ven tilstrækkelig

til at kunne uddrage den sikkre psykologiske Slutning med Hensyn til ham, at han i sit stille Sind bebrejdede sig, at hans Vredes Braad afstumpedes ved Udsigten til et rigtig godt Glas Vin. Han sagde dog:

— Ja egentlig skulde vi vel ...

— De skal dog alligevel spise til Aften, sagde Rosaura. Sæt Dem dog, Hr. X. X.!

Jeg blev staaende; hun gjorde en Grimace, der skulde gjengive noget Ynkeligt, noget i Retning af en Ridder af den bedrøvelige Skikkelse, hen imod mig og viste med en Nejning paa en Plads i Sofaen ved min Vens Side. Da denne havde faaet et Par Glas, samlede han sig atter og spurgte:

— Men sig mig dog, hvorfor spillede De den Komædie med Theodor Stenberg i Helsingør?

— Komædie? sagde hun og saâ haanlig paa mig. Naa, Gud ske Lov, saa er Hr. Stenberg ligesaa lidt nobel som de andre unge Herrer, jeg i sin Tid kjendte ... Gud ske Lov, at jeg da — ha, ha, ha, lod ham løbe. Han har altsaa maattet have En at udøse sit blødende Hjerte for ...

— Jeg troede, at De var død, svarede jeg.

— Naa, og hvad saa? Var det kjønt af Dem at blamere mig? Sagde jeg Dem ikke lige ud, hvordan jeg var, at jeg holdt af Dem

den Gang, men at jeg slet ikke vidste, hvorlænge det vilde vare? Har jeg skabt mig selv?

— Hvorfor løb De ud i Vandet?

Hun lo og trak paa Skuldrene.

— Børnestreger var det, Tøsestreger, om De vil. Jeg havde læst saa meget om rørende Helte, mens jeg kjedede mig hos Madam Bertelsen; jeg havde sunget saa mange bævrende Sange hos Hr. X. X. — saa jeg véd ikke; men saadant Noget havde jeg nu sat mig i Hovedet, at det vilde være rask at ende paa den Maade. Det gik over, da jeg blev fisket op; det slog rigtig koldt Vand i Blodet; jeg havde slet ingen Lyst til at dø, da jeg var kommen til Kræfter.

— Og saa maatte min Onkel undgjælde.

— Jeg havde ingen Penge og var blameret i Kjøbenhavn. Nu vil De vel ogsaa spørge, hvorfor jeg løb fra ham? Vil De? Det var, ligesom De ikke vidste, at vi maatte have pint hinanden ihjel. Saadanne gamle Narre... Naa bliv ikke hidsig; i gamle Dage fandt De ham ikke saa sød. Jeg tog kun et halv hundrede Daler med mig, og dem sendte jeg tilbage.

— Rigtig, sagde X. X., der kom et anonymt Pengebrev, mens jeg var alene med den Gamle.

— Naa — saa var vi jo kvit. Det Par Dage, jeg levede hos ham! Uh — jeg vilde ikke leve dem igjen, om En gav mig en Million. — Her slog hun et saa mandhaftigt Slag

i Bordet, at Musikeren greb om sit Glas som om et lille Barn, man vil skjærme mod Overlast.

— Jeg véd godt, vedblev hun, jeg er skabt til at bringe Folk Ulykke, der vil holde af mig, men de kunde jo være blevne fra mig; jeg har ikke kaldt paa dem. Naa, nu er da det forbi; siden det Bad har jeg stadig været hæs, saa Stemmen er fløjten; og jeg spejler mig saa tidt, saa jeg meget godt véd, hvordan mit Ansigt ser ud. Det, jeg fortryder mest (her saâ hun atter ondt paa mig) . . . det véd De bedst.

Jeg mærkede Rødmen stige mig til Hovedet; jeg tav og saâ paa den underlige Skabning: Ja — hvad havde jeg villet med hende?

— Kanske De er forelsket i mig endnu? sagde hun, kastede Nakken lidt tilbage med det mest haanende Udtryk, hun ejede.

— Nej, sagde jeg kort og tørt.

— Saa er vi ogsaa kvit, lo hun. Jeg havde kvalt Dem, tror jeg, hvis jeg var bleven gift med Dem. Nej — En, der vidste, hvad han vilde, som kunde kommandere mig i Takt som en Underofficer, som i alle Maader var stærkere end jeg, En — ja En, der turde prygle mig, naar jeg ikke vilde makke ret — lad gaa — maaske jeg havde kunnet leve med ham. Men det er bedre, som det er.

— Nu har De det altsaa godt? spurgte jeg, idet jeg rejste mig.

— Jo Tak, Hr. Stenberg, ret godt. Jeg sled og slæbte for at øve mig i disse Kunster, da min Stemme var borte. Jeg har altid været stærk og smidig — og flink til at klavre; det maa De da kunne give mig Attest paa — Haha! Nu faar jeg den Lyst styret. Jeg har, hvad jeg behøver til at bo pænt, hvor jeg kommer, og jeg har været baade i Norge og i Rusland og i Finland; jeg kan ogsaa klæde mig ordentlig, og kommer Nogen med Næsvisheder, men det gjør Ingen mere, saa — (her knyttede hun Haanden). Sy og koge har jeg aldrig gidet; dette herre er meget bedre; det hjælper udmærket mod Følsomhedsvrøvl at bruge sine Lemmer ... Naa, vil De allerede gaa? Skal vi skilles som Uvenner, Hr. Stenberg?

Hun rakte Haanden imod mig; jeg tog den, men kun høfligt.

— Jeg er ikke Deres Uven; sagde jeg. Gid det maa gaa Dem vel!

— Tak, i lige Maade! Hils Øresund, naar De sejler over det, for den Vej kommer jeg aldrig mere. Sidst i Ugen gaar vi til Gøteborg.

Det er et ækelt Fruentimmer, sagde Musikeren, da vi vare komne et Stykke hen ad Gaden, og slog med sin Stok ud i Luften.

Vi tav længe. Saa spurgte han:

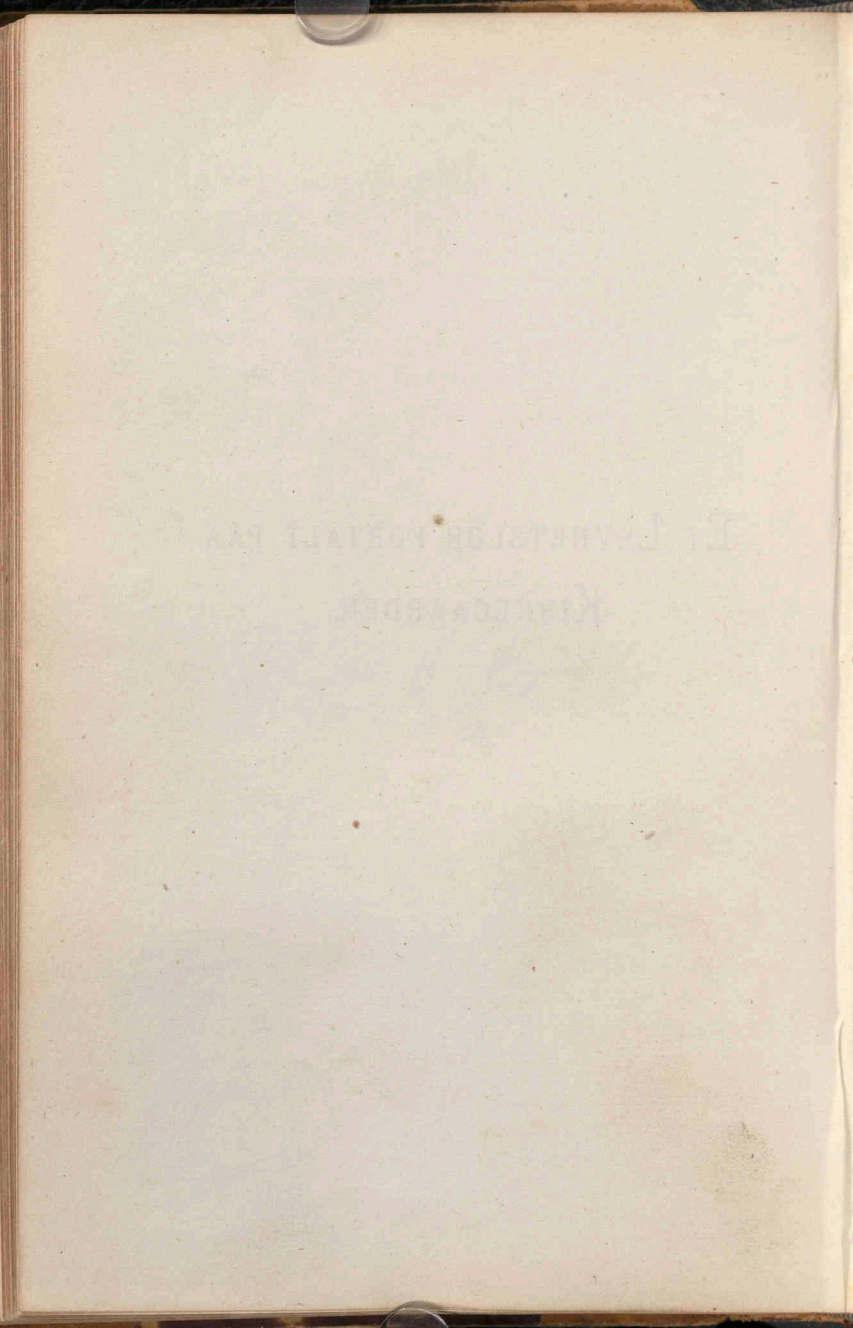
— Hvad vil Du bestille, naar Du kommer hjem til Kjøbenhavn?

— Skrive min Ungdomshistorie, sagde jeg.

— Bravo! Et gammelt, men probat Middel til at faa det Onde ud. Jeg kommer vel til at prøve paa at sætte Musik til Versene. Men naar Du er færdig med den?

— Jeg har faaet Lyst til Arbejdet, saa kommer vel ogsaa Lysten til Livet.

ET LEVNETSLØB FORTALT PAA
KIRKEGAARDEN.

Hvor var den saa kaldte „nye Kirkegaard“ i min Fødeby K. voxet i de fem Aar, jeg ikke havde været der! Før lignede den mest et Overdrev med sin ujævne Græsbund, afbrudt af Gravstederne, der saâ ud som store Muldvarpeskud; Buxbomhækkerne, der vare plantede til Indfatning omkring dem, havde den Gang kun skudt faa og tarvelige Blade; hist og her svajede og dinglede en ung Taarepil eller Hængeask med sin tynde og forpjuskede Top, langt opskudt, grim og holdningsløs som en ranglet Dreng i Lømmelalderen; de enkelte Kors og Plader af Marmor, der vare satte som Mindesmærker over de Afdøde, grinede øjensskærende i Solskinnet paa en ubehagelig fordringsfuld, fremtrædende Maade. Men nu lignede det Hele en hyggelig Park med frodige og høje Buske; de sorte Gravtuer vare overvoxede af Eviggrønt og Vedbend, hvorimellem Roser og Lilier, Verbenaer og Heliotroper stak frem og krydrede Luften; ud over Monumenterne hvælvede nu Pilens og Askens hængende Kroner med det yppige Løvs tætteKupler

sig som levende Mavsoleer over de Afdøde. Der var nu kaad og letsindig Fuglekvidder, lystigt Farvespil, berusende Duft i „de Dødes Have“; Livet bølgede syngende, blinkende og duftende hen over Gravene. Selv Ligkapellet midt paa Kirkegaarden, i sin Tid opført af Byens første Murmester i nogle skrækkelige Former, som vidnede om denne Mands højst underlige Forestillinger om gothisk Arkitektur, havde faaet en Hæk af hvide Roser om sig, der dækkede Syndernes Mangfoldighed som en Kjærlighedens Kaabe.

Under denne Kirkegaardens forandrede Tilstand havde jeg ondt ved at finde min Faders Gravsted. Det var ni Aar siden, han blev lagt der, og mange Begivenheder havde fyldt de mellemliggende Aar; men nu vilde jeg indfri et Løfte, jeg gav min Moder, før hun døde, og hvis Opfyldelse laa hende meget paa Hjerte (hun døde og blev begravet i Kjøbenhavn), nemlig at faa sat en Marmorplade med Indskrift paa min Faders Grav. Jeg havde i den Anledning havt en Samtale med vedkommende Avtoritet — Kirkeværgen — der meget nøjagtig havde udspurgt mig om Mindesmærkets Størrelse, Form o. s. v., thi derefter skulde Betalingen til Kirken rette sig, hvorved jeg uvilkaarlig kom til at tænke paa, at Per Degns Tarif med forskellige Priser paa Salmerne, for fint Sand og slet og ret Jord endnu havde

Gyldighed i den kirkelige Administration. Nu skulde jeg tale med Graveren, som jeg ikke traf i hans Bopæl, men som man der sagde mig var ude paa „den nye Kirkegaard“. Efter at have set mig lidt omkring gav jeg mig til at søge efter ham, men under alt dette Løvværk var det ikke let at finde ham. Medens jeg saaledes vandrede gennem de hverandre krydsende Gange, lød der ud til mig bag en tæt Taarepil følgende Strofe af en Vise, som jeg i min Barndom havde hørt synge i Borgestuer og Kjøkkener:

For Sanden man det siger,
at uden skønne Piger
er traurig Livets Stund;
men det er sødt og herligt
at gaa med Pigen kjærligt
udi den grønne Lund.

— Det skulde vel ikke være Graver Kristensen? spurgte jeg med høj Stemme.

Ud gennem Løvet borede sig et fedt, rød-musset Ansigt med graa, svømmende Øjne, tykke mørkerøde Læber og et graasprængt krøllet Haar. Det animalsk-muntre Udtryk i det gik pludselig over i officiel, højkirkelig Alvor, da Manden så mig, den fremmede Person, i Officersuniform — jeg var nemlig værnepligtig Sekondlieutenant. Hans Udseende vakte gamle Minder hos mig. Det var jo den forrige Provsts Karl, Lars Kristensen, som efter

Byens gode gamle Skik var avanceret over i denne Bestilling, ligesom Byfogdens Kuske altid bleve Politibetjente. Samme Lars havde ellers i sin Tid været den farligste Hjerteknuser for Byens Tjenestepiger. Jeg nævnede mit Navn og mit Ærinde for ham. Han satte et Bededagsansigt op, hvorved hans Underlæbe stærkt nærmede sig hans Næse.

— Ja, Hr. Lieutenant, det fortjente Deres Fader, den salig Kammerraad, virkelig ogsaa; det var en Mand, der gjerne undte Smaafolk Noget. Hans Eftermand, den Postmester, vi nu har, er ikke af det Sindelag. Menneskene er ikke saa gode som i de svundne Tider, Hr. Lieutenant — Ja vel skal Tavlen blive besørget sat op og Graven passet, det forstaar sig.

— Var det en Salme, De sang før, Kristensen?

Han sendte mig et hurtigt Blik gennem Øjenkrogen; enten han nu troede paa mit uforandret alvorlige Ansigt eller ikke, sagde han ligesaa alvorlig:

— Ja vel; men det er en af de nymodens. De gaar, om jeg tør sige, paa en mere gesvindt Tone end de gammeldags. Herre Gud — jeg stod just og bandt en Nellike op paa salig Hestepranger Mikkelsens Grav. Jeg faar, uden at rose mig selv, sex Daler om Aaret af Familien for at passe Gravstedet, ja jeg gjør

saamænd. Det var en herlig Mand, og hans Efterladte er fromme Mennesker.

— Hestepranger Mikkelsen! udbrød jeg, var det en herlig Mand? Det var jo den værste Snyder og Bedrager.

— Aa, hvor kan Lieutenanten nænne at tale saadan om en Henfaren? Ja vel snød han, men det var jo hans Levevej, og uden for Bedriften var han saamænd hæderlig i alle Maader. Inden jeg kom til Provsten, tjente jeg jo Kromanden i Stokkerup; der bedede salig Hr. Mikkelsen gjerne, og han gav saamænd en Mark i Drikkepenge, bare naar man havde givet Bæsterne . . . Hestene, mener jeg, en Skofte Brød og en Spand Vand. Ak ja, det var de Tider!

— Ja Tak, Kristensen, saa sørger De for det Hele, naar Pladen kommer. Maa jeg nu betale Dem for Gravens Pasning — vær's'go' — ja De behøver ikke at give tilbage; Resten er til en lille Snaps.

— Gud, Hr. Lieutenant, jeg smager saamænd aldrig Brændevin i min Mund, men hvad en halv Bajer angaar, saa siger jeg tusind Tak. Nu tager jeg fat igjen paa Hr. Mikkelsens Grav . . .

— Og paa Deres Salme, Kristensen? afbrød jeg.

Jeg fik det samme hurtige, skraa Øjekast, men nu „havde“ den værdige Graver mig;

han plirede med det ene Øje og lod en ganske lille Spids af Tungen spille i den ene Mundvig, hvorpaa han fjernede sig med en dyb Hilsen.

Jeg vandrede atter lidt omkring og læste de Begravedes Navne paa Kors og Plader, Navne, der næsten alle vakte Barndomsminder hos mig — thi i en saadan Kjøbstad kjender især Børn alle Mennesker og de fleste Husdyr.

Der laa den løjerlige Skomager, der blev arrig, saasnart en Dreng saå paa ham og kaldte ham en „Stejlerad“; der den gemytlige tykke Bager, der altid grinede, og hos hvem man købte „Ole Lehmanns Kringler“ og Honningmænd, to for en Skilling; der laa Grete Flækmænd, den gamle Slagterenke, om hvem man fortalte, baade at hun kunde hexe, og at hun drak . . . en Mængde Billeder defilerede forbi mig; min Erindring vakte de Døde; et Kor af pudsige Figurer omsværmede mig som uskadelige Spøgelser og gemytlige Gjengangere; de dansede om mig til et Orkester af Markedslirekasser, Karrouselklarinetter og Dagvognskuskenes Posthorn; den skinhellige Ex-Don Juan, Graveren, agerede Korfører.

Jeg var naaet til den Del af Kirkegaarden, der laa fjernest fra Indgangen mod Byen; d'ér laa nyere Grave, om hvilke det Grønne endnu

ikke rigtig var groet op. Ved en saadan Grav, der var pænt indhegnet med et lille Staaltraadsgitter, stod en grønmalet Træbænk, paa hvilken der sad en gammel Mand og røg paa sin Pibe. Han vendte Ryggen imod den Side, hvorfra jeg kom; jeg kunde se, at han bøjede sig ned over Graven og syslede med de Blomster, der vare plantede derpaa; en Jasminduft slog mig i Møde fra en tæt ved Graven blomstrende Busk, der saâ ud til at være adskillig ældre end Gravstedet. Var det ikke løjerligt? Denne Jasminduft gjorde, at jeg strax kom paa det Rene med, hvem den gamle Mand var, der sad der i den grønne Hvergarns Frakke og den blaa Klædes Kaskjet; det var en af min Barnheds bedste Venner, Niels Matthisen, der i gamle Dage styrede Bedriften for Povl Stubbs Enke, som drev Brænderi, Avlsbrug, Vognmandskjørsel og besørgede de saa kaldte „kontraherede“ Befordringer, det vil sige Person- og Pakkepostens firspændige Hovedvogne, paa hvis taarnhøje Buk jeg mange Gange havde set Niels Matthisen svinge sin vældige Firhestepisk til Knald, men Snarten gik ikke ud over Hesteryggene, thi Niels var, som Alle sagde, „farlig god mod Kre'tur“. Da jeg sidst saâ ham, var han endnu i sin kraftige Alder; i hans lyseblaa Øjne vexlede Udtrykket underlig mellem det Melankolske og Svinepoliske; det sidste erindrede jeg mig navnlig fra én Situa-

tion, nemlig naar han hver Maaned kom op paa min Faders Kontor for at hæve Fragterne for den forløbne Maanedes Extrapostkjørseler. Saa sad han paa den yderste Kant af Stolen, paa Hosesokker — Trætøflerne havde han som beleven Mand ladet blive staaende i Gangen — bestandig kløende sig paa den venstre Læg med den højre Hæl, og med stor Anstrængelse, der røbedes ved Pandens perlende Sveddraaber, følgende Regnskabet, som min Fader opgjorde for ham; jeg hørte ham hver eneste Maanedsdag fremkomme med følgende stereotype Replik, naar min Fader meddelte ham det opsummerede Beløb og spurgte, om det stemte med hans Regnskab: Jeg synes lige godt, at det skulde blive en fire-fem Mark mere, hvortil min Fader altid svarede med et godmodigt Smil: Saa synes De fejl, Niels Matthisen, mod hvilket saa Niels slet ikke gjorde nogen Indvending, men talte langsomt Pengene med hviskende Røst og puttede dem i en uendelig fedtet Skindpung med Lædersnørebaand i, som han trak op af Buxelommen.

Drenge have gjerne en stor Passion for Karle, og blandt alle de Postilloner, som jeg kjendte fra min Faders Kontor, saâ jeg især op til Niels Matthisen, vel mest paa Grund af hans af Alle anerkjendte, men af Faa prøvede store Styrke. Niels holdt ogsaa meget af Børn. Jeg gik tidt ned i Madam Stubbs Gaard og

besøgte Niels; jeg fik da Lov til at hjælpe ham med at vaske Vogne, et Arbejde, som just ikke var gunstigt for mine Kadetlærreds Benklæder, der bleve fælt overspættede med Klatter af Tjære eller Vognsmørelse. Stundom red jeg med ham til en Vanding uden for Byen og „svømmede Heste“ med ham, og naar vi saa kom hjem og havde faaet Hestene i Stald eller paa Græs i Vænget ved Gaarden, trakterede Niels mig gjerne til Afsked med et Stykke brunt Kandissukker, som han tog op af sin Vestelomme, bed over og delte mellem sig og mig. At der tidt klæbede et lille Blad Skraatobak ved Sukkeret, generede mig ikke i nogen væsentlig Grad. Jeg kunde huske, at Niels i den Tid, Jasminerne blomstrede, altid gik med en saadan Blomst i Haanden, som han hvert Øjeblik førte op til Næsen; men den Gang interesserede dette Fænomen mig saa lidt, at det aldrig faldt mig ind at udforske Grunden dertil. Nu blev Mindet om denne Jasmin vakt ved Busken, der blomstrede ved Graven, og ved en Idéforbindelse ledtes Tanken strax hen paa min gamle Ven, Niels Matthisen, som jeg vel næppe havde set, siden jeg blev sat i Skole i Kjøbenhavn, og det var vel nu sine femten Aar siden.

Jeg gik nærmere, og paa Tavlerne læste jeg, at det var Familien Stubs Gravsted. Graven, hvormed Niels Matthisen syslede, bar

en Marmorsten, hvorpaa der stod: Karoline Marie Stub med Angivelse af Fødsels- og Dødsaar; af det sidste saå jeg, at Vedkommende var død for fem Aar siden; jeg erindrede nu den Afdøde, en af Povl Stubs Døtre, som en kjøn, ældre Pige, der af og til havde rakt mig en Peberkage med Mandel midt i, naar det traf sig, at jeg under Besøg hos Niels Matthisen kom ind i „de Sælles“ Dagligstue, der altid duftede af Lavendler, og hvor den gamle Madam Stub sad i sin blommede Katunskjole, sin tætte Kappe med en umaadelig lang og spids Nakkepuld og med Næsebriller paa, i en stor gammeldags Læderlænestol med forgyldte Messingsøm, medens hun med sagte, mumlende Røst læste for sig selv af en Bibel eller Postil.

— God Dag, Niels Matthisen! sagde jeg med høj Stemme.

Den gamle Mand drejede Hovedet til den Side, hvorfra Lyden kom; jeg opdagede nu, hvor Alderen havde mærket ham, hvorledes Panden og Øjenpartiet vare gennemgravne af vældige Rynker. Han saå op paa mig med et adspredt, ligegyldigt Udtryk som En, der ved et Ryk hensættes i en hel anden Verden end den, han nys færdedes i.

— De kjender mig vel ikke?

Et langt udtrukket „Næ—æ—j“, som kun en Sjællænder kan præstere det, var Svaret.

— Kan De ikke huske Theodor Høberg?

— Tævedaar? ham Drengen? Den gamle Kammerraads Søn? Jo vel kan jeg det; men han kom jo i Skole i Kjøbenhavn for at studere til Præst.

— Ja, men det er rigtignok nu femten Aar siden, Niels Matthisen.

— Nej det er det da vel ikke? Saa? — ja det er fælt, saa Tiden har givet sig til at rende i de senere Aar. Saa søger han, Tævedaar, vel allerede Kald?

— Nej, det blev ikke til Noget med det Præstevæsen. Jeg er Theodor Høberg.

— Ja det er De s'gu ogsaa, sagde den Gamle, og jeg kunde se Gjenkjendelsens Glæde i hans oplivede Træk, nu kan jeg kjende Dem paa den Smule Vorte paa Panden. Herre Gud! naa saa De er bleven Løgtenant, eftersom De gaar i Mundering? At dog den gamle Postmester maatte til det og ikke fik den Glæde med sig i Graven! Det var ligegodt en dejlig Mand, om ogsaa han var noget galhovedet ved Natteposterne og kunde kalde En en Snøvleso, naar man ikke mødte med Forspand lige paa Minuten. Men da han døde, gik det tilbage med Kjørselen, og det voldede de taab'lige Jernbaner. Havde han bare levet, saa havde vi nok faaet Lov til at blive ved at kjøre med Delesangse, som vi nu havde kjørt med i saa mange Aar. Eller kanske de

dog lige godt havde fundet paa noget andet Skidt?

— Ja, det havde de vel, Niels Matthisen.

— Ja, det kan s'gu godt hænd's, sagde Niels eftertænkssom og nikkede langsomt med Hovedet, hvorefter han stak Haanden op til Næsen; jeg opdagede nu, at han havde en Jasminblomst mellem Fingrene.

— Naa, saa De holder endnu saa meget af Jasminer?

Niels svarede ikke, men nikkede kort med Hovedet.

— Det er nok hele Familien Stub, her ligger, sagde jeg.

— Ja de fleste af dem. Der ligger Manden for det Hele, Povl Stub; ja det er mange Aar siden, han blev puttet ned; han var den første, der blev lagt paa den ny Kærregaard. Der ligger Lise, hende, der altid var saa simpel i Maven; der ligger Madamen — ja hun blev da lige godt over de firs, og det varede farlig længe, inden Aanden kunde slippe ud af hende; den laa saadan og hvæsedde i hende i over en halv Snes Aar. Der ligger han — Peter — ham, Studenten — ja Gud bedre os for den Sort Student, han var, og for al den Hob Penge, han kostede Madamen — nu er der kuns den skjævho'dede Lotte tilbage; hun er lige godt den mest sejglivede af de Børn.

— De glemte hende, ved hvis Grav De sidder.

Niels var nær ved at proppe Jasminen op i Næseborene; han kneb Øjenlaagene tæt sammen; det var aabenbart, at han gjorde en Anstrængelse, men den lykkedes ikke; han brød ud i en underlig gryntende Hulken, der mere og mere tog Magten fra ham; Piben faldt ud af hans Mund og ned paa Jorden.

Jeg blev først lidt forlegen; men da den gamle Mand ikke rørte sig fra sin krumbøjede Stilling, satte jeg mig hen ved Siden af ham og lagde Haanden om hans Skulder. Jeg sagde:

— Hun var altsaa Perlen blandt dem Allesammen?

Han rettede sig og saâ paa mig med store Taarer i de milde, lyseblaa Øjne og sagde:

— Ja, der sagde De et sandt Ord.

— Jeg kan se, at De har holdt rigtig meget af hende.

Der har sagtens været en Tone i min Stemme, der vakte Niels Matthisens Sympathi, thi han rystede min Haand og sagde:

— Det er rigtig pænt af Dem, at De, som er saadan en højtstaaende Mand, taler saa skikkelig med saadan en gammel Stodder, som jeg er bleven til. Det er, ligesom jeg kunde høre Deres gamle Fader snakke, for det var ogsaa en rigtig gemen og medlidendes Mand.

Jeg var imidlertid bleven nysgjerrig efter

at høre Noget om Niels Matthisens Kjærligheds-historie; thi at en saadan havde fundet Sted mellem ham og den Afdøde, ved hvis Gravsted han sad, var mig ganske klart. Havde jeg begyndt paa en Indledning, vilde jeg vist aldrig være kommen ind paa Sagen; jeg brød derfor overtvært og spurgte:

— Hvor kan det være, Niels Matthisen, at De ikke fik den Pige? De styrede jo dog Tingene i mange Aar for de Fruentimmer.

— Ja, jeg kan s'gu gjerne sige Dem det Altsammen, ligesom det er, og fortælle Dem det med Vidtløftighed, for det er en meget vidtløftig Ting. Ser De, mens jeg stod ved Tolleriet, havde jeg lært at kjøre, og saa, da jeg slap af Tjenesten, lærte jeg jo Brænderiet ude i Adelgade inde i Kjøbenhavn. Saa var det jo, at Manden herude, Povl Stub, blev saa farlig daarlig i Benene af Jægten*), saa han knap kunde stavre fra Skjænkestuen over i Brænderiet, og det gik snavs baade med det og med Kjørselen og med Driften af de Jorder, han havde i Fæste af Byen. Saa søgte han efter En, der havde noget Begreb om alle de Dele; og en Gaardmand ude i Stokkerup, som jeg havde tjent, før jeg kom i Tjenesten**), sagde til Povl, at han kunde bruge mig. Naa, det mente jeg jo ogsaa selv, og for det meste

*) Sjællandsk for Gigten.

**) c: blev Soldat.

er det bedre Madsteder at tjene paa i Kjøbstæderne end inde i Kjøbenhavn, for dèr var de i de Tider farlig gjerrige baade paa Smørret og paa Sulet; jeg fik s'gu aldrig saa meget som et Stykke stegt Flæsk til at bide paa til min Mad ude hos den Brændevinsmand i Adelgade. Se, saa var det, jeg kom ud til Povl Stub. Det var ellers en meget regedérlig*) Mand, men immer skulde han gaa og gnave og smaamukke; men det var Jægten, der gjorde det. Jeg tror nok, jeg tør sige, at jeg var en Karl, der havde Lyst til at tage fat, og der var ikke noget Arbejde, som jeg holdt mig for god til, enten det saa var rent eller beskidt. Nu i disse Tider gaber jo en snottet Dreng op, naar han bare skal møve**) en Smule Svinehus; ja det er s'gu ogsaa sandt, er det. Den Gang kunde man da ogsaa smække en doven Rad et Par paa Tuden, naar han stod og gabede over Mæskekarret inde i Brænderiet eller gik og drev over en Møggreb ude i Gaarden, saa det var aldrig saa farligt at faa Orden i Tingene. Og Manden blev da ogsaa vel fornøjet med mig, kan jeg tænke; vi fik Sæden ind i god Tid, der kom Orden og Renlighed i Brænderiet; og Delesangsen, som jeg kørte to Gange om Ugen, forsinkedes aldrig uden en eneste Gang, og det voldede

*) o: medgjørilig.

**) o: muge, gjøre rent

det, at Konduktøren faldt ned af Bukken, fordi han havde drukket tre varme Punser lige i ét Træk i Kroen, vi bedede i; det var godt, han ikke brak Halsen; men se, jeg maatte jo give den fjermer Stanghest Skylden, for ellers var Konduktøren bleven smidt fra sit Levebrød, og han havde elleve Børn. Gud skal vide, hvordan det gik til, for han kørte paa Landevejene baade Nat og Dag. Han hed ellers Movritsen.

Naa, ja ... med Manden selv var der s'gu ikke Noget i Vejen, og da heller ikke med Madamen for den Sags Skyld, og Tøsene, dem obselverede jeg ikke videre paa i Førstningen; det Indvendige ragede jo heller ikke mig. Men saa kom han, Sønnen Peter, ved Juletid hjem fra Herlufsholms Skole, for han skulde studere til Byfoged og Justitsraad. Det var en lang Rækel, men der kom aldrig Marv i Knoklerne paa ham, og saa gik han alstillens og grinede. Han havde saadan en anden Eleverdreng med sig ligesom han selv, og de skulde altid gjøre Utuskestreger ovre i Brænderiet eller i Kostalden, og det ærgrede jeg mig over, for de havde jo ikke Noget at gjøre der.

Naa, det var saadan i Juletiden, saa sidder jeg inde i Køllestuen og faar mig en Bid varm Mad paa Formiddagen, for jeg havde kjørt Delesangsen om Natten. Saa kommer de to lange Drengs svejsende der igjennem.

— Hvad er det, Du spiser, Niels? sagde Peter, og saa grinede baade han og den anden Eleverdreng.

— Hvad det er? sagde jeg, det er et Stykke Rævensbensteg.

Saa skulde De bare hørt, hvor de grinede; gal blev jeg og langede Peter en over Nakken, saa han røg hen ad Gulvet. Men saa skreg han jo Gevalt, saa det skar gennem hele Huset. Lige paa en Gang smak Madamen Døren op til Stuen, hvor de Sæle*) var, og saa begyndte hun at regne op for mig, saa det var fælt at høre paa; jeg kan ikke huske alt det, hun lagde ud, men hun sagde da tilsidst, at jeg skulde skrubbe af og det strax.

— Det kan jeg ogsaa, sagde jeg, men først skal Drengen have en paa den anden Keje.

Ja, det sagde jeg s'gu; for indvendig var jeg bleven farlig ædderspændt, om jeg selv skal sige det. Og jeg lavede mig da til og smak efter Drengen; han hvinede og rendte hen og holdt i Moderens Skjørt. Saa kom Døtrene rendende inde fra Stuen, men Manden kunde ikke rejse sig; han sad og bandede henne i Kakkelovnskrogen. Men ligesom jeg vilde tage et Tag i Drengen, var der en lille Haand, der tog mig ved Armen, og det var netop Lines, som ligger der; hun kunde den

*) De Selv 3: Herskabet.

Gang vel være en Tøs paa en atten Aar. Og saa saâ hun mig lige stift ind i Øjnene, men det er ikke for det; hun saâ slet ikke gal ud, men hun stirrede saadan rigtig mindelig og bønlig paa mig, saa jeg aldrig nogen Tid havde set saadant et Øjesyn. Det pirkede helt ned igjennem mig, og Armen faldt ned ligesaa sjatten som en Karklud. Saa sagde hun til Moderen med en rigtig pæn Tale:

— Hvordan skal det gaa nu, da Fa'r er saa daarlig, med Brænderiet og hele Bedriften, naar Niels tager væk?

Jeg blev farlig undselig, for nu var jeg fem og tyve Aar, og saadan en ung Tøs kunde ræsonnere saa fornuftig, og jeg var bleven saa gal paa saadan en Pjalt Dreng.

— Niels skal bede Mo'r om Forladelse, for man har ikke Lov at svare sin Madmo'r, og Peter skal bede Niels om Forladelse, for en Dreng skal ikke være uvorn mod voxne Mennesker, sagde hun saa.

Se, paa den Maade kom det strax til Forlig, for jeg kunde jo ikke andet end finde, at der var Ræsonlighed i de Dele, og hun saâ jo dog saa skikkelig og nysselig ud, som der ikke var ondt i hende, og det var der da heller ikke.

Naa, jeg tog jo ogsaa fat paa Tingene, som jeg ellers plejede van, men det var blevet helt løjerligt med mig. Hvor jeg vendte mig hen, og hvad jeg tog fat paa, syntes jeg, at

den lille Lines Øjne saâ paa mig og skinnede saa blanke, at det dog var noget mageløst. Jeg gjorde s'gu flere Ting helt avet om; saadan kan jeg huske, at jeg tog af Smørelsen til Fjervognen og smurte paa Axelen af en Møgvogn, som bare skulde have været tjæret, men jeg tænkte immer: Det driver vel over, naar Du faar sovet ordentlig.

Jeg havde nu ellers aldrig været saadan hidsig paa Fruentimmer, og saadan en Musekat som ham, Lavs Kristens, der tjente den gamle Provst og nu er Graver, det har jeg nu aldrig paa nogen Maade været — ja det forstaar sig: da jeg tjente ude paa Landet, smiskede jeg noget til en Pige paa Gaarden, men se, det var bare saadan en Madkjæreste; hun stak lidt til mig, hvis der blev levnet en Bid Grisesylte eller en Stump Pølse i Slagtetiden, og paa den samme Maade havde jeg begyndt at faa det med En, der hed Bo'el, som tjente Povl Stub for Kokkepige; men jeg vilde s'gu ingen af dem Noget, der er værdt at regne paa. Jeg lod saa den Dag gaa hen og om Aftenen lagde jeg mig og tænkte:

— Nu kan Du sove durk; for der gaar jo hverken Delesangse eller Pakkepost i Nat — men det blev lige godt Løgn, blev det.

Ja, det er urimeligt, saa Menneskenes Børn kan være yderlig taab'lige, mens de gaar i deres Ungdoms Dage!

Først faldt jeg i Staver paa Sengefjælen med den ene Uldsok i Haanden, saa krøb jeg da ned under Dynen, men det var lige meget, om jeg lagde mig paa højre Side eller vendte mig om paa den venstre, eller jeg lagde mig lige plat ud paa Ryggen; der kom ikke Blund i mine Øjne; jeg saâ bestandig den lille Lines nydelige Øjesyn, og det var, ligesom jeg kunde høre hendes kjønne Maade at tale paa.

— Du maa have Dig en Saapian, tænkte jeg, for det ligner da ikke Noget at ligge her og gabe hele Natten.

Se, paa Væggen i Kammerset der hang jo min røde Sjenilje, den, jeg kjørte Delesangsen med, og der laa bare saadan en Pægleflaske med Brændevin i den ene Sidelomme. Jeg rejste mig op paa Knæerne i Sengen og fik raget den Smule Lærke ud og tog mig et Par Drag. Det lindede i visse Maader, for jeg faldt i Søvn, men saa drømte jeg, saa det dog var urimeligt. Jeg drømte, at jeg sad i en skinnende Sal af det bare kulørte Glas med den lille Line paa Skjødets; hun sagde de nydeligste Ting til mig om Retskaffenhed og Trofasthed og Dyd og alle den Slags Sager, og saa blæste nogle usynlige Musikantere paa Klarinet og gned Fiol til, og det med saadan en fin Tone, at jeg maatte græde som et Pattedbarn, og lige godt syntes jeg, at jeg var i Himmerig, og at det Bedste for mig var, om jeg kunde sidde saadan

og høre Line tale og de usynlige Musikantere spille fort i mange Tusinde Aar. Saa vaagnede jeg — det var en anden Komedie, den — for der løb en stor Rotte over min Dyne; dem var der nok af; de kom inde fra Brænderiet, det Skab!

Niels tav pludselig stille, tog en lille Spade og saå hen ad Jorden.

— Pst! hviskede han, listede sig et Par Skridt bort, gjorde et rask Stik med Spaden og kastede den opgravede Jord i Vejret; noget Tungt faldt ned tillige med den.

— Kan De se, jeg snuppede Muldhvalpen, sagde han; den skulde lige til at rode op i Gravene.

Derefter stoppede han Piben af en Svineblære, der tjente ham til Tobakspung, slog Ild med Fyrstaal og Sten og tændte et Stykke Svamp.

— Jeg kan ikke lide de Svovlstikker, sagde han, siden den tyske Probenreuter brændte mig et ledt Hul i det ny Klæde i vor store Fjervogn.

— Ja — men Deres Historie, Niels Matthisen!

— Den bliver meget mere vidtløftig endnu, naar jeg skal sige Dem det, ligesom det er, svarede han nølende, og der er ingen større Plasér ved den.

— Fortæl De bare!

— Ja, ja da. Se, det var nu den Dag og

den Nat. Jeg tænkte, det skulde blive bedre op ad Dagen, men det gik trevent med Alt, hvad jeg tog fat paa; og da det blev Middag, saa fik vi en dejlig fed Byggrynsvælling, og se, hun, Bo'el, havde jo sørget for, at der var kommen en Smørklat i min, der var saa stor, at den bredte sig farlig langt ud i Tallerkenen. Men tror De, jeg havde nogen Fornøjelse af det? Ikke s'gu den ringeste; tværtimod; jeg havde en saadan Klemmelse i Hjertekulen, at jeg aldrig saa snart havde faaet Vællingen ned — ja saa gav jeg den fra mig i Svinehuset, for da jeg mærkede, at jeg skulde af med den, saa tænkte jeg, at det ikke var værd, at den gik helt til Spilde. Nu blev jeg s'gu helt bange og gav mig til at snakke med mig selv, og saa sagde jeg:

— Der maa en Ende paa Tingen, for naar Du ikke kan holde den gode Mad i Dig, maa Du være forfærdelig syg; og om ogsaa jeg gaar op til den titøjede*) Apothekersvend, som ellers laver Noget af Svesker og Sennepsblade til Dig, naar det værker indvendig, saa kommer dette herre s'gu igjen, for det er bar Kjærlighed, Du er syg af. Der maa en Ende paa Tingen.

Jeg gik da saadan og nørkede om**) Dagen igjennem, og da vi havde faaet Nadveren, som

*) nærsynede. **) drev Tiden hen med Smaasysler.

jeg ikke rørte, blev jeg siddende i Køllestuen. Det var nu den bare Udspekulerthed af mig, skal jeg sige Dem, for der stod henne paa en Hylde fire smaa grønne Tønder, som de taptede Brændevin af til dem, der kom fra Gaden og købte; det kunde somme Tidens bare være en halv Pægl, Somme købte jo en hel — der var s'gu ogsaa dem, der købte en Pot; men se, den ene Tønde var mindre end de tre andre, og den var der Messingbaand om. Der var 9 Graders Brændevin i den, saa det var den fornemste af de tre. Af den fik Manden en lille Flaske hver Dag; det var saadan en lille Glaskareth, der vel kunde rumme en halv Pot, og hver Aften skulde Line ud og tappe den fuld af det lille Anker, for de to andre Tøse rørte sig ikke til Noget. Lise, hende med den daarlige Mave, hun sad immer og studerede i Romanbøger, og Lotte, hende den skjævhø'dede, sad og lagde Kort op; det var sagtens for at faa ud af Kortene, om hun kunde blive gift, for det vilde hun fælt gjerne; ja den vil hun s'gu endnu, saa gammel hun er. Naa, Line kommer da ogsaa den Aften.

— Nu skal det ud af mig, sagde jeg til mig selv, og saa tog jeg et Tag med de knytte Næver i begge Buxelaar og rejste mig op fra Bænken, saa det knagede, og saa sagde jeg i en fæl modig Tone:

— Jomfru Line! sagde jeg.

Hun laa paa Knæ foran det lille grønne Brændevinsanker, og Tranlampen henne fra Bordet skabede sig saadan, at det halve af hendes Ansigt blev helt sort og det andet helt hvidt, da hun drejede Halsen. Og saa skulde De have set Øjnene! De skinnede af den bare Godhed og Skikkelighed.

— Hvad er det, Niels? sagde hun helt fredsommelig.

Jeg slap begge Buxelaarene, og jeg var meget mere bange, end den Gang Præsten hørte mig over paa Kirkegulvet, og det var ellers det Værste, jeg havde været med til. Line stod ganske stille der henne og lændede sig med den ene Albue til Hylden og blev ved at se paa mig.

— Aa, det er ingen Ting, sagde jeg, for nu var jeg bleven farlig slapskoet og ydmyg.

— Jo, Niels har Noget paa Hjerte, kan jeg se.

— Ja, det har jeg, Jomfru Line, sagde jeg, for jeg har Jomfruen paa Hjertet.

Saa fæstede hun Øjnene paa mig igjen, rystede paa Hovedet og gik ud af Stuen, men Alt sammen blidelig og nysselig.

Jeg drev ud af Kollestuen og ud i Hestestalden; der satte jeg mig paa Hakkelsekisten og græd. Men saa sagde jeg til mig selv:

— Det ligner ingen Ting for et stort, svært

Menneske at sidde her og vræle som en Spædekaly.

Der gik mange Dage, hvor jeg gik og grubliserede og hverken kunde hitte ud eller ind i mig selv. Jeg syntes, at Alting saå saa galt ud; og værst var det de Nætter, jeg kjørte Delesangsen de lange fire Mil, for saa kunde jeg ingen Fred faa, saadan værkede det i mig paa alle Leder. Naar saa den tykke Movritsen vaagnede og gabede, saa det lød helt ud over Markerne hinsides Vejgrøfterne, kunde jeg havt Sind til at vende ham en paa Kjæften, men jeg gjorde det lige godt ikke.

Jeg husker saa grangivelig en Nat, da det røg og føg med Sne lige ind i Ansigtet paa mig, og det ikke var muligt at se hverken Vej eller Grøft, saa blev vi lige med Et siddende i en Snedrive, og det gav et Skub i Vognen, saa det fjermer Forhjul knækkede, og saa blev det sort for mine Øjne, og bag efter gnistrede det, ligesom det kunde være Lyn, og jeg vidste ikke mere af mig selv, end at jeg lige kunde bede Vorherre om at være god mod den lille Line; og da jeg kom til Live igjen, saa laa jeg i en Husmandsstue; den venstre Arm var brudt over paa mig, og det tror Fanden, for den tykke Movritsen var falden lige oven paa mig, og han var ikke kommen Noget til; det var ellers godt for hans Kone og hans elleve Børn, og de to Passeserer inde

i Vognen, det var kun et Par Tyskere; dem kerede jeg mig ikke en Døjt om; jo flere Tyskere der gaar Hul paa, jo bedre er det for vores Poletik.

Morgenens efter kom jeg da i en Knubslæde med noget Halm i og blev kjørt hjem, hvor der jo blev et farligt Staahej formedelst de Dele. Jeg havde ikke Ro et Minut, for somme Tider tænkte jeg paa Line, somme Tider paa, hvordan det dog skulde gaa med Brænderiet og Kjørselen; godt var det da, at det var ved Vintertid, saa der ikke var Noget at gjøre i Marken. Og hun, Bo'el, Kokkepigen, som skulde passe mig med Føden, hun var farlig knap med den Levemaade, hun skulde bringe mig; det var af Hævnghjerrighed over det, at jeg ikke mere saâ mildt til hende; hun var ellers ved at sla' sig paa Reli'onen, for hun var bleven gode Venner med en hellig Væversvend.

En Dag, da det lakker hen ad Middag, laa jeg da i Sengen og bad saa mindelig til, at jeg dog ikke maatte faa Mælkegrød og kogt Sild igjen, for det havde jeg nu faaet tre Dage i Rad. Paa én Gang gaar Døren op, og jeg troede bestemt, at jeg snart skulde dø, for det kunde aldrig være rigtigt, det, jeg saâ.

Det var Jomfru Line — hende selv — der kom med Mad til mig. Jeg gav mig til at græde, for ved det, jeg havde ligget saa længe uden at røre mig og uden at faa nogen Sule-

mad, var jeg bleven blødhjertet og nem til Vandet.

— Spis nu bare, Niels, mens det er varmt, sagde hun, saa kan vi snakke bag efter; for Fader sover, og Moder og de to Andre er tagne til Barselgilde hos Ole Persen i Svalmstrup, saa Bo'el og jeg maa passe Huset.

Sulten var jeg, og glad blev jeg. Da jeg tog en Skefuld af den dybe Tallerken, fornam jeg, at det var den nydeligste Perlegrynsuppe med rigtig fine syltede Blommer i Stedet for Svesker og en mageløs Mængde Puddersukker i; og paa den flade Tallerken laa to dejlig fede Stykker Flæskesteg med brunede Kartofler til. Jeg aad det Hele rent op, men alt mens jeg aad, betragtede jeg Line, der stod og smilte, og saa sagde hun:

— Niels kommer sig nok, for Niels har jo en god Appetit Sej Du! Kan Du se, om Du kan hitte en anden Vej, Du Balbér!

— Hvad for Noget, Niels Matthisen? spurgte jeg.

— Der er jo Steder nok, hvor saadan en skabet Skrubtaase kan kravle; hvad skal den paa denne Grav?

Dermed tog Niels Matthisen en stor Tudse paa Spadebladet og kyløde den langt bort.

— Naa, det var den Grynsuppe og den Flæskesteg, De slap fra.

— Ja, den aad jeg s'gu, og saa fik jeg Korasje.

... Saa sagde jeg til Line: Ja rigtignok er jeg kun en énfoldig Bondekarl, sagde jeg, men De kan ikke finde noget Menneske paa hele den syndige Jord, som kan have et bedre Sind til Dem, Jomfru Line, for De er min eneste Glæde og min eneste Tanke Dag og Nat, og det siger jeg al den Stund, jeg har sørget over, at vi var saa ulige i Stand og Vilkaar; men det er vist, at om Nogen vilde tage den Sorg fra mig, saa vilde jeg ikke have det, om jeg saa fik Penge til.

Nu kunde man rigtignok se, at Line var kommen af pæne Kjøbstedfolk og var godt lært, for hun skabede sig slet ikke; hverken fniste hun, ikke heller blev hun rød i Hovedet, men hun sagde helt pænt og fornuftig:

— Ja, jeg vil sige Dig, Niels, at jeg holder af Dig; jeg har set, hvordan Du tager Dig ærlig og trofast af Tingene her hjemme, men jeg vil ogsaa sige Dig, hvad sandt er; Fa'r har lovet mig til Garver Stolpe; han er jo en rig Mand og har lovet at sætte to tusind Daler i Bedriften, som de siger gaar tilbage.

— Gaar den tilbage? sagde jeg; jeg synes dog, jeg passer det Hele ordentlig.

— Ja, men Fa'er forstaar sig ikke paa at føre Regnskab over Noget ... det gjør Niels

vel ikke heller? ... og saa gaar der saa meget i Skudder-mudder.

Ja, Gud skal vide, hvor jeg blev saa stor-snudet fra, men jeg slog et Dask mod Senge-stolpen med den flade Haand og sagde:

— Jeg skal føre Regnskab, saasnart jeg kommer op, og det skal blive bestemt.

Saa saâ Line igjen paa mig, og saa sagde jeg:

— Ja, vil De love mig, Jomfru Line, aldrig nogen Tid at tage den gamle, klatøjede Garver, saa skal jeg ...

Men hun slog ad mig med Haanden ... saadan ..., tog Tallerkenerne og gik hen ad Døren til — men lige med Et vendte hun sig om og sagde:

— Hys ... Du maa ikke tale et Ord eller lade Nogen fornemme det med den mindste Mine, ellers er Alt forbi, Niels — og i en Snup var hun ude af Døren.

Gud bevares, hvor var jeg tosset! Jeg kunde jo ikke røre mig stort i Sengen med den gale Arm, men jeg trampede mod Fjælene paa Benenden og fløjtede en rigtig gesvindt Svejtrit-Musik. Og saa skinnede Solen fra Vinduet hen paa min rødtribede Hvergarns Dyne, og jeg nikkede og grinede imod den og sang et Vers, der randt mig i Hu fra den Gang, jeg var Dreng:

Skjønne røde Sol
paa din blanke Stol,
se dog paa min Ungdoms Fryd og Glæde!
Rundt paa Jordens Ring
findes ingen Ting,
som kan faa mit Øje til at græde.

— Ja, nu kan jeg ikke synge mer, undskyldte Niels Matthisen sig. Nu bræger jeg som en gammel Bede.

Derpaa fortsatte han:

— Naa, Doktoren fik da helt godt loddet Armen sammen paa mig, for mit Kjød har altid været nemt til at læges. Aldrig saasnart var jeg sluppen ud, før jeg gik op til Degnen Sludstrup. Det var en lille lavbenet En, der lignede en Grævlingehund; han holdt meget af Puns om Aftenen, og om Morgenene var han gal og kløede Drengene noget myrderlig i Skolen, men det kunde de jo ingen Skade have af. Farlig skrap var han til sine Ting og havde givet alle Slags Tabeller og Regnebøger ud paa Prent; men de Penge, han fik for dem, havde han rigtig god Brug for, for han havde endnu flere Børn end den bøvede Movritsen, saa man maa dog sige, at han var dygtig paa mange Maader. Jeg traf ham, som han sad og svippede med et helt nyt Spanskrør for at probere, om der var Driv i det. Jeg sagde ham det, ligesom det var, at der ikke var Nogen hjemme, der kunde føre Regnskab, og

spurgte ham om den nøjeste Pris for den Sort Lærdom. Degnen kløede sig i Nakken og sagde:

— Aa, Niels Matthisen, Du kan jo komme, naar Du er færdig med Dit Arbejde de Aftener, Du ikke kører Posten, saa kan vi jo, naar vi er færdige, faa fat i Toldbetjent Bolsted og tage nogle Omgange Brus, og saa kan Du jo give Punser rundt.

Ja, det er s'gu ikke for meget, tænkte jeg; det kan vel blive 12 Skilling for hver Gang, for mer end én Omgang giver jeg ikke. Og saa sagde jeg til Degnen:

— Det er en vis Vej, sagde jeg, og saa blev det ved det.

Jeg gik ganske stiltiendes med det Hele; det var farlig svært med Brøk, og rigtig let-nem har jeg ingen Tid været; men saa meget fik jeg da i mig den Vinter, at jeg kunde skrive op, hvad der kom ind og gik ud ved Avlingen, Brænderiet og Vognmandskjørselen, og da den første Maanedsdag var kommen, satte jeg mig en Aften ligesom forrige Gang ind i Køllestuen og ventede, til Line kom med den lille Brænde-vinskaraffel. Jeg kunde høre den Gamle hoste og harke inde i Stuen, saa jeg vogtede mig vel og sagde aldrig et Ord, men jeg smed den Stump Regnebog, som jeg havde købt af Degnen for otte Skilling, lige i Favnen paa hende. Hun fik lige set i den, og jeg kunde

se paa hendes Ansigt, at hun blev rigtig fornøjet, men hun virrede med Hovedet, pegede paa Stuedøren og gik ud.

Naa, jeg sled og sled med det Regnskabsvæsen, og jeg vilde hellere feje en hel Hestestald end lægge de lange Rækker Tal sammen, og somme Tiden kunde jeg ikke læse, hvad jeg selv havde skrevet. Tidt har Sveden rendt ned ad Panden paa mig som det klareste Kildevand, naar jeg sad paa Sengefjælen i mit Kammers og spekulerede over det; det Værste var, at jeg snart saâ, at der ikke var saa meget ved Bedriften at gjøre, som jeg havde tænkt; og den Smule Dreng paa Herlufsholm var en farlig Byrde, men naar Manden og Madamen snakkede om ham, saa var det, ligesom det kunde være om en Amtmand; og hver Gang de slap ud fra Anstalten der nede bare for et Par Dage, skulde der lægges ud med Wiener-vogn for at hente saadan en spatbenet Plag; men jeg sagde aldrig et Ord til ham, hverken ondt eller godt.

— Men Line — Niels! afbrød jeg; naar kom De til at snakke ud med hende?

— Ja det varede s'gu lige til Hohøstens Tid i det Aar; for i Gaarden rendte der jo baade Karle og Piger, og inde i de Sælles Stue kom jeg jo ikke; saa vi kunde bare en Gang imellem snege*) os til at se mildt til

*) s: snige, liste.

hinanden, naar vi en sjælden Gang mødtes. Men saa var vi komne til den Tid af Aaret, som det er nu. Vi havde revet Hø hele Dagen ude paa en Eng, vi havde, og havde jo faaet nogle smaa Stakke satte op. Jeg havde taget godt fat, og træt var jeg. Det var blevet Aftenstid, og jeg havde slængt mig i en Stak og laa og gloede. Det saâ farlig pænt ud mod Vest, for Skyerne havde bestemt samme Kulør som Roserne inde i Bedene i Haven, og saa var Alting saa stille, som der ikke kunde tænkes Noget i Verden, der havde Sind til at gjøre En Fortræd. Og saa tænkte jeg ved mig selv:

— Det kan være det Samme, om Du skulde slide nok saa trælsk i det hele Dagen og kjøre Delesangsen om Natten, hvis Du kunde sidde somme Tider med den lille Line om Livet saadan en lyserød Aftenstund.

Ligesom jeg nu sidder og grunder over det og siger til mig selv:

— Hvad Fa'en kan det hjælpe, det bliver dog ikke, som Du vil have det, ... saa bæres det mig for, at En staar bag ved mig, og det gjorde der s'gu ogsaa. Line stod lige op af Høstakken. Jeg bredte Favnen ud imod hende, men hun blev rød i Hovedet, sprang et Par Skridt tilbage, men saa lo hun helt mildt og sagde:

— Kan Du fange mig, Niels Matthisen? —

og saa sprang hun hen ad Engen ligesom et Gedekid.

Jeg fik smidt Træskoene, og saa løb jeg efter hende paa Uldsokkerne lige alt det, jeg kunde. Hun lo helt hen ad Marken, og saa susede den hvide, rødprykkede Kjole, hun havde paa, akkurat ligesom Vinden kunde gjøre om Sommernætterne, naar jeg sad paa Bukken af Postkareth. Saadan rendte vi ligesom to Børn; jeg kan huske endnu, hvordan Myggene sværmede og peb om Ørene paa mig, naar jeg rendte ind imellem dem, og hvordan det gyngede, naar vi kom ud paa Mosebunden, saa det ligesom fjeredes under Benene, men tilsidst saa kunde Line ikke mere; saa lo hun og lod sig falde plat ned paa Jorden; og saa kom jeg og tog hende om Livet; hun gispede, og det bankede i hende ligesom i en lille Fugleunge, som man holder i den hule Haand, men hun tog fra sig og sagde, at jeg skulde lade hende være i Fred. Hun var saa fin og nysselig at røre ved; jeg syntes, hun maatte gaa itu mellem Fingrene paa mig; og ligesaa snart som jeg havde sluppet hende, røg hun op og løb over Engen og ind gennem Have-laagen. Der stod jeg nu igjen og gloede og tænkte ved mig selv:

— Nej, saadant et Bondekvæg som Du faar aldrig en fin Kjøbstedpige.

Og saa blev jeg gal paa mig selv og paa

hele Evropia. Jeg gik og drev omkring, lige til det var Nat, og alstillens bandede jeg indvendig. Da jeg var bleven kjed af det, satte jeg mig for at gaa gjennem Haven og Loen og Gaarden op til mit Kammers og lægge mig.

Niels Matthisen gjorde en Pavse, rakte sig frem efter, tog et Par Jasminblomster af Busken og bevægede dem frem og tilbage under Næsen, mens han fortalte videre:

— Jeg havde jo nok, naar jeg kjørte Extra-post en enkelt Gang, naar Karlen Rasmus var daarlig, hørt fine Folk bag ved mig snakke om, hvor denne hersens Natur kunde være pæn; lige til den Aften troede jeg, at det var noget Sludder. Først havde der jo været pænt ude ved Stakkene, men der blev meget pænere inde i Haven. Maanen — ja, han blev helt rund den Aften — og han skinnede helt hvidblaat ned over Haven; der stod en Hob Buske og Blomster og saa helt løjerlig levendes ud; og saa stod der jo ud fra disse Sjasseminer en Lugt, der var saa sød, saa det var noget farligt; den gjorde En helt tosset i Hovedet. Jeg tænkte ved mig selv:

— Kunde Du nu bare se den lille Line med sin mageløs nydelige, rene, hvide Kjole her i det klare Maaneskin og i al denne uhyre store Behagelighed, saa vilde det dog være, ligesom Du var i Paradis . . . — og saa kom

jeg til at græde som et lille Barn; men denne Gang var det helt fornøjeligt for mig, og jeg ønskede slet ikke, at det skulde stille af med alt det Tuder. Jeg drejede hen mod den store Sjasseminbusk, der stod uden for Lysthuset; det var ellers lavet af en Ask, som de havde bredt helt ud over nogle Lægter; jeg kunde se Bladene glo i Maaneskinnet og bævre; det var, ligesom de vinkede ad En; og nu bares det mig for, at jeg saâ noget Hvidt inde bag Tremmerne.

Aldrig vilde jeg havde været saa modig ved højlys Dag, men jeg skjød Grenene til Side, og paa Bænken sad der et hvidt Pige-barn. Jeg sprang over alle de sorte Striber, som disse herre Lægter lavede nede paa Jorden, og tog hende i Favnen, og nu vred hun sig ikke fra mig, men blev liggende med Hovedet op til min Skulder, saa stille som et Lam.

— Det kan ikke nytte, at jeg strider imod, sagde hun; jeg maa holde af Dig, enten jeg vil eller ej, Niels.

— Det er en Lykke saa stor, at jeg aldrig turde have bedt til den, sagde jeg; bare den ikke sla'r mig ihjel med det Samme. Jeg er jo kuns en Husmandssøn.

— Du er en pæn og rask Karl, sagde hun, og flink til Dit Arbejde. Du er en anderledes Mand for mig end den gamle Garver og

Krambodsvendene, som bukker og skraber for mig paa Ballerne oppe paa Raadstuen og ude i Fugleskydningspapilionen.

Saa lo og grinte hun, og ligesom hun kunde være en hel Komediantspiller, snakkede hun baade efter Kjøbmand Olsens og Kjøbmand Lunds Krambodsvende ... ja, nu kalder de sig jo Kommi'ere, ... men det kan jeg ikke gjøre hende efter, men myrderlig morsomt var det; saa rokkede hun om efter den tykke Garver Stolpe og sagde, at hans Mæle lignede vor gamle Ornes, og han var dog en af Byens rigeste Mænd. Saa grinede vi begge to, saa det knaldede efter, og saa kyssede og krystede vi hinanden, og saa græd vi en Stump, for vi tænkte jo nok, at hverken Manden eller Madamen vilde give os Lov til at tage hinanden. Men Line sagde lige godt, at jeg maatte sige det til hendes Fa'r, for der skulde være Orden og Ærlighed i alle Dele. Og saa smuttede hun væk med Et ligesom ved Trolderi.

Jeg sad længe i Lysthuset og var helt ørekjort, og da jeg endelig rejste mig, se saa plukkede jeg et Bundt af disse hvide Sjasseminer, for fra den Stund af syntes jeg, at de hørte Line og mig til. Jeg satte dem i en Spølkum i det aabne Vindue i mit Kammers; hele den Nat sov jeg ikke; jeg laa og snusede den nydelige Lugt ind, og hvert Øjeblik sagde jeg til mig selv:

— Niels Matthisen! Du er den lykkeligste Karl i hele Evropia! — Og det var jeg s'gu ogsaa den Nat.

Men der var ingen Hold i det. Næste Dags Aften skulde jeg lægge ud med Forspand til Hovedvognen til Pakkeposten og kjøre til P—; der sov jeg saa og red hjem med Bæsterne ved Middagstid Dagen efter. Klokken kunde være saa vel en fire fem Stykker, da jeg red ind ad Povl Stubs Port. Jeg saâ strax, at der var Noget i Vejen; den store Bo'el stod og græd i Kjøkkendøren, og Røgteren Ole sad paa Vandingstruget henne ved Posten og kløede sig op ad Benene, og saa sukkede han ved det, som han skulde af med Livet. Da han saâ mig, saa sagde han:

— Aa, Herre, Du søde Gud, Niels Matthisen! dette er en Sorgens og en Bedrøvelsens Stund, som aldrig vil gange Nogen ud af Minde, ... han kunde nu snakke, ligesom han læste det ud af en trykt Bog eller holdt Præken, helst naar han lige havde faaet en halv Pægl til Livs, men naar han ellers var ædru, passede han Kre'turet meget ordentlig.

— Hvad er 'et, Bo'el? spurgte jeg Kokkepigen.

— Manden er død for et Par Timer siden, sagde hun og græd, som hun var pisket; ligesom han sad allerbedst inde i sin Stol, nøs han, og saa hvæsedes han, og saa var Aanden

ude af ham. Jeg har aldrig i mine livfødte Dage hørt saadant et Syn.

Naa, jeg tænkte mit ved det; men saadan farlig bedrøvet, det var jeg jo ikke, for Povl Stub havde ikke været til Noget de sidste fire, fem Aar, saa han kunde jo ligesaa godt dø nu som pines af Jægten og al Slags indvendig Buldenskab. Og jeg kunde ikke bare mig for at glæde mig en lille bitte Smule, for jeg syntes, at det lindede lidt for mig og Line, at den Gamle var væk, for stædig var han, naar han havde sat sig Noget i Hovedet; men hævn-gjerrig paa ham, det var jeg slet ikke; jeg ønskede, at han paa det Sted, hvor han nu var, maatte faa sit Vejr igjen og have det rigtig godt.

Men det lindede slet ikke for os alligevel. Inden jeg kom til at tjene paa Stedet, var det gaaet farlig til ude omkring baade i Stald og Lade og Brænderi. Nu, da Povl Stub var død, kom alle Slags Regninger væltende fra Smed, Sadelmager, Hjulmand, Kobbersmed, saa hvad Madamen ikke i Forvejen var tosset i Hovedet, saa blev hun det nu af lutter Sorg og For-skrækkelse. En Aftenstund kaldte hun mig ind i Stuen — der sad hun og Pigebørnene saa sorte som Kul i hele Klædedragten, og der sad ogsaa han, Drengen, Peter, der var skudt farlig i Vejret i den sidste Tid og nu var en rigtig lang Rækel. Madamen vilde til

at vise mig den store Bunke Regninger, der laa paa Bordet; men saa sagde hun Lise, hende med den daarlige Mave:

— Lad Peter tale; nu er han Familiens Hoved.

— Naa, Herre Gud, tænkte jeg ved mig selv, er det Familiens Hoved? Saadan synes jeg snarere, dens forkerte Ende maatte se ud.

Men det var vel sagtens saadan en Talemaade, hun havde taget af en af sine Romanbøger, saa jeg obselverede ikke videre paa det. Men Peter rejste sig op henne for Bordenden og begyndte at holde en hel Præken til mig om at være sparsommelig og arbejdsom; det var vel for at vise, at han havde lagt sig et rigtigt grovt Mæle til, og saa endte han med noget latinsk Sludder; det var vel for at gjøre Nar ad os Allesammen. Saa sagde jeg:

— Ja, til at præke og lægge ud fra hinanden er jeg ikke oplært, men passe Bedriften det baade kan jeg og skal jeg, saa længe Madamen vil beholde mig.

— Du vil vel ikke tage fra os nu, Niels? sagde Madamen.

— Nej, det har jeg ikke i Sinde, sagde jeg, men Drengs Dreng vil jeg ikke være.

Nu klukkede baade Peter og Lise og Lotte op som Kalkuner, men jeg slog ad dem med Haanden og sagde:

— Kanske jeg kunde faa Lov til at tale alene med min Madmo'r?

Ja, det mente Madamen der kunde være Rimelighed i, og saa gjennede hun alle de Andre ud af Stuen. Nu skjød hun alle Papi-
rerne hen til mig og sagde:

— Hvad er dog dette, Niels Matthisen? sagde hun.

— Det er galt, Madam, sagde jeg, det kan vi ikke klare.

— Aa, Du store Gud! raabte hun og slog Hænderne sammen. Pigebornene og mig kan det endda være med; men Peter, vor Stolthed og Glæde, som salig Povl var saa vis paa, vilde blive Justitsraad, naar han fik udlært!

Jeg stod og grundede noget. Jeg kunde nu ikke med Peter; jeg syntes, det var en led Dreng. Men saa tvivlede jeg paa*), at det var over det, at jeg var saadant et énfoldigt Kræ i alle Slags Videnskaber, og saa var det jo kun Misundelse og Hævngjerrighed. Og det vilde dog være skammeligt, om jeg skulde hindre min gamle Husbonds eneste Søn i at blive Justitsraad.

— Ja, saa faar Du og Line vente, tænkte jeg; naa — hun er jo ung, og Du er da heller ikke saa farlig gammel selv.

Og saa spurgte jeg: Hvornaar kan han slippe dernede fra Herlufsholm?

— Han har to Aar tilbage, sagde Madamen.

*) Sjællandsk for anede, sluttede.

— Hvad koster de to Aar? sagde jeg.

— Det bliver nok fire hundrede Daler, sagde hun.

— Det skal nok blive klaret, Madam, sagde jeg saadan helt listig, for se ... jeg skal sige vos ... jeg havde jo sparet mig et Par Hundrede Daler sammen, som stod i Sparekassen; det var jo til det første Aar; med Tiden blev der vel Raad til Betalingen for det andet, tænkte jeg.

— Kan jeg stole paa det, Niels? sagde Madamen.

— Ja vel kan De det, Madam, sagde jeg; men jeg maa lige godt ogsaa snakke med Jomfru Line; hun er skrap til at regne, og hun maa skrive op, hvad der gaar til indvendig i Huset.

Det var nu ogsaa den bare Udspekulerthed.

Med disse Ord nikkede den gamle Karl selvtilfreds, mens han missede med det ene Øje til mig.

Jeg fik da Line i Tale. Jeg sagde, at vi maatte vente med at komme sammen, til Peter slap ud af Skolen; for hvis vi giftede os, og der kom flere til i Huset, saa kunde Bedriften ikke bære det.

— Ja, Peter maa vi allerførst tænke paa, sagde hun meget bestemt, for det var Fa'ers Øjsten, og Du skal se, han bringer det nok til noget Stort, Niels.

— Ja, det kan godt hænd's, sagde jeg, hvad der er Ret, skal være Ret.

Naa — jeg vil ikke rose mig selv — men jeg sled forskrækkelig i det og undte mig knap Klæderne, og inde i Huset holdt Line Regnskab med alle Dele; jeg tør nok sige, at der ikke blev givet en Skilling unyttig ud. Men det var lige godt to gode Aar, Tævedaar, for jeg havde saadan en Tro til, at det vilde føre til den bare Fryd og Glæde. Og Line og jeg vi hittede paa alle Slags Kunstigheder for at faa hinanden i Tale; somme Tider var det nede i Mælkekammeret, men det var der ingen rigtig Andagt ved, for den skjævho'dede Lotte, der var en rigtig Spion, kom tidt listende; men vi fik altid forvaret os i Tide; og det voldede det, at hun snøftede saa farlig, naar hun drog Vejret, saa naar hun kom nær, lød det, ligesom naar En trak i en Smedebælg. Saa hittede Line paa noget farlig snildt Noget. Kan De huske den store Rumlebusse fra Deres gamle Fa'ers Tid?

— Naa — Bivognen til Personposten? Ja vel.

— Kan De huske, hvor dens og den fir-stolede Dagvogns Skur var?

— Jo, det var nede i Bagerens Stræde.

— Det var det. Nu skal De bare høre.

Og den Gamle bøjede Munden hen til mit Øre og vedblev i en hviskende Tone, som om

det endnu var af stor Betydning for ham at holde denne Sag hemmelig:

— Jeg havde en Nøgle til Skuret, over det Povl Stubs havde Kontrakt om Kjørselen af Alt det, der hørte til Delesangse- og Pakkepostvæsenet. Saa en Dag — det var saadan en mørk Eftermiddag ved Vintertid — da jeg kommer der op for at se til Bussen, og det gjorde jeg altid, naar der skulde lægges ud med den om Natten, for enten skulde den smøres eller fejes lidt indvendig; saa er der Noget inde i Bussen, der ganske tydelig siger: Hys!

Det jog lige fra Nakken ned i min store Taa, og jeg tænkte, om det dog ikke skulde være Povl Stub, der havde været Vognmand i saa mange Aar, som nu gik og puslede blandt de gamle Vogne. Men da jeg vidste med mig selv, at jeg aldrig havde snydt eller bedraget ham eller hans Kone og Børn for en eneste dansk Skilling, saa mente jeg, at jeg nok kunde klare for mig med hans Gejst, saa jeg gik hen mod Rumlebussen — det forstaar sig — ikke meget akavet.

Men saa hørte jeg En grine der inde, saa det dog var noget myrderlig.

— Det kan aldrig være den gamle Povl Stub, tænkte jeg; havde det været ham, saa havde han hostet eller harket Er der Nogen i Bussen? sagde jeg med en grov Stemme.

Saa grinede det igjen, og nu kunde jeg kjende, at det var den lille Line.

Naa, jeg kom da ind i Karethen i en Fart, og der sad vi saa vel et Par Timer. Line havde faaet lavet sig en Nøgle til Skuret efter min, saadan i al Fordægtighed, uden at Nogen vidste det; det havde s'gu kostet hende to Mark af hendes fattige Skillinger. Ja, hvordan vi havde det, det kan jeg ikke saadan fortælle Dem med Ordentlighed; men er der et Himmerige til, saa maa der være, som der var de Vinteraftener i den sorte Rumlebusse, for det gik paa flere Gange i to Vintre. Gud, hvor den lille Line kunde være morsom; hun kunde være ligesom et lille Barn og lege, at nu kjørte hun med sin Mand Niels Matthisen til Kjøbenhavn i deres egen ny Wienervogn i den klareste Sommermorgenstund, at de spiste Frokost og Middagsmad paa Vejen inde i Skoven; saa kom de til Kjøbenhavn og saâ Kongens Slotte og alle de andre Herligheder, og om Aftenen gik de paa Komediehuset, hvor de saâ dem agere en farlig kjøn Komedie om en trofast Aangersvend, der efter megen Sorg og yderlig Vedermodighed endelig fik den Pige, han holdt af, og lige i samme Øjeblik de var naaede saa vidt, saa slog alle Musikanterne med Fioler og Trommer og Klarinetter og Tværfløjter og Tudehorn i at spille, og alle Menneskene klap-pede i Hænderne af Glæde og Fornøjelse, for

de havde hele Tiden, mens de agerede, immer holdt med den Karl og den Pige mod alle dem, der vilde hindre dem i at faa hinanden.

Det var jo lige godt Løgn altsammen, men den lille Line kunde fortælle det Hele saa livagtig, saa jeg syntes, det var sandt, og morede mig farlig godt ved det. Og det var kun, naar vi sad der i den mørke Busse, at hun lavede saadant noget Morskab sammen i Hovedet, for hjemme passede hun paa, baade i Kjøkken og Spisekammer, i Bryggers og Vaskerhus; det forstaar sig: fin og klejn var hun jo, saa Bo'el og den anden Tøs maatte gjøre Alt, hvad der skulde slæbes ved; men Line kunde saa nydelig faa Gang paa dem, naar de stod og hang over Smørkjærnen eller Dejtruget, eller stod og vrævlede og sludrede i Rullekammeret eller i Mælkestuen.

... — Men kunde det blive ved med de Sammenkomster, Niels Matthisen? Blev de ikke opdagede? spurgte jeg.

— Jo Gu' gjorde de saa. I visse Maader kunde det jo være godt ... for i Længden ... ja, Tævedaar ... Mennesket er saa svagt.

— Ja vist. Hør, opdagede Madam Stub eller de andre Døtre det?

— Nej, Gud ske Lov, for saa havde der jo ligget et Hus. Nej, det var ham, Lars Kristensen, der siden kom til at tjene hos Provstens, ham, der nu er Graver; den Gang kjørte

han til Mølle for Bageren, der ejede Skuret, og var ikke Andet end en lang Dreng, men gal efter Pigerne var han allerede. Han gik og snusede om efter en lille, bøvet En, der tjente hos Spækhøkeren, som boede i jævne Bageren. En Aften gik han og luskede ude i Strædet, ligesom Line kom ud af Skuret, for hun gik alstillens før mig. Han listede sig efter hende og kjendte hende, da hun kom ud fra Tranlygten oppe paa Bagerens Hjørne. Der blev han staaende, og da jeg saa kom — det kunde vel være et Kvarters Tid efter — saa sagde han:

— Ho ho!

— Hvad siger Du, Lars? sagde jeg.

— Jeg siger, sagde han, at Du er paa gode Veje til at faa Brænderiet og Kjørselen nede i St. Jørgensgade.

— Og jeg siger Dig, Lars, sagde jeg — men jeg sagde det i al Barmhjertighed — at hører jeg det mindste Sludder i Byen, saa skal jeg opvarte Dig med de Klø, Du behøver fra nu af og til Majdag.

Lars vidste, at jeg var Mand for at beværte ham med den Slags Varer, og jeg tror nok, han har holdt ren Mund; men det var lige godt for voveligt for Line og mig at mødes mere i Rumlebussen. Det kunde jo heller ikke blevet ved, naar det begyndte at blive lyst om Eftermiddagen.

Saa kom den Sommer, da de slap Peter ud af Skolen; nu skulde han ind til Kjøbenhavn og være Student. Madamen og Tøsene begyndte at knejse som en Kat med et Aalehoved og snakkede kun om Peter. Ja, Sandheden maa frem, den lille Line var ikke klogere end de Andre, naar de faldt i Snak om den Ting; jeg havde ikke Sind til at sige hende imod, for naar jeg bare tav stille, blev hun helt sur. En Dag kom den Ting med Peter for inde i Stuen, for nu spiste jeg til Middag med de Sæ'le, siden Madamen kunde mærke, at jeg sørgede for, at der blev betalt Penge til alle dem, vi skyldte, og at der blev betalt riælt for Drengens Lærdom i Skolen. Jeg sagde:

— Saa kan han vel snart begynde at tjene lidt til Føden?

Saa spjættede Lise i Vejret som en arrig Andrik og begyndte at lægge ud for mig, at nu vilde det først rigtig koste med hans Lærdom, og nu skulde han til at agere med de andre Herrer og spille Billard og ryge Segar.

— Han kan jo ryge Pibe, sagde jeg; Augustinus's Blaamand koster kun sex Skilling Kardusen, men Segarerne koster fem for otte Skilling.

Men saa begyndte alle fire Fruentimmer at kække op ligesom Gæs, der bliver bange, Line med, kan jeg tro, saa jeg blev helt ør i Hovedet og gav fortabt.

— Ja, ja, sagde jeg, men nu bliver han dog en Slags Svend, saa lidt maa han dog kunne tjene ved sin Profession.

— Profession! sagde Lotte og vrængede Mund af mig; Peter er Videnskabsmand og ikke Professionist.

Det var Dele, jeg ikke forstod mig paa, men jeg tænkte hos mig selv, at saadant et langt Register maatte skamme sig ved at ligge dem til Byrde der hjemme, saa længe han havde hele Lemmer.

Da Sommerdagene kom, blev det jo igjen bedre for Line og mig; jeg kunde liste ned i Lysthuset til hende om Aftenerne silde; men aldrig var der saa nydeligt, som da de smaa hvide Blomster dør sprang ud; det var jo ligesom de stod som Vitterlighedsvidner paa, at Line havde lovet at holde af mig. Der sad vi da en Aften sammen, og da vi længe havde snakket om saadanne Dele, som andre Mennesker vilde kalde noget Vrævl, men som altid er en farlig stor Fornøjelse for Kjærestefolk at snakke om, saa sagde jeg:

— Kan vi nu ikke se at komme sammen til Efteraaret? for nu er han, Garveren, jo bleven poplexisk, saa han har ikke mere Førlighed til Giftermaal.

Line begyndte først at sukke, og saa græd hun.

— Niels, sagde hun, skal man ikke tænke paa Andre førend paa sig selv?

— Jo—o, sagde jeg, det skal man vel.

— Ser Du, Niels, vi Søstre har kun den eneste Broder, og lige fra han blev født, har han været Fa'ers og Mo'ers Hjertensfryd; mens han var hjemme, legede vi ældre Søstre med ham som med et Dukkebarn, og det var ligesom en stiltiende Aftale mellem os, at vi skulde gjøre den Dreng til noget rigtig Stort. Saa længe han ikke kan føde sig selv, maa vi to ikke tænke paa Bryllup; jeg synes, det var Synd baade for ham, Mo'er og Søstrene — og ikke sandt, Niels? Bedriften kan ikke taale, at Familien bliver større? Vil Du nu være god mod mig, saa vær ogsaa god mod dem, jeg holder af; vent til om fire Aar, saa er Peter helt færdig og bleven Kandidat. Vær nu ogsaa god mod ham, naar han kommer hjem. Lov mig det her paa det Sted, hvor jeg først har kysset Dig, lille Niels!

— Ja, Du er meget bedre oplært og har finere Fornemmelser end jeg, sagde jeg; det faar blive ved, som Du siger, lille Line.

Saa tog hun mig i Favnen, kyssede mig og løb sin Vej.

Rigtignok brød det i mig, at vi skulde gaa og vente for den lange Drengs Skyld, og jeg maatte tisse paa mig selv, for at jeg ikke indvendig skulde skjælde ham ud for en vissen

Rad; men det var jo Ondskab og Utidighed, saa jeg gjennede det tilbage ved at holde den knytte' Næve op under min egen Næse, mens jeg sagde til mig selv:

— Niels Matthisen, vil Du være ordentlig, Dit Utuske!

Og Dagen efter gik jeg op i Sparekassen og tog firsindstyve Daler ud, som jeg igjen havde sparet sammen, for jeg skal sige Dem, jeg havde hundrede Daler i Løn om Aaret foruden Kost og Losi, og Drikkepengene ved Kjørselen gav mig over et halvt Hundrede Daler. De firsindstyve Daler, tænkte jeg, kan være gode til at hjælpe paa den Studenterdreng, naar han kommer til Kjøbenhavn, for sorte Klæder og stivet Lintøj maa han jo have i den Bestilling; det er en vis Vej.

Saa kom Drengen da hjem, og farlig dygtig var han bleven til at gabe op; kræsen var han ogsaa og vilde immer væk have stegt Mad; naa, det havde jeg ikke noget ondt af, for jeg fik samme Slags for en Ordens Skyld, men Fruentimmerne aad noget Snaskeri, som de lavede til dem selv.

Line havde fortalt Drengen, at det var over det, at jeg havde styret det Udvendige saa ordentlig, at han kunde faa Penge til at læse videre, saa Peter var meget høflig imod mig, og naar vi skulde drikke Kaffe efter Middag, saa bød han mig en Segar, som jeg vidste,

at han gav fire Skilling for inde hos Boghandleren, for han solgte baade Tobak og Legetøj. Jeg syntes jo rigtignok, at det var skammeligen, men jeg tog dog Segaren, jeg røg den i tre Overgange og slikkede den hver Gang, for at den skulde vare længere. Aa ja — jeg var s'gu bleven noget gjerrig af mig ved al den Sparsommelighed, som vi Allesammen i Huset maatte lægge os efter, for at Enhver kunde faa Sit, og for at der kunde komme Orden paa Tingene.

Da saa Peter hen ad Høsten skulde til Kjøbenhavn for at lade sig overhøre, saa fulgte Lise og Line ham derind, og jeg kjørte for dem. Vi tog ind i „Hvide Hane“, og der stak jeg Drengen de firsindstyve Daler i Næven. Han gloede paa mig som en To'sk, og saa gav han mig Haanden og bestilte strax to Kognakker, for han var for højmodig til at byde mig dansk Brændevin. Det grinede jeg jo af og drak den røde Snaps; de otte Skilling kunde jeg jo nok have Lov til at tolde af de firsindstyve Daler, tænkte jeg.

Det kunde vel være saadan et Par Dage, efter at vi var komne hjem, saa blev jeg kaldt ind til Madamen. Hun sad og læste i en Bibel-bog, for siden Mandens Død var hun bleven meget gudsfrygtig og gik i Kirke hver Helligdag; og det er jo ogsaa rigtig godt, naar man bare ikke gjør for meget af det. Hun slog

Øjnene op fra Bogen, saa lagde hun Brillerne ned paa den, og saa sagde hun:

— Line har fortalt mig det, Niels.

— Naa, det har hun? sagde jeg; men saa var det, ligesom En slog mig et Begplaster for Munden; jeg kunde høre Fluerne kravle paa Papiret paa Væggene og det bornholmske Stueuhr sige Dik-Dik.

— Ja, Peter maa jo saa finde sig i at faa en Bonde til Svoger, sagde Madamen, og saa sukkede hun helt sødbedsk.

Jeg kunde ikke gjøre for det, men Skidtet skjød op i mig, og jeg sagde:

— Ja, det faar han, Satan ryste mig.

— Du maa ikke bande saa ugudeligt, Niels, sagde Madamen.

— Nej, det maa jeg heller ikke, Madam, sagde jeg, men somme Tider kan jeg ikke gjøre for det. Det linder for Arrigskaben.

— Men der maa ikke komme Noget om det ud i Byen, sagde hun, for jeg vil ikke det ene Aar efter det andet høre Snak af de andre Borgerkoner, fordi jeg giver min Datter til En fra Landet. Men vi skylder Dig, at vi dog sidder i det, som vi gjør, og Du har jo lovet Line at vente, til Peter faar Brødet.

— Det har jeg, sagde jeg og kløede mig i Hovedet. Kan det vare mange Aar?

Madamen svarede mig ikke strax, men satte Brillerne paa igjen og læste op af sin

Bibelbog om Noget, som jeg nok kunde huske fra den Tid, jeg gik op at læse*), men hun tog det med mere Vidtløftighed; det var om ham, Jakob, der tjente syv Aar for Kjæresten.

— Ja, kunde han gjøre det, kan Du vel ogsaa, sagde jeg til mig selv; han var jo rigtignok en Jødesmøvs, men saa er Du jo kuns en BundeKnold, saa det kan jo gaa lige op. Og saa sagde jeg til Madamen, at jeg nok skulde staa ved mit Ord.

Saa gik der vel saadan et Aars Tid. Line og jeg var vel nok noget sørgmodige i Humøret, men vi tænkte dog, at en Gang maatte det faa Ende. Vi vidste, at Peter skulde høres over igjen, og vi gik og var saa bange og saâ paa hverandre. Men der kom hverken Brev eller Noget. Vi forstod os jo ikke større paa de Lærdomssager; men saa kom Toldkassererens Søn, som havde været til Læsning sammen med Peter, til Byen; og han sagde, at Peter var kommen til Noget, som de kaldte rijækt. Jeg vidste ikke, hvad det var, men jeg tvivlede nok paa, at det var noget Skidt. Madamen og Døtrene græd, som de var piskede.

— Du kommer til at tage til Kjøbenhavn og forhøre Dig om Tingene, Niels, sagde Line til mig.

— Ja vel, sagde jeg, og saa kjørte jeg.

*) 3: fik Undervisning til Konfirmationen.

Jo, det var s'gu en nysselig Redelighed. Klokken var over tolv, da jeg hittede Radens Losemente. Der laa han og sov. Nu er jeg kun en simpel Bunde, men aldrig har jeg dog set saadant et Rakkerhul. Der var en farlig Rigdom paa tomme Flasker; de stod rundt om paa Stole og Borde; hans Buxer og andet Tøj laa og flød paa en gammel Sælhundeskindskuffert, der saå ud som en skabet Hund, og henne i en Krog laa nogle beskidte Skjorter, en hel Hob umage Hoser og saadanne nogle andre Kropstykker. Jeg blev ædende gal og satte i som en Tyr bare med disse Ord:

— Du er et Svinebæst!

Han rejste sig op paa Hug i Sengen og gloede paa mig ligesaa dvask som en Ko.

— Du følger lige strax hjem med mig, sagde jeg.

— Puh! sagde han, og saa slængte han sig tilbage i Sengen.

Men saa tog jeg et Tag i Nakken paa ham, saadan i Skindet, ligesom man tager en Hundehvalp, og løftede ham helt ud af Kassen. Jeg tog til, for jeg var ikke større medlidende til Sinds det Øjeblik. Det Tungemaal var han letnem nok til at forstaa; han blev helt ydmyg ved det og begyndte at trække i de Pjalter af Klæder, han havde. Som han er ved det, hører vi En komme op ad Trappen; saa gjør Peter et Spring hen til Døren, drejer Nøglen

om og tager den af. Saa var der En, som tog i Døren og sagde:

— Luk De bare op, Hr. Stub; jeg véd godt, at De er hjemme.

— Og da Ingen svarede, saa begyndte han der udenfor at regne op og kalde Peter baade for Snyder og Kjæltring, der skyldte ham for over fem Par Støvler, og tilsidst spyttede han i Arrigskab gennem Nøglehullet, og saa blev Peter gal og spyttede igjen, og saa blev de ved at slaas et Kvarters Tid paa den Maner. Først kunde jeg ikke bare mig for at grine, men da jeg fik tænkt mig om, saa syntes jeg dog, at det var noget Svineri. Jeg tog min Skindpung op af Buxelommen og spurgte Peter, hvad han skyldte den Skomagertamp. Ja, det vidste han ikke, for siden fik jeg jo at vide, at han plejede van at tage paa Puf baade hos Skrædder og Skomager og saa strax sætte det i Pant for at faa Penge til at give ud paa Dansebeværtninger og andet Kissejav. Skomageren skreg, at han vilde have 30 Daler, men jeg fik ham da pruttet det Halve af, og det fik han. Madamen, som Peter boede hos, kom nu ogsaa ud af sit Kammers og skreg, at hun skulde have Leje for to Maaneder; paa den Maner blev jeg af med 12 Daler til, og saa maatte jeg endda lade Drengen faa min store Sjenilje paa, da vi skulde ned ad Gaden, for da han fik Klæderne paa, saâ jeg jo, at

Skjorten stak ud af et stort Hul bag i hans Buxer, og jeg kunde da ikke forsvare for hans Mo'er og Søstre, at han skulde gaa som et Svin fra Farvergade og hen til „Hvide Hane“.

Fra den Stund af har jeg ikke havt stort Andet end Fortræd og Ærgerligheder. Drengen kom jo hjem; Moderen og Søstrene skreg og græd, og han tudede med som en rigtig Fjollefredrik af et Mandfolk. Bag efter gjorde han sig højbenet igjen, da jeg havde betalt hans Regninger fra Kjøbenhavn af mine Sparekassepenge; det var da Lines Skyld, at jeg gjorde det, for hun kunde faa mig til hvad det skulde være. Fruentimmerne blev jo ved at tro, at der skulde blive noget farlig Stort ud af den Dreng; der blev kjøbt nye Studerebøger til ham, og han gik op at læse hos en Prokurator, der nok ikke kunde gjøre ham til saa meget, som han først skulde have været, men han skulde nok bare lære ham det Juris paa Dansk, som han inde i Kjøbenhavn skulde have lært paa Latinsk. Men det ene Aar gik efter det andet, og bestandig blev han dygtigere til at gaa om paa Værtshusene og spille Kort og drikke røde Snapse, for fint skulde det jo være; men da Ingen vilde betro ham Noget hos Gjæstgiverens, maatte han tilsidst nøjes med dansk Brændevin nede hos Kjældermandens; det fik han for det meste frit, for han lokkede mange Folk til Beværtningen baade af Post-

karle og Lammedrivere over det, han kunde synge alle Slags taab'lige Viser. Naar han var ædru, var han storsnudet og holdt Hus baade med Moderen og Søstrene; bedst var han, naar han var fuld, for saa blev han yderlig rørende og bandte paa, at han vilde gjøre Pønitense og omvende sig til Dyd og Kristendom. Hver Gang jeg pirkede lidt ved den Ting med mig og Line, saa rystede baade hun og den Gamle paa Hovedet; Alt, hvad de kunde rage og skrabe sammen, blev brugt til at betale Drengens Utuskestreger med, og han blev jo til Spot og Skam for Huset og til en Fabel for den hele By. Line talte immer meget bevægelig til mig. En Gang, da jeg i Arrigskab over den Dreng havde drukket temmelig meget Brændevin, saa sagde jeg til hende, at det var bedst, vi løb bort sammen. Men saa saâ hun saadan paa mig, at jeg blev baade ædru og sagtmodig, og saa sagde hun:

— Skal vi gjøre vor gamle Mo'er mere Skam og Sorg, end hun allerede har at bære paa? Vær nu trofast og skikkelig imod hende, som Du har været i saa mange Aar.

Ja, der var jo ikke Noget at sige til den Ting. Den ene Dag gik som den anden med Slæb og Slid for at skrabe sammen til Føden. Saa blev Lise daarlig, og de mange Apothekersager, som de heldte i hende, kostede en grov Hob Penge, men simplere og simplere blev

det med hende, og saa døde hun. Madamen blev mere og mere dvask, tilsidst kunde hun kun huske alle Dele fra gamle Dage, men ikke Noget af det fra igaar eller idag; hun sad alligevel i sin Lænestol med Bibelbogen foran sig, men det var det samme Blad, det om den forlorne Søn, der laa opslaget foran hende; videre kunde hun aldrig komme i Læsningen. Endelig saa døde hun; hun sov saadan hen i det en Aftenstund i sin gamle Stol, det gamle Liv; videre kløgtig havde hun aldrig været, og rappe Næver paa Skaftet havde hun heller aldrig havt, men det kunde hun jo ikke gjøre Noget ved. Ja — jeg kan s'gu ikke huske, hvorlænge det Hele stod paa, for jeg var ogsaa bleven dvask og tænkte bare paa at faa Alting til at slaa til. Deres gamle Fader, Kammerraaden, grinte altid saa polisk, naar jeg mente, at vore Maanedsfragter maatte blive et Par Mark mere, men Nøden drev mig til at være gjerrig. Jeg lavede kuns lidt op, naar Sommertiden kom; saa sad jeg om Aftenen nede i det Lysthus, hvor der var Sjasseminer; de lugtede lige saa nydelig som i gamle Dage, og somme Tider kom jo Line der ned, og saa sad vi ganske stiltiendes i hele Timer, og Vandet rendte ned ad Kinderne paa hende. Mager og daarlig var hun bleven, og det hivede helt igjennem hende, naar hun drog Vejret. Endelig maatte da Peter til det.

Om Aftenen havde han været nede hos Kjældermanden paa Postgaarden; der kom han op at skjændes med en Lammedriver om politiske Sager; Lammedriveren holdt paa, at Handelsmanden skulde have Overtaget; Peter mente, at de Lærde og Studerede var dem, der skulde regere det Hele. Krofa'er lagde Tingene saadan ud, at Handelsmanden og de Lærde maatte kunne blive enige om Sagerne ved et Glas Extraktpunns; men Lammedriveren blev onskabsfuld og drak Peter en Skalle, saa han røg baglængs om og hug Nakken mod Kakkellovnen; de bar ham hjem, og saa laa han uden at kunne sanse et Par Dages Tid, og saa var Livet af ham. Han havde været et Bæst det meste af sin Tid; jeg tror ikke, jeg mælede et Ord til ham de femten sidste Aar, han levede, og naar han kom ind i Stuen, gik jeg alstillens ud; men nu er jeg ikke længere gal paa ham, for jeg tænker som saa, at har Vorherre gidet være over at skabe saadan en Dagdriver, saa kan jeg jo sagtens tilgive ham det Onde, han har gjort mig. Han kunde vel heller ikke gjøre for det.

— Men kunde De ikke gifte Dem med Line nu, da den Gamle og Peter var døde? spurgte jeg Niels.

— Ja, det var lige det, jeg vilde til at forklare Dem med Udførlighed, sagde han. Nu var der jo kun den skjævhø'dede Lotte

tilbage og tre mindre at klæde og føde end før; Brændevinsbrænderiet var der ikke meget at gjøre ved, siden de havde udspekuleret alt det Dampskidteri, som jeg hverken havde Lærdom eller Penge til; men Kjørselen bragte jo det Samme ind som tidligere, og Avlingen blev det immer væk lidt bedre med, for vi fik jo mere for Sæden, end vi gjorde i gamle Dage, saa nu kunde jeg vel faa Lov til at faa Line. Som jeg en Dag staar og spekulerer paa de Ting inde i Dagligstuen, kom Line hen til Vinduet, som jeg lænede Hovedet op til. Hun lagde Haanden paa min ene Axel*), saâ paa mig med sine gode Øjne og sagde:

— Hvad tænker Du paa, Niels?

Jeg sagde hende, ligesom det var. Strax saa svarede hun ikke et eneste Ord, men hun drog mig ved Haanden hen til Spejlet, der hang mellem begge Vinduerne. Nu saâ jeg os ved Siden af hinanden. Jeg var baade skimlet og skaldet, og min Pande saâ ud som en opkjørt Bivej i Brudføre, hvor Hjulene gaar i lige til Navet; og nu obselverede jeg først, at Line, der før var saa rød og saa hvid som en moden Gravensten, var bleven gul og rynket som et overgjemt Madæble.

— Ser vi to ud som Brudfolk, Niels? sagde hun, og saa græd hun ganske stille.

*) o: Skulder.

— Ja, jeg holder da lige meget af Dig for det, Line, sagde jeg, saa hvis Du vil ...

— Nej, véd Du hvad, Niels, sagde hun, det i de unge Dage var altfor fint og kjønt; lad nu ikke Verden le ad os og vi ad hverandre; det er ligesom vi vilde gjøre vor Ungdom Fortræd.

Jeg syntes, at det var saadan en fin Fornemmelse af Line, og Noget, som jeg aldrig havde kunnet udgrandske, og jeg kunde heller ikke hitte paa Noget at sige imod det, og saa blev det ved det. Det skulde nu ikke blive anderledes for mig, Tævedaar.

Efter i nogen Tid at have set tankefuld hen for sig og plukket et Par friske Jasminer sagde den gamle Niels Matthisen:

— Der kom lige godt Ro over mig fra den Dag; Line og jeg snakkede nu sammen, som vi kunde være to gamle Søsken; og hver Sommer, mens disse hersens var i Blomst, drak vi Thevand i Lysthuset i Haven om Aftenen, for nu lod jeg Karlen Anders kjøre Posterne. Der sad vi og snakkede om gamle Dage og om Mennesker, som var døde. Jeg husker grandgivelig den sidste Aften, vi sad der. Line tog mig om Halsen, lagde sin Kind op til min og sagde:

— Har vi to ikke været to mageløst lykkelige Mennesker, Niels?

Jeg saå paa hende og sagde:

— Vi har Fanden, har vi.

— Husk paa dette lille Lysthus, paa den gamle Kareth i Bagerens Skur og saa paa, at vi har stræbt at gjøre vor Skyldighed mod dem, vi bleve satte til at leve med i Verden.

Ja, det gik som altid; jeg sagde Ja, skjønt jeg jo nok tænkte mit ved det.

Da vi var komne et godt Stykke over Mikkelsdag, fik hun en farlig haard Hoste, og der var ikke Fugls Føde paa hende; men jeg tænkte, at det fortog sig vel nok, og det Samme tænkte Lotte, der gik om hende og i den Tid var det Skikkeligste, hun nogen Tid havde været. Men en Dag, da jeg selv maatte ride Stafet, over det at vor Karl var kommen bort i Utide, var hun bleven liggende fra Morgenstunden af, og da jeg kom hjem om Aftenen, mærkede jeg jo, at det var galt. Lotte vinkede ad mig, at jeg skulde komme ind.

Der laa Line i sine Forældres store, gamle Himmelseng, lige saa hvid som de pæne Gardiner paa Sengehimlen. Den Smule Vejr, hun havde, arbejdede farlig i hende; snakke kunde hun ikke, men da jeg kom, slog hun Øjnene op, og de lo begge to hen til mig lige saa kjønt som i gamle Dage. Da hun saâ, at Graaden hulkede i mig, rakte hun Haanden ud imod mig, og jeg gav, da heller ikke Slip paa den, og saadan sad jeg stille i flere Timer. Saa brød Lotte og jeg igjen ud i at græde;

men Line pegede med den anden Haand til Lotte, at hun skulde tage Noget, der laa inde paa hendes Bryst. Hun fik fat paa et sammenlagt Stykke Papir; inde i det laa der en af Blomsterne fra vort eget gamle Lysthus, og saa stod der noget Læsning paa det. Her er det — det gaar lovlig højt, for det er paa Rim, men ikke sandt? Det er dog en nysselig fin Skrift.

Niels Matthisen tog ud af sin Lomme en lille hvid Papæske med forgyldte Kanter, som han først omhyggelig viklede frem af et Stykke Guldpapir. I Æsken laa en vissne Jasmin og et Stykke Brevpapir, hvorpaa en jævn Fruentimmerhaand havde afskrevet følgende Linier:

Held den, som ej lader tilbage
i Verden Ondt eller Had:
han kan til Dødsriget drage
og være i Sindet saa glad.

Livsbækken saa hastelig higer
mod Søen, der ej haver Bund;
dog Sangen bestandig stiger
saa gladelig op fra dens Grund.

Med Aftenens Guld i sin Bølge
den glider som Skibet mod Havn,
den rolig sin Bane maa følge
Til Dødshavets evige Favn.

Jeg rakte ham Papiret tilbage. Han fortsatte:

— Hun døde samme Aften med sin Haand

i min. Jeg drev Bedriften saa meget som et Aars Tid; men Lotte og jeg blev snart enige om at sælge det Hele, og det gjorde vi da ogsaa, men det blev sat ind i Kontrakten, at vi hver skulde have en Stue i det gamle Hus, saa længe vi levede; og nu er der ingen af os, som duer stort; hun hoster og harker ligesom Faderen, og jeg er saa stiv i alle Lemmer som en gammel Stanghest. Nu passer jeg om Dagen den ny Mands Høns og Duer, og om Aftenen sætter jeg mig her ud og tænker paa alle Slags. Se, der staar nu Sjasseminbusken; den har jeg gravet op og flyttet her ud.

Efter en kort Pavse, under hvilken jeg havde siddet og tegnet Figurer i Gruset med en Pind, drog den gamle Niels Matthisen et Suk og sagde:

— Ja, nu har jeg sagt Dem det, ligesom det var.

Skridt nærmede sig. Det var Graveren Lars Kristensen. Da han bemærkede, at vi saâ alvorlige ud, lagde han sit Ansigt i officielt-højtidelige Folder og sagde:

— Nu maa jeg lukke Porten til dette Sorgens og Bedrøvelsens Sted. Det sker i Følge højere Ordre og Reglement.

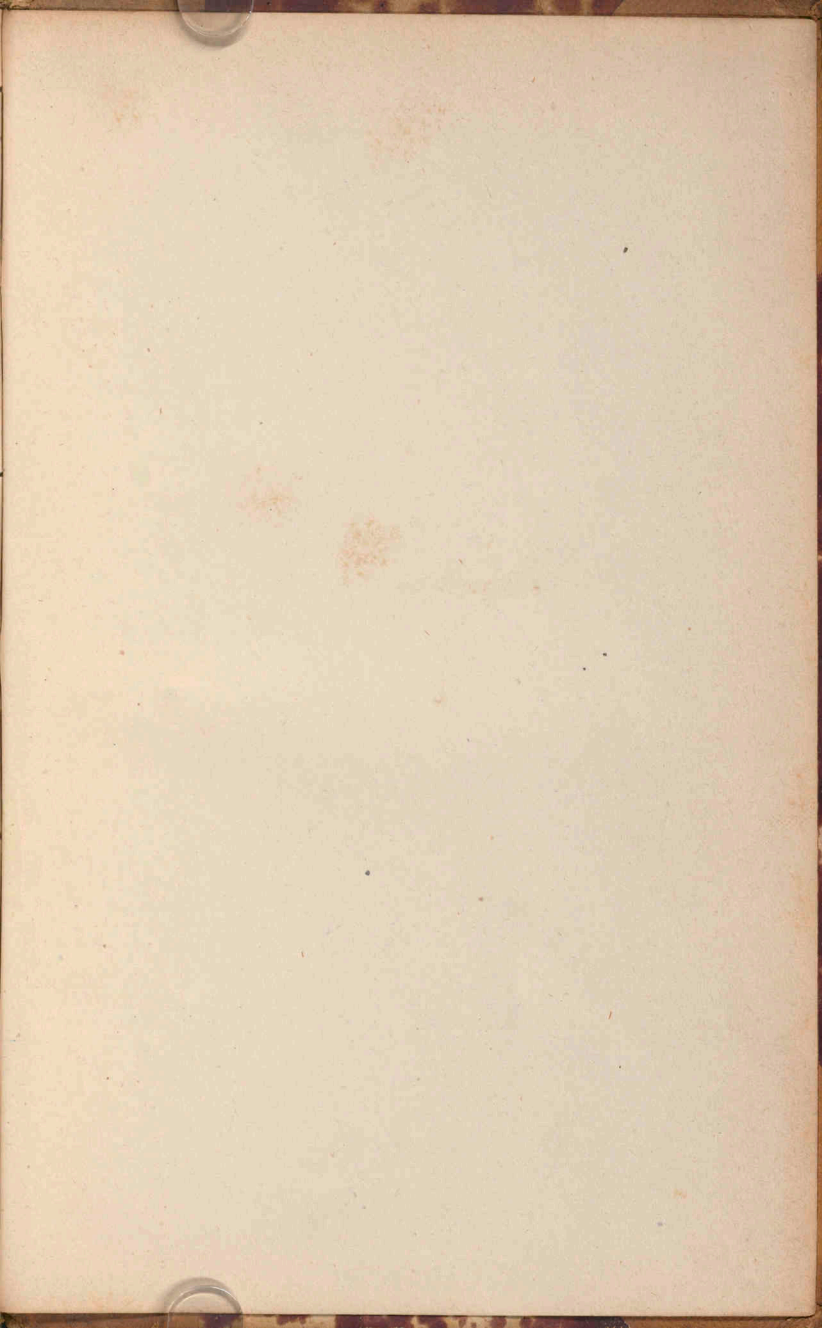
En Antydning af et Smil gik over Niels Matthisens Ansigt, men han nikkede og sagde:

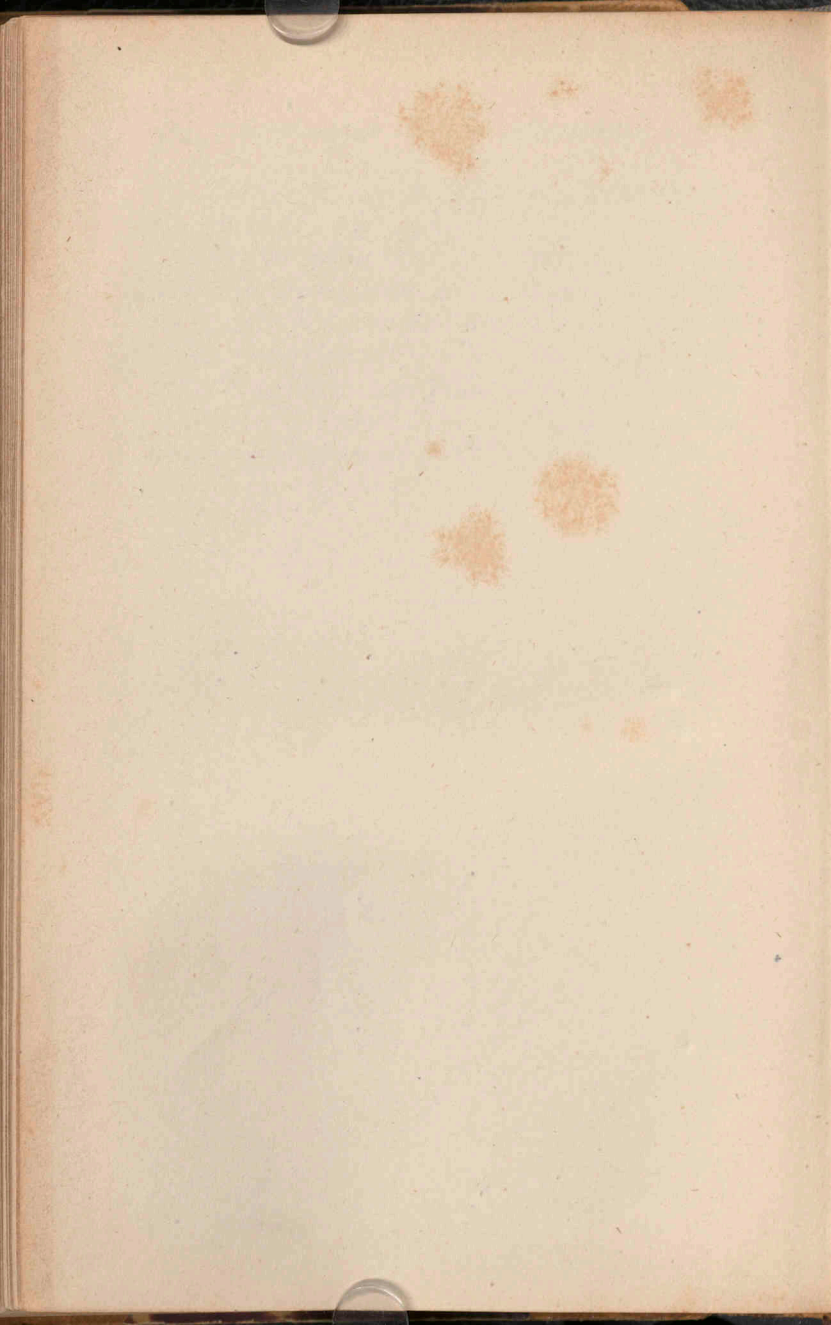
— Ja, ja, Lars.

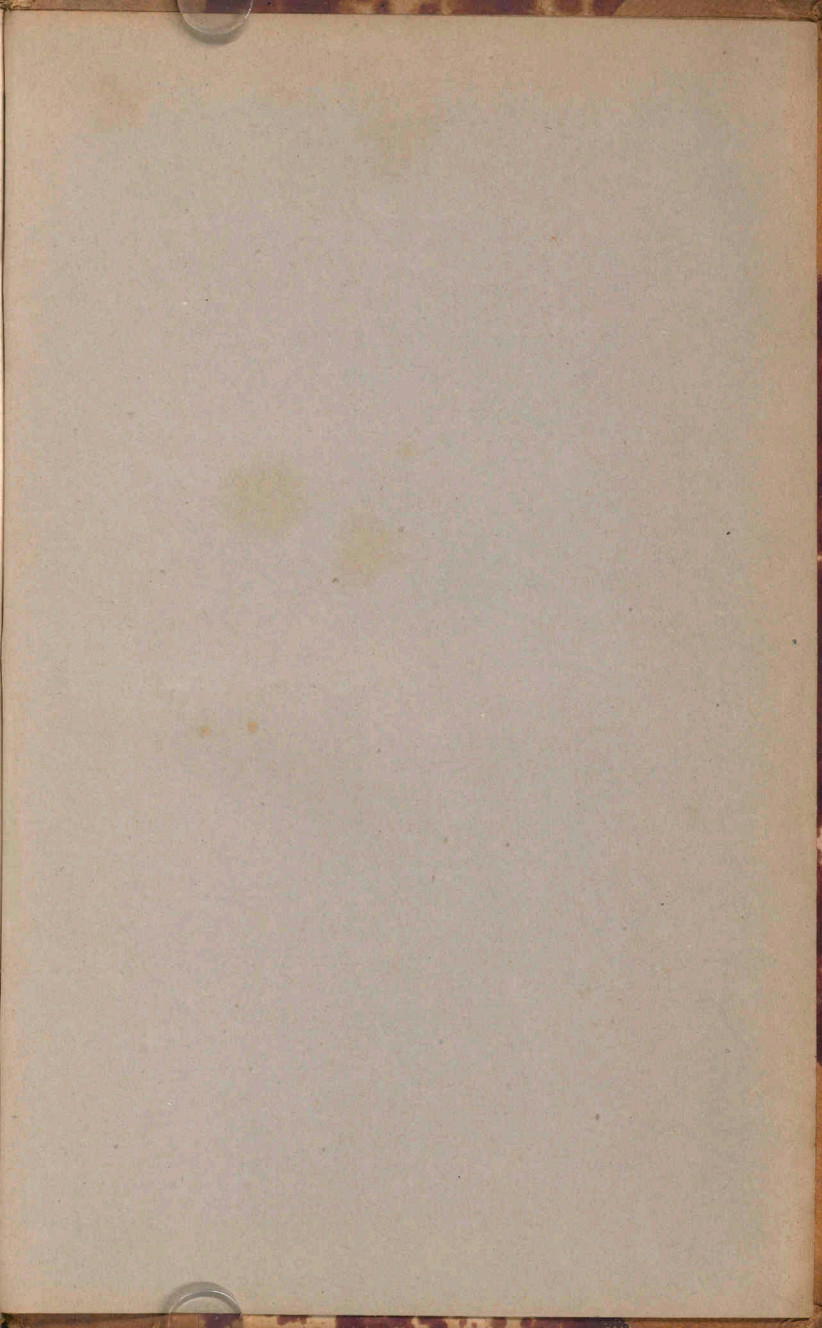
Da vi gik ud af Kirkegaardsporten, sagde han til mig:

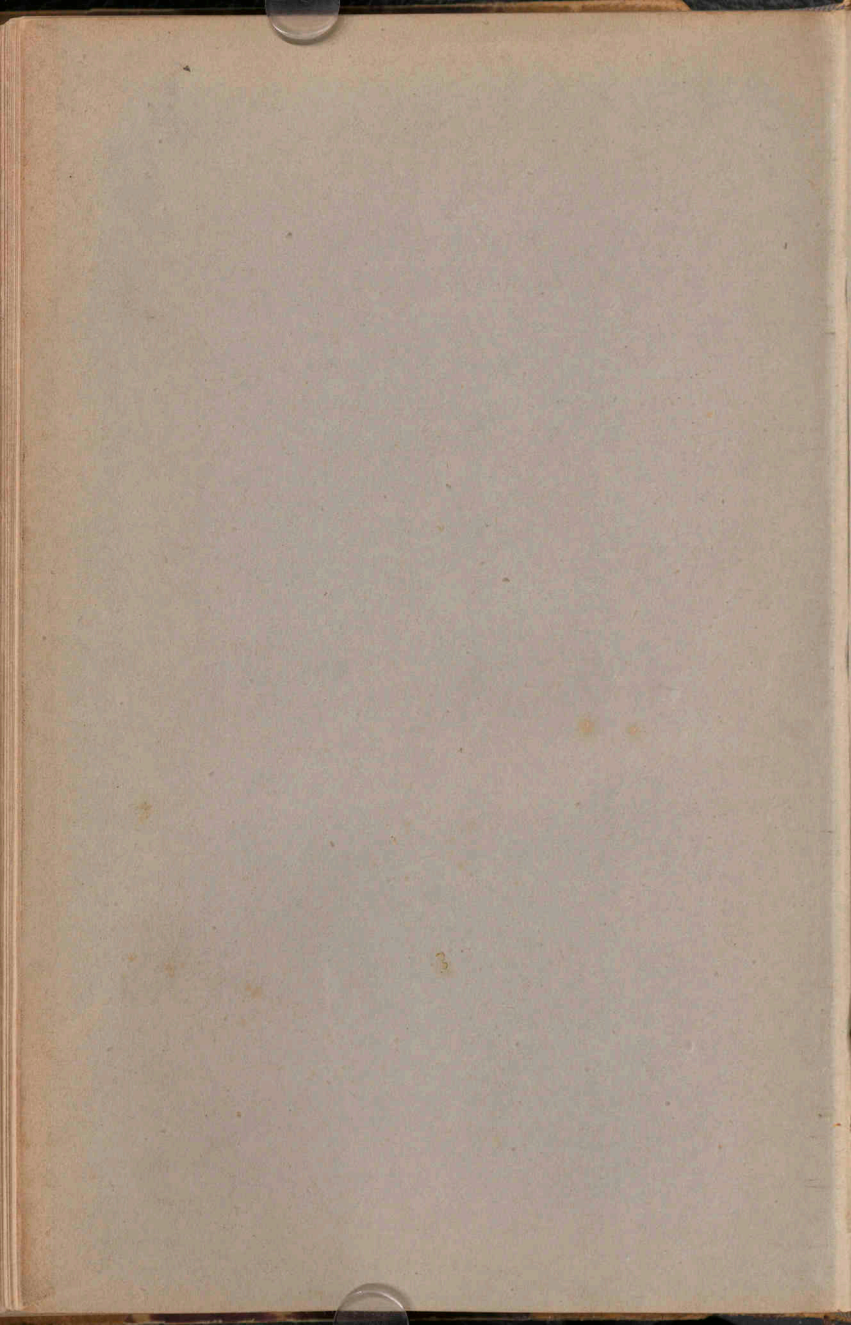
— Han vilde bare have os væk; for saa kan han mødes med en af Lugekjællingerne, for han er Kjærest med dem allesammen. Det er nu hans Natur. Om han saa blev firsindstyve Aar, vilde han ikke holde op med det Jav. Menneskene . . . ja . . . de er s'gu lige saa forskellige som Kre'turerne, Tævedaar.

CARL PETERSEN,
Kgl. Hof-Bogbinder,
KJØBENHAVN.

